ترجمهٔ ملل و نحل لنوح افندی
[illegible] ۲۵ کلام

و
۷۲

۲۲٤٠

NURUOSMANIYE KÜTÜPHANESİ
Kısım: Nuruosm.
Yeni: 1693
Eski: 2100
Tasnif No.: 297.3=94.35

٢١٠٠

وقف سلطان المسلمين حجة الحق على الخلق بالبرهان اليقين السلطان
ابن السلطان السلطان أبو الفتح عثمان خان ابن السلطان
مصطفى خان صانه الله عز وجل عن بزداته عن الأعراض
والعلل وأنا الداعي الفقير الحاج ابراهيم حنيف
المفتش بأوقاف الحرمين
المحترمين
غفر له

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد نامحدود اول واجب الوجود حضرتلرینه اولسونکه محض لطف و احسانلرندن
بزی اهل سنت و جماعت دن ایدوب اهل بدعت و ضلالتلردن ایتمدی و شکر
نامعدود اول صاحب الجود حضرتلرینه اولسونکه مجرد کرم و امتنانلرندن بزی فرقهٔ
ناجیه دن قلوب فرق هالکه دن قلمدی صلوات وافره اول اشرف موجودات
اوزرینه اولسونکه قوائم افعالنده وکائع اولان سعادت دارینه واصل اولدی
و تسلیمات متکاثره اول افضل مخلوقات اوزرینه اولسونکه سنتنه سالك اولان
ورطهٔ ضلالتدن و شمدن نجات بولدی و آل برگزیده و اصحاب پسندیده سنه اولسونکه
انلره اقتدا سبب هدا و موجب تحصیل رضای خدادر و حضرت رسول اللهك صلی الله
علیه وسلم اصحابی كالنجوم بايهم اقتديتم اهتديتم قولی بو امری محقق و
بو معنایی مصدقدر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و علی الذین اتبعوهم باحسان الی
یوم الدین وبعده بو حقیر الوری نوح بن مصطفی عفا الله عنهما دیرکه حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررکه افترقت اليهود على احدى وسبعين فرقة
وتفرقت النصارى على اثنين وسبعين فرقة وتفترق امتي على ثلث وسبعين
فرقة رواه اصحاب السنن الاربعة عن ابی هریرة رضی الله عنه یعنی طائفهٔ یهود یتمش
بر فرقه اوزرینه متفرق اولدیلر و طائفهٔ نصاری یتمش ایکی فرقه اوزرینه متفرق
اولدیلر و بنم امتم یتمش اوچ فرقه اوزرینه متفرق اولورلر و بو معنی حضرتدن صلی
الله علیه وسلم معجزه ایدی زیرا دیدکلری گبی واقع اولدی و ترمذی روایتنده لفظ حدیث
شریف واقعدر ولتفترق امتي على ثلث وسبعين ملة كلهم في النار الا ملة

واحدة قالوا من هي يا رسول الله قال ما انا عليه واصحابي
بنم امتم یتمش اوچ ملت اوزرینه متفرق اولورلر و اول یتمش اوچ ملتك جمله سی
اعتقاد جهتندن جهنمه گیرورلر الا اندن بر ملت اول جهتدن جهنمه گیرمزلر
دیدیلرکه یا رسول الله انلر کیملردر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیوردیلرکه انلر بنم و اصحابمك اعتقادلری اوزرینه اولنلردر پس بوندن معلوم
اولدی که فرقهٔ ناجیه حضرتك صلی الله علیه وسلم و اصحابنك رضی الله عنهم اجمعین
اعتقادلری اوزرینه اولنلردر انلر اشاعره در و فرق هالکه حضرت رسول اللهك
صلی الله علیه وسلم و اصحابنك اعتقادلری اوزرینه اولماینلردرکه انلر باقی فرقه‌لردر
و اعتقاد جهتندن دیدوك زیرا عمل جهتندن دخول فرقهٔ ناجیه دن مرفوع دکلدر بلکه
انلره دخی واقعدر و فرق هالکه نك اگر اعتقادلری کفره مؤدی اولورسه جهنمده سائر کفره گبی
مخلد اولورلر اگر کفره مؤدی اولمزسه انلرده سائر عصاة گبی مخلد اولمزلر وان شاء الله تعالی
کفره مؤدی اولان اعتقاد و کفره مؤدی اولمیان اعتقاد محلنده ذکر اولنور ایمدی لازم کلدیکه
اول فرقه‌نك طریقلری بیان اولنه تاکه طالب نجات اولنلر اول طریقه سلوك ایدهلر
و اول فرقهٔ هالکه نك دخی طریقلری ذکر اولنه که هلاکدن خوف ایدنلر اول اعتقاددن
اعراض ایلیه‌لر و بو بابده علما و فضلای عظام ذوی الاحترام کتابلر تألیف ایتدیلر و اول
فرقلك اعتقادلرینی تفصیل اوزره شرح و بیان ایتدیلر جمله‌دن محمد بن عبد الکریم الشهر
ستانی حضرتلری قدس سره ملل و نحل اسمنده بر کتاب مستطاب تصنیف ایتدی
و انده اول فرقلك عموما اعتقادلرینی ذکر ایلدی علما رضی الله عنهم قدیما و حدیثا اول
کتاب جلیل القدره اعتبار ایتدیلر وقت حاجتده و تألیف و تصنیفلرنده اندن نقل
ایلدیلر ایدی و بحق مصر محروسه و اول بلدهٔ مأنوسه نك اعیانندن قدوة الامجاد و
افاضل و عمدة اکابر و اماثل منبع مکارم اخلاق و مجمع فضائل آفاق معدن جود و سخا
و کان لطف و عطا محب علما و فضلا و مرید صلحا و اتقیا مظهر عنایت صمدی عزتلو و
مروتلو یوسف افندی حضرتلری اعزه الله تعالی و ابقاه و اناله الی کل تمناه کتاب مزبورك
عموم نفعی فی قصد ایدوب ترکی دیل ایله ترجمه اولنمسنی بو داعیلرینه اشارت بیوردیلر
و خیره باعث اولمغله اخترتم خالقدن ثواب جزیله و دنیاده خلقدن ذکر جمیله

مظهر اولمغه طالب و راغب اولدیلر حق سبحانه و تعالی حضرتلرینك مطلوبلرینه
نائل ایده مبنی و کرمه پس بو داعیلری امر مشارالیهك تحریرینه مباشرت و تسطیرینه
مسارعت ایتدی و ترتیب مقام و تهذیب کلام و تقریر مرامه دقیقه فوت ایتمدی
و تبدیل و تغییره محتاج اولان مواضعده زیاده و نقصان ایله تصرف اولندی
ترجمهٔ ملل و نحل اسمیله تسمیه اولنوب بر مقدمه و ایکی باب و بر خاتمه اوزرینه مرتب
قلندی و مطالعه ایدن یاران صفا و خلان وفادن متوقع و مسئول و متضرع
و مأمول اولان اولدر که تحریر کتابه باعث و بادی اولان وجود بی سود مؤلفی اولان
بنده بی وجودی دعادن فراموش بیورمیه‌لر و شان ارباب کرمه لایق اولان
لطف و احسانی اظهاردن خالی اولمیه زیرا بو تسویددن غرض اصحاب کرمك خیر و
دعالرینه مظهر اولمق و لطف احسانلرینه یول بولمقدر نته کیم شیخ سعدی حضرتلری قدس
سره العزیز بو معنی بیانده بیورمشدر قطعه غرض نقشیست کز ما باز ماند که هستی را
نمی بینم بقایی مگر صاحبدلی روزی برحمت کند در حال درویشان وما انا شرع
فی المقصود بعون الله الملك المعبود و هو المستعان و علیه التکلان المقدمه اول شبهه
خلق آراسنده واقع اولدی ابلیس علیه اللعنه‌نك شبهه‌سیدی و اول شبهه‌نك صدوری
محل مقابلهٔ نصده رأیله انفرادی مقابلهٔ امرده هوای اختیاری ماده‌سیله آدم
علیه السلامك ماده‌سی اوزرینه استکبار ایدرکه و بو شبهه‌دن یدی شبهه صادر
و خلقه داد ایان ناسه ساریه اولدی حتی اول شبهه‌لر اهل بدعت و ضلالته مذهب اولدیلر
اول شبهه‌لر توراتده مذکور و انجیل اربعه‌نك شرحلرنده مسطوردر نقل اولنورکه
ابلیس تلبیس آدم علیه السلامه سجده ایله امر اولنوب و اولدن امتناع ایتدکدنصکره
ملائکه ایله آنك آراسنده مباحثه واقع اولدی ابلیس علیه اللعنه ملائکه‌یه دیدی که تحقیق بن
تسلیم ایدرمکه حق تعالی بنم الهمدر و جمیع خلقك الهیدر قادردر عالمدر و قدرت و مشیتنه
سؤال اولنمز و برشئ اراده ایلدکده واکا اول دیر اول اولور انما امره اذا اراد شیئا
ان یقول له کن فیکون لکن انك مساق حکمتی اوزرینه بر نیچه سؤال متوجه اولور ملائکه
دیدیلر که اول سؤاللر ندر و انلر قاچدر ابلیس علیه اللعنه دیدی که انلر یدیدر سؤال اول حق
تعالی بنی خلق اولمزدن اول بندن صدور ایده جکنی نه بیلدی پس نیچون بنی خلق

ایلدی بنم خلقیمده حکمت نه ایدی سؤال ثانی چونکه ارادت و مشیتی قضا ایدوب
بنی خلق ایتدی طاعتمدن اکا نفع و معصیتمدن اکا ضرر یوغیکن بنی معرفت طاعتیله
نیچون مکلف قلدی بو تکلیفده حکمت نه ایدی سؤال ثالث چونکه بنی خلق ایتدی معرفت
طاعتیله بنی مکلف ایلدی بن اکا معرفته طاعتیله تکلیفنی التزام ایتدم و انی بیلدم و طاعت
قلدم پس حکم آدمه طاعتله و اکا سجده ایله بنی مکلف قلدی و بو تکلیف بنم معرفت طاعتمی
زیاده ایلمزکن انی علی الخصوص حکمته نه ایدی سؤال رابع چونکه بنی خلق ایتدی و علی الاطلاق
و علی الخصوص مکلف قلدی و آدمه سجده ایتمدن ابا ایتدکده نیچون بکا لعنت ایلدی و
جنتدن چیقاردی شویله‌کیم سندن غیره سجده ایتمم قولمدن ماعدا بندن بر قبیح صادر
اولمادی و بونده حکمت نه ایدی سؤال خامس چونکه بنی خلق ایتدی عموما و خصوصا مکلف
قلدی و اطاعت ایتمدکده بکا لعنت ایلدی جنتدن چیقاردی پس نیچون بکا آدمه
وصوله یول ویردی تاکه ایکنجی دفعه جنته داخل اولدم و آنی وسوسه سببیله مغرور
ایتدم و نهی اولنان شجره‌دن اکل ایتدردم شویله که اکر بنی جنته کرمدن منع ایدیدی
آدم اوغلی بندن راحت اولورلردی و جنتده راحت قالورلردی و بونده حکمت نه ایدی
سؤال سادس چونکه بنی خلق ایتدی و عموما و خصوصا مکلف ایلدی و لعنته مظهر قلدی
و صکره جنته دخولدن بنی منع ایتمدی و خصومت بنمله آدم آراسنده ایکن نیچون
بنی اولادینك اوزرینه مسلط ایتدی بر جهتله که بن انلری کورورم انلر بنی کورمزلر
و بنم وسوسهٔ و اغوامه انلره تأثیر ایدر و انلرك قوت و قدرتلری بکا تأثیر ایتمز و بونده
حکمت نه ایدی سؤال سابع تسلیم ایتدم که بنی خلق ایتدی و آدم اوغلنك اوزرینه
مسلط قلدی لکن اندن مهلت طلب ایلدکده نیچون بکا مهلت ویردی اکر فی الحال
بنی هلاك ایدیدی خلق بندن راحت اولورلردی و عالمده بر شر قالمزدی و عالمك
نظامی خیر اوزرینه بقاسی شر ایله امتزاجندن ایو دکلمیدی پس بو ماهالده حکمت
نه ایدی حق تعالی حضرتی وحی ایدوب بیوردیکه اکا دیکیل که بن سنك و جمیع خلقك
الهی اولدوغمده تسلیمکده صادق دکلسن زیرا اکر بو تسلیمکده صادق اولیدك بنم اوزریمه
نیچون دیمکله حکم ایتمزدك پس بن شول اللهم که بندن غیری آله یوقدر فعلمدن سؤال
اولنمم و خلق فعللرندن سؤال اولنورلر لا یسئل عما یفعل و هم یسئلون معلوم اوله کم

هر شبهه آدم اوغلانك آراسنده واقع اولدی شك وشبهه بو قدرکه اول شبهه
شیطان رجیمك اضلال ووسوسه سندن واقعه وانك شبهه لرندن ناشیه اولدی
وشیطان رجیمك شبهه لری یدیده منحصره اولمغین کبار اهل بدع وضلال دخی
یدی اولدیلر وجائز دکلدرکه فرق زیغ وکفرك شبهه لری بو یدی شبهه دن تجاوز ایده
پس وقتاکیم لعین اول اوزرینه عقلك تحکمی جائز اولمیانك اوزرینه عقلی حاکم قلدی
اکا حکم خالقی خلقده ویا حکم خلقی خالقده اجرا ایلمك لازم کلدی وحکم خالقی خلقده
اجرا غلودر وحکم خلقی خالقده اجرا تقصیردر وشبهه اولی دن حلولیه وتناسخیه ومشبهه
وغلاة روافض مذهبلری وشبهه ثانیه دن قدریه وجبریه ومجسمه مذهبلری ظاهر اولدی
ومعتزله مشبهة الافعال در ومشبهه حلولیة الصفاتدر پس بزدن حسن اولان
حقدن حسن اولور وبزدن قبیح اولان اندن قبیح اولور دین کیمسنه آنی خلقه تشبیه
ایلمش اولور وحضرت بارینك جل ذکره خلق وصف اولندوغی نسنه ایله وصف
قائل ویاخود حضرت بارینك غیر اسمه وصف اولندوغی نسنه ایله خلق وصف
اولنماد سنه مائل اولان کیمسنه نك اوزرینه حقدن اعتزال ایمسیله حکم اولنور ومعتزله
زعملریله توحیدده غلو ایتدیلر حتی نفی صفات ایله تعطیله واصل اولدیلر وروافض
نبوت وامامتده غلو ایتدیلر حتی حلول وصول بولدیلر ومشبهه تقصیر ایتدیلر حتی خالقی
صفات اجسام ایله وصف ایلدیلر تأمل اولنسه فرق ضاله آراسنده واقعه اولان شبهه لرك
جمله سی ابلیس لعینك شبهه لرندن ناشیه واول رجیمك مکر وحیله لرندن ناشیه در
پس آخر زمانده واقعه اولان شبهات بعینها اول زمانده واقعه اولان شبهه لردر
انکیچون حق تعالی ولا تتبعوا خطوات الشیطان انه لکم عدو مبین بیورمشدر وحدیث
شریف مقتضاسنجه قدریه بو امتك مجوسی سیدر ومشبهه یهودی سیدر وروافض
نصاراسیدر وهر پیغمبرك امتلرینك شبهه لری کندو زماننده اولان کفار
ومنافقلردن خصملرینك شبهه لرندن ناشیه در وخفی دکلدرکه بو امتك جمله
شبهه لری حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلمك زماننده اولان منافقلرك
شبهه لرندن ناشیه اولمشدر زیرا انلر حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلمك
امر ونهینده حکمنه راضی اولمزلردی وسؤالندن منع اولندقاری نسنه دن سؤال

ایدرلردی

ایدرلردی وانده جدال جائز اولمیان یرده باطل ایله جدال ایلرلردی نته کیم احواللری
قرآن عظیمده مذکور وکتب احادیث وسیرده علی التفصیل مسطوردر وحضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم انتقال بیوردقلرندن بر نیجه خلاف
واقع اولدی خلاف اول وفاتنده واقع اولدی زیرا حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم انتقال ایتدکده حضرت عمر رضی الله عنه حضرت محمد
اولمدی بلکه حضرت عیسی کبی کوکه رفع اولندی انی اولدی دین کیمسنه یی بو قلجم ایله قتل
ایده رم دیدی وحضرت ابو بکر رضی الله عنه شول کیمسه که حضرت محمده عبادت
ایدردی تحقیق بلسونکه اول اولدی وشول کیمسه کیم حضرت محمدك افندیسنه
عبادت ایدردی بلسونکه اول اولمز واکا فناطاری اولمز دیدی وحق تعالی حضرتلرینك
وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل افان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم قولنی تلاوت
ایلدی وخلق بو آیت کریمه یی ایشتدکلرنده حضرت ابو بکرك رضی الله عنه سوزینه رجوع
ایتدیلر وحضرت عمرك رضی الله عنه سوزینی ترك ایلدیلر وحضرت عمر بیوردیکه حضرتك
وفاتندن بکا بر مرتبه دهشت وحیرت حاصل اولدیکه کویا بو آیت کریمه یی حضرت
ابو بکر رضی الله عنه تلاوت ایتمزدن اول ایشتمه مش ایدم خلاف ثانی موضع دفنده
واقع اولدی مهاجرین مکه مکرمه حضرتك صلی الله علیه وسلم مسقط رأسی وموطن
اهلی در دیو انی مکه مکرمه یه رد ایتمك مراد ایلدیلر وانصار مدینه منوره حضرتك
دار هجرتی ومدار نصرتیدر دیو انده دفن ایلمك مراد ایلدیلر وبر جماعت
بیت المقدس انبیانك محل دفنی وحضرتك سماوانه عروجنك مکانی در
دیو انه انده نقل ایتمك مراد ایلدیلر بعده انی مدینه منوره ده دفن ایلمك
اوزره اتفاق ایلدیلر زیرا حضرتك صلی الله علیه وسلم الانبیاء یدفنون حیث یموتون
قولنه واصل اولدیلر یعنی انبیا اولدکلری یرده دفن اولنورلر خلاف ثالث
امامتده واقع اولدی مهاجرلر ایله انصار امامتده اختلاف ایتدیلر انصار مهاجرلره
سزدن بر امیر وبزدن بر امیر اولسون دیدیلر وکندو رئیسلری سعد بن عبادة الانصاری
حضرتلرینی تقدیم ایلدیلر بعده حضرتك صلی الله علیه وسلم الائمة من قریش
قولنی استماع ایلدکلرنده بو دعوالرنده ساکت اولدیلر وبر از اختلاف وتوقفدن

صکره جمله‌سی حضرت ابوبکردن بیعت ایتدیلر وخلاف رابع حضرتک صلی الله
علیه وسلم میراثنده واقع اولدی حضرت فاطمه رضی الله عنها حضرتک صلی الله علیه
وسلم میراثنی طلب ایلدی وحضرت ابوبکر رضی الله عنه حضرتک نحن معاشر الانبیا لا نورث
قولیله آنی رفع ایلدی وخلاف خامس زکاتی منع ایدنلرک قتالنده واقع اولدی بر قوم
انلر ایله منع قتاله ذاهب وبر قوم انلرک جوازینه بلکه وجوبنه راغب اولدیلر حضرت
عمر اولکی مسلکه سالک اولدی وحضرت ابوبکر ایکنجی طریقی اختیار ایتدی حتی قسم
ایدوب والله اگر حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم ویردکلری برده دیزی
بغلیاجق ایپی بندن منع ایده جک اولورسه انلر ایله جنک ایده رم دیدی وکندو
بالذات انلرک جنکلرینه کتدی وجمله اصحاب رضی الله عنهم اکا تابع اولدیلر وآنلردن
جبر ایله زکاتی اخذ ایلدیلر وخلاف سادس حضرت ابوبکرک حین وفاتنده
خلافتی حضرت عمرک تنصیصنده واقع اولدی بعضیسی اوزرینه بر فظ غلیظ حاکم قلدک
دیدی وحضرت ابوبکرک لو سألنی ربی یوم القیمة لقلت ولیت علیهم خیر اهلهم
دیدکده خلاف مرتفع اولدی خلاف سابع امور شوراده واقع اولدی انده صحابه
رضی الله عنهم اختلاف ایتدیلر بعده جمله‌سی حضرت عثمانک بیعتی اوزرینه اتفاق
ایلدیلر وبنی امیه‌دن خصماری بعضی امور ارتکاب ایتکین خلق انک اوزرینه
قالدیلر وانی ناحق یره اوینک ایچنده شهید ایلدیلر وبو ظلمدن فتنه قالقدی صکره
هر کس ساکن اولدی وخلاف ثامن حضرت علی کرم الله وجهه زماننده واقع
اولدی امام علی ایله حضرت عایشه وحضرت معاویه آرالرنده واقع اولان نسنه
مشهوردر وانکله خوارج آرالرنده اولان خلاف کتبده مذکوردر وانک زماننده
اشعث بن قیس ومسعود بن الفدکی وزید بن حصین الطائی کبی بغاة وعبدالله بن سبا
واصحابی کبی انک حقنده غلاة ظهوره کلدی وبدعت وضلالت بو ایکی فرقه‌دن
ظاهر اولدی وحضرتک صلی الله علیه وسلم یهلک فیک اثنان محب غال ومبغض قال
قولنک صدقی ظهور بولدی وامام علیدن صکره رضی الله عنه اختلاف ایکی قسمه
منقسم اولدی بو قسمی امامتده در وبو قسمی اصولده در واما امامتده اولان اختلاف ایکی
وجه اوزرینه وجه اول اولدرکه امامت اتفاق واختیار ایله ثابت اولور وجه

ثانی

ثانی اولدرکه امامت نص وتعیین ایله ثابته اولور وامامت اتفاق ایله ثابته اولور
دینلورکه اهل سنت وجماعتدر دیدیلرکه هر کیمک که اوزرینه جمیع امت ویاخود صلحای
امتدن بر جماعت جمع اوله‌لر اول امام اولور لکن آنده بو نیجه شرطک وجودی اعتبار
اولنور شرط اول عدالتدر وعند الاطلاق عدالتدن مراد عدالت شهادتدر وعدالت
شهادت کبائری ارتکاب ایتمیوب وصغائره اوزرینه مصر اولمامقدر زیرا امت بیننده
فاسق ایچون ابتداءً امامتک عقد اولنمسی جائز اولمدوغنده خلاف یوقدر زیرا فاسق
امر دینه صالح اولمز واوامر ونواهیسنه اعتماد اولنمز وظالم ایله امر دین ودنیا مختل
اولور پس اول ولایته نیجه صالح اولور وحین عقدده عادل وصالح اولسه وصکره
اکا ظلم وفسق طاری اولسه مولانا سعد الدین شرح مقاصدده بیورر که اکثر علما
عندنده انکله امامتدن معزول اولمز ومذهب ابی حنیفه‌ده وشافعیده مختار
اولان اولدر ومحمددن ایکی روایت واردر وبالاتفاق عزله مستحق اولور انتهی ومذهب
مالکدن اصح اولان بودر لکن امام قرطبی دیر که امام عادل اولدوغی حالده نصب
اولنسه وبعد العقد اکا فسق وظلم طاری اولسه امامتدن خلع اولنور زیرا فسق
وظلم ایله امامتدن مقصود اولنان معنی بیننده منافات واردر وبعضیلر دیدیلرکه
خلع اولنمز الا کفر ایله خلع اولنور ونمازی ترک ایله ویاخود اکا دعوتی ترک ایله
ویاخود شریعتدن بر نسنه ترک ایله خلع اولنور وبو قولی حضرتک صلی الله علیه وسلم
لا ما اقاموا فیکم الصلوة وبالجمله مسئله‌ده ایکی قول واردر واصح قولین طرد فسق
ایله عدم خلعدر وعند الله معزول اولدوغنده شک یوقدر وشرط ثانی
اسلامدر پس کافرک امامتی صحیحه دکلدر پس حین عقدده مسلمان ایکن صکره
العیاذ بالله کافر اولسه قولاً وفعلاً کفر ایجاب ایدر بر نسنه ایله ملتبس اولسه
بالاتفاق امامتدن معزول اولور زیرا کافرک مسلمان اوزرینه ولایتی یوقدر
وشرط ثالث بلوغدر وشرط رابع عقلدر زیرا صبی ومجنون واجب اولدوغی اوزره
اموره قیامدن عاجزلردر وشرط خامس حریتدر زیرا قول اولان کیمسنه
افندیسنک خدمتیله مشغول اولوب امور مسلمینه متفرغ اولمز وخلقک کوزلرینه
حقیر کورینوب اوامر ونهیسنه امتثال اولنمز وشرط سادس ذکورتدر زیرا امرأه‌نک

بالاجماع امام اولمسی جائز دکلدر وشرط سابع سلامت اعضادر پس صاغر وکور
و دلسوز والی و یاخود ایاغی کسوک اولمق جائز دکلدر وبو یدی شرطک
وجودلرنده اهل سنت وجماعت اتفاق ایتدیلر وانلردن بعضیلر شروط امامتی اون بره
ایصال ایدوب درت شرط دخی زیاده ایلدیلر پس شرط ثامن قریشدن اولمقدر
زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم الائمة من قریش بیورمشدر وبونده
اجماع صحابه واقع اولمشدر وشرط تاسع قضاة مسلمیندن قاضی اولمغه
صالح اولاندن اولمقدر وشرط عاشر اقامت حدودده اکا رقت لاحق اولمامقدر
وشرط احدی عشر امر حروبده وتدبیر جیوشده وسد ثغورده وسائر مصالح مسلمینده
رأی تدبیر صاحبی اولمقدر وظالمدن انتقامه ومظلوم ایچون انده اخذه قادر اولمقدر
وبعضیلر برشرط دخی زیاده ایدوب دیدیلرکه انک علمده ناسک افضلی اولمق واجبدر
زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه ائمتکم شفعاؤکم فانظروا بمن تستشفعون
وحق تعالی کلام قدیمنده وصف طالوتده بیورر که ان الله اصطفاه علیکم وزاده بسطة فی العلم
والجسم یعنی علم ایله بدأ ایتدی وصکره قوت وسلامت اعضایه دلالت ایدن نسنه
ذکر ایلدی واصطفاه قولنک معناسی اختاره دیمکدر وبونده اشارت واردر شوکا
کیم مملکده وعمده خدانک اختیار ایدر ده وفور علمدر وجسامتدر مال ونسب دکلدر
وهاشمی اولمسی شرط دکلدر زیرا اجماع حضرت ابوبکرک رضی الله عنه وحضرت
عمرک رضی الله عنه وحضرت عثمانک رضی الله عنه امامتلری اوزرینه منعقد
اولدی حال بوکه انلر بنی هاشمدن دکللر ایدی تنبیه امامت لغتده تقدم معناسنه در
اول درت قسمه منقسمه در قسم اول امامت وحی در نبوت کبی وقسم ثانی
امامت وراثتدر علم کبی وقسم ثالث امامت عبادتدر صلوة کبی کتب فقهده امامت
اطلاق اولنسه بو معنی مراد اولنور وقسم رابع امامت مصلحتدر اول جمیع امتنک
مصالحی ایچون خلافت عظما در وکتب کلامده امامت اطلاق اولنسه بو معنی مراد اولنور
واقسام امامتک جملهسی حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم ایچون ثابت
اولمشدر والله تعالی اعلم وامامت نص وتعیین ایله ثابته اولور دیینلر امام علیدن
صکره امامتده اختلاف کثیر ایله اختلاف ایتدیلر بعضیلر اول علی محمد بن الحنفیه یه انی

نص

نص ایتدی دیدیلر وبونلر کیسانیه در وبونلر دخی محمد بن الحنفیه دن صکره انده اختلاف
کثیر ایله اختلاف ایتدیلر وبعضیلر محمد بن الحنفیه نک اوزرینه نصی انکار ایدوب امام
حسن ایله امام حسینک رضی الله عنهما اوزرلرینه نص ایله قائل اولدیلر بونلر دخی حضرت
حسن ایله حضرت حسیندن صکره رضی الله عنهما امر امامتده اختلاف ایتدیلر وبعضیلر
انی اولاد حسن ده رضی الله عنه وبعضیلر اولاد حسین ده رضی الله عنه اجرا ایلدیلر واولاد
حسینده اجرا ایدنلر حسیندن صکره زین العابدینک امامتنه نص ادعا قلدیلر وزین
العابدینک انتقالندن صکره اختلاف ایتدیلر زیدیه اوغلی زیدک امامتنه ذاهب
اولدیلر ومذهبلری انشاالله تعالی محلنده ذکر اولنور وامامیه نصاً محمد بن علی الباقر حضرتلرینک
امامتنه وصکره اکا وصیتیله جعفر بن محمدک امامتنه ذاهب اولدیلر بعده اولادندن
بش نفر ایچنده که محمد واسمعیل وعبدالله وموسی وعلی در منصوص علیه کیم اولدوغنده
اختلاف ایتدیلر بعضیلر محمدک امامتنه ذاهب اولدیلر وبونلر عماریه در وبعضیلر اسمعیلک
امامتنه ذاهب اولدیلر وپدرینک حال حیاتنده موتنی انکار ایتدیلر وبونلر مبارکیه در
وبعضیلر اولاد اسماعیلده نصاً بعد نص الی یومنا هذا امامتی اجرا ایلدیلر وبونلر اسماعیلیه در
وباقی اختلافاتک بیانی انشاالله تعالی مذاهب ذکرنده کلور واصولده اولان اختلاف
صحابه زماننده حادث اولان بدعتلردر واول بدعتک بزی اولدرکه معبد الجهنی وغیلان
الدمشقی ویونس الاسواری نام اشخاص ظاهر اولوب قدر ایله قائل اولدیلر وخیر وشرک
تقدیره اضافتنی انکار ایتدیلر وواصل بن عطا که رئیس معتزله در بونلرک اثرنجه کندی
وبدعتلرینک اوزرلرینه بعض بدعت دخی زیاده ایتدی نته کیم تفصیلی محلنده بیان اولنور
معلوم اولاکه اهل عالم مذاهب جهتندن اهل دیانته واهل هوایه منقسم اولدیلر
زیرا انسان فجن برنسنه اعتقاد ایلسه وبرسوزی سویلسه اول ایکیدن خالی دکلدر یا اول
اعتقاد ایلدوکی نسنه ده وسویلدوکی سوزده غیرلرندن مستفید اولان ویاخود انلرده کندو
رأیله منفرددر وغیرلرندن مستفید اولان مسلم ومطیع ومتدین درشول شرطیله کیم اول
اعتقادک حق وباطلنده واول سوزک صواب وخطاسنده تفکر وتدبر ایلیه والا مقلد
اولور ومستفید اولمز ورأیله منفرد اولان محدث ومبتدعدر معلوم اولاکه دین طاعت
وانقیاد معناسنه در قال الله تعالی ان الدین عند الله الاسلام وکاه اولورکه

دین جزا معناسنه کلور کما تدین تدان قوللری بوندندر و کاه حساب معناسنه کلور
قال الله تعالی ذلک الدین القیم یس متدین حساب وجزایه مقر و معترف مسلم مطیعدن
عبارتدر قال الله تعالی و رضیت لکم الاسلام دینا و دخی کیم انسان معاشنی اقامتده
و معادینه استعداده کندو بنی جنسیله اجتماعه محتاج اولدی و اول اجتماع بر شکل
اوزره اولمق واجبدر که انکله تمانع و تعاون حاصل اوله تا که تمانع ایله کندونک
اولان نسنه‌یی حفظ ایده و تعاون ایله کندونک اولمیان نسنه‌یی حاصل قیله پس
بو هیئت اوزره اجتماعک صورتی ملتدر و بو طریقه موصل اولان طریق خاص
منهاجدر و شریعتدر و سنتدر و اول سنت اوزرینه اتفاق جماعتدر قال الله تعالی
لکل جعلنا منکم شرعة و منهاجا و وضع ملة و شرع شریعة منظور اولمز الا بو شارعک
وضعیله که اول من عند الله صدقنه داله آیات و معجزات ایله مخصوص اوله
وکاه اولور که اول داله نفس دعواده متضمنه اولور وکاه اولور که متلازمدر
وکاه اولور که متأخره اولور معلوم اولا کیم ملة کبری ابراهیم علیه السلامک
ملتیدر قال الله تعالی ملة ابیکم ابراهیم و ابتداء شریعة نوح علیه السلامدندر
قال الله تعالی شرع لکم من الدین ما وصی به نوحا احکام آدم و شیث و ادریس علیهم السلامدندر
و شرایع و ملل و مناهج و سنن اکمل و اتم وجه اوزره حضرت محمد المصطفی صلی الله
علیه و سلم ایله ختم اولدی انکیچون حق تعالی کلام قدیمنده انی خاتم النبیین قولیله وصف
ایتدی و انکله دینک تمام و کمالنه الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت
لکم الاسلام دینا قولیله اشارت بیوردی و بعضیلر دیدیلر که آدم علیه السلام
اسلامله مخصوص اولدی و نوح علیه السلام معانیله مخصوص اولدی و ابراهیم علیه السلام
ایکیسی آراسنی جمع ایله مخصوص اولدی و حضرت عیسی علیه السلام تأویل ایله مخصوص اولدی
و حضرت محمد علیه الصلوة و السلام ملة ابراهیم اوزرینه ایکیسی بینینی جمعله مخصوص
اولدی بعده اول ایله تعزیرک و ثانی ایله تکمیلک کیفیتی اولدر که هر بری کندودن
اول اولان شرایع ماضیه و سنن سالفه‌یی مصدق اوله قال الله تعالی و امنوا
بما انزلت مصدقا لما معکم و قال الله تعالی و لما جاءهم کتاب من عند الله
مصدق لما معهم و قال الله تعالی و اذا قیل لهم امنوا بما انزل الله قالوا نؤمن بما انزل

علینا

علینا و یکفرون بما وراءه و هو الحق مصدقا لما معهم پس نبوتک جمله خصایصندن
بری اولدر که انده انلره انلردن اولمین مشارکت ایلمز و بعضیلر دیدیلر که حق سبحانه
و تعالی شرعنی خلق مثال اوزرینه تأسیس ایلدی تا که خلقیله دینی اوزرینه و دینیله
وحدانیتی اوزرینه استدلال اولنه و الله تعالی اعلم باب اول فرق ضاله
بیاننده در معلوم اولا که اصول فرق ضاله بیدی در و انلردن هر فرقه برنیجه فرقه‌یه متشعبه
اولمغین مجموع فرق ضاله یتمش ایکی فرقه اولمشدر و اول یدی فرقه‌نک اولکیسی
معتزله در و ایکنجیسی شیعه در و اوچنجیسی خوارجدر و دردنجیسی مرجئه در و بشنجیسی
نجاریه در و التنجیسی جبریه در و یدنجیسی مشبهه در پس بو بابده یدی فصلی مشتمل
اولدی و هر فصلده بر فرقه‌نک احوالی ذکر اولندی فصل اول معتزله بیاننده در
و دخی کیم رئیس معتزله که واصل بن عطادر حسن بصری قدس سره‌نک مجلسندن
اعتزال ایتدی و حسن بصری انکا قد اعتزل عنا واصل دیو بیورمشدر اول
و انک اصحابی بو اسمله تسمیه اولندیلر و افعال عبادی قدرتلرینه اسناد ایدوب
انلرده قدری انکار ایتدکلری ایچون قدریه ایله ملقب اولدیلر و انلر قدری اثبات
ایدنلر یعنی خیر و شر قدر ایله در دینلر که اهل سنت و جماعتدر بو اسمله ملقب
اولمغه بزدن اولی و احقدر زیرا مثبت نسبتنا فیدن النسب و الیقدر دیرلر
بو لفظی مثبته حمل ایتمکی حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلمک القدریة مجوس
هذه الامة قولی رد ایدر زیرا مجوسده مشهور اولان ایکی خالقک اثباتیدر و قدری
نفی ایدنلرک انلر ایله بو صفتده مشارکتلری واردر زیرا قول افعال اختیاریه‌سنک
خالقیدر دیرلر و انلر کندولرینی اصحاب عدل و توحید ایله تسمیه ایدرلر زیرا
خدانک اوزرینه عبادینه اصلح اولانی رعایت ایلمک و انلردن مطیعه ثواب
ویرمک و عاصی‌یه عقاب ایتمک واجبدر دیرلر و کندو زعملرنجه بونی عدل ایدرلر و خدانک
صفات قدیمه‌سنی نفی ایدرلر و کندو زعملرنجه بو توحیددر دیرلر و بونلر بعض مسائلده
اتفاق ایتدیلر و بعض مسائلده اختلاف ایلدیلر و اول جهتدن برنیجه فرقه
اولدیلر و اول اتفاق ایتدکلری مسئله‌لرک بری بودر که خدانک ذات
شریفه‌سندن غیری قدیم یوقدر دیرلر و اهل سنتک قدمنه ذاهب اولدقلری

سکز صفتک قدملرینی نفی ایدر و کلام الله مخلوق و محدثدر دیرلر و کلام نفسی یی نفی ایدرلر
یعنی اصوات و حروفدن مرکب کلامدن غیری کلام یوقدر دیرلر و آخرتده خدانک
ابصار ایله کورنمسنی نفی ایدرلر و حسن و قبح عقلیدر دیرلر و خدانک اوزرینه افعالنده
حکمت و مصلحتی رعایت ایتمکی ایجاب ایدرلر و خدادن من کل وجه نفی تشبیه اوزرینه اتفاق
ایتدیلر و آیات متشابهاتک تأویللرینی ایجاب ایدرلر و دیرلرکه قول افعالنک
اگر خیر در و اگر شر در خالقیدر و آخرتده فعل خیر اوزرینه ثوابه و فعل شر اوزرینه عقابه
مستحق اولور و حق تعالی اکا شر و ظلم و کفر و معصیت اضافت اولمقدن منزهدر
زیرا خالق ظلم ظالمدر نته کیم خالق عدل عادلدر و بو قول سخیف و باطلدر و قائلی ضال و مضلدر
زیرا فعل فاعلنه اسناد اولنور خالقنه اسناد اولنمز و دیدیلر که خدانک فعلی صلاح
و خیردر و حکمت جهتندن مصالح عبادی رعایت اکا واجبدر بو قول دخی باطلدر زیرا
خدانک اوزرینه بر نسنه واجب دکلدر بلکه غیره موجب اولان اولدر و اصلح و لطفک
وجوبنده آرالرنده خلاف واردر و بو طریقی عدل ایله تسمیه ایلدیلر و دیرلرکه
اگر مؤمن دنیادن طاعت و توبه اوزرینه چقسه ثوابه مستحق اولور و اگر اندن ارتکاب
ایتدوکی کبیره دن توبه سز چقارسه جهنمده خلوده مستحق اولور لکن عقابی کافرک
عقابندن اخف اولور و بو طریقی وعد و وعید ایله تسمیه قلدیلر و دیرلرکه ورود
شرعدن اول اصول معرفت و شکر نعمت واجبدر و ورود تکالیف حضرت
باریدن جل ذکره لطفدر که انلری امتحان و اختبار اجلیچون انبیا واسطه سیله قوللرینه
ارسال اولنمشدر قال الله تعالی لیهلک من هلک عن بینة و یحیی من حی عن بینة
پس معتزله اتفاق ایتدکلری مسئله لر اعتباریله که ذکر اولنمشدر فرقهٔ واحده عد اولنورلر
و اختلاف ایتدکلری مسئله لر اعتباریله یکرمی فرقه در فرقهٔ اول واصلیه در بونلر
واصل بن عطانک اصحابیدر و واصل بن عطا حسن بصری حضرتلرینک شاگردیدر
و صکره حسن بصری حضرتلرینک مجلسندن اعتزال ایتمشدر و سبب اعتزالی بو اولدیکه
برکون حسن بصری حضرتلرینه برکیمسنه گلوب دیدیکه ای دینک امامی زمانمزده
بر جماعت ظاهر اولدیکه اهل کبیرهٔ اکفار ایدرلر و بر جماعت دخی ظاهر اولدیکه
کفر ایله طاعت نفع ویرمدوکی گبی ایمان ایله معصیت ضرر ویرمز دیرلر پس بونده بزه

نیجه اعتقاد ایتمک لازمدر دیدی حسن بصری رحمة الله بو خصوصده براز
فکره واردی و دخی اول جواب ویرمزدن اول واصل بن عطا جوابه متصدی
اولوب ایتدی بن کبیره صاحبی مطلق مؤمندر و مطلق کافردر دیمزم بلکه اول
کفر ایله ایمان آراسنده بر منزله ده در و نه مؤمندر و نه کافردر دیرم دیدی
بعده مجلسدن قالقوب مسجدک دیرکلرندن بر دیرکه اعتزال ایتدی و جواب
ویردوکی نسنه حسن بصری حضرتلری قد اعتزل عنا واصل دیو بیوردی و زید بن علی
رضی الله عنه واصلدن تلمذ ایلدی و اصولی اندن اخذ ایتدی و مذهبده اجدادینه
مخالفت سمتنه سالک اولدی و بو فرقه نک اعتزاللری درت قاعده اوزرینه
دور ایدر قاعدهٔ اولی اولدرکه صفات خدایی نفی ایدرلر و انک ذاتندن غیری
قدیم یوقدر دیرلر قاعدهٔ ثانیه اولدرکه قدری نفی ایدرلر و کفر و شر و ظلم
و سائر معاصی خدانک تقدیریله دکلدر دیرلر و واصل بو قاعده یی تقریر ایدوب
دیدیکه حضرت باری جل ذکره حکیمدر عادلدر پس اکا شر و ظلم اضافت اولنمق
جائز دکلدر و خدا ایدر عبادینه امر ایتدوکی و اوزرلرینه حکم ایلدوکی نسنه نک خلافنی
اراده ایلیوب و صکره انک اوزرینه انلره جزا ویرمک جائز دکلدر پس
خیر و شر و ایمان و کفر و طاعت و معصیتک فاعللری قوللردر انکیچون انلرک
اوزرلرینه اول جزالنمشدر لکن انلرک جمله سنه انی قادر قلان حضرت حقدر
و عبادک فعللری حرکات و سکناتده و نظر و علمده محصوردر قاعدهٔ ثالثه اولدرکه
کفر ایله ایمان آراسنده بر منزله اثبات ایدرلر قاعدهٔ رابعه اولدرکه اصحاب
جملدن که امام علی ایله حضرت عایشه آرالرنده اولان حربدن عبارتدر و اصحاب
صفیننک که امام علی ایله حضرت معاویه آرالرنده اولان قتالدن کنایه در ایکی فریقک بری
مخطیدرلر بعینه دیرلر و امام عثمانی و قاتللرینده دخی بویله در دیرلر و واصل که رئیس معتزله
و مبدأ طریقه در دیدیکه ایکی فریقک بری شبهه سز فاسقدر لکن فی نفسه اولدیغی یقیناً
معلوم دکلدر نته کیم احد متلاعنین فاسقدر لکن انلردن بری متعین دکلدر و فاسقده
انک قولی سابقاً ذکر اولنمشدر و ایکی فریقک اقل درجه لری شهادتلری رد اولنمقدر
پس بو گروه مکروهک قبحهم الله تعالی رئیسی و قدوه لرینک صحابهٔ گزین و اعلام دین

وائمهٔ یقین رضوان الله علیهم اجمعین حقلرنده سویلدوکی سوزه نظرا وانک
واتباعنک قولی باطل و مذهب عاطلدر بونده ممکن اولدوغی دکلو حذر اولنه
عصمنا الله تعالی اعتقادنا من الخلل والذلل و رزقنا بمنه وکرمه السداد فی القول والعمل
انه علی ما یشاء قدیر و باجابة رجاء السائلین جدیر فرقهٔ ثانیه هذیلیه در و بونلر ابو الهذیل العلاف
اصحابیدر و ابو الهذیل شیخ المعتزله و مقدمة الطائفه و مقرر الطریقه در و اعتزالی عثمان بن
خالد الطویلدن اخذ ایتمشدر و ابو الهذیل اصحابنه اون قاعده ایله منفرد اولمشدر
قاعدهٔ اولی اولدرکه دیرکیم حق تعالی علمیله عالمدر و علمی ذاتیدر و قدرتیله قادردر و قدرتی ذاتیدر
و حیاتیله حی در و حیاتی ذاتیدر و بو رأیی اول فلاسفه دن اخذ ایتمشدر زیرا مأمون خلیفه
زماننده کتب حکمت یونانیدن عربیه یه ترجمه اولندقده شیوخ معتزله ابو الهذیل کبی
اول کتبه مطالعه ایلدیلر و نیجه مواضعده انلره موافقت ایتدیلر و اول مواضعک
بری بودر زیرا فلاسفه عندنده خدا عز و علا واحد من جمیع الجهاتدر و اصلا انده
تعدد یوقدر و صفات ذات ذاتدر ذاتیله قائمه معانی دکلدر و سلوب اضافاته
راجعدر اکر دینورسه کیم عالم بذاته لا بعلم دین کیمسه نک عالم بعلم هو ذاته دین
کیمسه نک قولی بیننده فرق ندر جواباً اولدرکه قول ایله قائل اولان کیمسه
صفتی نفی ایدر و قول ثانی ایله قائل اولان کیمسه بر ذات اثبات ایدرکه
اول بعینها صفتدر و یاخود بر صفت اثبات ایدرکه اول بعینها ذاتدر
قاعدهٔ ثانیه اولدرکه دیرکیم حق تعالی مریددر بر ارادهٔ حادثه ایله کیم انک محلی
یوقدر و اول بو قول باطلی احداث ایدن ابو الهذیلدر و صکره کلنلر بو قولده
اکا تابع اولدیلر قاعدهٔ ثالثه اولدرکه دیرکیم خدانک بعض کلامی محلده دکلدر
و اول کن قولیدر و بعضی محلده دیو امر و نهی و خبر و استخبار کبی و بونک
عندنده امر تکوین امر تکلیفک غیریدر قاعدهٔ رابعه اولدرکه دیرکیم خدانک
عز و جل مقدوراتی فنا بولورلر و اهل جنتک و اهل جهنمک جمله حرکتلری ضروریه در
عبادک انلرک اوزرلرینه قدرتلری یوقدر و جمله سی حضرت باریک مخلوقلریدر
زیرا انلر عبادک کسبیله اولهلردی عباد انلر ایله مکلف اولورلردی قاعدهٔ
خامسه اولدرکه دیرکیم اهل جنتک و اهل جهنمک حرکتلری منقطعه اولور

وانلر

وانلر سکون دائمده اولورلر و اول سکونده اهل جنت ایچون لذات و اهل
جهنم ایچون آلام مجتمعه اولور و ابو الهذیلک بو قولی مذهب جهمیه یقین در
زیرا انک مذهبی جنت و جهنمک فنا ایدر قاعدهٔ سادسه اولدرکه
دیرکیم استطاعت اعراضدن بر عرضدر و اول سلامت و صحتک غیریدر
انده افعال قلوب ایله افعال جوارح بیننده فرق واردر زیرا وجود افعال قلوبده
حال فعلده مقارنت استطاعت اکا شرطدر و وجود افعال جوارحده شرط
دکلدر سیأتی تفصیل هذا المقام بحیث یحصل منه المرام بعون الله الملک العلام
قاعدهٔ سابعه اولدرکه دیرکیم ورود شرعدن اول متفکرک اوزرینه دلیل ایله
خدایی بلمک واجبدر و اکر معرفتده قصور ایدرایسه جهنمده مخلددر پس جنتک
اوزرینه صدق و عدل کبی اقدام و قبیحدن کذب و جور کبی اعراض انک اوزرینه
واجبدر قاعدهٔ ثامنه اولدرکه دیرکیم عمرک زائد و ناقص اولمسی جائز دکلدر
حتی مقتول قتل اولنمسیدی اول وقتده اولوردی و ارزاق ایکی وجه اوزره در
بو وجهی شول اموردر که خدا انلری انتفاع ایچون خلق ایلمشدر حق تعالی
انلری قوللرینه رزق ایچون خلق ایلدی دیمک جائزدر پس بو وجه اوزره
کیمکه بر کیمسنه یه خدا رزق خلق ایتدوکی نسنه اکل ایتدی و انکله منتفع اولدی دیر
اول انده خطا ایدر ایکنجی وجه بو ارزاقدن خدانک عباد ایچون حکم ایتدوکی
نسنه در پس انلردن حلال ایلدوکی نسنه رزقدر و حرام ایلدوکی نسنه رزق دکلدر
یعنی تناولیله امر اولنمامشدر قاعدهٔ تاسعه اولدرکه دیرکیم خدانک عز و جل
ارادتی مرادک غیریدر زیرا ارادتی بر شئی خلقندن عبارتدر و شئی خلقی
ابو الهذیل عندنده اول شئیه مغایردر زیرا خلق انک عندنده قولدر یعنی امر
کن در قاعدهٔ عاشره اولدرکه دیرکیم تواتر ایله غائب اولان نسنه ده
حجت قائمه اولمز الا یکرمی کیمسنه ایله شول شرطله کیم انلرک بری و یاخود اکثری
اهل جنتدن اوله و ارض اولیاء اللهدن خالی اولمز و انلر معصوملردر کذب سویلمزلر و کبائر
دخی ارتکاب ایلمزلر پس حجت انلرک قوللریدر تواتر دکلدر زیرا اولیاء الله اولمیان
و ایچلرنده بر معصوم اولمیان جماعتدن کذب صادر اولمق جائزدر فرقهٔ ثالثه نظامیه در

داند ابراهیم بن بشار النظام نام بر کیمسه نک اصحابیدر و اول کتب فلاسفه نک چوغنه
مطالعه ایتدی و کلامرینی کلام معتزله ایله خلط ایلدی و یولداشلرندن اون اوج مسئله ایله
منفرد اولدی مسئله اولی اولدر که دیر کیم حضرت حق جل ذکره شر و معاصی اوزرینه
قدرت ایله وصف اولنمز و شر و معاصی مقدور حضرت باری دکلدر و سائر معتزله
دیرلر که حق تعالی انره قدرت ایله وصف اولنور لکن قبیح اولدقاری اجلدن انری خلق ایله
حق تعالی وصف اولنمیوب قول وصف اولنور و بو اول اختیارک اوزرینه زیاده ایدوب
دیدیکه حق تعالی قوللرینه انده صلاحلری اولمیان نسنه ایشلتمکه قادر دکلدر و آخرتده ثواب
و عقابلرینی اکسلتمکه قادر دکلدر مسئله ثانیه اولدر که دیر کیم حق تعالی علی الحقیقه ارادتله
موصوف دکلدر و کند و افعالنده شرعا انکله وصف اولندقده انری علمی و فقی اوزره خلق
ایلدی معناسنه در و افعال عباد عبادینده انکله وصف اولندقده معنی انلر ایله امر ایتدی
دیمکدر مسئله ثالثه اولدر که دیر کیم افعال عباد حرکاتدر فقط و سکون و حرکت اعتماد در و
و علوم و ارادت حرکات نفسدر و بو حرکتدن مرادی حرکت نقله دکلدر بلکه انک عندنده حرکت
تغیر مانک مبدئیدر مسئله رابعه اولدر که دیر کیم انسان حقیقتده نفس و روحدر و بدن روحک
آلت و قالبیدر و نظام بو قولی فلاسفه دن اخذ ایتدی لکن انلردن طبیعیون قوللرینه مائل اولدی
و دیدیکه روح بو جسم لطیفدر و بدنده کول صوبی کولده و یاغ لبنده و شیروغن سمسمده ساری
اولدقاری کبی ساریدر و مصنف بو قولی نظامه نسبت ایتدی و سید شرح مواقفده انکا تابع اولدی
لکن سعد الدین بونی جمهور متکلمینه نسبت ایلدی و تفصیل مقامه واقف اولمغی مراد ایلدیلر بو فقیرک
کلامنه قولاق طوتسونلر معلوم اوله که روح انسانیده خلق ایکی فرقه اولدیلر بر فرقه ادب ایدوب
اندن کلامی امساک ایتدیلر و بو اسرار الهیه دن بو سردر بشره انک علمی ویرلمامشدر دیدیلر و بر فرقه
اجتهاد ایدوب اجتهادلری حسبنجه انده تکلم ایتدیلر زیرا اگرچه روحی کنهیله ادراک ممتنعدر لکن
بو وجه ماهی ادراک ممکندر حتی خدا انک عز و جل وما اوتیتم من العلم الا قلیلا قولنده علم
قلیلدن مراد اولدر دیدیلر و بونلر آنک تعریفنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلر که اول بدنه مخالط جوهر
لطیف نورانیدر و امام فخر الدین بو قولی اختیار ایتمشدر و بعضیلر دیدیلر که اول جوهردر لکن
بدنه مخالط دکلدر زیرا اول متحیز و متحیزه حال دکلدر بلکه بر جوهر فرددر و بدنده تصرفی تدبیر ایله در
و بدندن تصرفنک انقطاعی موتدر جمهور فلاسفه و اهل سنتدن غزالی و حلیمی و معتزله دن معمر

در وافضدن

در وافضدن محمد بن نعمان بونی اختیار ایتدیلر و بعضیلر دیدیلر که اول جوهر جسمانی نورانیدر
صونک کولده و دهنک سمسمده و آتشک فحمده سریانی کبی بدنده ساریدر و بو قول امام الحرمینک
مختاریدر و بعضیلر دیدیلر که اول جسم لطیفدر صونک عود احضره اختلاطی کبی جسده مختلطدر
و امام نووی دیدی که روح حقنده دینلن اقوالک اصحی بونلردر لکن اهل سنت و جماعت
عندنده مختار اولان قول رابعدر و بعضیلر دیدیلر که اول عرضدر و روح حقنده بونلردن غیری
چوق اقوال وارده اولمشدر لکن جملهسی اوچدن که جوهر و جسم و عرضدر خالی دکلدر
زیرا روح ممکنات قبیلندندر و ممکنات اوچدن خارج دکلدر و اهل سنت و جماعت عندنده
مختار اولان اولدر که روح جوهر و عرض دکلدر بلکه ماهیتله بو جسم محسوسه مخالف بر جسمدر و جسم
اولدوغنه کتاب و سنتده دلالت واردر زیرا روح آیات و احادیثده صفت اجسام ایله
وصف اولنمشدر مثلا توفی ایله وصف اولنمشدر و امساک ایله و اخراج ایله و تعذیب ایله
و تنعیم ایله و مجیء ایله و بعث ایله و رجوع ایله و رضا ایله و دخول ایله وصف و بو جمله صفت
اجسامدندر قال الله تعالی الله یتوفی الانفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها فیمسک التی قضی
علیها الموت ویرسل الاخری الی اجل مسمی و روحک جسم اولدوغنه بو آیت کریمهده اوچ
دلیل واردر دلیل اول توفیدر دلیل ثانی امساکدر دلیل ثالث ارسالدر قال الله تعالی
ولو تری اذ الظالمون فی غمرات الموت والملائکة باسطوا ایدیهم اخرجوا انفسکم الیوم تجزون
عذاب الهون بما کنتم تقولون علی الله غیر الحق وکنتم عن آیاته تستکبرون ولقد جئتمونا فرادی
کما خلقناکم اول مرة و روحک جسم اولدوغنه بو آیت کریمهده درت دلیل واردر دلیل اول
ملائکه انی تناوله اللرینی بسط ایتدکلریدر دلیل ثانی انی خروج و اخراج ایله وصفدر دلیل رابع
اندن مجیء ایله اخبار در قال الله تعالی وهو الذی یتوفیکم باللیل ویعلم ما جرحتم بالنهار ثم یبعثکم
فیه لیقضی الی اجل مسمی ثم الیه مرجعکم ثم ینبئکم بما کنتم تعملون وهو القاهر فوق عباده ویرسل
علیکم حفظة حتی اذا جاء احدکم الموت توفته رسلنا وهم لا یفرطون و روحک جسم اولدوغنه
بو آیت کریمهده اوچ دلیل واردر دلیل اول توفیدر دلیل ثانی نهارده بعثدر دلیل ثالث
ملائکه نک عند الموت توفیلریدر قال الله تعالی یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک راضیة
مرضیة فادخلی فی عبادی وادخلی جنتی و روحک جسم اولدوغنه بو آیت کریمهده اوچ دلیل
واردر دلیل اول رجوعدر دلیل ثانی رضادر دلیل ثالث دخولدر و روحک جسده داخل

اولدوغنه کتاب وسنتده دلیل وارد ر زیرا اول انده بلوغ ایله و رجوع ایله و
خروج ایله وصف اولنمشدر قوله تعالی فلولا اذا بلغت الحلقوم وانتم حینئذ تنظرون
ونحن اقرب الیه منکم ولکن لا تبصرون فلولا ان کنتم غیر مدینین ترجعونها ان کنتم صادقین
عز الدین ابن عبد السلام دیرکه حلقومه بالغه وواصله اولان وجسده راجعه اولان روح
انسانه اولدوغنده اتفاق ایتدیلر وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررکه
اذا خرجت روح العبد تلقاها ملکان تصعدان بها الحدیث پس بو حدیث صحیح روحک
داخل جسد اولدوغنده صریحدر وطائفهٔ صوفیه دن بعض اهل تحقیق دیدیلرکه روح هیئت
وحقیقتده بو هیکله مخالف بر جسمدر وحیات وادراکی لذاته در وقچن اول جسم بو بدنه
مخالطه قله وبو هیکلده ساری اوله بو هیکل انک نوریله منوّر اولور وانک حرکتیله
حرکتلنور وبو هیکل فاسد اولدقده اگر اول زمرهٔ سعدادن ایسه عالم سمواته وارواح
طیباته ملحق اولور واگر جملهٔ اشقیادن ایسه عالم آفاته وارواح خبیثاته وصول بولور
و دیدیلرکه حیات جسم لطیف ایله که روحدر جسم کثیف بیننده که بدندر بر بخاردن عبارتدر
پس مادامکه اول بخار باقی اوله بر جهتله کیم مابینلرنده علاقه اولمغه صالح اوله حیات
باقیدر وبینه قائمدر واول بخار منطفی اولدقده وعلاقه اولمغه صلاحیتدن چقدقده
حیات فنا بولور وروح بدندن خروج اضطرار ایله خارج اولور افلاطون آلهیدن منقولدرکه
ارواح اقفاص اشباحده حبس اولنمش طیوردر اگر جهل ایله مألوف اولورلرسه
ملائکهٔ سماویه دن اولورلر یعنی انسان ملک ایله بهیمه بیننده ترکیب اولنمش بر مرکبدر
وملک عقل بلا شهوتدر وبهیمه شهوت بلا عقلدر پس انسانک عقلیله ملائکه دن وطبعیله
بهیمه دن حظ ونصیبی واردر واگر طبیعتی عقلنه غالب اولورسه اول کشی بهایمدن اضل
اولور واگر عقلی طبیعتنه غالب اولوب نفسی رذائلدن منع وفضائله حبس ایدرسه
ملائکه دن افضل اولور زیرا انسانده عبادت شهوت وغضب کبی عوائق واردر وملائکه ده
اول عوائق یوقدر وعوائق حاصله اولان عبادت اخلاصه ادخال واشق اولدوغی
جهتدن عوائقدن خالیه اولان عبادتدن افضلدر وانسان اکثر متکلمین عندنده بو هیکل
مخصوصدن عبارتدر وظاهر نصوص بو قوله دلالت ایدر قال الله تعالی یا ایها الانسان
ما غرک بربک الکریم الذی خلقک فسویک فعدلک فی ای صورة ما شاء رکبک

وبعضیلر دیدیلرکه اول بو هیکل مخصوصدن غیری بر نسنه دن عبارتدر امام غزالی اصول
اربعین ده وامام فخر الدین تفسیر کبیرده بو قولی اختیار ایتمشلردر وامام فخر الدین بو قولی
اختیارنک علتنده دیورکه زیرا بو هیکلک اجزاسی دائما زیاده ونقصانده ونموّ وذبولده
واستکمالده در وشک وخفا یوقدرکه انسان من حیث هو اول عمرندن آخر عمرنه دک
برامر باقیدر وباقی اولمیان نسنه باقی اولان نسنه نک غیریدر پس هر کس عندنده انا قولیله
اکا اشارت اولنان معنی بو هیکل مخصوصه مغایر بر نسنه اولمق واجبدر واول نسنه نک
تعیننده اختلاف واقع اولمشدر انتهی حاصلی انسان اکثر علما عندنده بو هیکل
مخصوصدن عبارتدر وبعض علما عندنده روحدن عبارتدر وروح نه نسنه اولدوغنده
اقوال کثیره واقع اولمشدر وسابقا اول اقوال کثیره نک اصح وارجحی بیان اولنمشدر
ومدلول انسانده اختلاف ایتدکاری کبی لفظ انساندن عند الاطلاق مراد ده اختلاف
ایتدیلر بعضیلر اول جسد اوزرینه واقع اولور دیدیلر وبعضیلر روح ایله جسد اوزرینه
واقع اولور دیدیلر وعقل وروح ونفسده اختلاف ایتدیلر بعضیلر انلر مترادفلردر
دیدیلر وبعضیلر مختلفلردر دیدیلر ابن حجر شرح بخاریده بو قولی اختیار ایتمشلردر
وتسهیل دیرکه حضرت حقک جل ذکره فاذا سویته ونفخت فیه من روحی وتعلم
ما فی نفسی ولا اعلم ما فی نفسک قوللری روحله نفسک مغایرتلرینه دلیلدر
زیرا احدهمانک موضع آخره وضعی جائز دکلدر واگر مابینلرنده مغایرت اولمسیدی
نیچون جائز اولمزدی انتهی مرصاد العباد صاحبی دیرکه نفس بر بخار لطیفدن
عبارتدر واول بخارک منشائی قلبدر حکما اکا روح حیوانی دیرلر واول جمیع صفات
ذمیمه نک منشائیدر نته کیم حق تعالی اکا اشارت ایدوب بیورمشدر ان النفس
لامارة بالسوء وقالب آدمیده انک بر معین یری یوقدر بلکه جمیع اجزا وابعاض بدنی
محیط بر جهتله کیم اعضادن بیننده آندن خالی بر یوقدر واکثر آثار صفاتی ایکی پهلو
اورتاسندن ظاهر اولمغین حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اعدی عدوک
نفسک التی بین جنبیک بیوردی انتهی تنبیه معلوم اولا کیم دلائل قاطعه وبراهین ساطعه
ایله ثابت اولدیکه خدادن غیری هر نه که واردر اگر اعراض واحدر واگر اشباحدر
حادثدر وذات حقدن ماعدا قدیم یوقدر وبو خصوصده اهل سنته مخالفت ایدن زندیقدر

پس اهل سنت وجماعت رضی الله تعالی عنهم روحك حادث ومخلوق اولدوغنده
اتفاقلرندن صکره وقت حدوثنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلر که بدنله حادثدر
وبعضیلر دیدیلر که حدوث بدندن اول حادثدر وبو قول ترجیح اولنمشدر زیرا احادیثدن
فهم اولنان اولدر نته کیم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورر که الارواح جنود مجنده
فما تعارف منها ائتلف وما تناکر منها اختلف وبو حدیث شریف روحك جسم
اولدوغنه دلیلدر زیرا اگر ارواح اجسام اولمسه لردی اعراضدر که مثلا تعارف
وتناکر در نیجه حامل اولورلردی تنبیه آخر ابن القیم که کبار اهل سنتدندر بیورر که علما
بیننده روحك موتی ذوقنده اختلاف واقع اولدی بعضیلر دیدیلر که اول بدن ایله
اولوب موتی ذوق ایدر وبعضیلر دیدیلر که موتی یالکز بدن ذوق ایدر وبو بابده صواب
اولدر که تفصیل اولنوب دینله که اگر روحك موتی ذوقندن مراد جسددن مفارقتی
اولورسه نعم بو اعتبار ایله موتی ذوق ایدر واگر اندن مراد بالکلیه منعدم دیمك اولورسه
بو اعتبار ایله ذائق دکلدر بلکه بالاجماع موتدن صکره اول یا نعیمده ویاخود جحیمده باقیدر
وموت اهل سنت وجماعت عندنده امر وجودیدر زیرا اول حیاتك ضدی بر عرضدر
امام قرطبی تذکره سنده بیورر که علمامز رضی الله عنه دیدیلر که موت عدم محض وفنا صرف
دکلدر بلکه اول روحك بدنه تعلقنك انقطاعیدر واندن مفارقتی وبر داردن بر داره
انتقالیدر وروح اولور وفنا بولور دین کیمسنه ملحددر وتناسخ ایله دخی حکم ایدن ملحددر
انتهی وصحیح اولان اولدر که روحه اصلا فنا طاری اولمز زیرا اول خدانك عز وجل
الا من شاء الله قولنده مستثنی اولنلردندر وروح انسانی حقنده بوندن زیاده تفصیله
واقف اولمق مراد ایدن کیمسنه بزم راحة الارواح وقوت الاشباح وزبدة الکلام
نامنده اولان رساله لریمزه مراجعت ایلسون والله تعالی اعلم پس صدده رجوع ایده لم
مسئله خامسه اولدر که دیرکیم هر فعل که قدرته تجاوز ایلیه اول فعل خدادندر
ایجاب خلقت ایله یعنی حق تعالی طاشه بر خلقت ایله خلق ایتدیکیم آنی دفع ایتدوکده
مندفع اولور وقوته دفع مبلغنه واصل اولدقده طاش طبعا مکاننه عودت ایدر وانك
جواهرده خبطی ومتکلمین وفلاسفه یه مخالف مذهبی واردر مسئله سادسه اولدر کیم دیرکیم
اول جزء لا یتجزی نفینده فلاسفه یه موافقت ایلدی وطفره ایله قائل اولدی مسئله

فقهیه

فقهیه خلاصه ده وبزازیه ده وفتح قدیرده وکتب فقهدن غیریلرده مذکوردر که اهل سنت
وجماعت عندنده حوضدن آبدست المق اقارصودن آبدست المقدن افضلدر زیرا معتزله
حوضلردن آبدست المغی منع ایدرلر پس اهل سنت آنلره رغما واعتقادلرینی رد ایچون حوضدن
آبدست المغی افضل کوردیلر وبونه جزء لا یتجزی اوزرینه بنا ایتمشلردر زیرا انلر فلاسفه
کبی جزء لا یتجزی یوقدر دیرلر اهل سنت وجماعت آنی اثبات ایلرلر وبو معنی آنلردن
بر بینه مصادف اولان حقنده در والا ما جاریدن آبدست المق ما حوضدن افضلدر
مسئله ثامنه اولدر که دیرکیم حق تعالی مخلوقاتی الآن اوقودقلری نسنه اوزره دفعه
واحده خلق ایتدی وآدمی اولادی اوزرینه متقدم خلق ایتمدی وتقدم وتأخر کمون
ظهورده در حدوث ووجودده دکلدر دیر وبو کلامی فلاسفه دن اخذ ایتمشدر واکثر مسئله
انلردن مذهب طبیعیه در مذهب الهیه دکلدر مسئله تاسعه اولدر که نظم قرآن معجز دکلدر
ومعجز اولان مغیباتدن خبر ویردوکیدر وحق تعالی عربه انك معارضه سنه اهتمامدن
صرف ایتدی حتی اگر انلری ترك ایدیدی انك مثلنی کتورمکه قادر اولورلردی دیر وبو سوز
کفر وضلالدر وکلام اللهی تکذیبدر قال الله تبارك وتعالی لئن اجتمعت الانس والجن
علی ان یأتوا بمثل هذا القرآن لا یأتون بمثله ولو کان بعضهم لبعض ظهیرا مسئله عاشره اولدر که
اجماع ایله قیاس شرعده حجت دکلدر وحجت اولان امام معصومك قولیدر مسئله حادی عشر
رفضه میلیدر وکبار صحابه حقنده نامعقول سوزیدر وامام اوزرینه نصی ایجابیدر
وحضرت رسول اللهدن صلی الله علیه وسلم امام علینك رضی الله عنه امامتی اوزرینه
نص ثابت اولدی وحضرت عمر کتم ایلدی دیدیکیدر وبو جمله کذب وافترادر وانده
روافضه خذلهم الله اقتدا در کیمکه صحابه دن حضرت ابو بکر ایله حضرت عمردن ماعدا
برینك حقنده رضی الله عنهم نا سزا سوز سویلسه والعیاذ سب ایلسه اول تعزیره مستحق
اولور وعدالتدن دوشوب شهادتی رد اولنور وکیمکه حضرت ابو بکر ایله حضرت عمری
سب ایلیه العیاذ بالله وانلرك حقنده نامعقول سوز سویلسه کافر اولور وقتلی
واجب اولور وقول مفتی به اوزرینه توبه سی قبول اولمز تاتارخانیه ده دیرکه بر
کیمسنه ابو بکرك صحبتنی انکار ایلسه کافر اولور زیرا حق تعالی کلام قدیمنده اذ یقول لصاحبه
لا تحزن ان الله معنا قولنده اکا صاحب اطلاق ایتدی وظهیریه ده دیرکه کیمکه حضرت ابو بکرك

خلافتنی انکار ایده کافر اولور علی الصحیح وکذلک حضرت عمرک خلافتنی انکار ایدن
اصح اقوالده کافر اولور مسئلهٔ ثانیه عشر اولدر که دیرکیم شرعک ورودندن اول
عاقل وبالغک ونظر واستدلاله قادر اولان کیمسه نک اوزرینه نظر واستدلال
ایله حضرت باریتنک معرفتی واجبدر وبو محلک تفصیلی ان شاء الله تعالی باب
ثانیده بیان اولنور مسئلهٔ ثالثه عشر دیرکیم بر کیمسه نصابدن اقلده که کمشده اکیبوز
درهمدر والتونده یکرمی مثقالدر سرقه ایله ویاخود ظلم ایله خیانت ایلسه اول فسقه نسبت
اولنمز وسائر نصب زکات دخی بویله در بو سوز وجوه شتی ایله باطل وشرع شریفه
مخالف اولدوغی جهتدن عاطلدر زیرا ظلم قلی اوجلی حرامدر وفاعلی فاسقدر وسرقه
دخی بویله در واندہ اصلا خلاف یوقدر وخلاف ائمهٔ اربعه بیننده انجق مقدار وجوب
قطع یدده در وبوزده اول اون درهمدر فرقهٔ رابعه حائطیه در وبونلر محمد بن حائطک
اصحابیدر ومحمد بن حائط نظامک اصحابندندر بو دخی کتب فلاسفه یه مطالعه ایتدی
ونظامک مذهب باطلی اوزرینه اوچ بدعت زیاده ایلدی بدعت اولی دیدیکه الله ایکیدر
بری قدیمدر که اول جناب عزتدر وبری حادثدر که اول مسیح در وآخرتده خلقی محاسبه
ایدن اولدر وحضرت حقک عز وجل وجاء ربک والملک صفا صفا قولیله مرادی بودر
اولدر وظلل غمامده کلن اولدر وحضرت رسول الله صلی الله علیه وسلمک ان الله خلق آدم
علی صورة الرحمن قولیله ویضع الجبار قدمه قولیله مرادی اولدر بدعت ثانیه دیدیکه حق تعالی خلقی
بوکون اولدقلری داردن غیری بر دارده صحیح وسالملر وعاقل وبالغلر خلق ایلدی واندہ
کندو معرفتنی وکندو یه علمی خلق ایتدی وانلری نعمتنه مظهر قلدی بعده اول نعمه شکر ایله
آنلری مکلف قلدی پس انلرک بعضیسی جمیع امر ایلدوکی نسنه ده اکا عصیان ایلدیلر وبعضیسی
انک بعضنده اطاعت ایدوب وبعضنده عصیان ایلدیلر پس جمله امر ایتدوکی نسنه ده
اکا اطاعت ایدنی اول داردن دار غذابه که جهنمدر اخراج ایلدی وبعضیسنده اطاعت
ایدوب وبعضیسنده عصیان ایدنی دنیایه چقاردی واکی بو اجسام کثیفه کیدردی
وآنی بأسا وضرا وشدت ورخا وآلام ولذات ایله مبتلا قلدی وانسانک وسائر حیواناتک
صورتلرینک اختلافلری ذنوب مقداری اوزرینه واقع اولدر پس معصیتلری آز وطاعتلری
چوق وطاعتلری آز اولان کیمسه نک صورتی اقبح اولدر بدعت ثالثه دیدیکه رؤیت

حقده

حقده وارد اولان خبر عقل اولک رؤیتی اوزرینه محمولدر واول مبدعاتک اولیدر
واول شول عقل فعالدر که موجوداتک اوزرلرینه صورلر اندن افاضه اولنور وحضرت
رسول اللهک صلی الله علیه وسلم اول ما خلق الله فقال له اقبل فاقبل ثم قال له
ادبر فادبر فقال عزتی وجلالی ما خلقت خلقا احسن منک بک اعز وبک اذل
وبک اعطی وبک امنع قول شریفنده واقع اولان عقلدن مراد اولدر وقیامت کونی
کورینن اولدر وواهب العقلک کورنمه سی محالدر معلوم اوله کیم بو فرقهٔ حائطیه
اتفاق علما ایله مشرکلردر ودیندن خارج کافرلردر فرقهٔ خامسه بشریه در وبونلر بشر المعتمر
نام بر کیمسه نک اصحابیدر وبشر علمای معتزله نک افضلی ایدی وتولید ایله قولی اول
احداث ایلدی واندہ افراط ایتدی واصحابندن التی مسئله ایله منفرد اولدی مسئلهٔ
اولی اولدر که دیرکیم لون وطعم ورایحه وجمله ادراکات جسمده فعل غیردن
تولد ایله حاصل اولمسی جائزدر اگر انلرک سببلری انک فعلندن اولورسه
مسئلهٔ ثانیه اولدر که دیرکیم حق تعالی تعذیب طفله قادردر واگر اکا عذاب ایدیدی
ظالم اولوردی لکن انک حقنده ایله دیمک مستحسن دکلدر بلکه واجب اولان اولدر که
دینه اگر خدا اکا عذاب ایدیدی اول طفل بالغ وعاقل وعاصی اولوب عذابه مستحق
اولوردی وبو سوزده تناقض واردر زیرا حاصلی اولدر که حق تعالی ظلمه قادردر
وظلم ایدیدی عادل اولوردی وخدایه ظلم اسناد ایتمک کفردر مسئلهٔ رابعه
اولدر که خدانک عز وجل ارادتی افعالندن بر فعلدر واول ایکی وجه اوزرهدر بر وجهی
صفت ذاتدر وبر وجهی صفت فعلدر اما صفت ذات اولدر که حق تعالی دائما کندونک
جمیع افعالنی وعبادک جمیع طاعاتنی اراده ایدیجیدر زیرا اول حکیمدر وجائز دکلدر که
حکیم صلاح وخیری بیله وآنی اراده ایتمیه واما صفت فعل اولدر که اگر خدا انکله حال احداث ایتنده
کندو فعلنی اراده ایدرسه اول انک خلقیدر واول قبل الخلقدر زیرا شیء آنکله موجود
اولان نسنه اول شیئه مقارن اولمق جائز دکلدر واگر انکله عبادنک فعلنی مراد ایدرسه
اول انکله در مسئلهٔ خامسه اولدر که دیرکیم خدانک جل وعلا بر لطفی وار اگر اول لطفنی
اظهار ایدیدی ارضده کیم وار ایسه ایمانه کلوردی وخدانک اوزرینه اول لطفی قوللرینه
ایشلمک واجب دکلدر بلکه خدانک اوزرینه واجب اولان قوله قدرت واستطاعت ویرمکدر

ودعوت ورسالت ایله عللی ازاله ایتمکدر وبو قول سخف وباطلدر وصاحبی ضال
ومضلدر زیرا خدانک اوزرینه برنسنه واجب دکلدر وموجب اولان اولدر
مسئلهٔ سادسه اولدرکه دیرکیم برکیمسنه کبیره دن توبه ایلسه توبه سی قبول اولور
واکا ینه رجوع ایتدوکده عقوبت اولی یه استحقاقی عودت قلور **فرقهٔ سادسه** اولدرکه
دیرکیم **معمریه در** وبونلر معمر بن عباد السلمی نام برکیمسنه اصحابیدر واول قدریه نک
اعظمیدر واول اصحابدن بر نیچه کفر والحاد ایله منفرد اولمشلردر **بری** اولدرکه دیرکه حق تعالی
اجسامدن غیریسنی خلق ایتمز واعراضی اجسام اختراع ایدرلر یا طبعاً آتش کبی که احراقی
احداث ایلر وشمس کبی که حراره‌تی احداث ایلر ویاخود اختیاراً حیوان کبی که حرکت
وسکونی واجتماع وافتراقی احداث ایلر **وبری** اولدرکه حق تعالی قدم ایله وصف اولنمز
زیرا قدم تقادم زمانه اوزرینه دلالت ایدر ووجود حضرت باری زمانی دکلدر **وبری**
اولدرکه دیرکه حضرت حق کندو نفسنی بلمز زیرا اول عالم ومعلومک اتحادینه مؤدی
اولور تعالی الله عما یقول هذا الجاهل علواً کبیراً **وبری** اولدرکه دیرکه انسانک ارادتدن
غیری فعلی یوقدر کرک مباشرت جهتندن اولسون وکرک تولید جهتندن اولسون
وقیام وقعوددن وحرکت وسکوندن وخیر وشردن آنک جمله افعال تکلیفیه سی
ارادتنه مستنده در وبو اسناد مباشرت طریقی اوزره در وتولید طریقی اوزره دکلدر
وبو سوزی حقیقت انسانیه ده مذهبی اوزرینه بنا ایلمشدر واول مذهب بودر که انسان
جسد دکلدر بلکه جسدک غیری بر جوهردر ونفسیله قائمدر ومتمکن ومتحیز دکلدر لکن جسدک
مدبریدر وانک جسد ایله علاقه سی تدبیر وتصرف علاقه سیدر وبو مذهبده اول
فلاسفه یه تابع اولمشدر **فرقهٔ سابعهٔ مزداریه در** وبونلر عیسی بن صبیحک اصحابیدر
وکنیه سی ابو موسی در ولقبی مزداردر واسمی عیسی در واول بشر بن معتمرک شاکردیدر
وعلمی اندن اخذ ایلمشدر وزهد ایله متصف ایدی حتی راهب معتزله اسمیله تسمیه اولندی
وبو اصحابندن اوچ مسئله ایله منفرد اولدی **مسئلهٔ اولی** اولدرکه حق تعالی کذب سویلمکه وظلم
ایتمکه قادردر واکر کذب سویلیدی وظلم ایدیدی آله کاذب وظالم اولوردی تعالی الله
عما یقول هذا الظالم علواً کبیراً **مسئلهٔ ثانیه** اولدرکه دیرکیم بر فعلک تولد جهتندن
ایکی فاعلدن وقوعی جائزدر ومباشرت جهتندن جائز دکلدر **مسئلهٔ ثالثه اولدرکه**

دیرکه

دیرکه خلق نظم وبلاغت جهتندن قرآن کبی یه بلکه اندن احسنه قادرلردر وحدوث
قرآنده مبالغه ایلین وقدمنه ذاهب اولانی اکفار ایدن بودر مع هذا حدیث شریف
مقتضاسنجه کافر اولان کندودر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بیورر **القرآن کلام الله غیر مخلوق ومن قال انه مخلوق فهو کافر بالله العظیم**
ودیدیکه پادشاهله مخالطه ایدن کافر اولور نه اول برکیمسنه یه وارث اولور
ونه برکیمسنه اندن میراث آلور ودیدیکه عبادک اعمالی خدانک مخلوقیدر دین کافردر
وحق تعالی ابصار ایله کورینور دیین کافردر واکرچه اول اهل اسلامی اکفار ایتدی
لکن کندونک اکفر کوزه اولدوغنی بلمدی **فرقهٔ ثامنه ثمامیه در** وبونلر ثمامه ابن اشرس
النمیری نامنده برشخصک اصحابیدر وثمامه مأمون زماننده ایدی وانک مأمون یاننده
منزله سی وار ایدی واول سخافت دین ایله خلاعت نفس بیننی جامع ایدی شونک
برلکیم انک اعتقادی بو ایدی که فاسق توبه سز فسقی اوزرینه اولورسه جهنمده مخلد
اولور واول حال حیاتنده ایکی منزله ارسنده برمنزله ده اولور **پس** اول کندونک
اعتقادی مقتضاسنجه جهنمده مخلد اولمق لازم کلور وبو دخی اصحابندن اوچ مسئله ایله
منفرد اولدی **مسئلهٔ اولی اولدرکه** دیرکیم افعال متولده نک فاعللری یوقدر **زیرا**
انلرک فاعللری سببه اسنادلری ممکن دکلدر زیرا اندن فعلک میتنه اسنادلری لازم
کلور **مثلا** برکیمسنه برشخصه اوق آتسه اوقی اکا واصل اولمزدن اول کندو اولسه
بعده اوق اکا وصول بولسه **پس** بو صورتده فعلی فاعل سببه اسناد میتنه اسناد
اولور وخدایه اسنادلری ممکن دکلدر **زیرا** اول خدادن فعل قبیحک صدورینی
مستلزم اولور **مسئلهٔ ثانیه اولدرکه** دیرکیم کفار ومشرکلر ومجوس ویهود ونصاری
وزنادقه روز قیامتده طپراق اولورلر وجنت وجهنمه کیرمزلر وبهایم ایله صبیان دخی
بویله در الحق بو قول کفر صریح والحاد صحیحدر **زیرا** حق تعالی کفارک ومشرکلرک
جهنمه داخل اولوب وآنده مخلد اولدقلرندن خبر ویردی **پس** بو ضال ومضلک
قول باطل وکاذبی جناب عزتک قول حق وصادقنه مخالف اولدی اول اجلدن
انک کفر والحاد ایله حکم لازم کلدی **مسئلهٔ ثالثه اولدرکه** دیرکه استطاعت سلامتدر وجوارحک
صحتیدر واول قبل الفعلدر وبو محلک تفصیلی ان شاء الله تعالی باب ثانیده ذکر اولنور

مسئلهٔ رابعه اولدر که دیرکیم معرفت نظردن متولده در واول سائر متولدات کبی فاعلسز
بر فعلدر مسئلهٔ خامسه اولدر که دیرکیم تحسین وتقبیح عقلیدر ومعرفت ورود شرعدن
اول واجبه در وکفاردن خالقنی بلمین معذوردر ومعارفک جملهسی ضروریه در
مسئلهٔ سادسه اولدر که دیرکیم انسانک ارادتدن غیری فعلی یوقدر وماعدا افعالی
محدثی یوق برحادثدر وعالم خدانک طبیعله فعلیدر وبوندن مرادی فلاسفه دیدکلری
کبی خدا موجب بالذاتدر موجد بالاختیار دکلدر دیمکدر وبو قول عالمک قدمنی مستلزمدر
وخدانک ذات وصفاتندن ماعدا قدیم اثبات ایتمک کفردر فرقهٔ تاسعه هشامیه در
وبونلر هشام بن عمرو الفوطی نامنده برکیمسهنک اصحابیدر وانک قدرده مبالغهسی
سائر معتزلهدن ارتقدر واول باقی معتزلهدن برنیجه بدعت ایله منفرد اولمشدر بدعتنک
بری اولدر که اسم وکیلک قرآن عظیمده خدانک اوزرینه اطلاقی وارد اولمش ایکن اول
منع ایدر ودیرکه زیرا وکیل موکل استدعا ایدر وبلمزکه اسماء الهیده وکیل حافظ معناسنه در
نتهکیم خدانک وما انت علیهم بوکیل قولنده واقعدر بری اولدر که الف الله بین القلوب
دیمکی جائز کورمز واول خدانک ما الفت بین قلوبهم ولکن الله الف بینهم قولنده واقع
اولمشدر دیمز وبری اولدر که دیرکیم اعراضده خدانک کندولرینی خالق اولدوغنه در
ورسالتی ادعا ایدهنک صدقنه دلالت یوقدر بلکه انره دلالت انجق اجسامده در
پس بوندن مرادی مثلا دکزک یارلمسی وعصانک حیه اولمسی واولینک
دیرلمسی وکورک کوزی اچلماسی کبی اکثر معجزات انبیانک صدقلرینه دلیل اولمامق
لازم کلور ولازم باطلدر وکذا الملزوم وبری اولدر که دیرکه قرآن عظیمده حلال وحرام
اوزرینه دلالت یوقدر وبو بدع ثلاثهنک کفر وضلال اولدقلرنده اصلا اختلاف یوقدر
وبری اولدر که دیرکه امامت اختلاف ایله منعقد اولمز وبو قول امام علی حضرتلرینک
رضی الله عنه امامتنه طعندر زیرا انک امامتنی جمیع صحابهدن اتفاق ایله دکلدر بلکه هر طرفدن
انک خلافی اوزره برطائفه قالمش ایدی وبری اولدر که دیرکه جنت وجهنم الآن مخلوق
دکلدر زیرا سمدی وجودلرنده فائده یوقدر وبو قول باطلدر اهل اعتزالک کندولرینه
اعتقاد ایدندیلر لکن کتاب وسنته مخالف اولدوغی جهتدن اهل سنت انلری تضلیل
ایتدیلر وبری اولدر که دیرکه امام عثمان رضی الله عنه حصر اولنوب قتل اولنمدی وبو معنی

تواتر ایله ثابت اولان نسنهٔ انکار اولمغین رد اولندی فرقهٔ عاشره جاحظیه در
وانلر عمرو بن الجاحظ نام برکیمسهنک اصحابیدر واهل اعتزالک بلغا وفصحاسندن
ایدی وکتب فلاسفهیه چوق مطالعه ایتدی وسوزلرینه عبارات بلیغه ولطیفه ایله
رواج ویردی وخلفادن معتصم ایله متوکل زماننده ایدی واول دخی اصحابندن
برنیجه مسئله ایله منفرد اولدی مسئلهٔ اولی اولدر که دیرکه معارفک جملهسی ضروریه در
وانلردن بریسی افعال عباددن دکلدر وعبدک ارادتدن غیری کسبی یوقدر
وافعالی تمامه دیدوکی کبی طبعا حاصل اولور وصاحب مواقف ذکر ایتدوکی اوزره
اندن اصل ارادتک انکاری نقل اولنور پس انسانک کندو فعلنه ارادتی
اکا عالم اولوب واندن ساهی اولمامسیدر وغیرک فعلنه ارادتی نفسک
اکا میلیدر ودخی دیرکه اجسام طبایع مختلفه صاحبلریدر وانلرک آثار مخصوصهلری
واردر وبو مقالهیی فلاسفهٔ طبیعییندن اخذ ایتمشدر واعراضک تبدیلرینه
وجواهرک عدم وفنالرینه ذاهب اولمشدر نتهکیم هیولیده دیمشدر وبو جمله
شرع شریفه مخالف اولمغین رد اولنمشدر وقائلینک ضال اولدوغنده شک
اولنمامشدر مسئلهٔ ثانیه اولدر که اهل نار جهنمده عذاب جهنمدن مخلد اولمزلر
بلکه انلر طبیعت ناره منقلب اولورلر ودیرکه آتش اهلنی کندویه جذب ایدر وحق تعالی
انلری اکا ادخال ایلمزلر ومقالهٔ کفر وضلال اولدوغنده اهل اسلامدن برکیمسه
اختلاف ایتمز وبونک مذهبی نفی وصفاتده مذهب فلاسفهدر واثبات قدرده
وخیر وشر عبددن اولمده مذهبی مذهب اعتزالدر مسئلهٔ ثالثه اولدر که دیرکه قرآن
جسددر وکاهی انسان وکاهی حیوانه انقلابی جائزدر ومذهب جاحظ بعینه مذهب
فلاسفهدر لکن میلی انلردن طبیعیینهدر الهیینه دکلدر فرقهٔ حادیهٔ عشر خیاطیه در
بونلر ابی الحسن بن ابی عمرو الخیاط نام برکیمسهنک اصحابیدر واول اصحابندن
برنیجه امر ایله منفرد اولدی بری اولدر که دیرکه فعل اگر خیردر واگر شردر قوله مستنددر
ومعدوم حال عدمنده شیئ ایله تسمیه اولنور وجوهر وعرضه حال عدملرنده جوهر
وعرض دینور وبری اولدر که دیرکه خدانک عز وجل ارادتی ذاتیله قائمه صفت دکلدر
وارادة اللهک معناسی عالم وقادر غیر مکره وغیر کاره اولمامسیدر وافعال عبادنده

ارادتیله انلر ایله اداتیم سیدر و خدانك جل و علا کندو افعالنده ارادتی انلری علمی وفق
اوزرینه خالق اولماسیدر وبری اولدرکه دیرکه خدانك جل وعلا سمع و بصر و رؤیتی
علمه راجعدر پس خدای تعالی سمیع دردیمك مسموعاته عالمدر دیمکدر و بصیر دیمك
مبصراته عالمدر دیمکدر و ذاتنی و یاخود غیرینی کورر دیمك اکا عالمدر دیمکدر فرقهٔ ثانیه
عشر کعبیه در و بونلر ابو القاسم بن محمد الکعبی نام بر کیمسه نك اصحابیدر و اول حیاطنك
تلمیذیدر و ایکیسی دخی معتزلهٔ بغداددندر صاحب مواقف قولی اوزره استادینه مخالفتی یوقدر
و مصنف قولی اوزره آندن بعض مسئله ایله منفرد اولدی و ارادتك و سمعك و بصرك
و رؤیتك علمه راجع اولملری انك حیاطدن منفرد اولدوغی مسئله لردندر عد اولنمشدر
والعلم عند الله تعالی فرقهٔ ثالثه و عشر جبائیه در و انلر ابو علی محمد بن عبد الوهاب الجبائی نام
بر کیمسه نك اصحابیدر و اول معتزلهٔ بصره دندر و سائر معتزله دن بر نیچه مسئله ایله منفرد
اولمشدر مسئلهٔ اولی اولدرکه دیرکه خدانك جل و علا ارادتی حادثه در و محلده دکلدر
و خدا اول ارادهٔ حادثه ایله مرید در و انکله موصوفدر و عالم فنا اولورسه بر فنا ایله که
اول محلده دکلدر و جبائینك قولی فلاسفه مذهبنه یقیندر زیرا انلر مکانسز بعض
موجودات اثبات ایتمشلردر مسئلهٔ ثانیه اولدرکه دیرکه حق تعالی متکلمدر و بر کلام ایله که
انی جسمده خلق ایدر و بونك عندنده حقیقت کلام اصوات مقطعه و حروف منظومه
و اول کلام ایله متکلم کلامی ایشلین و آنی خلق ایدندر کلام انکله قائم اولان و آنده حلول
ایدن دکلدر مسئلهٔ فقهیه امام محمد حضرتلرندن منقولدرکه قرآن عظیم مخلوقدر دین کیمسه نك
آردنده نماز قلمق جائز دکلدر یعنی کافردر زیرا اکر کافر اولمیوب مبتدع اولیدی انك آردنده
نماز قلمق مع الکراهه جائز اولوردی مسئلهٔ ثالثه اولدرکه دیرکه حق جل و علا آخرتده کورنمز
خلاصه ده دیرکه رؤیت حقی انکار ایدن کیمسه نك آردنده نماز قلمق جائز دکلدر زیرا کافردر
و اکر جلالت و عظمتی ایچون دیرسه کافر اولمز مسئلهٔ رابعه اولدرکه دیرکه قول کندو فعلنك
خالقیدر و بو قول شرکدر زیرا حقدن غیری خالق یوقدر و قولك کندو و حق تعالی حضرتلرینك
مخلوقی اولدوغی کبی افعالی دخی مطلقا حق تعالی حضرتلرینك مخلوقیدر و بو معنی نص شریعتده
مصرحاً ذکر اولنمشدر قال الله تعالی والله خلقکم وما تعملون مسئلهٔ خامسه اولدرکه دیرکیم
مرتکب کبیره نه مؤمندر و نه کافردر و توبه سز اولورسه جهنمده مخلددر سید شرح موافقده

بیورر که رؤسای معتزله دن عمرو بن عبید کفر له ایمان بیننده بر منزله اثبات ایتدیلر
و اول مجلسده بر بیره زن حاضر ایدی اکا دیدیلکم حق تعالی کلام قدیمنده هو الذی خلقکم
فمنکم کافر و منکم مؤمن بیوردی پس خلقنی ایکی قسمه منقسم ایتدی دیو سؤال اثبات ایتدوککز
قسم ثالث کلام خدایه مخالف اولمغین باطل اولدی و سفیان ثوری حضرتلری رحمه الله
اول عجوزه نك بو سوزینی ایشتدکده علیکم بدین العجائز بیوردی مسئلهٔ سادسه اولدرکه
دیرکه اولیا ایچون مطلق کرکِ صحابه دن اولسونلر و کرك غیرنده کرامات یوقدر زیرا آنی
اثباتك فائده سی اولمدوغندن قطع نظر معجزاته التباسه مؤدیدر و بو محلك تفصیلی
ان شاء الله تعالی باب ثانیده تفصیل اوزره ذکر اولنور مسئلهٔ سابعه اولدرکه دیرکه مکلفه لطف
و اکا اصلح اولان نسنه یه رعایت ایتمك خدانك اوزرینه واجبدر و بو قول باطلدر زیرا خدانك
اوزرینه بر نسنه واجب دکلدر نه شرعاً و نه عقلاً و نه عادةً کما سیأتی تفصیله ان شاء الله تعالی
و دیرکه انبیا صلوات الله و سلامه کبائردن و صغائردن حتی انلره قصددن معصوملردر
مسئلهٔ ثامنه اولدرکه دیرکه حق تعالی ذاتیله عالمدر صفت علم ایله و عالمیه ایجاب ایدر
حالت ایله عالم دکلدر و انك سمیع و بصیر اولماسنك معناسی حیدر آنده آفت یوقدر دیمکدر
فرقهٔ رابعه عشر بهشمیه در و بونلر ابو هاشم عبد السلام نام بر کیمسه نك اصحابیدر و اول
جبائینك ولد صلبیسیدر و نیچه مسئله ده بدرینه مخالفت ایلمشدر بری اولدرکه دیرکه
معصیتسز ذم و عقابه استحقاق ممکندر و انك بو قولی اجماع و حکمته مخالفدر و بری اولدرکه
بر کیمسنه بر کبیره نك اوزرینه مصر ایکن بر غیری کبیره دن توبه سی آنك مقبوله دکلدر
و بری اولدرکه دیرکه قدرتسز توبه یوقدر پس مثلا زنایه قدرتی اولمین کیمسنه نك زنادن
توبه سی جائز دکلدر و بو ایکی قولك تفصیللری ان شاء الله تعالی بیان اولنور و بری اولدرکه
دیرکه احوال اثبات ایلمشدر و اول شول صفاتدن عبارتدرکه نه موجوده در و نه معدومه در
و نه معلومه در و نه مجهوله در و نه قدیمدر و نه حادثدر فرقهٔ خامسه عشر عمریه در و بونلر عمرو بن
عبید نام بر کیمسنه نك منسوبلریدر و اول رُوات حدیثدن ایدی و فضل ایله معروف
و موصوف ایدی و قواعد مذکوره ده واصل بن عطایه موافقت ایتدی لکن بدع و ضلالتده
انك اوزرینه امام عثمان ایله امام علی قصه لرنده ایکی فرقه نك تفسیقلرینی زیاده ایلدر فرقهٔ
سادسه عشر اسواریه در و بونلر اسوار نام بر کیمسنه نك اصحابیدندر و اول مذهبنده نظامه

موافقت ایتمشدر لکن انك کفر و ضلالتی اوزرینه زیاده ایدوب دیرکه حق تعالی عدمیله خبر ویردوکی و یاخود عدمنی بلدوکی نسنه نك اوزرینه قادر دکلدر و انسان انك اوزرینه قادردر زیرا انسانك قدرتی ضدینه صالحه در زیرا بر نسنه اوزرینه قادر اولیجق اخرك اوزرینه دخی قادر اولور **فرقهٔ سابعهٔ عشر اسکافیه در** و بونلر ابو جعفر الاسکاف نام بر کیمسه نك اصحابیدر و اول دیرکه حق تعالی عقلایه ظلم ایتمکه قادر دکلدر لکن صبیان و مجانینه ظلم ایتمکه قادردر تعالی الله عما یقول هذا الظالم خدا جل و علا یه ظلم نسبت کفردر نته کیم کندو نفسندن خبر ویروب بیورمشدر و ما ربك بظلام للعبید ای بذی ظلم **فرقهٔ ثامنهٔ عشر جعفریه در** و بونلر جعفر بن البشرك اصحابیدر و اول ابو جعفر الاسکافه تابع اولدر و انك بدعی اوزرینه بعض بدع زیاده ایلدی و دیدیکه بعض فساق امت زنادقه و مجوسدن کمدر و حد شرب اوزرینه اجماع امت خطادر زیرا حدده معتبر اولان نصدر و بر حبه سرقه ایدن فاسقدر ایماندن منخلعدر **فرقهٔ تاسعهٔ عشر صالحیه در** و بونلر صالح نام بر کیمسه نك اصحابیدر و اول علم و قدرت و ارادت و سمع و بصرك میت ایله قیاملك تجویز ایتدی **پس** انك اوزرینه ناس بو صفتلر ایله متصفلر ایکن اموات اولملرینك جوازی لازم کلدی و جوهرك جمیع اعراضدن کوردی **فرقهٔ عشرون حدیثیه در** و بونك مذهبی حائطیه مذهبیدر و انك اوزرینه بعض زیاده ایتدی جمله دن بری هر حیوان مکلفدر دیدی **فصل ثانی شیعه بیاننده در** و بونلر بر قومدر که امام علی حضرتلرینه محبت ایلدیلر و حضرت رسول اللهدن صکره صلی الله علیه و سلم نص جلی ایله و یاخود نص خفی ایله امام اولدر دیدیلر و امامت آندن و انك اولادندن چقمز اعتقاد ایلدیلر و اکر چیقارسه غیرلرندن ظلم اولور و یاخود آندن و یاخود اولادندن تقیه ایله اولور دیدیلر **و شیعه** دخی معتزله کبی یکرمی فرقه اولدیلر و هر فرقه فرقهٔ اخرایه اکفار ایلدیلر و اصوللری اوچدر بریسی فرق غلاتدر و آنلر اون سکز فرقه در **فرقهٔ اولی سبائیه در** و بونلر عبد الله بن سبانك اصحابیدر و اول امام علی یه سن الهسن دیدی و امام علی آنی مداینه سوردی و دیدیلر که اصلنده یهودی ایدی و صکره اسلامه کلدی و اول یهودیلغی حالنده یوشع بن نون حقنده موسی علیه السلامك وصیسیدر دیر ایدی و اسلامه کلدکدن صکره انی امام حقنده دیمکه باشلدی و ابتدا

امام

امام علینك وجوب امامتیله قولی اظهار ایدن بو ایدی و اصناف غلاة بوندن منشعبه اولدی و اول دیرکه امام علی اولمدی و قتل اولنمدی و ابن ملجمك قتل ایلدوکی علی صورتنده بر شیطان ایدی و امام علی بلوطده در و رعد انك آوازیدر و برق بعنی شمشك انك قامچیسیدر و آخر زمانده یره نازل اولور و وجه ارضی جور ایله طولمش ایکن آنی عدل ایله طولدورر و اصحاب ابن سبا رعدی ایشتدکلرنده علیك السلام یا امیر المؤمنین دیرلر **فرقهٔ ثانیهٔ کاملیه در** و بونلر ابو کاملك اصحابیدر و ابو کامل دیدکلری ملعون جمیع صحابهٔ کرامی رضی الله تعالی عنهم امام علینك بیعتنی ترك ایتدیلر دیو اکفار ایتدی و امام علی حضرتلرینی دخی حقنی طلبی ترك ایلدی دیو اکفار ایلدی و دیدیکه امامت نوردر بر شخصدن بر شخصه منتقل اولور و اول نور بر شخصده نبوت اولور و عند الموت تناسخ و حلول اوزرینه متفقلردر و تناسخ هر ملتده بر فرقه نك مقالهسیدر و اول مقاله مجوس مزدکیه و هند برهمیهدن و فلاسفه و صابئیهدن تلقی اولنمشدر و مذهبلری بودرکه حق تعالی هر مکانده قائمدر و هر لسان ایله ناطقدر و اشخاص بشردن هر شخصك صورتنده ظاهردر و حلولك معناسی بودر و حلول کاهی جزء ایله اولور و کاهی کل ایله اولور و ان شاء الله تعالی تفصیلی محلنده کلور **مسئلهٔ اخری** بر کیمسنه بر مسلمانه کافر دیسه فتوی بونك اوزرینه درکه اکر انکله شتم مراد ایدریسه کافر اولمز و آنی کافر اعتقاد ایدوب دیرسه کافر اولور **مسئلهٔ اخری** بر کیمسنه حق تعالی کوکده بو معنایه عالمدر دیسه و اندن مکان ایلسه کافر اولور و حق تعالی هر مکانده دردیمك و آندن بر مکان خالی دکلدر دیمك کفردر حاصلی خدایه مکان اثبات ایدن کافردر و سیاتی تفصیل هذا الکلام بعون الله الملك العلام **فرقهٔ ثالثهٔ علبائیه در** و بونلر علبا بن ذراع الاسدی و باء الدوسی نام ملعونك و بر بیدینك اصحابیدر امام علی حضرتلرینی رسول اکرم صلی الله علیه و سلمدن افضل طوتدی و علی حاشا الهدر و محمدی کوندورن اولدر دیدیلر و حضرتی ذم ایدردی انیچون بو طائفهٔ ملعونه نك بر لقبی دخی ذمیهدر لعن الله العلبا و صلی علی سیدنا محمد ما دامت الارض و السماء و دیر ایدیکه محمد علی یه دعوت ایچون کوندرلدی و اول کندو نفسیچون دعوت ایلدی کذب و الله هذا الملعون و افتری لعنة الله علیه و علی من تبعه الی یوم الجزاء و بو فرقه نك بعضیسی علی ایله محمد آلهدر دیدیلر و بعضیسی اصحاب

کسانک که حضرت محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین در بشنه دخی آله اطلاق ایتدیلر
و دیدیلر که نا ایله فاطمه دیمک جائز دکلدر بلکه فاطمه دیمک واجبدر نته کیم بعض شاعرلری
اشارت ایدوب دیمشدر بیت تولیت بعد الله فی الارض خمسة هما نبیا وسبطیه وشیخا
وفاطما فرقهٔ رابعه مغیریه در وبونلر مغیرة بن سعید العجلی نام بر کیمسه نک اصحابیدر و اول
ملعون دیدی که حق تعالی نوردن بر رجل صورتنده در و باشنده نوردن تاجی واردر
و قلبی منبع حکمتدر و خلقی خلق ایلمک مراد ایتدکده اسم اعظم ایله تکلم ایلدی و بونک بیانی
سبح اسم ربک الاعلی الذی خلق فسوی قولیدر پس اوچدی و باشی اوزرینه بر تاج دوشدی
بعده اعمال عباده مطلع اولوب معاصیدن غضبه کلدی و درلدی و درندن ایکی دکز
حاصل اولدی و انلرک بری طتلو و بری طوزلو اولدی طتلو اولان نیر و طوزلو اولان مظلم
ایدی و اول بحر نیره نظر ایدوب آنده کندی ظلنی کوردی و آندن بعض ظلنی اخذ ایلیوب
آندن آی و کونشی خلق ایتدی و بجمله آله آخر اولمق جائز دکلدر دیوب باقی ظلنی افنا
ایلدی بعده جمیع خلقی ایکی دکزدن خلق ایلدی کفاری بحر مظلمدن و مؤمنلری بحر نیردن یراتدی
و ناسی ظلالده ایکن حضرت محمدی بعث ایلدی و امانتی که اول امام علی امامتدن منعدر
کوکلره و یرلره و طاغلره عرض ایلدی انلر آندن ابا ایلدیلر و انسان که ابوبکردر عمرک
امریله اول امانتی کوتوردی یعنی عمر ابوبکره دیدیکه سن بو امانتی کوتور تا بن سکا یاردم ایدهیم
شول شرطله کیم سندن صکره امانتی بکا وصیت ایلیه سن و بو خبیث بیدین دیدیکه خدانک
عز وجل کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر قال انی بریء منک قولی ابوبکر ایله عمر حقنده
نازل اولدی و بو جمله کفر و ضلال و الحاد اولدوغنده شک یوقدر فرقهٔ خامسه منصوریه در
وبونلر ابو منصور العجلی نام بر کیمسه نک اصحابیدر و اول کندو نفسنی محمد بن علی الباقر
حضرتلرینه نسبت ایلدی و امام باقر حضرتلری آندن تبری ایدوب آنی طرد ایتدکدن صکره
امامتی اول کندو نفسنه ادعا ایلدی و امام باقر وفات ایتدکده امامت بکا انتقال ایلدی
دیدی و هشام بن عبد الملک زماننده والی عراق یوسف بن عمرو الثقفی انک قصه سی
و خبث دعوتی اوزرینه واقف اولدی و آنی اخذ ایدوب صلب ایلدی و بو خبیث بیدیندن
منقول اولان اولدر که کندو نفسیچون امامتی ادعا ایتدکده دیدیکه سمایه عروج ایلدم و معبودمی
کوردم و الیله اول باشمی صغادی و بکا ای اوغل یره نازل اولوب بندن تبلیغ ایله

دیدی

دیدی و صکره بنی ارضه انزال ایلدی و اصحابی خدانک وان یروا کسفا من السماء
ساقطا یقولوا سحاب مرکوم قولنده سمادن کسف ساقط اولدر دیدیلر و اول دیدیکه
دائما رسل و رسالت منقطع اولمزلر و دیدیکه جنت بر کیمسه نک اسمیدر که انکا محبتله
امر اولندق و جهنم بر کیمسه نک اسمیدر که انکا بغض ایله و عداوتله امر اولندق
فرائض و محرماتی اسماء رجال اوزرینه تأویل ایلدیلر یعنی فرائض اسماء رجالدر که انلرک
محبتلریله مأمورز و بوندن مقصودی سقوط تکلیف و ارتفاع خطابدر فرقهٔ سادسه
خطابیه در و بونلر ابو الخطاب محمد بن زینب الاسدی نام بر کیمسه نک اصحابیدر
و ابو الخطاب کندو نفسنی جعفر صادقه نسبت ایتمشدر و جعفر صادق آنک کندو
حقنده غلو باطلنه واقف اولدقده آندن اعراض و جعفر صادق حضرتلری آندن اعراض
ایتدکده اول امامتی کندو نفسیچون ادعا ایتدی و ائمه انبیادر دیدی بلکه آلهه دیدی و جعفر
صادقه و بابالرینه آله اطلاق ایلدی و انلر خدانک اوغللری و دوستلریدر دیدی و ابو
الخطابک اصحابی آنی امام علیدن و جعفر صادقدن افضل طوتدیلر و انک طاعتنی کندو
نفسلرینه فرض اعتقاد ایتدیلر و انلردن بر جماعت ابو الخطابک قتلندن صکره معمر امامتنه
ذاهب اولدیلر پس ابو الخطابه عبادت ایتدکلری کبی بوکا دخی عبادت ایتدیلر
جنت نعیم دنیادر و جهنم الم دنیادر دیدیلر و دنیانک عدم فناسنه ذاهب اولدیلر
و محرماتی مباح مقامنه ایلتدیلر و فرائضی ترک ایتدیلر و هر مؤمنه وحی اولنور دیدیلر
و خدانک عز وجل وما کان لنفس ان تموت الا باذن الله کتابا مؤجلا قولیله تمسک ایلدیلر
زیرا باذن الله قولنی بوحی الله ایله تفسیر ایتدیلر فرقهٔ سابعه هشامیه در و بونلر ایکی هشامک
اصحابیدر و انلرک بریسی هشام بن الحکم در و بو شیعه نک متکلملرندندر و آنک معتزله دن
ابو الهذیل ایله علم کلامده مناظرلری واقع اولمشدر و بریسی هشام بن سالم الجوالیقیدر و انلر
خدانک تعالی عما یقوله المشرکون جسد اولدوغنده اتفاق ایتدکلرندن صکره اختلاف
ایلدیلر ابن الحکم دیدیکه طویل و عریض و عمیقدر و طول و عرض و عمقی برابردر ولکن اول
مخلوقاتدن بر نسنه یه بکزمز و مخلوقاتدن بری انکا مشابه اولمز و آندن نقل اولندیکه اول
کندو قارشیله یدی قارشدر و اول مکان مخصوصده در و جهت مخصوصه ده در و متحرک
اولور و حرکتی فعلیدر و بر مکاندن بر مکانه نقلی دکلدر و عرشی مماسدر بلا تفاوت و اشیایی

وجوده کلدکلرندن صکره بلور وجوده کلمزدن اول برنسنه بلمز وعلمی قدم وحدوث ایله وصف
اولنمز وارادتی برحرکتدر که اول نه عینیدر ونه غیریدر وکلامی بر صفتدر که اکا مخلوقدر
وغیر مخلوقدر دیمک جائز دکلدر واعراضده حضرت باری یه دلالت یوقدر اکا
دلیل اولان انجق اجسامدر وائمه معصوملردر وانبیا معصوم دکلدر وابن سالم
دیدیکه اول صورت انسانده در اعلاسی مجوفدر واسفلی غیر مجوفدر لکن لحم ودم دکلدر
وحواس خمسی واردر والی واباغی دکوزی وقولاغی وآغزی وبورنی واردر مسئله خدا عرض
دکلدر زیرا عرض ذاتیله قائم دکلدر بلکه کندوبی تقدیم ایدر بر محله محتاجدر پس جسمی اولور
وخدا قدیمدر وجسم دخی دکلدر زیرا اول مترکب ومتحیزدر وترکب وتحیز امارت
حدوثدر وحق تعالی آندن منزهدر وجوهر دخی دکلدر زیرا اول اهل سنت وجماعت
عندنده تجزی قبول ایتمین جزؤک اسمیدر واول متحیزدر وحق تعالی متحیزدن منزهدر
وجسمدن جزؤدر وحضرت حق برنسنه یه جزؤ اولمدن متعالیدر پس حق تعالی عرضدر
ویاخود جسمدر ویاخود جوهردر دین کافردر فرقه ثامنه نعمانیه در وبونلر محمد بن النعمان
نامنده برکیمسنه یه منسوبلردر واول شیطان الطاق ایله ملقبدر انکچون بونلره شیطانیه
دخی دیرلر وبو شیطان هشام بن الحکمه تابع اولدی لکن اول دیدوکی کبی حق تعالی جسیم دکلدر
بلکه انسان صورتنده بر نوردر دیدی فرقه تاسعه یونسیه در وبونلر یونس بن عبد الرحمن
القمی نام برکیمسنه نک اصحابیدر واول مشبهه شیعه دندر وانلر ایچون کتابلر تصنیف
ایتمشدر وزعم بوکه حق تعالی عرشک اوستنده در وملائکه آنی کتوررلر واول ملائکه نک
محمولی ایکن ینه ملائکه دن اقوی در طورنه کبی که آنی آیقلری کتورر حال بوکه اول آنلردن
اقوی در فرقه عاشره نصیریه در واسحاقیه در وبونلر غلاة شیعه دن برجماعتدر دیدیلر که
حاشا وکلا حضرت حق امام علی یه واولادینه حلول ایتدی زیرا جسد جسمانی ایله روحانینک
ظهوری انکار اولنمز اما جانب خیرده جبریل علیه السلامک صورت بشرله ظهوری کبی
وجانب شرده شیطان علیه اللعنه نک صورت انسانده ظهوری کبی پس کذلک دیرزکه
حق تعالی صورت اشخاص ایله ظاهر اولدی وقتاکیم علی واولادی غیریلردن افضل اولدیلر
دیدوکه حق تعالی انلرک صورتلریله ظهور ایتدی ولسانلریله ناطق اولدی واللرینی اخذ ایتدی
ودیدیکه بو اختصاص علی یه اثبات اولندی زیرا اول من عند الله باطن اسراره متعلق اولان تأییدات

ایله مؤید

ایله مؤید ایدی انکچون حضرت محمد مشرکلر ایله مقاتله ایلدی وامام علی منافقلر ایله مقاتله
ایتدی فرقه حادیه عشر جناحیه در وبونلر عبد الله بن معاویه نام برکیمسنه نک اصحابیدر
واول ذو الجناحین ایله موصوف اولمغین بونلره جناحیه دینمشدر واول تناسخ ارواحه
قائل اولوب دیدیکه روح الله آدمده ایدی وصکره شیثه انتقال ایتدی وصکره انبیا
وائمه یه انتقال ایلدی حتی علی یه واوج اولادینه واصل اولدی وصکره کندوسنه انتقال
قلدی واصحابی دیدیلر که عبد الله دیریدر واصفهانده بوطاغده مقیمدر ومستقبلده خارج اولور
قیامتی انکار ایتدیلر ومحرماتی استحلال ایلدیلر فرقه ثانیه عشر غرابیه در دیدیلر که محمدک علی یه
شبهی غرابک غرابه شبهندن آرتقدر واول اجلدن بونلره غرابیه دینمشدر فرقه ثالثه عشر
رزامیه در بونلر رزام شاقو نام برکیمسنه نک اصحابیدر دیدیلر که امامت علی دن صکره اوغلی محمد
الحنفیه یه انتقال ایتدی وصکره اوغلی ابی هاشمه وآندن وصیت ایله علی بن عبد الله بن عباسه
انتقال ایتدی ومحمد اوغلی ابراهیمه وصیت ایلدی وبو ابراهیم ابو مسلم الخراسانینک صاحبیدر
واول بونک امامتیله قائل اولان اولدر وبونلر ابو مسلم زماننده خراسانده ظهور ایتدیلر
وخدانک ابو مسلمه حلولنی اعتقاد ایلدیلر واول اولمدی دیدیلر ومحرماته استحلال ایتدیلر
فرقه رابعه عشر زراریه در وبونلر زرارة بن اعین نام برکیمسنه نک اصحابیدر وبونلر خدانک
عز وجل صفاتنک حدوثلریله قائل اولدیلر واول صفاتنک حدوثلرندن اول خدا حیات
صفاتیله متصف دکلدر دیرلر پس اول حی اولمز وعالم اولمز وقادر اولمز وسمیع اولمز وبصیر
اولمز تعالی الله عما یقولون علوا کبیرا فرقه خامسه عشر مفوضه در وبونلر دیرلر که حق تعالی حضرت
محمدی خلق ایتدی وخلق دنیایی اکا تفویض ایلدی ودنیا ومافیهایی اول یراتدی وبعضیلری
آنی علی یه تفویض ایلدی دیدی وحضرت عزی خالق اثبات ایتمک شرکدر پس بونلر مشرکلردر
فرقه سادسه عشر بدائیه در وبونلر حق تعالی حضرتنه بدایی تجویز ایتدیلر یعنی حق تعالی برنسنه
اراده ایتدکدن صکره آنک اوزرینه ظاهر اولمیان نسنه نک ظاهر اولمسنی جائز کوردیلر
وبو سوزدن خدانک عواقب امور عالمه عالم اولمامسی لازم کلور ولازم باطلدر وکذلک الملزوم
فرقه سابعه عشر بیانیه وبونلر بیان بن سمعان الهندی نام برکیمسنه نک منسوبلریدر واول
دیدیکه خدا انسان صورتنده اوزره در وذاتندن غیری باقی یوقدر وروح الهی علی یه وصکره
اوغلی محمد الحنفیه یه وصکره اوغلی ابی هاشمه وصکره کندویه حلول ایتمشدر اول اجلدن اصحابی

امام علینك الوهیتیله قائل اولدیلر و دیدیلر که اکا جزو الهی حلول ایتدی و انك جسدیله
متحد اولدی و اول غیب بلوردی چوق وقایعدن خبر ویردی و خبری صحیح اولدی و انکله
خیبر قپوسنی قوپاردی و بنان محمد بن علی بن الحسین الباقر حضرتلرینه کاغد کوندردی و آنی
کندویه دعوت ایلدی و امام حضرتلری کاغدی کتورن کیمسنه یه کتوردوکك کاغدی اکل ایله
دیدی و اکل ایتدوکی کبی اولدی و کاغدی کتورن کیمسنه نك اسمی عمر بن ابی عفیف ایدی الحاصل
و بو طائفه بنانك اوزرینه جمع اولدیلر و انك مذهب باطلنی اختیار ایتدیلر و انکچون خالد بن
عبد الله القسری نام مندره بر کیمسنه آنی قتل ایلدی و عالمی آنك وجود ناپاکندن خلاص ایتدی
فرقهٔ ثامنه عشر اسماعیلیه در و بونلر یدی لقب ایله ملقبدر لقب اول باطنیه در زیرا کتاب الهینك
باطنیله اخذ ایدوب ظاهریله اخذ ایتمزلر دیرلر که قرآنك ظاهری و باطنی واردر و آندن مراد
اولنان باطنیدر ظاهری دکلدر و ظاهرك باطنه نسبتی لبك قشره نسبتی کبیدر تنبیه
نصوص ظاهرلری اوزرلرینه حمل اولنورلر مادامکه آندن بر دلیل قطعی صرف ایتمیه و ظواهر
نصوصدن باطنیه ادعا ایتدکلری معانی یه عدول کفر و الحاددر زیرا بوندن مرادلری بالکلیه
شریعتی نفیدر و لقب ثانی قرامطه در زیرا اولری حمدان قرمط نام مندره بر کیمسنه در و اول قرای
واسطدن بر قریه در و لقب ثالث خرمیه در زیرا بونلر محرمات و محارمی کندولرینه مباح ایتمشلردر
و لقب رابع سبعیه در زیرا دیرلر که شرایع ایله ناطق اولان رسل یدیدر آدمدر و نوحدر و ابراهیمدر
و موسیدر و عیسیدر و محمددر و یدنجیسی محمد المهدیدر و هر ایکی ناطقك آراسنده یدی امام واردر که
انك شریعتنی تمام ایدرلر و هر عصرده یدیدن لابدر که آنلره اقتدا اولنور و دینده آنلر ایله اهتدا
اولنور دیدیلر و لقب خامس بابکیه در زیرا آنلردن بر جماعت بابك نام مندره بر خارجیه یه تابع اولمشلردر
و لقب سادس محمره در زیرا ایام بابکده قزل کیمشلردر و اعتقاد باطللرنده کندولرینه مخالف
اولان مسلمانلره حمیر دیمشلردر و لقب سابع اسماعیلیه در زیرا امامتی جعفر صادقك اسماعیل نام مندره
بیوك اوغلنه اثبات ایتمشلردر و بعضیلر دیدیلر که رئیسلری محمد بن اسماعیله منتسب اولدوغیچون
بو لقب ایله ملقب اولمشلردر و بونلرك اصل دعوتلری ابطال شرایع اوزرینه در زیرا مجوسدن
بر طائفه اسلامك شوکتی عندنده جمع اولدیلر و سلفلری اولدوغی ملکی مذاکره ایلدیلر و دیدیلر که
بز شمدن صکره مسلمانلری قلیجیله دفعه قادر دکلوز زیرا آنلر چوغالدیلر و ممالك اوزرلرینه
استیلالری واردر پس بونده حیله دن غیره مجال یوقدر و اول حیله بودر که شریعتلرینی بزم

قواعدنه

قواعدمزه راجع اولور نسنه ایله تأویل ایده وز و آنلردن ضعیف الاعتقاد اولنلر اول تأویلی
کندولرینه مذهب ایدینورلر و مذهبده اختلافه و سوزده اضطرابه دوشرلر الحق اول مطعونلر
مقصود و مطلوبلرینه واصل اولدیلر و نیجه ساده دللری اعتقاددن چیقاروب وادی ضلالتده
واله و حیران ایتدیلر و بونلرك بو حیله ده رئیسلری حمدان قرمط نام مندره بر شخصدر و بعضیلر
دیدیلر که عبد الله بن میمون القداحدر و بو طائفه نك دعوتنده و ضعفای اعتقاددن اخراجده
مرتبه لری واردر مرتبهٔ اولی حال مدعوی بلمکدر که دعوته قابلمیدر یوخسه دکلمیدر انکچون دعوته
قابل اولمیانی دعوت ایتمکی و فقیه اولان اوده سوز سویلمکی منع ایدرلر و مرتبهٔ ثانیه
مدعوك هوا و طبعی میل ایتدوکی جانبه میل ایتمکدر زیرا اول میل و موافقتدن موانستکه
کیدرك مطلوب اولنان معنی ظهور بولور مثلا بر کیمسنه زهده مائل اولسه زهدی آنك
کوزینه تزیین و نقیضنی تقبیح ایدرلر و فسقه مائل اولسه انك کوزینه فسقی تزیین و نقیضنی
تقبیح ایدرلر تا که اول انکله آرالرنده وحشت زائل و ایکی طرفدن موانست حاصل اوله
و حصول موانست و موافقت اولوب دیله دکلری امر ظهوره کله مرتبهٔ ثالثه ارکان شریعتده
تشکیکدر مثلا دیرلر که حایضه صومك قضاسی واجب اولوب صلاتك قضاسی
واجب اولمدوغنده حکمت ندر و خروج منیدن غسل واجب اولوب خروج بولدن آندن
انجس ایکن واجب اولمدوغی نیچوندر و بش وقت نمازك کیمی ایکی کیمی اوج و کیمی درت
اولدوغنده حکمت ندر و بو سؤاللری ایدرلر و جوابلرینی ویرمزلر تا که اول اجوبه یه تحصیل
ایچون کندولرینه رجوع ایده لر مرتبهٔ رابعه اخذ میثاقدر هر کسدن اعتقادی حسبیله کندو
سرلرینی افشا ایتممك ایچون عهد آلورلر و اخذ عهود و مواثیقله سنة الله جاریه اولدی
دیرو بونك اوزرینه و اذ اخذنا من النبیین میثاقهم قولیله استدلال ایدرلر و مرتبهٔ خامسه
تدلیسدر و اول اکابر دین و دنیانك کندولرینه موافقتلرینی دعوادر و اول دعوا ایله دعوت
ایتدکلری نسنه یه خلقك میل و محبتلرینك ازدیادنی تمنادر و مرتبهٔ سادسه تأسیسدر
و اول مدعوك عندنده مسلمه بعض مقدماتی بسطدر و مرتبهٔ سابعه خلعدر و اول اعمال
بدنیه اسقاطدر و مرتبهٔ ثامنه سلخدر و اول اعتقاد دینیه ترکدر و مدعوك حالی بو ذکر اولنان
اموره واصل اولیجق اباحته دوشورلر و لذاتك استعجالی و شرایعك تأویلی اوزرینه
قندررلر مثلا دیرلر که جنت بدنك تکلیفلردن راحتندن عبارتدر و جهنم آنك تکالیفه

حدا و متله مشقتندن کنایه‌در و باطنهٔ قدیمه کلاملرینی کلام فلاسفه ایله خلط ایتدیلر و کتابلرینی
اول منهاج اوزرینه وضع ایلدیلر و بو طائفه نک جملهٔ مذهبلرندن بری بودرکه حق تعالی
نه موجود و نه معدومدر و نه عالمدر و نه جاهلدر و نه قادردر و نه عاجزدر و جمیع صفاتنده
دخی حال بویله‌در زیرا اثبات حقیقی انکله موجودات آراسنده مشارکت اقتضا ایدر
و اول تشبیهدر و نفی مطلق آنک معدوماته مشارکتنی اقتضا ایدر و اول تعطیلدر
بلکه اول آله المتقابلین و خالق الخصمین و رب المتضادیندر دیدیلر که بو معنی اوزرینه
محمد بن علی الباقر حضرتلری نص ایدوب دیدیکه وقتا کیم حق تعالی عالملره علم هبه ایتدی
اول عالمدر دینلدی و وقتا کیم قادرلره قدرت هبه ایتدی اول قادردر دینلدی پس
اول عالم و قادردر دیمک معناسی علم و قدرتی هبه ایتدی دیمکدر و علم و قدرت
انکله قائم اولدیلر دیمک دکلدر و دیدیلر که اول نه قدیمدر و نه حادثدر بلکه قدیم اولان
امری و کلمه‌سیدر و محدث اولان خلقی و فطرتیدر و دیدیلر که حق تعالی امری ایله بالفعل
تام اولان عقلی و صکره انک توسطیله غیر تام اولان نفسی ابداع ایلدی و نفس عقلک
کمالنه مشتاقه اولمغین نقصدن کماله بر حرکته و حرکت آلته محتاجه اولدی پس
اجرام فلکیه حادثه و تدبیر نفس ایله انلر حرکت دوریه ایله متحرکه اولدیلر و اول حرکت
توسطیله بسایط و بسایط توسطیله معادن و نباتاتدن و انواع حیواناتدن مرکبات ظهوره
کلدیلر و انواع حیواناتک افضلی انساندر زیرا انک اوزرینه انوار قدسیه نک فیضنه
استعدادی و عالم علویه اتصالی واردر و عالم علوی عقل کامل کلیه و مصدر کائنات اولان
نفس ناقصهٔ کلیه‌یه مشتمل اولیجق واجب اولدیکه عالم سفلیده دخی نجاته وسیله اولان عقل
عقل کامل اوله و اول رسول ناطقدر و نفس ناطقه اوله و انک تعریف طرق نجاتده کائنات
راجع اولورسه ده نفس اولانک عقل اوله نسبتی کبیدر و اول امام ناطقک وصیسیدر و افلاکک
حرکتلری عقل ایله نفسک تحریکیله اولدوغی کبی کذلک نفوسک نجاته متحرکلری ناطق ایله
وصینک تحریکلریله اولور و هر عصر و زمانده نونک اوزرینه اولور و حسن بن محمد الصباح نام
کیمسنه ظهور ایتدوکده دعوتی تجدید ایتدی و قباحتلرینه اطلاعدن خوف ایدوب عوامی علومده خوضدن
و خواصی کتب متقدمینه نظردن منع ایلدر نتهکیم بعض ملاحده کندولرینک کفر و الحادلری
ظاهر اولمسون دیو دوستلرینی علما ایله مجالسه‌دن و انلری کتب علمیه مطالعه‌دن منع ایدرلر

خوض شروع معناسنده در

وعلم ظاهر

وعلم ظاهر حجابدر علم باطنک انکشافنه انک ترکی لازمدر دیرلر و بونلر نوامیس دینیه
و امور شرعیه‌یه استهزا اوزرینه مستمر اولدیلر و اسقاط تکالیفی و اباحت محرماتی اظهار
ایتدیلر و حیوانات و جمادات کبی ضابط و بنی سز و مانع شریعتسز اولدیلر نعوذ بالله من الشیطان
و اتباعه و فرق شیعه‌دن اون طقوزنجی فرقه زیدیه‌در و انلر زید بن علی بن الحسین
بن علینک رضی الله عنه اتباعیدر بونلر اوچ فرقه‌درلر فرقهٔ اولی جارودیه‌در و انلر بو جارود
نام بر کیمسنه نک اصحابیدر و امام باقر حضرتلری انی سرحاب ایله تسمیه ایتدی و سرحاب
دریاده ساکن اولور شیطان ایله تفسیر ایلدی و بونلر دیدیلر که حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه و سلم امام علینک رضی الله عنه امامتی اوزرینه وصف ایله نص ایتدی و تسمیه ایله نص
ایتمدی و حضرتندن صکره امام حق علی ایکن خلق وصف ایله آشنا اولمدیلر و موصوف
طلب و ابوبکری اختیارلری ایله امام نصب ایتدیلر پس صحابه نص رسوله مخالفت
و حضرت رسولدن صلی الله علیه و سلم صکره و امام علی‌یه اقتدادن مجانبت ایتدکلری
جهتدن کافر اولورلر و صحابهٔ کرامی رضی الله عنهم اکفار ایدن کافر اولدوغندن آگاه
اولمدیلر و ابو جارود بو مقاله‌ده امامی زیده مخالفت ایلدی زیرا اول بو اعتقاد فاسدی
اعتقاد ایلمدی و دیدیلر که امامت حسن ایله حسیندن صکره اولادنده شوری‌در پس
کیمکه انلردن قلیج ایله خروج ایلیه و عالم و عادل اوله اول امامدر منتظرده اختلاف ایتدیلر
بعضیلر دیدیلر که منصور زماننده مدینهٔ منوره‌ده قتل اولنان محمد بن عبد الله‌در و بعضیلر
دیدیلر که اولدر لکن قتل اولنمامشدر و بعضیلر دیدیلر که معتصم زماننده حبس الجنده
اولنن محمد بن القاسم‌در و بعضیلر دیدیلر که اولدر لکن اولمامشدر و بعضیلر دیدیلر که
مستعین بالله زماننده قتل اولنان یحیی بن عمردر و بعضیلر دیدیلر که اولدر لکن قتل
اولنمامشدر و فرقهٔ ثانیه سلیمانیه‌در و اول سلیمان بن جریر نام بر کیمسنه نک اصحابیدر
و بونلر دیدیلر که امامت خلق آراسنده شوری‌در و خیار مسلمیندن ایکی کیمسنه ایله انعقادی
صحیحدر و افضل موجود ایکن مفضولک امامتی صحیحدر و دیدیلر که حضرت ابوبکر ایله حضرت
عمر حق امامدرلر لکن حضرت علی موجود ایکن امت انلر ایله بیعت ایتدکلرنده خطا ایتمشدر
و خطالرینی درجهٔ فسقه ایصال ایلمدیلر و صحابه‌دن رضی الله عنهم امام عثمانی و طلحه و زبیری
و عایشه‌یی اکفار ایلدیلر فرقهٔ ثالثه صالحیه‌در و انلر حسن بن صالح نام بر کیمسنه نک اصحابیدر

ونبریه در وانلر نبیر الثومی نام برکیمسه نك اصحابیدر وبونلر مذهبده متفقلردر واماممده
قوللری سلیمان قولی کبی در لکن حضرت عثمانده توقف ایتمشلردر وفرق زیدیه بونلردر
ومصنف دیرکه زمانمزده انلر مقلدلردر واصولده رأی اعتزال و فروعده مذهب
ابی حنیفه یه مائللردر الا بعض مسائلده شافعی یه موافقت ایتمشلردر پس بواوج
فرقه ایله فرق شیعه یکرمی براولور ویکرمی ایکنجی فرقه امامیه در وانلرشونلردرکه حضرت
رسول اکرمدن صلی الله علیه وسلم امام علینك حقنده نص جلی صادر اولدی دیرلر زیرا
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مَن کُنتُ مَولَاهُ فَعَلِيٌّ مَولَاهُ بیوردی وبر حدیث
شریفده دخی من کنت ولیه فعلی ولیه بیوردی وصحابهٔ کرام رضی الله عنهم تولیه دن
بونی فهم ایتدوکنی فهم ایتدیلر حتی حضرت عمر رضی الله عنه علی یی استقبال ایتدوکده طوبی لك
یا علی اصبحت مولی کل مؤمن ومؤمنة بیوردیلر وحضرت رسول اللهك صلی الله علیه
وسلم اقضاکم علی قولی نص صریح امامتده دیدیلر زیرا امامتك معناسی اولدرکه هر حادثه ده
اقضی القضاة اولوب هر واقعه ده ایکی خصمك اوزرینه حاکم اوله وخدانك جل ذکره
اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم قولنك معناسی بودر دیدیلر وبو طائفه صحابهٔ
کرامی اکفار ایتدیلر وحقلرنده لایق اولمیان سوزلری سویلدیلر و نصوص قرآن انلرك
عدالتلرینه وخدانك جمله سندن رضاسنه شهادت ایلدیلر قال الله تعالی لقد رضی الله
عن المؤمنین اذ یبایعونك تحت الشجرة واول زمانده انلر بیك درتیوز کیمسه ایدیلر حتی تعالی
مهاجرین وانصاری وانلره احسان ایله تابع اولنلری مدح ایدوب بیوررکه والسابقون الاولون
من المهاجرین والانصار والذین اتبعوهم باحسان رضی الله عنهم ورضوا عنه وقال تعالی
لقد تاب الله علی النبی والمهاجرین والانصار الذین اتبعوه فی ساعة العسرة وقال تعالی
وعد الله الذین آمنوا منکم وعملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض وبونده انلرك عند الله
عظم قدرلرینه وعند الرسول کرامت ودرجه لرینه دلیل واردر وبلمم که دین صاحبی
اولان کیمسنه انلره نیجه طعن ایدر وانلری ظلمه نسبت ایدر حال بوکه حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم انلره محبت واحسان ومساویلرندن کف لسان ایله امر ایلدی وانلردن اون نفری
کیمسه نك که ابوبکر وعمر وعثمان وعلی وطلحه وزبیر وسعد وسعید بن زید وعبد الرحمن
بن عوف وابو عبیدة الجراح دراهل جنت اولدقلرندن خبر ویردی وهر برینك حقنده

علی الانواد خبردار اولدی وانلرك بعضیسندن نقل اولنان امورك نقللری تدبر اولنمق
کرکدر زیرا اکاذیب روافض چوقدر وبونلر امامتی جعفر صادقه سوقده اتفاق ایتدیلر
لکن اندن صکره منصوص علیهده اختلاف ایلدیلر وسئوال اننه که رأیلری آنك اوزرینه
مستقر اولدی بودرکه اندن صکره امام اوغلی موسی کاظمدر واندن صکره علی بن موسی
الرضادر وآندن صکره محمد بن علی التقی در وآندن صکره علی بن محمد النقی در واندن صکره
حسن بن علی الزکی در واندن صکره محمد بن الحسن در وامام منتظر اولدر وجعفر صادقدن
صکره اولان امامده هر مرتبه ده اختلافلری واردر امام فخر الدین آنلری محصل نام کتابك
آخرنده ایراد ایتمشدر فصل ثالث خوارج بیاننده در معلوم اولاکیم اوزرینه جماعت
اتفاق ایتدکلری امام حقك اوزرینه خارج اولان کیمسنه یه خارجی دیرلر کرك اول خروج
صحابه زماننده اولسون کرك تابعین زماننده اولسون وکرك هر زمانده ائمه اوزرینه اولسون
وخوارج یدی فرقه درلر فرقهٔ اولی محکمه در وبونلر شول طائفه درلرکه وقت تحکیمده وایکی حکم
اراسنده واقع اولان نسنه عندنده امام علینك اوزرینه چقدیلر وآنی کفره نسبت
ایلدیلر وانلر اون ایکی بیك کیمسنه ایدیلر وجملهسی اهل صلاة وصوم ایدیلر وحضرت
رسول اللهك صلی الله علیه وسلم یحقر احدکم صلوته فی جنب صلوتهم وصومه فی جنب
صومهم ولکن لایجاوز ایمانهم تراقیهم قولی انلرك حقلرنده دردیدیلر ونهروانده جمع اولدیلر
وامام علی حضرتلری آنلردن طاعته رجوعلرین طلب ایلدکده ابا ایلدیلر پس امام علی انلر ایله
مقاتله ایلدی وانلردن اکثری قتل اولنوب ایجلرندن آز کیمسنه خلاص اولدی نته کیم
قصه لری مشهور وکتب تواریخده مسطوردر وبو فرقه نك مذهبلری بودرکه هر کیم خلق
اراسنده عدل ایلیه وجور ایتمیه اول امام اولورکرك اول قریشدن اولسون وکرك
غیرلردن اولسون واکر سیرتنی تغییر ایدوب جور ایدرسه عزلی ویاخود قتلی واجب
اولور ونصب امامی ایجاب ایتمدیلر بلکه عالمده امام اولمامغی تجویز ایتدیلر وصحابه نك
اکثرنی وکبیره ارتکاب ایلینی اکفار ایلدیلر فرقهٔ ثانیه بیهسیه در وبونلر بیهس بن الهیصم
بن جابر بن نام کیمسنه نك اتباعیدر وحجاج انك التزینی واباقلرینی کسوب قتل
ایلدی وبونلرك مذهبلری بودرکه ایمان لسان ایله اقراردر وخدایی ورسولی کنور دوکی
نسنه یی بلمکدر پس کیمکه بر نسنه یه دوشه وانك حلال وحرام اولدوغنی بلمیه اول کافردر

زیرا انك اوزرینه حقی بلمکیچون تفحص واجبدر وبعضیلر دیدیلرکه ما وامکه انك حالی امامه رفع
اولنوب حدا ورلمیه کافر اولمز وبعضیلر دیدیلرکه حرام اجق خدانك قل لا اجد فیما اوحی الی
محرما قولنده در وبعضیلر دیدیلرکه امام کافر اولیجق حاضراً وغائباً رعیة دخی کافر اولورلر و دیدیلرکه
اطفال ایمانده وکفرده بابالری کبیدر وبعضیلر دیدیلرکه حلال نسنه دن سرخوش اولان کیمسنه
قول وفعلیله مؤاخذه اولنمز وحرام نسنه دن سرخوش اولان مؤاخذه اولنور وبعضیلر دیدیلرکه
کبیره ایله سکر کفردر وافعال عبادی کندولرینه اسناد ده معتزله یه موافقت ایلدیلر فرقهٔ ثالثه
ازارقه در وبونلر نافع بن الازرق نام بر کیمسنه نك اصحابیدر وبونك بدعتی سکزدر اولکی
بدعتی اولدرکه امام علی حضرتلرینی رضی الله عنه تحکیم سببیله اکفار ایتدی و دیدیلرکه حق تعالی حضرتلرینك
ومن الناس من یعجبك فی الحیوة الدنیا ویشهد الله علی ما فی قلبه وهو الد الخصام قولی انك حقنده
نازل اولدی وابن ملجمی فعلنده تصویب ایلدی و دیدیکه خدانك عز وجل ومن الناس من یشری
نفسه ابتغاء مرضات الله قولی انك شاننده نازل اولدی وخوارجك مفتیلری و زاهدلری
وشاعرلری عمران بن خطان بن ملجمی تصویبده بو ایکی بیتی انشاد ایلدی نظم یا ضربة من منیب
ما اراد بها • الا لیبلغ من ذی العرش رضوانا • انی لاذکره یوما فاحسبه • اوفی البریة عند الله
میزانا وازارقه بو بدعت ملعونه نك اوزرینه کیتدیلر وانك اوزرینه امام عثمانك وطلحه نك
وزبیرك وعایشه نك وابن عباسك رضی الله عنهم وانلر ایله سائر مسلمانلرك اکفارلرینی
زیاده ایتدیلر وانلرك جهنمده مخلد اولملریله حکم ایلدیلر لکن بو اعتقادلریله کندولر کافر اولدیلر
وجهنمده مخلد اولجقلرینی بلمدیلر زیرا مؤمنی کافر اعتقاد ایدن کافر اولور ونارده مخلد قالور
ایکنجی بدعتی اولدرکه قتالدن قعود ایدنلرینی اکفار ایتدی و دینده کندویه موافق اولدوغی
باقمدی اوچنجی بدعتی اولدرکه کندویه مخالف اولنلرك اوغلانلرینك وخاتونلرینك قتللرینی
جائز کوردی دردنجی بدعتی اولدرکه زانی محصندن رجمی اسقاط ایلدی زیرا اول قرآنده
مذکور دکلدر دیدی بشنجی بدعتی اولدرکه مشرکلرك اوغلانلری بابالریله جهنمده درلر دیدی
امام اعظم حضرتلرینك رضی الله عنه کمال ورعلرندن توقف ایتدکلری مسئله لرك بری بودر
وسائر ائمه عندلرنده انلر اهل جنتك خدمتکارلریدر زیرا حدیث شریفده اطفال المشرکین
خدام اهل الجنة واقع اولمشدر والتنجی بدعتی اولدرکه قولده وفعلده تقیه
جائز دکلدر دیدی ویدنجی بدعتی اولدرکه قبل النبوة پیغمبرك کافر اولمسی جائز در

دیدی

دیدی وسیأتی تفصیل هذا الکلام بعون الله الملك العلام وسکزنجی بدعتی اولدرکه کبیره
ارتکاب ایدن کیمسنه کافر اولور دیدی بو قولنه ابلیسك کفریله استدلال ایلدی فرقهٔ رابعه
نجداتدر وانلر نجدة بن عامر الحنفی نام بر کیمسنه نك اصحابیدر وبونلرك بعضیسنه عاذریه
دیرلر زیرا فزوعده جهالتده خلقی معذور ایتدیلر بیانی بودرکه نجده اوغلی بر عسکر ایله اهل قطیفك
اوزرینه کوندردی پس آنلری قتل ایتدیلر وعورتلرینی اسیر ایلدیلر وقبل القسمه عورتلره نکاح
ایلدیلر وغنیمتدن یدیلر ونجده یه رجوع ایتدکده ایشلدکلری نسنه اکا سویلدیلر واول دیدیکه
ایشلدوکلرکز نسنه سزه جائز دکل ایدی وانلره جائز اولمدوغنه جهل اظهار ایتدکلرنده آنلری
معذور طوتدی اول اجلدن آنلره عاذریه دینلدی وجمیع نجداة دیدیلرکه خلقك امامه حاجتلری
یوقدر بلکه انلره واجب اولان ارالرنده عدلی رعایت ایتملردر واکر اول رعایت امامسز تمام
اولمزسه آنلره امام نصب ایلمك جائزدر وازارقه یه تکفیرده موافقت وباقی احکامده
مخالفت ایلدیلر فرقهٔ خامسه اصفریه در وانلر زیاد بن الاصفر نام بر کیمسنه نك اصحابیدر
وبونلر ازارقه یه بر نیچه وجهله مخالفت ایتدیلر وجه اول اولدرکه قتالدن قاعد اولنلری
دینده کندولرینه موافق اولورلرسه اکفار ایتمزلر وجه ثانی اولدرکه رجمی اسقاط ایلمزلر
وجه ثالث اولدرکه اطفال کفاری اکفار ایتمزلر ونارده تخلیدلرینه قائل اولمزلر وجه رابع اولدرکه
قولده تقیه نك جوازینه وفعلده منعنه ذاهب اولدیلر و دیدیلرکه حدی موجب اولان معصیتك
صاحبی اول معصیتله تسمیه اولنور مثلا زنا ایدنه زانی وسرقه ایدنه سارق دینور وکافر دینمز
وعظیمچون انده حد اولمیان معصیتك صاحبنه ترك صلوة وصوم کبی کافر دینور وکندو
دینلرینی معتقد اولان مؤمنه دار تقیه ده کافره اولندرمکی جائز کوردیلر اما دار علانه ده
اولندرمکی جائز کورمدیلر فرقهٔ سادسه اباضیه در وانلر عبدالله بن اباض نام بر کیمسنه نك
اصحابیدر دیدیلرکه اهل قبله دن بزه مخالف اولنلر کافرلردر ومشرك دکلدر مناکحه لری
جائزدر وحرب وقتنده مالارینی غنیمت ایلمك حلالدر وحربدن غیریده حرامدر دیدیلرکه
اهل اسلامدن بزه مخالفت ایدنلرك دارلری دار اسلامدر الا پادشاهلرینك
عسکری اولدوغی یر دار اسلام دکلدر دار بغیدر وکندولرینه مخالف اولنلرك
کندولرینه موافق اولنلرك اوزرلرینه شهادتلرینی جائز کوردیلر و دیدیلرکه کبیره
ارتکاب ایدن موحددر ومؤمن دکلدر زیرا اعمال بونلرك عندلرنده

حقیقت ایمانه داخلدر و دیدیلرکه استطاعت قبل الفعلدر و قولک فعلی خدانکدر
مخلوقیدر و عالمک جمله‌سی فنا بولور قچنکه اهل تکلیف فانی اولور و مرتکب کبیره
کفر نعمت ایله کافردر و کفر ملت کافر دکلدر و تکفیر اولاد کفارده و نفاقک شرک
اولوب و شرک اولماسنده و دلیل و معجزه سز بعث رسولک جوازنده و کندویه
وحی اولنان نسنه ده اکا اتباعک تکلیفنده یعنی جائز و غیر جائز اولمسنده توقف
ایتدیلر و امام علی حضرتلرینی و اکثر اصحابی رضی الله تعالی عنهم کفره نسبت ایلدیلر و بونلر درت
فرقه اولدیلر فرقهٔ اولی حفصیه‌در و بونلر حفص بن المقدام نام بر کیمسنه‌نک اصحابیدر
دیدیلرکه ایمان ایله شرک آراسنده بر خصلت متوسطه واردر و اول معرفت اللهدر
پس کیمکه خدایه بیله و غیریسنه کافر اوله و یاخود کبائر ارتکاب ایده اول کافردر
لکن مشرک دکلدر فرقهٔ ثانیه یزیدیه‌در و بونلر یزید بن انیسه نام بر کیمسنه‌نک اصحابیدر
اباضیه اوزرینه کفر و الحادی زیاده ایدوب دیدیلرکه حق تعالی محمددن کتاب ایله بر پیغمبر
بعث ایله و اول کتاب سماده یازیلوب آنک اوزرینه دفعةً واحدةً نازل اولور
و حضرت محمدک صلی الله علیه و سلم شریعتنی ترک ایدوب قرآن عظیمده مذکور اولان
صابئیه ملتنه میل قیلور و بو سوز کتاب و سنت و اجماع امته مخالف اولدوغی
جهتدن کفر عظیم و الحاد جسیمدر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم خاتم الانبیادر
و شریعتی باقیه و مستمره‌در الی یوم الدین و دیدیلرکه اصحاب حدود مطلقا یعنی کرک
کندولرینه موافق اولسونلر و کرک مخالف اولسونلر مشرکلردر و هر ذنب اگر صغیر
و اگر کبیر شرکدر و بو سوزلری دخی اصول شرعه مخالف اولدوغی جهتدن باطلدر
فرقهٔ ثالثه حارثیه‌در و بونلر ابی الحارث اباضی نام کیمسنه‌نک اصحابیدر اباضیه
قدرده یعنی افعال عباد خدانک مخلوقاتی اولمده و استطاعت فعلدن اول اولمده
مخالفت ایلدیلر فرقهٔ رابعه انکله خدا اراده اولنمیان طاعت ایله قائل اولنلردر یعنی دیرلرکه
قول امر اولندوغی نسنه‌یی ایشلسه و انکله خدایه قصد ایتمسه اول طاعت اولور پس
بونلرک عندنده عبادتک صحتنه نیت شرط اولمز و بو سوز دخی کتاب و سنت
و اجماع امته مخالفدر زیرا حضرت حق جل و علا کلام قدیمنده بیورر وما امروا الا لیعبدوا الله
مخلصین له الدین و اخلاصدن مراد نیتدر و حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم

بیورر

بیورر الاعمال بالنیات و ائمهٔ اربعه رضی الله عنهم بونک اوزرینه جمع اولمشلردر فائده
بخاری و مسلم امام عمر حضرتلرندن رضی الله عنه روایت ایدرلرکه حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه و سلم بیورر الاعمال بالنیات ولکل امرئ ما نوی ای ثواب الاعمال
بالنیات و اعمالدن تکلیفیه‌در پس قیام و قعود و رقود کبی اعمال غیر تکلیفیه نیته
محتاج دکلدر و نیتدن مراد قلبک جناب عزتک رضاسنی و امر شریفنک امتثالنی
قصد ایدر ولکل امرئ ما نوی قولی بشارت ایدرکه حسن قبول حسن نیته منوطدر و تعیین
منوی شرطدر زیرا اطلاق بعض مواضعده مفید دکلدر مثلا بر کیمسنه‌نک اوزرنده
بر نیچه قالمش نماز اولسه مطلقا قضا نیتی کفایت ایتمز بلکه قضا ایده جکی ظهر میدر عصر میدر
تعیین لازمدر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم لکل امرئ ما نوی بیوردی
پس نیتی اطلاق ایدن کیمسنه ایچون اطلاق واردر و اطلاق تقییددن مغنی دکلدر و بالجمله
ائمهٔ اربعه رضی الله عنهم نیته مقارن اولمیان عملک کرک مقصود اولسون کرک
غیر وسیله اولسون ثوابی اولمدوغنده اتفاق ایتدیلر و عمل مقصودده صلوة و زکاة
و صوم و حج کبی ثوابک انتفاسی عملک انتفاسنی مستلزم اولدوغنده جمع اولدیلر زیرا
نیتسز قلنان نماز و ویریلان زکوة و طوتلان اوروج و ایدیلن حج باطلدر دیدیلر و غیر وسیله
اولانده وضو کبی اختلاف ایتدیلر ائمهٔ ثلاثه دیدیلرکه ثوابک انتفاسندن انک انتفاسی
لازمدر حتی نیته مقارن اولمیان آبدست ایله نماز قلمق جائز دکلدر و امام اعظم حضرتلری
بیوردیکه آنده ثوابک انتفاسندن انک انتفاسی لازم دکلدر حتی نیته مقارن اولمیان
وضو ایله نماز قلمق جائز حاصلی امام اعظم حضرتلری بیوردیکه حق تعالی صوبی تطهیر
ایچون خلق ایتمشدر پس تحصیل طهارت ایچون استعمال اولندقده اول نیته محتاج دکلدر
لکن طهارت نیتندن خالیه اولدقده انجق حدثدن تطهیر ایجاب ایدر و ذنوبدن تطهیر
ایجاب ایلمز اما نیته مقارن اولیجق هم حدثدن و هم ذنوبدن تطهیر ایجاب ایلر
زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم الاعمال بالنیات بیوردی و معناسی
ثواب الاعمال بالنیات دیمکدر کورمزمیسنکه اکل اگرچه نیتسز حاصل اولور لکن نیتکله
کشی انکله ثوابه نائل اولور مثلا عند الاکل عبادت اوزرینه تقویت نیت ایلسه اول
اکلیله ثوابه واصل اولور و اگر نیت ایتمزسه مجرد اکل اولور و ثوابدن محروم قالور

وجمله افعال مباحه بویله در یعنی نیتله عبادت اولور پس معلوم اولدیکه حلیهٔ اعمال
نیتلدر ونیت عملدن افضلدر انکیچون رسول اکرم صلّی الله علیه وسلّم بیورر نیّة المؤمن
خیر من عمله زیرا عملك نهایتی واردر ونیتك نهایتی یوقدر پس مسلمك هر نه کلو
عملی آز اولسه ایمان اوزرینه اولیجق جنتده مخلد اولور ونارده مخلد قالمز وکافرك هر نه کلو
عملی چوق اولسه جهنمده مخلد قالور واکر عمل ایله اولیدی هر برینك نهایتی اولوردی لکن
ایکیسنده دخی تخلید نیت ایله اولور زیرا مسلمك نیتی اسلامدر علی الابد وکافرك نیتی کفردر
علی الابد وآندر هر بری نیتك بقاسیله باقی قالور معلوم اولاکیم اعمال اوچ قسم
اوزرینه در برقسمی طاعتدر وبرقسمی معصیتدر وبرقسمی مباحدر طاعتك اصل صحتی وتضاعیف
فضلی نیتله در بوطدر پس اکر نیته مقارنه اولورسه صحیحه اولور وصاحبی مأجور اولور
ومعصیت موضوعندن نیتله متغیره اولمز پس معصیت اولان نسنه نیتله طاعته دونمز
ومباحدن برنسنه یوقدرکه نیته یاخود نیاته ملحق اولوب مباح ایکن طاعت اولمیه وفاعلی
انکله معالی درجاته وصول بولمیه مثلا تطییب نفسنده مباحدر لکن اکا نیت حسنه
مقارنه اولدقده اول نیت سببیله طاعت اولور وفاعلی اندن ثواب بولور مثلا اول
طیبدن مجرد تلذذ قصد ایدرسه امر مباح اولور وبر مؤمنك ایذاسنه مؤدّی اولمسون
دیو نفسندن رایحهٔ کریهه نك دفعنی قصد ایدرسه اول طاعت اولور وصاحبی اجر جزیله
یول بولور والله اعلم خوارجدن فرقهٔ سابعه عجارده در وبونلر عبد الکریم بن
عجرد نام برکیمسه نك اصحابیدر واول نجدانه بدعتلرنده موافقت ایتدی بعده انلرك
بدعتلرینك اوزرینه بعض بدعت زیاده ایلدی بری اولدرکه دیرکه طفلدن بعد البلوغ
اسلام ادّعا ایدنجه تبرّی ایتمك واجبدر وانی بالغ اولدقده اسلامه دعوت ایلمك
واجبدر وبری اولدرکه دیرلرکه اطفال مشرکین بابالریله نارده درلر وبری اولدرکه
کبائر ارتکاب ایدنلر کافر اولورلر وفرقهٔ عجارده اون فرقه اولدیلر فرقهٔ اولی میمونیه در
وبونلر میمون بن عمران نام برکیمسه نك اصحابیدر واول عجارددن برنیجه بدعتلر ایله منفرد اولدی
بری اولدرکه قدر ایله قائل اولدی وفعلی خلقا وابداعا قوله نسبت ایلدی واستطاعت
قبل الفعلدر دیدی وبری اولدرکه معتزله دیدکلری کبی خدا خیری اراده ایدر شری ومعاصیی
اراده ایتمز دیدی وبری اولدرکه اطفال مشرکین جنتده درلر دیدی وآندن سورهٔ یوسفك

انکاری

انکاری روایت اولنلری وقیزلرك قیزلرینی نکاح ایلمك وقرنداشلرینك وقیزقرنداشلرك
قیزلرینی اولنمك جائزدر دیدوکی حکایت اولندی پس بو انکار ایله وبو تجویز ایله کافر
اولدوغی ثابت اولدی فرقهٔ ثانیه حمزیه در وبونلر حمزة بن ادرك نام برکیمسه نك
اصحابیدر وبونلر میمونیه یه قدرده وسائر بدعتلرده موافقت ایلدیلر لکن اطفال مشرکینده
مخالفت ایدوب انلر جهنمده درلر دیدی فرقهٔ ثالثه شعیبیه در وبونلر شعیب بن محمدك
اصحابیدر وبونلر بدعتلرنده میمونیه کبیدرلر الّا قدرده آنلره مخالفت ایدرلر فرقهٔ رابعه
حازمیه در وبونلر حازم بن غانم نام برکیمسه نك اصحابیدر واعتقادده شعیبیه طائفه سنه
موافقلردر فرقهٔ خامسه خلفیه در وبونلر خلف نام برخارجیدر اصحابیدر وبونلر خیر وشری
حضرت حقه جلّ وعلا اسناد ایندیلر واندا اهل سنّت وجماعت مذهبنه سالك اولدیلر
ودیدیلرکه اطفال مشرکین عملسز وشرکسز جهنمده درلر وبو اعتقادده تناقض اولدوغنی
بیلمدیلر فرقهٔ سادسه اطرافیه در وبونلر حمزه مذهبی اوزره درلر ورئیسلری سجستانده غالب
نامنده برکیمسه در لکن حمزه یه مخالفت ایدوب دیدیلرکه برکیمسه شریعتده بلدوکی نسنه
ترك ایلسه اکر طریق عقلدن لزومنی بلدوکی نسنه ایشلرسه اول معذوردر واصوللرنده
ونفی قدرده یعنی افعالی قدرت عباده اسناد ایتمده اهل سنّته موافقت ایلدیلر
فرقهٔ سابعه معلومیه در وبونلر اعتقادده حازمیه کبیدرلر لکن بونلرك عندنده
مؤمن اول کیمسه درکه حق تعالی حضرتلرینی جمیع اسما وصفاتیله بیله وکیمکه حق تعالی حضرتلرینی
جمیع اسما وصفاتیله بلمیه اول جاهلدر مؤمن دکلدر وبونلرك عندنده عبدك فعلی
حضرت حقك مخلوقیدر فرقهٔ ثامنه مجهولیه در بونلرك دخی مذهبلری حازمیه مذهبی
کبیدر لکن دیرلرکه کشی مؤمن اولمغه خدایی بعض اسماسیله بلمك کافیدر وکیمکه خدایی
بعض اسماسیله بله اول عارفدر ومؤمندر دیرلرکه قولك فعلی کندونك مخلوقیدر
فرقهٔ تاسعه صلتیه در وبونلر عثمان بن ابی الصلت نام برکیمسه نك اصحابیدر
واول عجارده دن برنیجه بدعتله منفرد اولدی بری اولدرکه دیرلرکه اسلامه کلنی کندو جزءه
یقین ایده روز وانك کوچك اوغلندن بالغ اولوب اسلامه دعوت اولنوب
قبول ایدنجه اعراض ایده رز فرقهٔ عاشره ثعالبه در وبونلر ثعلبة بن عامر نام برکیمسه نك
اصحابیدر واول عجارده یه مذهبده موافق ایدی وصکره طفله ولایت اثبات ایتدکده عجارده

اندن اعراض ایتدی یعنی دیرکه اطفال گرک کوچک اولسونلر وگرک بیوک اولسونلر ولایتلری
واردر حتی بعد البلوغ انلردن انکار حق ظاهر اولە واندن نقل اولنورکه اطفالک حال
طفولیتده ولایت وعداوتدن برحکملری یوقدر حتی بالغ اولوب دعوت اولنەلر وقوللرندن
غنی اولدقلرنده زکوتک اخذنی وفقیر اولدقلرنده انلره زکوتک اعطاسنی جائز گوردی
وبو فرقهٔ ثعالبه درت فرقه اولدیلر فرقهٔ اولی اخنسیه در وبونلر اخنس بن قیس نام برکمسنەنک
اصحابیدر واول جملهٔ ثعالبه دندر لکن انلردن منفرد اولوب دیدیکه اهل قبلەدن دار تقیەده
اولنلرک جملەسنده بن توقف ایدەرم الا سئوال کیمسنەدن کیم اندن ایمان بیلنه اکی کندومه
یقین ایلرم ویاخود کفر بیلنه پس آندن اعراض ایدەرم ودیدیکه اهل قبلەدن بریله بدأ قتال جائز
دکلدر مادامکه دینه دعوت اولنمیه واگر امتناع ایدرسه قتل اولنور ونقل اولنورکه اول کندو
قومندن مشرکلره که اصحاب کبائر درمسلملری اولنکی تجویز ایتدی وبونلر سائر مسائلده خوارج
اصولی اوزره درلر فرقهٔ ثانیه معبدیه در وبونلر معبد بن عبد الرحمن نام برکمسنەنک اصحابیدر
اخنسیه یه تجویز تزویج مسلمانده ایتدوکی خطاسندن مخالفت ایتدی وثعالبه یه قوللره زکوة ویرمکی
وآنلردن زکوة المغی تجویزنده مخالفت ایلدی فرقهٔ ثالثه شیبانیه در وبونلر شیبان بن سلمه نام
برکمسنەنک اصحابیدر واول جبرده ونفی قدرت حادثه ده جهم بن صفوانه موافقت ایتمشدر
فرقهٔ رابعه مکرمیه در وبونلر مکرم بن العجلی نام برکمسنەنک اصحابیدر واول جملهٔ ثعالبه دندر واکا
برنیجه امورده مخالفت ایلمشدر بری اولدرکه دیرکیم نمازی ترک ایلین کافردر وکفری نمازی
ترک ایچون دکلدر بلکه حق جل وعلا حضرتلرینه جهلیچوندر زیرا دیرکه شول کیمسنه کیم خدانک گزلوسنه
وآشکارەسنه مطلع اولدوغنی واکا طاعت ومعصیتی اوزرینه جزا ویردوکنی بیله ترک صلوة
اوزرینه اقدام ایتمک اندن تصور اولنمز وبو معنا بالی هر کبیرەده مطرددر قلوب مرتکبنک خدایه
جهلیچون کافر اولدوغیله حکم ایلدی وتعلیلنده مادامکه معرفت خدادن غفلت اولنمیه امر شریفنه
مخالفته جرأت اولنمز دیدی انکیچون حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشدرکه لا یزنی الزانی
حین یزنی وهو مؤمن ولا یسرق السارق حین یسرق وهو مؤمن وبری اولدرکه خدانک عز وجل
عبادنه موالاة ومعاداتی عاقبت اعتباریله در یعنی اوزرینه اولدقلری حال اعتباریله در اولدقلری حال
اعتباریله دکلدر پس اکا اعتبار یوقدر ودیرکه بزده بویله یوز پس کیمکه حالت موتنده واصل اوله
اگر اول حالتده مؤمن ایسه اکا محبت ایلرز واگر کافر ایسه العیاذ بالله اکا عداوت ایدەرز

زیرا

زیرا فرق خوارج یکرمی فرقه اولورلر پس فرق عجارده که اون فرقه درلر سابقا ذکر اولنان
التی فرقه یه آنلری ضم ایدیجک اون التی فرقه اولورلر وثعالبه دن ویاخود اباضیه دن درت
فرقه منشعبه اولورلر پس مجموعی یکرمی فرقه یه وصول بولورلر والله اعلم فصل رابع فرقهٔ مرجیه
بیاننده در ارجا ایکی معنا اوزرینه کلور بریسی تأخیر معناسنه در ارجأه اخره وامهله
دیمکدر وبریسی اعطار رجا معناسنه در معنای اول ایله بونلرک اوزرلرینه مرجیه اسمنی اطلاق
صحیحدر زیرا انلر عملی رتبه ده نیتدن واعتقاددن تأخیر ایدرلر ومعنای ثانی ایله بو جماعته
مرجیه دیمک ظاهردر زیرا انلر کفر ایله طاعت فائده ویرمدوکی کبی ایمان ایله معصیت
دخی ضرر ویرمز دیرلر پس رجا ویررلر وبعضیلر دیدیلرکه ارجا کبیره صاحبنک حکمنی قیامت
کوننه تأخیر ایدوب دنیاده اولان حکم ایله که اهل جنت ویاخود اهل نار اولمقدر انک
اوزرینه حکم ایتمامکدر وبو معنا اوزرینه مرجیه ایله وعیدیه فرقتان متقابلتان اولورلر
وبعضیلر دیدیلرکه ارجا امام حضرتلرینی درجهٔ اولیدن درجهٔ رابعه یه تأخیردر وبو معنی
اوزرینه مرجیه وشیعه فرقتان متقابلتان اولورلر وفرقهٔ مرجیه بش فرقه در فرقهٔ اولی
یونسیه در بونلر یونس النمیری نام برکمسنەنک اصحابیدر واول دیدیکه ایمان حضرت
حقک جل ذکره معرفتیدر واکا خضوع اعتقاددر وآنک اوزرینه استکباری ترکدر
وقلب ایله محبتیدر کیمکده که بو خصال حاصل اوله اول مؤمندر ومعرفتدن غیری طاعت
ایماندن دکلدر پس آنک ترکی حقیقت ایمانه ضرر ویرمز وایمان خالص ویقین صادق
اولنجق اول ترک اوزرینه عذاب اولنمز وقول جنته اخلاص ومحبتیله داخل اولوب
عمل وطاعتیله داخل اولمز ودیدیکه ابلیس اللعنه عارف ایدی واستکباری ایچون وخدایه جل وعلا
خضوعی ترکی ایچون کافر اولدی نته کیم خدانک جل وعلا ابی واستکبر وکان من الکافرین
قولی دلالت ایتدی فرقهٔ ثانیه عبیدیه در بونلر عبید المکتب نام برکمسنەنک اصحابیدر
واول دیدیکه خدانک علمی ذاتندن غیری دکلدر وباقی صفاتی دخی بویله در ودیدیکه خدا
انسان صورتنده در حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ان الله خلق آدم علی صورة الرحمن
قولیله بو معنی یه اشارت ایتمشدر تعالی الله عن ذلک علوا کبیرا فائده معلوم اوله که بو حدیث
شریفی امام احمد وبخاری ومسلم ابو هریره حضرتلرندن رضی الله عنه خلق الله آدم علی صورته
لفظیله روایت ایتدیلر وعلی صورته لفظنده اولان ضمیرک مرجعنده اختلاف ایلدیلر

بعضیلر دیدیلرکه آدمه راجعدر ای خلق آدم علی صورته التی استمر علیها ان اهبط والی ان مات وبو کلامک فائده سی آدم علیه السلامک جنتده صفت اخری اوزرینه اولدوغنی ظن ایلیه نک توهمنی دفعدر ویاخود معناسی دیمکدرکه ابتداء خلقه کما وجد ولم ینتقل ولده من حالة الی حالة یعنی حق تعالی آنک خلقنی موجود اولدوغی کبی ابتدا ایلدی وخلقنده اولادی کبی اول بر حالتدن بر حالته منتقل اولمدی وبعضیلر دیدیلرکه بو نکته حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دهریه نک انسان اولمز الا نطفه دن ونطفه اولمز الا انساندن واولی یوقدر دیدکلرینی اوزرلرینه ردّ مراد ایتدی وبیان ایتدیکه آدم علیه السلام اول امرده بو صورت اوزرینه خلق اولندی وبعضیلر دیدیلرکه بو حدیث شریفک بر سببی واردر واول بوردا بینده حذف اولنمشدر واول اولدرکه برکیمسنه قولینک یوزینه اوردی وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم آنی اندن نهی ایتدی وای ان الله خلق آدم علی صورته بیوردی واکثر علما عندنده بو ضمیر مضروبه عائددر وطبرانی ابن عمردن رضی الله عنهما روایت ایدرکه ان الله خلق آدم علی صورة الرحمن وبو حدیث رجالی ثقالردر حدیث شریف بو روایت اوزره متشابهاتدندر ومتشابهاتده سلفک وائمه اربعه نک مذهبلری بودرکه انلری ظاهرلری اوزره ابقا ایدرلر وانلره تشبیه وتأویلدن اجتناب ایلرلر وخلفک مذهبلری تأویلدر پس دیدیلرکه صورتدن مراد صفت دیمکدر معناسی حق تعالی آدمی علمدن وحیاتدن وسمعدن وبصردن وغیری صفاتدن کندو صفتی اوزرینه خلق ایتدی دیمکدر اگرچه خدانک صفاتنه بر نسنه مشابه دکلدر والله تعالی اعلم فرقهٔ ثانیه غسانیه در وبونلر غسان الکوفی نام برکیمسنه نک اصحابیدر واول دیدیکه ایمان خدایی ورسولنی وانلردن کلن نسنه یی اجمالا بلمکدر وتفصیلا بلمک لازم دکلدر ودیدیکه ایمان زائد اولور وناقص اولمز واول اجمال بودرکه دینه حق تعالی حجی فرض ایلدی وکعبه قنغی جهتده اولدوغنی بلمم جائزدرکه اول مکه نک غیرنده اوله وحق تعالی حضرت محمدی بعث ایتدی یعنی بنبوت ورسالتله کوندردی وبلمم که مدینه ده اولان اولمیدر یوخسه آنک غیریمیدر وخنزیری حرام ایتدی بلمم که اول بو قوینمیدر یوخسه غیریمیدر زیرا بو مقالات ایله قائل اولانلر مؤمنلردر وذکر ایتدوکندن مقصودی بو امور حقیقت ایمانه داخل دکلدر دیمکدر والا امور مذکوره ده عاقل شک ایتمز وکندو شبهه یوقدر وجمله عجیبدن بری بودرکه غسان

امام

امام اعظم حضرتلرندن کندو مذهبی کبی حکایت ایدردی وانی مرجیه دن عد ایلردی والله کذب سویلدی وانک اوزرینه افترا ایلدی وبو کذب وافتراسیله کندو مذهب باطلنه بویله بر بیوک کیمسنه نک موافقتیله ترویج قصد ایتدی امدی دیرکه ومع هذا اصحاب مقالاتدن چوغی ابو حنیفه واصحابنی مرجیه اهل سنتدن عد ایلدی وبونک سببندن ایکی وجه ذکر اولندی بری اولدرکه امام اعظم حضرتلری صدر اولده ظهور ایدن معتزله یه قدرده مخالفت ایدردی وانلر قدرده کندولرینه مخالفت ایدنه مرجی دیرلر ایدی پس امامه واصحابنه بو لقب انلردن صادر اولدی وبری اولدرکه امام حضرتلری ایمان لسان ایله اقرار وقلب ایله تصدیقدر دیرایدی وجوارحله عملدر دیمز ایدی وایمانک زیاده ونقصان قبول ایتمه مسنه ذاهب اولوردی پس بوندن امام حضرتلری عملی ایماندن تأخیر ایدر ظن اولندی وبو ظن فاسددر زیرا امام حضرتلرینک عملده مبالغه سی معروف ومشهوردر وانده کمال اجتهادی بطون دفاترده مسطوردر وکوفه یه داخل اولان علما وفضلا واولیا واتقیا کوفه ده ابو حنیفه دن افقه واورع برکیمسنه کورمدک دیو شهادت ایدرلردی وابن المبارک حضرتلری روایت ایدرکه اهل کوفه عامةً بو معنایه اقرار واعتراف ایلرلردی وکندولرینه اهل کوفه نک اورعندن سؤال اولندقده ابو حنیفه حضرتلرینی کوسترلردی فائده ورع حرامه دوشمک خوفندن حلالی ترکه دیدیلر اول اجلدن سلف بر حرامه دوشمک قورقوسندن یتمش حلالی ترک ایتدیلر فرقهٔ رابعه ثوبانیه در وبونلر ثوبان المرجی نام برکیمسنه نک اصحابیدر دیدیلرکه ایمان معرفتدر خدایه ورسولنه وعقلده هر ایشلمه سی جائز اولمیان نسنه یه اقراردر وعقلده ایشلمه سی جائز اولان نسنه یه اعتقاد ایمان دکلدر وجمیع عملی ایماندن تأخیر ایتدیلر ودیدیلرکه اگر قیامت کوننده حق تعالی بر عاصیدن عفو ایدرسه حالی انک حال کبی اولان هر مؤمن عاصیدن عفو ایدر واگر جهنمدن برینی اخراج ایدرسه هر انک کبی اولانی دخی اخراج ایلر فرقهٔ خامسه ثومنیه در وبونلر ابی معاذ الثومنی نام برکیمسنه نک اصحابیدر واول دیدیکه ایمان معرفتدر وتصدیقدر ومحبتدر واخلاصدر واقراردر وبونلرک جمله سنی ویاخود بعضیسنی ترک کفردر وبونلرک بعضیسی ایمان وبعضیسی ایمان دکلدر وهر معصیتکه اول بالاجماع کفر اولمیه آنک صاحبنه فاسق اولدی دینمز فاسقدر دینمز ونمازی استحلال ایدوب ترک ایلین کافر اولور

لکن کفری قتلی وضربیچون دکلدر بلکه اول دلیل تکذیب وبغض اولدوغیچوندر وابن راوندی
بونکله قائل اولدی وبشر المریسی دخی بویله دیدی وانلر دیدیلرکه بته سجده کفر دکلدر بلکه اول علامت
کفردر پس بو بش فرقه مرجیهٔ خالصه در وبو تاج فرقه دخی واردرکه انلر رجا ایله قدر هینی
جمع ایتمشلردر بری صالحیه درکه انلر صالح بن عمر والصالحی نام برکیمسنه نك اصحابیدر وبری
محمد بن شبیبدر وبری ابو شمردر وبری غیلاندر تنبیهان تنبیه اول اولدرکه اهل سنت
وجماعت رضی الله تعالی عنهم اتفاق ایتدیلرکه اعمال حقیقت ایمانه داخل دکلدر پس اعمال مفروضه نك
فرض اولملرینی انکار ایدوب ترك ایدنلر کافرلردر وفرض اولدقلرینی اعتقاد ایدوب
کسلاً ترك ایدنلر فاسقلردر وبونده جمیع اهل سنت وجماعت اتفاق ایتدیلر لکن ترك صلوتده
اختلاف ایلدیلر حافظ عبد العظیم المنذری دیدیکه صحابه دن وانلردن صکره کلنلردن برجماعت
نمازی جمیع وقتی چقنجه عمداً ترك ایده نی کفره نسبت قلدیلر وصحابه دن بو قول ایله قائل
اولنلرك بری عمر بن الخطابدر وبری عبد الله بن مسعوددر وبری عبد الله بن عباسدر
وبری معاذ بن جبلدر وبری جابر بن عبد الله در وبری ابو الدرداءدر وغیر صحابه دن بو قول ایله
قائل اولنلرك بری احمد بن حنبلدر وبری اسحاق بن راهویه در وبری عبد الله بن المبارکدر
وبری ابراهیم النخعی در وبری حکم بن عتیبه در وبری ایوب السختیانیدر وبری داود الطیالسی در
وبری زهیر بن حربدر انتهی کلامه و ترمذی و حاکم اسناد صحیح ایله ابو هریره حضرتلرندن رضی الله عنه
روایت ایدرلرکه قال کان اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یرون شیئاً من الاعمال ترکه
کفر غیر الصلوة دامام اعظم وامام مالك وامام شافعی دبر روایتده امام احمد ذاهب اولدیلرکه
کافر اولمز وبر روایتده امام احمد دیدیکه کافر اولور بعده اختلاف ایتدیلرکه بو ترك سببیله
قتل اولنورمی اولنمزمی ائمهٔ ثلاثه دیدیلرکه نعم قتل اولنور وقتلی امام مالکده وامام شافعی ده
حدًّا اولنور کفراً اولنمز وامام احمددن آثار اولان روایت اولی ده حدًّا در وروایت ثانیه ده
کفراً اولور ابن هبیره دیدیکه امام احمدك جمهور اصحابی عندنده مختار اولان روایت ثانیه در
وحدًّا قتل اولنور دینلر غسل اولنوب اوزرینه نماز قلنورمی یوخسه غسل اولنمیوب اوزرینه
نماز قلنمزمی اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلرکه غسل اولنور واوزرینه نماز قلنور ومقابر مسلمینده
دفن اولنور زیرا مسلمدر وبعضیلر دیدیلرکه غسل اولنمز واوزرینه نماز دخی قلنمز واماته قبری
اشکاره اولنمز امام اعظم حضرتلری واصحابی دیدیلرکه نمازی کسل جهتندن ترك ایدن کافر اولمز

وقتل اولنمز

وقتل اولنمز بلکه تعزیر اولنور واولنجه ویاخود توبه ایدنجه حبس اولنور لکن تاتارخانیه ده
وغیریده مذکوردرکه نمازی قضاسنی نیت ایتمدن وعقابندن قورقمدن عمداً ترك
ایدن کافر اولور پس بوندن زیاده احتراز اوزره اولمق گرکدر کتب فتاواده مسطوردرکه
حضرتنك صلی الله تعالی علیه وسلم سنتلرندن برسنتی استخفاف طریقیله ترك ایلین کافر
اولور زیرا اول استخفاف سنتك صاحبنه راجع اولور مثلا برکیمسنه یه نیچون بیقلرینی
قرقمزسین حاك بوکه بیق قرقمق سنتدر دیسه واول جوابنده سنت ایسه ده قرقم دیسه
کافر اولور زیرا انکار ورد طریقیله دیمش اولور وسائر سنتده دخی حال بویله در
خصوصا شول سنتده که مشهوره ومعروفه اولمشدر پس سنتی استخفاف وتهاون
طریقیله ترك ایده نك کافر اولمسی اولوتیله ثابت اولور جامع الصغیرده دیدیکه احکام
شرعدن برینی استخفاف ایدن کیمسنه کافر اولور وتنبیه ثانی اولدرکه انبیادن صلوة
الله علیهم وسلامه برینك سوزینی مسخره یه الان وانك کرچك اولدوغنده شك
ایدن یاخود آنی سوکن ویاخود شان شریفنه نقص ویرنسنه اکا نسبت ایلین ویاخود
انك قول وفعللرندن برینه استخفاف واهانت ایدن ویاخود قلبیله اکا عداوت ایلین
کافر اولور وحدًّا قتل اولنور واسقاط حدده توبه سی مقبول اولمز والله تعالی اعلم
فصل خامس فرقهٔ نجاریه بیاننده در بونلر حسن بن محمد النجار نام برکیمسنه نك
اصحابیدر خلق افعالده واستطاعت فعل ایله اولدوغنده وقول وفعلنی کسب
ایتدوکنده اهل سنت وجماعته موافقت ایلدیلر ونفی صفات وجودیه ده وحدوث
کلامده ونفی رؤیتده معتزله یه متابعت ایتدیلر وبو فرقه اوچ فرقه اولدیلر فرقهٔ اولی
برغوثیه در بونلر دیدیلرکه کلام الله قرائت اولندقده عرضدر وکتابت اولندقده جسمدر
فرقهٔ ثانیه زعفرانیه در بونلر دیدیلرکه کلام الله غیر اللهدر وهر غیر الله مخلوقدر وکلام الله
مخلوقدر دین کیمسنه کافردر وبو کلامده تناقض واردر فرقهٔ ثالثه مستدرکه در وبونلر
زعفرانیه اوزرینه استدراك ایدوب دیدیلرکه کلام الله مطلق مخلوقدر ولکن حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کلام الله غیر مخلوق بیوردی وسلف بو عبارت اوزرینه
مجتمع اولدیلر پس انلره موافقت ایلدك وغیر مخلوق قوللرینی حمل ایلدك شونك اوزرینه که
اول بو ترتیب وبو حروف واصواتدن نظم اوزرینه مخلوق دکلدر بلکه اول بعینها بو حروفك

غیری اوزرینه مخلوقدر و بو حروف اول حروفدن حکایتدر دیدیلر که بزه مخالف اولنلرک
جمله قوللری کفردر **فصل سادس فرقهٔ جبریه بیاننده در** جبر قولدن فعلی حقیقةً نفی در
و جناب عزته اسناددر و جبریه ایکی قسمدر بر قسمی خالصه در و بر قسمی متوسطدر جبریهٔ خالصه
شونلردر که قولده فعل و فعله اصلا قدرت یوقدر بلکه کندودن اول صدور ایدن فعلی
نسنه ده جمادات منزله سنده در دیرلر و بو قول جهمیه مذهبیدر و جبریهٔ متوسطه شونلردر که
قوله بر قدرت اثبات ایدرلر و بونلر دخی ایکی قسمدر بر قسمی اول قدرتک فعلده اثر اثبات
ایدرلر و اکا کسب دیرلر و بر قسمی اثر اثبات اتمزلر و بو محلک تفصیلی ان شاء الله تعالی عن قریب
بیان اولنور و جهمیه جهم بن صفوان نام بر کیمسنه نک اصحابیدر و انک بدعتی ترمذ نام شهرده
ظهور ایتدی و انی سالم بن احوز المازنی نامنده بر کیمسنه بنی امیه نک آخر ملکنده مرو نام
مکانده قتل ایلدی و صفات ازلیه نفیده معتزله یه موافقت ایتدی و انلرک اوزرلرینه
بعض اشیا زیاده قلدی **بری اولدر که** دیدیکه خلقک وصف اولدقلری صفات ایله حضرت
حقک وصف اولنماسی جائز دکلدر زیرا اول تشبیه اقتضا ایدر پس انک حی و عالم اولماسینی
نفی ایتدی و قادر و فاعل و خالق اولماسنی اثبات ایلدی **و بری اولدر که** دیدیکیم انسان
بر نسنه یه قادر اولماز و استطاعت ایله وصف اولنماز و اول افعالنده مجبوردر انک
اصلا قدرت و ارادت و اختیاری یوقدر و حق تعالی سائر جماداتده افعالی نیجه خلق ایدر
آنده دخی انجلاین خلق ایدر **بری اولدر که** دیدیکیم اهل جنت و جهنمک حرکتلری منقطع
اولورلر و جنت و جهنم فنا بولورلر و خدانک جل ذکره خالدین فیها قولنی مبالغه
و تأکید اوزرینه حمل ایتدی تخلیدده حقیقت اوزرینه حمل ایتمدی **و بری اولدر که** دیدیکیم
اهل ایمان ایمانده متفاضل دکللردر پس ایمان انبیا ایله ایمان امت برابردر و اول
نفی رؤیتده و اثبات خلق کلامده و ورود شرعدن اول ایجاب معارفده معتزله یه
موافقت ایلدی **فصل سابع فرقهٔ مشبهه بیاننده در** و بونلر حضرت حقی مخلوقاته
تشبیه و حادثاته تمثیل ایتدیلر تعالی الله عما یقولون علوا کبیرا و بونلر اگرچه تشبیهده
اتفاق ایتدیلر لکن آنک طریقنده اختلاف ایلدیلر بر قسمی مشبههٔ غلات شیعه در
کما تقدم من مذاهبهم القائلة بالتجسیم والحرکة والانتقال والحلول فی الاجسام الی غیر
ذلک **و بر قسمی مشبههٔ حشویه در** مضر و کهمس و احمد الهجیمی کبی دیدیلر که خدا جسمدر انک

اعضا

اعضا و جوارحی واردر و انک اوزرینه ملامسه و مصافحه و معانقه جائزدر **و بر قسمی**
مشبههٔ کرامیه در و انلر ابو عبد الله محمد بن کرام نام بر کیمسنه نک اصحابیدر و بونلر تشبیهده
اون ایکی فرقه اولدیلر لکن انلر اغبیا و جهلا اولدقلری جهتدن سوزلرینه اعتبار و اعتنا ایتمدیلر
بلکه رئیسلرینک سوزی اوزرینه قصر ایتدیلر **پس** ابو عبد الله دیدیکه اول عرشک اوزرنده
مستقردر و اکا حرکت و نزول جائزدر **پس** بو فرقهٔ مشبهه ایله فرق ضاله تمام یتمش ایکی فرقه
اولدیلر نته کیم ملل و نحللرنده ابن حزم و عبد الکریم الشهرستانی و مواقفده مولانا عضد
انلری ذکر ایتدیلر **المعتزلة** بونلر یکرمی فرقه اولدیلر **الشیعة** بونلر دخی یکرمی فرقه اولدیلر
الخوارج بونلر دخی یکرمی فرقه اولدیلر **المرجئة** بونلر بش فرقه اولدیلر **النجاریة** بونلر اوچ فرقه
اولدیلر **المشبهة** بونلر دخی بر فرقه اولدیلر **پس** مجموعی یتمش ایکی فرقه اولورلر **معلوم اوله کیم**
کتب فروعده باب امامتده مذکوردر که مبتدعک امامتی مکروهدر **زیرا** اول اعتقاد
جهتندن فاسقدر و اعتقاد جهتندن اولان فسق عمل جهتندن اولان فسقدن اشددر
زیرا عمل جهتندن اولان فاسق کندونک فسقنه اعتراف ایدر و اندن خوف ایدوب
استغفار ایدر و مبتدع بونک خلافنجه در و مبتدعدن مراد شول کیمسنه درکه انک
اعتقادی اهل سنت و جماعتک اعتقادینه مخالف اوله **پس** اگر اعتقاد ایتدوکی
نسنه کفره مؤدی اولمزسه اکا اقتدا جائزدر مع الکراهه و اگر مؤدی اولورسه
جائز دکلدر اصلا کذا فی المحیط **و امام محمددن** مرویدر که خلق قرآن ایله قائل اولان
کیمسنه نک اردنده نماز قلمق جائز دکلدر **و هشام امام محمددن** روایت ایدر که
جهمیه نک و رافضه نک و قدریه نک آردنده نماز قلمق جائز دکلدر **و خلاصه ده دیرکه**
حضرت رسول اللهک صلی الله علیه و سلم شفاعتنی انکار ایده نک و کرام کاتبینی انکار
ایده نک و رؤیتی انکار ایده نک اردلرنده نماز قلمق جائز دکلدر **پس** انلر کافرلردر
و مشبهه اگر خدایه عباد کبی جارحه اثبات ایدرلرسه کافرلردر و انلره اقتدا اولنمقدن
منع ایتمشلردر و صفات خدادن بر صفته حادثدر دین کیمسنه کافردر و آنده دیوکه حق تعالی
ذاتیله عالمدر و انک علمی واردر دیمز و ذاتیله قادردر و انک قدرتی واردر دیمز
دین کیمسنه گرکدرکه انلر معتزله درکه اولیله حکم اولنورمی **جوابنده دیوکه** کفرلریله حکم اولنور زیرا
انلر صفات خدایه نفی ایدرلر و صفاته نفی ایدن کیمسنه کافردر **پس** معتزله صفات

خدایی نفی ایتدکلری جهتدن اکفار اولنورلر وآنده دیرکه ذات باری جلّت قدرته
محل حوادثدر دینلرک حکمی ندر جوابنده دیرکه کافر اولورلر بلا شبهه پس مشبهه دن کرامیه نک
کفرلریله حکم اولنور و دیدیکه خدایه جارحه یعنی عضو مثلا ال واایاق وباش اثبات ایدن کافر
اولور پس بونکله عموم مشبهه نک کفرلریله حکم اولنور وانده مسطوردرکه خدا اسماده در
دیوب وانکله مکان مراد ایدن کافردر واکر انده بونسنه اراده ایتمزسه اکثر علما عندنده کافر
اولور وعلیه الفتوی پس بونکله خدا عرش اوزرنده مستقردر دینلرک کفرلریله حکم اولنور
وآنده دیرکه خدایه اوست ایله وآلت ایله وصف تشبیهدر وکفردر پس بونکله مجسمه ایله حلولیه نک
کفرلریله حکم اولنور وآنده دیرکه جنته دخولدن صکره رؤیت حقی انکار ایدن کافر اولور
وآنده دیرکه قدریه طائفه سی شر خدانک تقدیریله اولمسنی نفی ایتدیکیچون وهر عامل کندو
فعلنک خالقی اولدوغنی دخی دعوا ایتدیکیچون اکفار واجبدر وکیسانیه یی خدانک اوزرینه
جلّ وعلا بدایی جائز کوردکلری ایچون اکفار واجبدر و روافضی بر نیجه اموردە اکفار واجبدر
واول امورک بریسی اموات دنیایه رجوع ایدرلر وارواح ابدانه انتقال ایدر دیدکلریدر
وبری روح اله ائمه یه انتقال ایدر دیدکلریدر وبری امام باطن خروج ایدر واول امام باطن
خارج اولنجه امر ونهی معطل اولور دیدکلریدر وبری دخی علی بن ابی طالبک حقی ایکن
جبرئیل غلط ایدوب حضرت محمده کتوردی دیدکلریدر وبو طائفه دیندن خارجلردر وحکملری
مرتدلر حکمی کبیدر وخوارجی جمیع امتی اکفارلرنده وعثمان وعلی وعائشه وطلحه وزبیر رضی الله
تعالی عنهم اکفارلرنده اکفار واجبدر ویزیدیه طائفه سی عجمدن بر پیغمبر بعث اولنور وحضرت
محمدک صلی الله علیه وسلم شریعتنی حاشا وکلا نسخ ایدر دیدکلرنده اکفار واجبدر ونجاریه
طائفه سی صفات الهی نفی ایتدکلرنده وقرآن جسمدر کتابت اولندقده وعرضدر قرائت اولندقده
دیدکلرنده اکفار واجبدر وآنده دیرکه خلق مجبره نک اکفارنده اختلاف ایتدیلر بعضیلر
اکفار ایتدیلر وبعضیلر اکفاردن امتناع ایتدیلر وصواب اولان قوله اصلا فعل اثبات
ایتمیه نک اکفاریدر ومعمری انسان جسدک غیریدر دیدیکنده واول حی وعالم وقادر
ومختاردر دیدیکنده واول نه متحرکدر ونه ساکندر دیدیکنده واجسام اوزرینه جائزه اولان
اوصافدن بری انک اوزرینه جائز دکلدر دیدیکنده اکفار واجبدر ومعتزله دن حق تعالی
بونسنه کورمز وبرکیمسنه یه کورنمز دین قومی اکفار واجبدر وشیطانیه طائفه سی

خدا برنسنه مادامکه اراده وتقدیر ایتمیه بلمز دیدکلرنده اکفار واجبدر وآنده دیرکیم جهم
بن صفوانک قولیله قائل اولان بزده دیندن خارجدر انک اوزرینه نماز قلمزز وجنازه سی
اردنجه کیتمزز وعلمی رد ایدن که صنف قدریه در کذلک بزده دیندن خارجلردر وعلمی
ردک تفسیری اولدرکه انلر حق تعالی هرنسنه حادث اولدوغی وقتده بیلور وحادث
اولمزدن اول بلمز دیرلر وبونلر کافرلردر انلرک قزلرینی المازز وآنده قیز ویرمزز
وجنازه لری اردنجه کیتمزز ومرجئه دن بر طائفه مؤمنلرک وکافرلرک حاللرینی مشیئه
حقه حواله ایدرلر ودیرلرکه انلر مشیئت خداده در قیامت کونی دیلرسه آنلری جنته دیلرسه
جهنمه ادخال ایدر دنیا وآخرت آنلردر نته کیم دنیاده مؤمنلرک بعضیسی معذب وکافرلرک
بعضیسی منعم ایدی کذلک آخرتده انلرک بعضیسی منعم وبعضیسی معذب ایدر دیرلر پس
حکم آخرت ایله حکم دنیایی برابر ایدرلر وبونلر کافرلردر وانلردن بر طائفه دیرلرکه حسناتمز
مقبوله وسیئاتمز مغفوره در واعمال فرض دکللردر ونمازک وزکوتک واوروجک
وسائر فرضلرک فرض اولدقلرینه اقرار ایتمزلر ودیرلرکه بونلر فضائلدر ایشلین کیمسنه
کوکجکدر وایشلمین کیمسنه نک اوزرینه برنسنه یوقدر وبونلر دخی کافرلردر انتهی کلامه
اکر دینورسه کیم اهل هوادن ذکر اولنلرک کفرلریله حکم ایله امام اعظم ایله امام شافعیدن
ثابت اولان لانکفر اهل القبلة قوللرینی جمع نه طریقیله در ابن همام بیورر که جمعک
طریقی اولدرکه اول معتقدک نفسی کفر اولدوغی جهتدن انکله قائل کفر اولان نسنه ایله
قائلدر طلب حقده اجتهادده استفراغ وسعندن صادر اولدوغنه بناءً اول کافر اولمز
لکن آردلرنده نمازک بطلانیله جزم بو جمعی تصحیح ایلمز مکرکه عدم جوازدن مراد عدم حل اوله
واول صحتی منافی دکلدر والا اول مشکلدر انتهی وابراهیم الحلبی دیرکه وبو قول اوزرینه منقولک
غلاة روافضدن وانده مشابه اولانلردن ماعدا انک اوزرینه حمل اولنماسی واجبدر
زیرا بونلرک امثالندن اجتهادده بذل وسع حاصل اولمدی زیرا امام علی آلهدر دین
ویاخود جبرئیل غلط ایلدی دین وبوکا بکزر باطل سوزلر سویلین کیمسنه محض هوایه متبعدر
واول وما نعبدهم الا لیقربونا الی الله زلفی دینلردن حال جهتندن اسوءدر وامام اعظم ایله
امام شافعی کبی عظیم الشان امامدن حاشا اولمزکه بونلرک اکفر کفره اولدقلرینه حکم
ایتمیه لر وسوزلری شمول کیمسنه ده درکه انک ذاهب اولدوغی نسنه ده شبهه سی اوله

واكر ذاهب اولدوغى نسنه حدّ ذاتنده عند التحقيق كفر ده اولورسه جواب حق بودر كه ائمه
اجتهادلرينه اعتبار يوقدر وكفرلريله حكم واجبدر نته كيم سابقا تاتارخانيه ده نقل اولنمشدر
ولا نكفر اهل القبلة مطلق دكلدر بلكه ذنب ايله مقيّددر زيرا معناسى اهل قبله
خوارج ايله معتزله ديدكلرى كبى كناه سببيله تكفير ايتمزز ديمكدر رؤيتى وعذاب قبرى وبو
وامثاللرينى انكار ايدن كيمسنه كبى زيرا بو انكارده نصوص مشهورنك واجماعك
حكملرينى انكار واردر وخلافت شيخينى منكر كبى زيرا انده انكار قطعينك حكمنى انكار
واردر لكن انده اجماعك حجت اولمسنى انكار ايدرلر پس فى الجمله انده شبهه ثابته
اولدى واكر اول شبهه دليله نظر ايله ظاهرة البطلان ايسه ده پس معتقدلرى كفر ايكن ائمه
اجتهادلرى اكا مؤدى اولدوغى شبهه اعتباريله احتياطا كفرلريله حكم اولنمز وذكر اولنان
غلاة وامثاللرى بونك خلافنجه درلر فتاوى انتهى وبالجمله لا نكفر احدا من اهل القبلة
قوللرى مسائل اجتهاديه دندر ضروريات دينيه دن دكلدر زيرا ضروريات دينى انكار ايدهنك
تكفيرنده نزاع يوقدر ومع هذا اهل سنتدن بعضيسى بو قول ايله اخذ ايتمميوب مسائل
اجتهاديه ده دخى تكفير ايتديلر پس كيمكه ضروريات دينيه دن برينى انكار ايده اول كافردر
زيرا انك اول معلوم ومشهورى انكارى حضرت رسول اللهك صلى الله عليه وسلم
اخبارنده تكذيبى مستلزمدر پس اكر اندن توبه ايتمزسه قتلى واجبدر وقتلى كفرا در
حدّا دكلدر زيرا ايمان شريعتده تصديق النبى صلى الله عليه وسلم فيما علم بالضرورة مجيئه به
من عند الله معناسنه در مثلا صلوة وزكوتك فرض اولملرى وزنا وخمرك حرام اولملرى
دين محمددن صلى الله عليه وسلم معروف ومشهوردر امّا كيمكه صلاة وزكوتك مثلا
فرض اولملرينه وزنا وخمرك حرام مثلا حرام اولملرينه مقرّ ومعترف اوله اول مؤمندر
وكيمكه انكار ايده اول كافردر ووضوءده مسح ربع رأس امام اعظم عندنده فرضدر
وامام شافعى عندنده فرض دكلدر پس اول فرض قطعى اولميوب فرض اجتهادى
اولدوغى جهتدن انك منكرى كافر دكلدر تنبيه بر كيمسنه جناب عزّتى العياذ بالله
سبّ ايلسه اول كافردر وقانى حلالدر وتوبه سنك قبول اولنمامسنده اختلاف اولنمشدر
بعضيلر انى مرتد كبى قيلوب توبه سى مقبولدر ديرلر وبعضيلر آنى زنديق كبى قيلوب
توبه سى مقبول دكلدر ديرلر وبونده حاصل قول اولدركه اكر قبل الاخذ توبه ايدرسه

توبه سى مقبول اولور واكر بعد الاخذ توبه ايدرسه توبه سى مقبول اولميوب قتل اولنور وكيمكه
جناب عزّتك ذات شريفنه لايق اولميان نسنه يى اكا اضافت ايده اكر اول سب
وقصد كفر طريقيله اولورسه آنى تكفيرده شك يوقدر واكر تأويل واجتهاد وبدعت
وهوايه مفضى خطا طريقيله اولورسه تكفيرده اختلاف اولنمشدر لكن جمع اولوب برى برى كلسه لر
انلرك وجوب قتاللرنده اختلاف اولنمامشدر نته كيم امام على حضرتلرى رضى الله عنه خوارجه
قلمشدر وكيمكه انبيادن برينى سوكه واكا نقص ويرر نسنه اثبات ايده اول كافردر وقانى حلالدر
وقبول توبه سنده اختلاف اولنمشدر وتحقيق قول اولدركه توبه سى مقبول دكلدر وقتلى
واجبدر ودهرى كيمكه حق تعالى حضرتلرينك ربوبيتنى وياخود وحدانيتنى نفى ايدهنك كفرى
مقطوع بهدر وكذلك كيمكه حق تعالى حضرتلرينك الوهيتنه ووحدانيتنه اعتراف ايده
لكن انك حىّ اولماسنى وياخود قديم اولميوب محدث اولماسنى وياخود مصوّر اولماسنى
اعتقاد ايليه وياخود ولد وياخود آندن غيرى بر قديم وياخود عالمه آندن ماعدا بر صانع
ومدبّر اثبات ايليه بونلرك جمله سى اجماع مسلمين ايله كافرلردر وكذلك خدانك عز وجل
اشخاصدن برينه حلولنى اعتقاد ايلين وعالمك قدم وبقاسنه ذاهب اولان وآنك
حدوثنده توقف ايدن وارواحك تناسخيله وابد آباد واجساده انتقاللريله قائل اولان
ونبوّتى مجموع عليه اولان انبيادن برينك نبوتنى انكار ايدن كافردر وبونده ريب
يوقدر وانبيايه تبليغ ايلدكلرى نسنه ده كذبى تجويز ايلين كافردر وحضرت رسول اللهدن
صلى الله عليه وسلم پيغمبر كلوردين ونبوتده غيرى اكا ضم ايلين كافردر وصفاء قلب ايله نبوتك
اكتسابنى تجويز ايلين كافردر وسمايه صعود ايده رم دين وجنته داخل اولوب انك ثمارينى
اكل ايلرم دين كافردر وامتّ آنى ظاهرينه حمل اوزرينه جمع اولدقلرى نصّى ظاهرندن اخراج
كفردر وهر قول كه انكله تضليل امت وتكفير صحابه يه توصل اولنه انك قائلى كافردر اول اجلدن
امام مالك حضرتلرى بر قولنده صحابه عظامى تكفير ايدهنك قتلنه اشارت ايتمشدرلر
واجماع مسلمين ايله كافردن غيريدن صادر اولمين فعلى ايشلين كافردر صنمه سجده كبى وزنار قوشنمق
كبى وبلا ضروره باشنه شابقه كيمك كبى وچونكه كلام بو محله منجر اولدى كتب فتاواده ذكر اولنان
الفاظ وافعال كفر تحرير اولنمق خاطره كلدى پس هر قول وفعل كه دينه استخفافه سبب اوله اول
قولك قائلينك وفعلك فاعلنك كفريله حكم اولنور واول كيمسنه العياذ بالله دينندن چقوب

مرتد اولدی دینور گرک اول کوجکدن اولسون وگرک خوراته ایله اولسون وگرک سویلدیکی سوز
اعتقادینه مطابق اولسون وگرک مطابق اولمسون واول کفر عناددر زیرا اول دینی استخفافه
سببدر اولیله اولیجق معلوم اوله کیم کیمکه حق تعالی حضرتلرینی شان شریفنه لایق وسزاوار اولمیانلر ایله
وصف ایله ویاخود اسما وصفاتندن ویاخود اوامر ونواهیسندن برینه استهزا ایلیه ویاخود
وعد ووعیدندن برینی انکار ایلیه ویاخود اکا جهل ویاخود عجز ویاخود نقص ویاخود جور وظلم
نسبت ایلیه ویاخود مکان اثبات ایلیه کافر اولور وکیمکه آبدستسز نماز قلسه مطلق کافر اولور
وغیر قبلیه وثوب نجسده قلانی استخفاف طریقیله ایدرسه کافر اولور واستخفاف طریقیله ایتمزسه
کافر اولماز وفتوی بونک اوزرینه در وبلا ضرورة باشنه کافر شابقه سی کین وبلا مصلحت
بلنه زنار قوشانن کافر اولور واکر شابقه استینک ویاخود صووغنک دفعیچون
کیلورسه وزنار جنکده حیله طریقیله قوشانیلورسه اندن کفر لازم کلمز لکن عمادیه ده
دیرکه صحیح اولان اولدرکه شابقه یی هیئتیله کین کیمسنه مطلق کافر اولور وکفره نک بیرامنده
انلر ایله بیرام ایدن واول کونده ایشلدکلری نسنه ده انلره موافقت ایلین کافر اولور
واول کونه تعظیم ایچون صاتون الدوغی نسنه صاتون الان وکفره یه اول کونه تعظیم ایچون
بر نسنه اهدا ایدن کافر اولور وبو مقوله فعل انسان مؤمندن صادر اولمز مکرکه اصلنده
کافر اولور ورسوم کفره یی تحسین ایدن کافر اولور وانسان ایچون حضورنده ذبح کفردر دیو
وبعضیلر دیدیلرکه کفر دکلدر لکن مذبوح بالاتفاق میته در وانک اکلی جائز دکلدر وحرامدر
ثواب امید ایتمک کفردر وحقدن غیره سجده مطلقا کفردر وبعضیلر تفصیل ایدوب
دیدیلرکه اکر عبادت قصدیله ایدرسه کافر اولور واکر تحیت قصدیله ایدرسه کافر اولمز
لکن افضل اولان صورت کفرده اولان نسنه نک ترکی اولیدر واکر اصلا قصدی اولمزسه
کافر اولور وبالاجماع نبوتلری ثابت اولان انبیادن برینک نبوتنی انکار ایدن کافر اولور
اما خضرک وذوالکفلک وذوالقرنینک نبوتلرینی انکار ایلین کافر اولماز زیرا انلرک
نبوتلری اجماعله ثابت اولمامشدر وانبیادن وملائکه دن برینی استخفاف ایلین کافر اولور
وعایشه حضرتلرینی رضی الله عنها قذف ایدن وحقنده شان شریفنه لایق اولمیان سوزی سویلین
کافر اولور وحضرت ابابکر صدیقک رضی الله عنه صحبتنی وخلافتنی وامامتنی وحضرت عمر الفاروقک
رضی الله عنه علی الصحیح خلافتنی انکار ایدن کافر اولور خلاصه ده وبزازیه ده دیرکه رافضی حضرت

ابابکر ایله

ابابکر ایله حضرت عمره سوکسه وانلره لعنت ایلسه کافر اولور وجوهره دیرکه حضرت ابوبکر ایله
حضرت عمری رضی الله عنهما سب ایلسه وانلره طعن ایلسه کافر اولور وقتلی واجب اولور
وبعده رجوع ایدوب توبه ایدرسه واسلامی تجدید ایدرسه توبه سی قبول اولورمی اولمازمی
اختلاف واقع اولدی وتوبه سی قبول اولمق اوزره فتوی ویرلدی وبر کیمسنه بر کیمسنه یه
حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم قباغی سوردی دیدکده اول دخی بن سومم دیسه
کافر اولور واکر اهانت طریقی اوزره دیمزسه کافر اولمز وکیمکه اکر حق تعالی بکا بونکله
امر ایدیدی ایشلمزدم واکر قبله بو جانبه اولسه قیلمزدم دیسه کافر اولور وکیمکه اکر حق تعالی
بکا جنت ویررسه سنسز دیلمم ویاخود کیرمم ویاخود فلان کیمسنه ایله کیرمک لازم کلورسه
کیرمم دیه کافر اولور وکیمکه اکر حق تعالی جنتی بکا سنکیچون ویاخود بر عمل ایچون ویررسه
آنی دیلمم وانک رؤیتنی دیلرم دیه کافر اولور ودنیای آخرت ایچون ترک ایله دینه نقدی
نسنه ایچون ترک ایتمم دین کافر اولور وفرائضدن برینی انکار ایدن کافر اولور وترک
واضحیه نک اصللرینی انکار ایدن کافر اولور واذانی استهزا ایدن کافر اولور واحوال
قیامتدن برینی انکار ایدن کافر اولور وحرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان حرامی استحلال
ایدن کافر اولور وحلال اعتقاد ایتمیوب ایشلین کافر اولماز فاسق اولور وخمری سورم
واندن صبر ایدهمم دین کیمسنه نک کفرنده اختلاف اولندی وآیات قرآنیه دن برینی انکار
ایدن کافر اولور واندن بر آیتی عمداً تبدیل ایدن کافر اولور وقرآن عظیم ایله خوراته ایدن
کافر اولور وآلات لهو چالنورکن قرآن اوقیان کافر اولور وقرآن عظیمه استخفاف
ایدن کافر اولور واکل حرام وشرب حرام وفعل حرام عندنده بسم الله دین کافر اولور
وفارغ اولدقدن صکره الحمد لله دین کیمسنه نک کفرنده اختلاف اولندی وتتمه فتاوادن
منقولدرکه بر کیمسنه بر نسنه یه مثلا امر ایده جک یرده مثلا یه دیجک یرده ویاخود
ایچ دیجک یرده بسم الله دیسه ویاخود اجازت ویره جک یرده مثلا ایچرو کیرمکه
اذن طلب کیمسنه یه کیر دیجک یرده بسم الله دیسه کافر اولور زیرا مقام بذله ده اسم اللهی
استعمال ایتمک اهانتدر واسم اللهی اهانت کفردر وبو معنی زیاده حفظ اولنوب
صاقنمق کرکدر وحلال اکل ایله دین کیمسنه یه حرام بکا حلالدن سوکلودر دین کیمسنه کافر اولور
وحرامه بو حلالدر دین کیمسنه کافر اولماز مادامکه انی حلال اعتقاد ایتمیه خمرک حرمتی قرآن

ایله نابنه دکلدر دین کافر اولور و صغائرده کبائردن برینی حلال اعتقاد ایدن کافر اولور و خاتوننه
حیض کوردوکی حالده مجامعتی حلال اعتقاد ایدن کافر اولور و بعضیلر دیدیلر که اولماز و صحیح اولان
بودر و لواطه‌یی استحلال ایدن کافر اولور و اعظم و قدر سلره تقلید ایلینلر و آنلرک تقلیدلرندن
حظ ایدوب کولنلر شرع شریفی استخفاف ایتدکلری ایچون جمله‌سی کافر اولور تجدید ایمان و تجدید
نکاح ایله امر اولنورلر و علمی و عالمی استهزا ایدن کافر اولور و بر عالمی و یاخود بر فقیهی من غیر سبب
شتم ایدن کافر اولور و بر مسلمانه یا کافر دین کیمسنه اکر انکله شتم مراد ایدرسه کافر اولماز
و اکر آنی کافر اعتقاد ایدوب دیرسه کافر اولور و فتوی بونک اوزرینه‌در یا کافر و یا یهودی
دین کیمسنه‌نک جوابنده لبیک دین کافر اولور و اعتذار طریقیله کافر ایدم مسلمان اولدم دیه
دین کیمسنه بعض علما عندنده کافر اولور و کناهی تحقیر ایدن و آنی سبب عقوبت اعتقاد ایتمین
و معصیتی قبیح و طاعتی حسن کورمین و طاعت اوزرینه ثواب و معصیت اوزرینه عقاب
اعتقاد ایلمین کافر اولور و ایماننده شک ایدن کافر اولور حتی بر کیمسنه انا مؤمن ان شاء الله
دیسه و انکله ایماننده شک مراد ایلسه کافر اولور بحیاتی و حیاتک دین کیمسنه‌نک اوزرینه
کوز خوف اولنور و ارواح اولیا حاضره دین کافر اولور و فلان کیمسنه ایکی یرده کوریندی دیه
دین کیمسنه‌نک کوزنده اختلاف اولندی و قرآن مخلوقدر دین کافر اولور زیرا ایمان قولدن
اقرار و تصدیق اولدوغی جهتدن مخلوقدر و حقدن هدایت اولدوغی جهتدن غیر مخلوقدر
و مکسی مقاطعه طریقیله اخذ ایدنه مبارک اولسون دین کافر اولور دیو کشی ایتدوکی نسنه‌یه
اکر فلان معنایی ایتدم ایسه کافر اولیم دیسه و یاخود ایدرسم کافر اولایم دیسه حال بوکه
صکره آنی ایلسه صحیح اولان اولدر که اکر آنک یمین اولدوغنی بیلورسه کافر اولماز و اکر بیلمزسه
کافر اولور و علم غیب ادعا ایدن و آنی ادعا ایدنه تصدیق ایدن کافر اولور دین و غوغالرین
نسنه‌لری بیلورم دین کافر اولور و بکا اندن جن خبر ویردی دین و آنی اول قولنده تصدیق
ایدن کافر اولور زیرا غیبی نه انس بیلور و نه جن بیلور بلکه انجق حضرت حق بیلور و بر کیمسنه
شاهدسز اولنسه و اللهی و رسولنی و ملکلرینی شاهد ایتدم دیسه کافر اولور زیرا رسولک
و ملکک غیب بلدوکنی اعتقاد ایتمش اولور قضا وادده دیرکه اکر صاغ یانمده و صولمده
اولان ملکلری شاهد طوتدم دیسه کافر اولور زیرا بران اندن غائب اولمزلر و قرغه آوازنی
ایشتمکله سفر ایتمکدن دونن کیمسنه بعض علما عندنده کافر اولور حاصلی تطیر شرعا ممنوعدر

وفاعلنك

و فاعلنک کوزنده اختلاف اولنشدر و بر ساعت کفری قصد ایدن کیمسنه جمیع عمرنده
کافردر و غیره تکلم ایله دیو الفاظ کفردن برینی تلقین ایدن فی الحال کافر اولور کرک
اول غیر انکله تکلم ایلسون و کرک ایلمسون و حق تعالی بو معنایه کوکده عالمدر دین
کیمسنه اکر مکان مراد ایدرسه کافر اولور و ظاهر اخبارده وارد اولاندن حکایت
مراد ایدرسه کافر اولمز و اکر اصلا نیتی اولمزسه اکثر علما عندنده کافر اولور کوکده الله
و یرده سزدن غیری کیمسنه‌مز یوقدر دین کافر اولور و حقدن بر مکان خالی دکلدر
و اول بر مکانده دکلدر دین کافر اولور و ان شاء الله فلان نسنه‌یی ایدرسکوز دین کیمسنه‌یه
بن ان شاء الله سز ایده‌رم دین کافر اولور و خسته اولمیان کیمسنه‌یه حق تعالی بونی
اونتمشدر دین کیمسنه بعض علما عندنده کافر اولور و هو الصحیح پس احتراز لازمدر
و خصمنه بن سنکله حکم خدا ایله ایش ایدرم دین کافر اولور و دائما حق تعالی بنم حقمده
ایلک ایدر و بر امزلق بندن اولور دین کافر اولور و بو معنی عوامدن چوق صدور
ایدر غفلت اولنمیه و فلان کیمسنه اجلیله اولمزدین کافر اولور بو دخی خلق اراسنده
چوق سویلنور و اکر پیغمبرلرک دیدکاری کرچک ایسه بز خلاص اولورز دین کافر اولور
و بن خدایم و پیغمبرم دیوب اندن مرادی خدایم و پیغامبرم معناسنی مراد ایدن
کافر اولور وارده‌سنه التفات اولنمز مجموع نوازلده دیرکه بر کیمسه بر کیمسنه آدم
علیه السلام چولها ایدی دیسه اولدخی بز چولها زاده‌لرز دیسه کافر اولور زیرا آدم
علیه السلامی استخفاف ایتمش اولور و سنن انبیادن برینی استخفاف ایدن کافر
اولور زیرا اول استخفاف سنت صاحبنه راجعدر مثلا بر کیمسنه بر بنه نیچون بیغلریکی
قرقمزسن حال بوکه بیق قرقمق سنتدر دیسه و اول جوابنده سنت ایسه ده قرقمم
دیسه کافر اولور زیرا آنی رد و انکار طریقیله دیمش اولور و سائر سنتده
دخی بوکه قیاس اولنه خصوصا شول سنتده که مشهوره و معروفه اوله و نماز قیل
تا کیم نمازک حلاوتنی بوله‌سن دین کیمسنه‌یه سن نمازی ترک ایله تا که بی‌نمازلق حلاوتنی
بوله‌سن دین کافر اولور و بر قوله نماز قیل دینلدوکده قلمم زیرا قلارسم ثوابی افندیمک
اولور دین کافر اولور و رمضانده بر نماز سائر کونده یتمش نمازه مساوی اولور دین
کافر اولور و بر بی‌نمازه نماز قیل دینلدوکده قلمم دیسه و بر مانع زکوته زکات ویر دینلدوکده

وبرتم دیسه کافر اولور صاحب جامع اصغرده دیرکه وجه کفر اولان تهاون واستخفاف
وجهی اوزره دیدوکیدر واحکام شرعدن برینی استخفاف ایتمک کفر اولدوغی مقرردر وبوندن
زیاده احتراز کرکدر وصاحب واقعات دیرکه بو کلامک دورت وجهه احتمالی واردر
واوچنده کافر اولماز وبرنده کافر اولور وجه اول اولدرکه قلم زیرا قلدم وویرم زیرا ویردم
دیمک مراد اولنه وجه ثانی اولدرکه سنک امرکله قلم وسنک امرکله ویرم زیرا انکا سندن
افضل امر ایتمشدر دیمک مراد اولنه وجه ثالث اولدرکه فرض اولدقلرینی بیلورم وانی انکار
ایتمز قلم وویرم دیمک مراد اولنه بو اوچ وجهده کافر اولماز ووجه رابع اولدرکه قلمام
وویرم زیرا انلر بنم اوزریمه فرض دکلدر دیمک مراد اولنه بو وجه اوزره کافر اولور
پس اطلاق ایدوب قلمام وویرم دیسه بو وجوهه احتمالی اولدوغی جهتدن کافر اولماز
انتهی کلامه لکن سابقا بیان اولندی که سنتی استخفاف وتهاون طریقی اوزره ترک ایدنک
کفری اولدوغی ثابت اولور وایکی کیمسنه مخاصمه ایتسهلر دارالجرنده برسی لاحول ولا قوة الا
بالله دیسه واول برسی لاحول بی بلمم حقمی ویر دیسه کافر اولور وتسبیح وتهلیلده دخی حال
بویله اولور وبر کیمسنه نک برنده مثلا اون درهم الجغی اولسه واول انی اون درهمی ویر
یوخسه قیامت کوننده سندن الورم دیسه واول کیمسنه اون دخی ویر نهایت قیامت
کوننه یکرمی الاسن دیسه اکثر مشایخ دیدیلرکه کافر اولور زیرا بو سوزاندن روز قیامتی
استخفافدر وقیامتی استخفاف کفردر وقیامتدن خوف ایتمدیکی کافر اولور وخصمنه
قیامتده سندن حقمی الورم دیدکده اول کثرتده سن بنی قنده بولورسن دین کیمسنه نک
کونده اختلاف اولندی وبر کیمسنه امر بالمعروف ایدرکن برسی رد وانکار طریقیله غوغایی
قودیه انک اوزرینه کوخوف اولنور زیرا امر بالمعروف فرضدر وفرضی انکار ایدن
کافردر وعلم تویر دربن وحیل شرعیه انکار ایدن کافر اولور فصول عمادیه ده
دیرکه بر کیمسنه یه نیچون مجلس علمه وارمزسن دینسه واول کیمسنه علمانک دیدوکلرینی
ایشلمکه کیم قادر اولور دیسه ویاخود مجلس علمده بنم نه ایشم وار دیسه ویاخود بیچک
لازمدر علم نیمز دیسه بو وجوهک جملهسنده کافر اولور وبو زمان خلقندن بو معنی چوق
صدور ایدر باده احتراز کرکدر وعالم مسائل علمدن برمسئله ویاخود احادیث صحیحهدن
بر حدیث نقل ایدرکن برسی بو دیدوکک برنسنه دکلدر دیوب رد ایلسه یاخود بو سوز

نه بیرار

نه بیرار اقچه لازمدر زیرا شمدی حرمت اقچه نکدر وعلم کیمک ایشنه یرار دیسه کافر اولور
واهل عیالک لوازمیله اشتغالمدن مجلس علمه وارمغه قادر دکلم دیسه اگر انکله علمه تهاون
مراد ایدرسه مخاطرهٔ عظیمهسی واردر وفساد ایلمک علم اوکرنمدن یکدر دیسه کافر
اولور وبر عورت لعنت عالم قوجهیه دیسه کافره اولور زیرا علم شریفی استخفاف ایتمش
اولور وقصهٔ ثرید علمدن یکدر دین کافر اولور زیرا انده علمه استخفاف واردر وبر کیمسنه
خصمنه شرعه کیدهلم دیسه واول عناد ایلسه کافر اولماز وبنم دبوسم واردر شریعتی
نیلیم دین کافر اولور وبر مسلمان بن ملحدم دیسه کافر اولور زیرا ملحد کافردر ونولید زنا
وظلم وقتل نفس بغیر حق حرام اولمیدی دین کافر اولور زیرا بونلر بر وقتده حلال اولممشلردر
ونولیدی خمر حلال اولیدی دین کافر اولماز زیرا اول غیر شریعتده حلال ایدی فائده یدی نسنه
ادیاندن بر دینده مباح اولمامشدر بری زنادر وبری ربادر وبری بغیر حق قتل نفسدر
وبری مسکردر وبری عرضدر وبری مالدر وبری کذبدر والله اعلم فصول عمادیه ده
دیرکه کفرهنک بیرام کونی اکابره وبیوکلره اهدا ایتدکلری اطعمه وغیر اطعمهده بیورکه
شول کیمسنهنک کیم انلر ایله اشنالغی اوله وارلرنده کلمه وکیته اوله اول کونده انلرک
طعاملرینی المق اکا حلال اولورمی یوخسه انک دیننه اول ضرر ویررمی دیو سؤال
اولندی وجوابنده دیدیلرکه انی انلرک فرح وسرورلرینه موافقت وجهی اوزره النک
دیننه ضرر ایدر واول وجه اوزره المیانک دیننه ضرر ایلمز لکن اندن احتراز اسلمدر
وبر کیمسنه صغائردن برنسنه ارتکاب ایلسه وبرسی اکا توبه ایله دیسه واول نه ایتدم که
توبه ایدهیم دیسه کافر اولور زیرا استخفاف معصیت کفردر وبوندن زیاده صاقنمق
کرکدر زیرا اهل سنت وجماعت عندنده معصیتیله انسان ایماندن چیقمز دیدکلرینک
معناسی اگر استحلال واستخفاف طریقیله اولمزسه دیمکدر واگر انلردن بویله اولورسه
کفره شبهه یوقدر وبر عورته قوجاسندن بوشنمق ایچون ارتداد ایله امر ایدن وانکله
فتوی ویرن کافر اولور وبر مسلمانه لعنت سکا وسنک مسلمانلغکه دین کافر اولور
وبالجمله کلمهٔ کفر ایله معناسنه عالم اولدوغی حالده قصداً طریق هزل ایله یعنی خوراته ایله
ویاخود طریق لعب ایله یعنی اوینامغله تکلم ایدن کیمسنه جمیع علما عندنده کافر اولور وانک
اعتقادینه اعتبار اولنمز حاصلی لسانیله طوعا کافر اولوب وقلبی ایمان ایله مطمئن اولان کافردر

وقلبنده اولان اکا نفع ویرمز **پس** عندنا وعندالله کافر اولور وانکله خطا ایله ویاخود اکراه ایله
تکلم ایدن کیمسنه جمیع علما عندنده کافر اولماز **اجناسده دیرکه** امام محمددن نصاً وارد
اولدیکه اکلت دیمک مراد ایدن کیمسنه خطا ایدوب کفرت دیسه کافر اولماز لکن دیدیلرکه
بو معنی کندو ایله ربتعالی بیننه محمولدر **اما قاضی** آنی تصدیق ایلمز وکلمهٔ کفری ایشیدوب کولن
کافر اولور وبو معنی زمانمزده چوق واقع اولور آندن غایتده احتراز لازمدر وکشی کندو کفرنه
راضی اولمق کفردر بالاتفاق وغیرک کفرنه رضاده اختلاف واردر **وصاحب ذخیره** رحمه الله
امام اعظم حضرتلرندن رضی الله عنه غیرک کفرنه رضا من غیر تفصیل کفر اولدوغنه بر روایة مطلع اولدق
دیر حاصل کلام ونتیجهٔ مرام اولدرکه کلمهٔ کفر ایله تکلم ایدن کیمسنه مادامکه اول تکلم خطا ایله ویاخود
اکراه ایله اولمیه اول مرتد اولور وعورتی طلاق باین ایله بوش اولور واکا تجدید ایمان وتجدید
نکاح لازم کلور ومعتاد اوزره کلمهٔ شهادتی لسانی اوزره اجرا ایلمک کفایت ایلمز وانکله
کفر مرتفع اولمز بلکه کفره سبب اولان نسنه دن بخصوصه رجوع اکا لازمدر وتجدید ایمان
وتجدید نکاحدن اول اولان جماع زنادر وآندن متولد اولان ولد زنادر وذبیحه‌سی میته‌در
واول حالده اولورسه اوزرینه نماز قلمق جائز دکلدر وانک جمله عملی باطل اولور واکر غنی
ایسه بعد الاسلام حجنک اعاده‌سی لازم کلور وسائر عمللرنک اعاده‌سی لازم کلمز
وایلدوکی وقف باطل اولور **زیرا** اول قربتدر ووجود ردتله قربتک بقاسی یوقدر
پس اسلامه کلدکدن صکره وقفی تجدید ایتمک کرکدر واکر تجدید ایتمزدن اول اولورسه
اول وقف اولمز بلکه ورثه بیننده میراث اولور وار وعورتدن برلیسه العیاذ بالله
مرتد اولسه ویاخود اختیاریله لسانی اوزره کلمهٔ کفر جاریه اولسه ظاهر روایتده ارالرنده فی الحال
فرقت واقعه اولور وقضاً قاضی‌یه متوقفه اولمز کرک زوجه مدخول بها اولسون وکرک
غیر مدخول بها اولسون **وبعض مشایخ بلخ** زوجه‌نک ردهسی سبب فرقت اولماملغه
فتوی ویردیلر **وبعض ائمهٔ بخاری وسمرقند** انلره تابع اولدیلر **وعامهٔ مشایخ بخاری** وسمرقند
وبعض مشایخ بلخ سبب فرقت اولملغه فتوی ویردیلر واصحاب متون بو قولی اختیار ایدوب
وارتداد احدهما فسخ فی الحال بیوردیلر وفصول عمادیه ده وغیرنده دیرلرکه الفاظ کفردن حاصل
اولان کفر اوچ قسم اوزره‌در **بر قسمی** بالاتفاق کفردر وبو قسمک مقتضاسی اولدرکه جمله عملی حبط اولور
وایلدوکی حجک اعاده‌سی لازم کلور واول حالده ایتدوکی جماع زنا اولور وآندن طوغان اوغلان

ولدزنا

ولد زنا اولور **وبر قسمی** کفر اولدوغنده اختلاف واردر وبو قسمک مقتضاسی اولدرکه
قائلنه احتیاطاً تجدید نکاح ایله وتوبه ایله امر اولنور وآندن رجوع ایله امر اولنور **وبر قسمی**
خطا طریقیله واقع اولاندر وبو قسمک مقتضاسی اولدرکه قائلنه تجدید نکاح ایله امر اولنماز
لکن استغفار ایله وآندن رجوع ایله امر اولنور **وعمادیه صاحبی** بو کلامک نقلندن صکره
بیورورکه معلوم اولهکه هر مسئله ده کفر ایجاب ایدر بونیجه وجه اولسه وکفری منع ایدر
بر وجه اولسه مفتی‌یه لازم اولان اولدرکه تکفیری منع ایدر وجهه میل ایده مسلمه ظنی تحسین
ایچون بعده اکر قائلنک نیتی مفتینک انک کلامی کفر ایجاب ایلمین وجه اولیجق اولورسه
مفتینک انک کلامی کفر ایجاب ایلمین وجهه حملی اکا نفع ویرمز وتوبه ایله وآندن رجوع ایله
وتجدید ایمان وتجدید نکاح ایله امر اولنور ووجه معتاد اوزره کلمهٔ شهادتی لسانی اوزره اجرا
ایتمکله کفر مرتفع اولماز انتهی کلامه **وابن شحنه** منظومهٔ ابن وهبانک شرحنده بیورورکه فصول
عمادیه صاحبنک کلامنده اتفاق واختلافدن مراد مشایخمزک اتفاق واختلافیدر
مفتینک کفر ایجاب ایتمین جانبه میلی ندرت اوزره مسلماندن صادر اولان بر کلمه ده ویاخود
بر کلمه منزله سنده اولنده اولور **اما** دائما کفر سویلین وکفر ایجاب ایدر الفاظی جمع ایدوب
کتاب ایلین بعض ملاحده‌نک کلام باطلنی تأویل ایتمک جائز دکلدر بلکه انک قائلنی
الکفار وبدعت وضلالتدن تنفیر ایچون قولنی انک اوزرینه رد ده مبالغه واجبدر **وبزازیه**
فتاواسنده دیرکه ویحکی عن بعض من لا سلف له انه کان یقول ما ذکر فی الفتاوی انه یکفر
بکذا وکذا فذلک للتخویف والتهویل لا لحقیقة الکفر وهذا کلام باطل وحاشا ان یلعب
امناء الله اعنی علماء الاحکام بالحلال والحرام والکفر والاسلام بل لا یقولون الا الحق وهذا
هو الثابت عن سید الانام علیه افضل الصلوة والسلام وما ادی الیه اجتهاد الامام فقد
اخذه من نص القرآن الذی انزله الملک العلام وشرعه سید الرسل العظام او قاله الصحب الکرام
والذی حرره هو مشایخ الشافعین للداء العقام جمعهم الله تعالی بفضله فی دار السلام وکل من یاتی
بعدهم من علماء الدهر والایام ما بقی دین الاسلام **انتهی کلامه** پس اخوان صفا وخلان وفایه
نصیحت اولنور که کفر ایجاب ایلین الفاظی ضبط ایده‌لر وانلردن دائما احتراز ایلیه‌لر ومسلمان
کافر اولماز وعلمانک انسان فلان نسنه ایله کافر اولور دیدکلری تهویل وتخویف ایچوندر وحقیقت
کفر ایچون دکلدر دینلرک سوزلرینه قولاق طوتمیه‌لر **زیرا** بو مقوله سوز سویلین کمسنه ضال ومضللدر

[illegible]

دكلام فاسد ایله عقاید صحیحهٔ مخلدر نعوذ بالله من شرور انفسنا وسیئات اعمالنا باب
ثانی فرقهٔ ناجیه بیاننده‌در فرقهٔ ناجیه اهل سنت وجماعتدر و شمدی عرف ناسده
اهل سنت وجماعت الشیخ ابو منصور الماتریدی والشیخ ابو الحسن الاشعری حضرتلرینك
اتباعیدر حنفیه عقایدده ابو منصور ماتریدی حضرتلرینه تابعدر زیرا ابو منصور ماتریدی
اصول و فروعده امام اعظم حضرتلرینك مذهبی اوزره‌در و مالکیه و شافعیه وحنابله
عقائدده ابو الحسن الاشعری حضرتلرینك رأینی اختیار ایتمشلردر لکن ابو الحسن الاشعری
حضرتلرینك مذهبنده اختلاف اولنمشدر اکثر علما شافعیدر دیرلر وبعض علما مالکیدر
دیرلر والعلم عند الله تعالی والشیخ ابو الحسن الاشعری حضرتلرینك اصحابی الشیخ ابو منصور
الماتریدی حضرتلرینك اصحابنه اوزرینه غالب اولمغین شمدی فلانك عقیده‌سی صحیحهٔ اشعریهٔ
دیرلر و بونکله غیر اشعریه‌نك عقیده‌سنك صحتنی نفی مراد ایتمز وارالرنده اختلاف
چوق دکلدر بلکه الحق بعض مسائلده‌در واول اختلاف بر جهتله دکلدر که هر بری صاحبنی
انده بدعت و ضلالته نسبت ایده کبار علمای شافعیه‌دن سبکی حضرتلری بیورر که کبار علماء
حنفیه‌دن ابو جعفر الطحاوی حضرتلرینك عقیده‌سنه مطالعه ایتدم وانی اشعری اعتقاد
ایتدوکی نسنه‌یه متضمن کوردم ومخالفتی الحق اوج مسئله‌ده بولدم امام طحاوی حضرتلری بیورر که
امام اعظمك وامام ابو یوسفك وامام محمدك اعتقادلری انده موجوددر وامام سبکینك
اوغلی تاج الدین دیر که صکره بن کتب حنفیه‌یه تفحص ایتدم و بزمله انلرك اراسنده اختلاف
واقع اولان مسائلك جمله‌سنی اون اوج مسئله‌ده بولدم التیسی معنویه و باقیسی لفظیه‌در
واول التی مسئلهٔ معنویه‌ده بزم انلره مخالفتمز وانلرك بزه مخالفتلری تکفیر و تبدیع
اقتضا ایلمز بزم ائمه‌مز وانلرك ائمه‌لری بو امری تصریح ایتمشلردر انتهی کلامه ابن السبکی
و بو باب مستطاب اون فصله مشتملدر فصل اول اهل سنت وجماعت عقیده‌لری بیاننده‌در
اهل سنت وجماعتك رضی الله عنهم اعتقادلری بودر که حق سبحانه وتعالی بردر قدیمدر
عرض وجسم وجوهر دکلدر و مصور ومحدود و معدود دکلدر و متبعض و متجزی وانلردن
مترکب دکلدر و متناهی دکلدر و ماهیت و کیفیتله وصف اولنمز و مکانده متمکن اولمز واوزرینه
زمان جاری اولماز و برنسنه اکا بکزمز و علمدن و قدرتندن برنسنه چقمز وانك ذاتیله
قائمه صفات ازلیه‌سی واردر واول صفات انك عینی و غیری دکلدر وانلر بونلردر

حیات و علم و قدرت و ارادت و سمع و بصر و کلام و تکوین و رؤیهٔ خدا عقلاً جائز و نقلاً
واجبدر و عالم جمیع اجزاسیله و صفاتیله محدثدر یعنی عدمدن وجوده چقمشدر وانك محدثی
الله‌در و عبادك کفر و ایمان و طاعت و عصیانلرندن جمله افعاللرینك خالقی الله‌در والله‌دن
غیری خالق یوقدر واول افعالك عباددن صدورلری حق تعالی حضرتلرینك ارادتی
و مشیتی و حکمی و قضاسی و تقدیری ایله‌در و عبادك افعال اختیاریه‌لری واردر انلر ایله
مثاب اولورلر واگر طاعت اولورلر‌سه وانلرك اوزرلرینه معاقب اولورلر اگر معصیت
اولورلر‌سه واول افعالدن حسن اولنلر یعنی دنیاده مدحه و آخرتده ثوابه سبب اولنلر رضاسیله‌در
و قبیح اولنلر یعنی دنیاده ذمه و آخرتده سبب اولنلر رضاسیله دکلدر و استطاعت فعله
مقارندر ولفظ استطاعت کاهی فعلك وجودینه سبب اولور حقیقت و قدرت
معناسنه‌در و کاهی اسباب و آلات وجوارحك سلامتلری اوزرینه اطلاق اولنور
و صحت تکلیف بو استطاعته معتمد اولور و قول وسعنده اولمیان نسنه ایله تکلیف اولنمز
و ثواب خدادن فضلدر و عقاب اندن عدلدر و مقتول اجلیله میتدر و موت میت ایله
قائمدر واول حق تعالی حضرتلرینك صنعیدر تخلیق واکتساب جهتندن قولك انده صنعی
یوقدر و اجل بردر و حرام رزقدر و هرکس کندو رزقنی کرك حلال اولسون وکرك حرام
اولسون استیفا ایدر و کیمسه کیمسه‌نك رزقنی یمکه قادر دکلدر و حق تعالی خالق ضلالت
و هدایتدر دیلدوکنه ضلالت خلق ایدر و دیلدوکنه هدایت خلق ایدر و قوله اصلح اولانی
خدانك اوزرینه واجب دکلدر و حضرت رسول الله‌ك صلی الله علیه وسلم یقظه‌ده شخصیله
مسجد حرامدن مسجد اقصی‌یه وصکره سمایه واندن خدانك جل و علادن مراد ایلدوکی مکانه
عروجی حقدر و اهل عالمك ارواحنی قبضه موکل اولان ملك الموت حقدر و کرام
کاتبین حقدر و قبرده عموم کافرلرك و بعض عصات مؤمنلرك تعذیبلری وانده اهل
طاعتك تنعیملری حقدر و سؤال منکر و نکیر حقدر و بونلردن هر بری ادلهٔ سمعیه ایله
ثابتدر و بعث حقدر و وزن حقدر و کتاب حقدر و سؤال حقدر و حوض حقدر
و صراط حقدر و رسلك و اخیارك اهل کبایره و غیریلره شفاعتلری حقدر و جنت
و جهنم حقدر وانلر الآن موجودلردر باقیلردر کندولرینه واهللرینه هرگز فنا طاری اولماز
و کبیره عبد مؤمنی ایماندن چقاروب کفره ادخال ایلمز و حق تعالی کندویه اشراکی مغفرت

ایلمز و کبائر و صغائردن اندن غیریسی دیلدوکنه مغفرت ایدر و صغیر اوزرینه عقاب جائزدر
اکر توبه سنز دخی اولورسه و حق تعالی لطف و احسانیله دعالری قبول ایدر و قوللرینک حاجتلرینی
روا ایدر و ایمان و اسلام بردر و اول حضرت رسول اللهک صلی الله علیه و سلم خدادن خبر ویردیکی
نسنه لرنک جمله سنه قلبله تصدیق و لسانله اقراردر و اعمال حقیقت ایمانه داخل دکلدر لیکن
اعمال کندو نفسلرنده متزایده اولور و حقیقت ایمان نه زیاده اولور و نه اکسیلور و اعمالک
تزایدیله ایمانک ثمرات و انواری متزایده اولور و اقرار و تصدیق ایله متصف اولان
انا مؤمن حقا دیمک اکا صحیحدر و انا مؤمن ان شاء الله دیمک اکثر تأویل ایله ده اولورسه
مناسب دکلدر و اکر شک ایله اولورسه بالاتفاق قائلی کافردر و ایمان تصدیق و اقرار
اولدوغی اعتباریله مخلوقدر و عبدک کسبیدر و حقدن هدایت اولدوغی اعتباریله
مخلوق دکلدر و ایمان مقلد اکر شک و تشکیکدن خالی اولورسه صحیحدر لکن نظر صحیحه
قادر ایسه استدلالی ترک ایلدیکیچون عاصیدر و سعید کاه اولور شقی اولور شونکله کیم
العیاذ بالله ایماندن صکره مرتد اوله و شقی کاه اولور سعید اولور شونکله کیم کافر
ایکن مؤمن اوله و تغیر سعادت و شقاوتده اولور اسعاد و اشقاده اولماز زیرا
انلر صفات حقدن درلر و ذات حضرت حقه جل و علا تغیر جائز اولمدوغی کبی صفاتنه
دخی تغیر جائز دکلدر و ارسال رسلده و انزال کتبده حکمت و مصلحت واردر و حق تعالی
بشردن بشره رسل ارسال ایلدی و انلر اهل ایمان و طاعته جنت و ثواب ایله تبشیر و اهل
کفر و عصیانه جهنم و عقاب ایله تنذیر ایتدیلر و ناسه امور دنیا و دینلرندن محتاج اولدقلری
نسنه بلدردیلر و حق تعالی سابق علمنده انلری نبوت و رسالت ایله مخصوص ایتدی و انلری
عادته معجزات ظاهره ایله مؤید قلدی و اول انبیا حضرت آدمدر و آخرلری حضرت محمددر
صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین و علی الذین اتبعوهم باحسان الی یوم الدین و افضل
انبیای عظام و رسل کرام حضرت محمددر علیه و علیهم الصلوة و السلام و ملائکه حق تعالی
حضرتلرینک قوللریدر و امرلریله عاملردر و معصیتدن معصوملردر و ذکورت و انوثت
ایله و اکل شرب ایله و لوازملریله متصف دکلدر و رسل بشر رسل ملائکه دن و رسل
ملائکه عامهٔ بشرک صالحلرندن و عامهٔ بشرک صالحلری عامهٔ ملائکه دن افضلدر و کرامات
اولیا حقدر و اول شریعته اولدوغی پیغمبرک معجزاتنه داخلدر و ولی انده مستقل دکلدر

دولی

و ولی درجهٔ نبیه واصل اولماز و مادامکه نبیه باقیه در بر حال ایله قوللردن تکلیف ساقط اولماز
و افضل اولیا ابو بکر صدیقدر و اندن صکره عمر فاروقدر و اندن صکره عثمان ذی النورین در
و اندن صکره علی المرتضی در رضی الله عنهم اجمعین و خلافتلری بو ترتیب اوزره در و صحابه دن
برینی خیردن غیریله یاد ایلمک جائز دکلدر و خلافت اوتوز ییلدر و اندن صکره ملک
و امارتدر و اهل اسلامه بر امامدن لابدر تا کیم احاد امت تولی ایده مدوکی امور ایله قائم اوله
تنفیذ احکام و اقامت حدود و سد ثغور و تجهیز جیوش و اخذ صدقات و اقامت
جمعه و اعیاد و قهر متغلبه و متلصصه و قطاع طریق کبی و فاسقک آردنده نماز قلمق جائزدر
و فاسقک اوزرینه نماز قلمق جائزدر و سفرده و حضرده ادک اوزرینه مسح ایلمک جائزدر
و احیانک امواته ایچون ایتدوکلری دعا و صدقه نک انلره نفعی واردر و فضل ازمنه
و امکنه حقدر و علم عقلدن افضلدر و اطفال مشرکینده امام اعظم حضرتلری توقف ایتمشدر
و سحر واقعدر و اصابت عین جائزدر و مجتهد ابتداده اصابت ایدر و کاهی انتهاده
خطا ایلر و اکر اصابت ایدرسه انک ایکی اجری واردر و اکر خطا ایدرسه بر اجری واردر
و اجتهادده ایتدوکی خطاسی مغفوردر و نصوصی ممکن اولدوغی یرده ظاهرلری اوزرینه
حمل ایلمک واجبدر و انلری ظاهرلرندن اخراج ایتمک جائز دکلدر و امتدن برینک
اوزرینه جنت ایله شهادت ایتمز مکر که شارع شهادت ایتمش اوله عشرهٔ مبشره کبی که انلر
بونلردر ابو بکر و عمر و عثمان و علی و طلحه و زبیر و سعد و سعید و عبد الرحمن ابن عوف
و ابو عبیدة بن الجراح رضی الله عنهم اجمعین و خروج دجال حقدر و عیسی علیه السلامک
سمادن نزولی حقدر و کونشک مغربدن طلوعی حقدر و دابة الارضک خروجی حقدر
و کاهنه و عرافه و منجمه واروب برنسنه صورمق جائز دکلدر و دیدکلرینه اینانمق جائز
دکلدر و جماعت حق و صوابدر و فرقت زیغ و عذابدر و دین مقبول عند الله اسلامدر
اللهم احینا علی الاسلام و امتنا علی الاسلام و احشرنا فی زمرة اهل الاسلام بمنک و کرمک
یا ذی الجلال و الاکرام **فصل ثانی ذکر اولنان عقایدک دلائلی بیاننده در** صانع عالم بردر
و مفهوم واجب الوجود بر ذاتدن غیرینک اوزرینه صادق اولمسی ممکن دکلدر و اهل اسلام
آراسنده بونده مشهور اولان برهان تمانعدر و اکا خدانک عز و جل لو کان فیهما آلهة
الا الله لفسدتا قولیله اشارت اولنمشدر و بیانی اولدر که اکر ایکی اله ممکن اولیدی

ارالرنده تمانع ممكن اولوردي يعني انلردن هر بري اخرى منعه قادر اولوردي مثلا بريسي زيدك
حركتني اراده ايدر و اول بريسى آني اول اراده دن منع ايدوب سكوننى اراده ايليه زيرا حركة
وسكوندن هر بري نفسنده امر ممكندر وكذلك آنلردن هر بونه ارادتك تعلقي ممكندر زيرا اثنا
ارادتين بيننده تضاد يوقدر بلكه تضاد حصول مرادين بيننده در و ارالرنده تمانع ثابت
اولدوغي تقديرجه حال اوجدن خالي دكلدر يا ايكي امر معاً حاصل اولەلر ويا خود اولميەلر
ويا خود احدهما حاصل اوله واخر اولميه اكر مفروض اول اولورسه اول ايكي ضدك اجتماعني
ايجاب ايدر و اول محالدر واكر مفروض ثاني اولورسه و ايكي ضدك ارتفاعني و انلرك
عجزلريني ايجاب ايدر اجتماع ضدين محال اولدوغي كبي ارتفاع ضدين دخي محالدر واكر ثالث
مفروض ثالث اولورسه اول احد متساوينك بلا مرجح اخر اوزرينه رجحانني و انلرك
بريننك عجزني ايجاب ايدر و ترجيح بلا مرجح محالدر و الٰهه عجز محالدر زيرا انده شائبهٔ
احتياج اولدوغي جهتدن امارت حدوث امكاندر پس تعدد امكان تمانعي مستلزمدر
وامكان تمانع اول اوج محالدن بريني مستلزمدر و محالي مستلزم اولان مستلزم اولانلرنه
محالدر پس تعدد محالدر و اول صانع قديمدر و قدم حق خداده عز وجل عدم سابقي
سلبدن عبارتدر پس حق خداده قدم مسبوق بالعدم اولمدن كنايەدر و وجوب
قدم خدايه دور و تسلسلك استحالتيدر زيرا اكر قديم اولميوب حادث اوليدي
محدث آخره محتاج اولوردي واكر اول محدث قديم اولورسه ثبت المطلوب واكر
حادث اولورسه اول دخي بر محدثه محتاج اولوردي پس اكر الى غير النهايه عدده منجر
اولورسه تسلسل لازم كلور واكر عودت ايدرسه دوره مؤدي اولور و دور و تسلسل
محالدر و محاله مؤدي اولان نسنه دخي محالدر دور ايكي شينك هر بريننك آخره علت
اولماسيدر يا واسطه ايله ويا خود واسطه سز و شينك علتنه علت اولماسي محالدر
زيرا علت معلولك اوزرينه مقدمدر پس اكر شئ علتنه علت اوليدي كندو اوزرينه
مقدم اولان علتنك اوزرينه مقدم اولوردي و شئ كندو نفسي اوزرينه ايكي مرتبه ايله
متقدم اولمق لازم كلوردي و اول محالدر و محاله مؤدي اولان نسنه دخي محالدر و تسلسل
ممكنك وجودنده مؤثره بر علته و اول علت مؤثره نك كندوده مؤثر علت اجزايه
وهلم جرا الى غير النهايه استنادندن عبارتدر و اول محالدر زيرا آن واحده عقلك

غير

غير متناهيه اموري تصورينه مستلزمدر و اول تصور غير متناهيه اولان اموري
غير متناهيه اولمدن مخرجدر حال بوكه عقلك متناهيه اولميان اموري آن واحده
استحضاري محالدر و ابطال تسلسلده بين المتكلمين مشهور اولان دليل و برهان
تطبيقدر و برهان تطبيق اولدركه معلول اخيردن الى غير النهايه بر جمله فرض ايده وز
بعده اول ايكي جمله تطبيق قلەوز شونكله جملهٔ اولان اولى جملهٔ ثانيه دن اول مقابله سنده
و اندن ايكنجي جملهٔ ثانيه دن ايكنجي مقابله سنده و اوچنجي اندن اوچنجي مقابله سنده ايده وز وهلم جرا
پس اكر جملهٔ اولادن هر بريننك مقابله سنده جملهٔ ثانيه دن بري بولنورسه بو شكل اوزره
ناقص وزائد اولورسه اول محالدر و اكر بولنمزسه مثلا
جملهٔ اولى ده برنسنه بولنوركه جملهٔ ثانيه ده انك مقابله سنده
برنسنه بولنمز پس بالضروره جملهٔ ثانيه منقطعه و منتهيه اولور و ثانيه نك تناهيدن
اولانك تناهيسى لازم كلور زيرا اول ثانيه نك اوزرينه قدر متناهي ايله زائددركه اول
بودر و قدر متناهي ايله متناهينك اوزرينه زائد بالضروره متناهي اولور و خدا عرض دكلدر
زيرا عرض اهل سنت و جماعت عندنده متحيز ايله قائم بر موجوددن عبارتدر و اول اجلدن
تعريفنده العرض موجود قائم بمتحيز ديمشلردر و تعريف مختار بودر موجود قوللري عدمي
اخراج ايدر و قائم بمتحيز قوللري جوهري اخراج ايدر و عرضك متحيز ايله قيامنك معناسي
تحيزده اكا تابع اولمسيدر حاصلي عرض بر موجوددركه اول نفسيله متحيز دكلدر بلكه انك
تحيزي غيرك كه جوهردر تحيزنه تابعدر پس ممكن اولور بقاسي ممتنع اولور و خدايه قدم
و بقا واجبدر و وجودينه لحوق عدم مستحيلدر و وجوب بقاسنه دليل وجوب قدميدر
و وجوب قدمنه دليل سابقا ذكر اولنمشدر و قدمي ثابت اولانك عدمي ممتنعدر
انكيچون ماثبت قدمه امتنع عدمه ديمشلردر و خدا جسم دكلدر زيرا اول متركبدر و متحيزدر
و تركب و تحيز امارت حدوثندر و جوهر دكلدر زيرا جوهر اهل سنت و جماعت عندنده
جزء لايتجزي نك اسميدر و اول متحيزدر و جسمدن جزؤدر و حق تعالى اندن منزهدر و محدود
و معدود دكلدر يعني حد و نهايت و عدد كثرت صاحبي دكلدر يعني كميات متصله يه مقادير
كبي و كميات منفصله يه اعداد كبي محل دكلدر و متبعض و متجزي و انلردن متركب دكلدر
زيرا انلرده احتياج واردر و احتياج وجوبه منافيدر و متناهي دكلدر زيرا تناهي

مقادیر و اعدادك صفاتندندر و ماهیت ایله یعنی اشیایه مجانست ایله وصف اولنماز
زیرا مجانست فصول مقومه ایله مجانسادر تمایز ایجاب ایدر پس ترکیب لازم کلور و کیفیت ایله
یعنی صفات اجسام ایله و توابع مزاج و ترکیب ایله وصف اولنمز و مکانده متمکن اولمز زیرا
مکانده اولیدی قدم مکان لازم کلوردی و حقدن غیری قدیم اولمدوغی براهین قاطعه
ایله ثابت اولدی و اوزرینه زمان جاری اولمز زیرا زمان اهل سنت و جماعت عندلرنده
بر متجدددن عبارتدر که انکله بر متجدد تقدیر اولنور یوم ایله لیل کبی که انلرله شهر و سنه تقدیر
اولنور و الکا برنسنه مشابه و مماثل اولمز زیرا مماثلت ایکی معنی اوزرینه اطلاق اولنور بریسی
حقیقتده اتحاددر و بریسی ایکی شیئک بر جهتله اولملریدر که انلردن هر بری آخرک مسدنه
سد ایلیه و ایکی معنا اوزرینه دخی خدایه برنسنه مماثل اولمق محالدر اما معنای اول اوزرینه مماثل
اولمدوغی ظاهردر اما معنای ثانی اوزره اولمدوغنک بیانی اولدر که موجود اندن بریسی
اوصافدن برنده انک مسدنی سد ایلمز زیرا انک اوصافی مخلوقاتده اولان اوصافدن
اجل و اعلادر بر حیثیتله اراده اصلا مناسبت یوقدر مثلا بزده اولان علم موجوددر عرضدر
و محدثدر و جائز الوجوددر و صفتدر و قدیملردر و واجب الوجوددر و ازلدن ابده دك
دائملردر و علم خلق بوجه من الوجوه الکا مماثل دکلدر و باقی صفات دخی بویله در و خدانک
عز و جل علم و قدرتندن برنسنه چقمز زیرا بعضده جهل و یاخود بعضده عجز نقصدر
و بر مخصصه افتقاردر شونکه کیم نصوص قطعیه علمک عمومی و قدرتک شمولیله ناطقه در
فهو بکل شیء علیم و علی کل شیء قدیر و خدانک ذاتیله قائمه صفات ازلیه سی واردر
و اول صفات انک ذاتنک نه عینیدر و نه غیریدر و انلر اشعریه عندلرنده یدیدرلر
و ماتریدیه عندلرنده سکزدرلر و انلر بونلردر حیات و علم و قدرت و ارادت و سمع
و بصر و کلام و تکوین و ماتریدیه زیاده ایتدکلری تکویندر و تکوین غیر مکوندر زیرا تکوین
قدیمدر و مکون حادثدر حاصلی اشاعره عندلرنده صفات ذات قدیملردر و ذات حق ایله
قائملردر و صفات افعال حادثلردر و ذات حق ایله قائم دکلدر و ماتریدیه عندلرنده
صفات ذات و افعالک جمله سی قدیملردر و ذات حقله قائملردر نته کیم بو خصوصده
انلردن بر عالم و فاضل دیمشدر صفات الذات والافعال طرا قدیمات مصونات
الزوال و امام اعظم حضرتلری رضی الله عنه فقه اکبرنده بیورر لم یزل ولا یزال بصفاته واسمائه

لم تحدث

لم تحدث له صفة ولا اسم لم یزل عالما بعلمه والعلم صفة فی الازل وقادرا بقدرته
والقدرة صفة فی الازل وخالقا بتخلیقه والتخلیق صفة فی الازل وفاعلا بفعله والفعل
صفة فی الازل والفاعل هو الله تعالی والفعل صفة والمفعول مخلوق وفعل الله تعالی غیر مخلوق
وصفاته فی الازل غیر محدثة ولا مخلوقة ومن قال انها محدثة او مخلوقة او وقف فیها
او شك فیها فهو کافر بالله العظیم انتهی کلام الامام علیه رحمة رب الانام و حق تعالی حضرتلرینک
کورنمسی عقلا جائزدر یعنی عقل کندو حالی اوزرینه ترك اولنسه انک امتناعیله حکم ایلمز
و نقلا واجبدر قال الله تعالی وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة وقال رسول الله
صلی الله علیه وسلم انکم سترون ربکم کما ترون القمر لیلة البدر پس قیامت کونی
مؤمنلر جناب عزته جنتدن باشلری کوزلریله تشبیه و کیفیتسز و انکله رائی اراسنده
ثبوت و مسافه سز کوررلر و عالم جمیع اجزا و صفاتیله محدثدر یعنی حق تعالی انی عدمدن
وجوده اخراج ایتمشدر شو معناکیم معدوم ایکن موجود اولمشدر زیرا عالم اعیان
و اعراضدن عبارتدر و اعیان شول ممکندن عبارتدر که اول ذاتیله قائم اوله یعنی نفسیله
متحیز اوله و تحیزی شیء آخرک تحیزینه تابع اولمیه و اکر اول ایکی جزؤدن و یاخود زیاده دن
مرکب اولورسه جسمدر و اکر مرکب اولمزسه جوهردر و عرض شول ممکندن عبارتدر که
ذاتیله قائم اولمیوب غیریله قائم اوله شول معناکیم تحیزده اول غیره تابع اوله و قتاکیم
عالمک اعراض اولدوغی و اعیانک اجسام و جواهر اولدقلری ثابت اولدی پس
معلوم اولسونکه انلرک جمله سی حادثدر زیرا اعراضک بعضیلرینک حدوثلری مشاهده
ایله ثابتدر حرکت کبی سکوندن صکره و ضوء ظلمتدن صکره و سواد کبی بیاضدن صکره
و بعضیلرینک حدوثلری دلیل ایله ثابتدر و اول دلیل طریان عدمدر نته کیم مذکورلرک
ضدلرنده واقعدر زیرا عدم قدمی منافیدر پس اکر سکون قدیم اولیدی اکا عدم
طاری اولمزدی و اکر ظلمت قدیم اولیدی عدمی قبول ایتمزدی و اکر بیاض قدیم اولیدی
منعدم اولمزدی و اعیانک حادث اولدقلرینه دلیل حوادثدن خالی اولمدقلریدر زیرا
هرنسنه که حوادثدن خالی اولمیه اول حادثدر و هر حادث بر محدثه محتاجدر زیرا اکر انک
محدثی اولمیدی بلکه کندو نفسیله حادث اولیدی ایکی متساویدن آخرک برینک سببسز
آخر اوزرینه ترجیحی لازم کلور و ترجیح بلا مرجح محالدر و هر نسنه که محاله مؤدی اوله محالدر

بس حادثك كندو نفسيله حادث اولمسى محالدر وقول كندو مخلوق اولدوغى كبى كفر وايمان
وطاعت وعصياندن جمله افعالى دخى مخلوقدر قال الله تعالى والله خلقكم وما تعملون معتزله ديدكلرى
كبى قول كندو افعالنك خالقى دكلدر وقدماء معتزله قوله موجد ومخترع ديرلرايدى اما خالق
ديمكه تجاسر ايتمزلردى ومتأخرينى جبائى جمله سنك معناسى بر اولدوغنى كوردى قولك اوزرينه
لفظ خالقى اطلاقه تجاسر ايلدى حاشا ثم حاشا كه حقدن غيرى بر خالق اوله بلكه جميع اشيانك
خالقى اولدر اندن غيرى خالق اثبات ايتمك شركدر عبد ضعيف وعاجزه خالقيت اثبات
ايلمك قلت عقلدن ناشى خطاء فاحشدر ونص قرآنه مخالفدر زيرا حق تعالى كلام قديمنده جميع
اشيانك خالقى كندو اولدوغندن خبر ويرمشدر ومن اصدق من الله حديثا وعباددن
صدور ايدن افعال حق تعالى حضرتلرينك ارادت ومشيتى وحكم قضا وتقديريله در وانلردن
حسن اولان رضاسنه موافق اولانلردر وقبيح اولان رضاسنه مخالف اولانلردر اكر دينورسه كيم
اكر كفر خدانك عز وجل قضاسيله اوليدى انكا رضا واجب اولوردى زيرا قضايه رضا
واجبدر جواب اولدركه كفر مقتضيدر قضا دكلدر ورضا قضايه واجبدر مقتضيه واجب
دكلدر وعبادك افعال اختياريه لرى واردر انلر ايله مثاب اولورلر وانلرك اوزرلرينه
عقاب اولنورلر وثواب حقدن فضلدر وعقاب اندن عدلدر وفعلك وجودينه علت
معناسنه اولان استطاعت برده فعل ايلهدر معتزله ديدكلرى كبى فعلدن مقدم دكلدر اما
نعم سلامت اسباب وآلات جوارح معناسنه اولان استطاعت بلا نزاع فعلدن مقدمدر
وصحت تكليف بو استطاعته معتمده در وقول وسع وطاقتنده اولميانسنه ايله تكليف
اولنمز قال الله تعالى لا يكلف الله نفسا الا وسعها كرك اول نسنه نفسنده ممتنع اولسون
جمع ضدين كبى كرك ممكن اولسون خلق جسم كبى وبو مقدار متفق عليهدر لكن ما لا يطاق ايله
تكليفك جواز وعدم جوازى مختلف فيهدر ماتريديه ايله معتزله عندنده ما لا يطاق ايله تكليف
جائز دكلدر واشاعره عندنده جائزدر لكن واقع دكلدر ومقتول اجليله يعنى موتيله مقدر
اولان وقت ايله ميتدر قال الله تعالى اذا جاء اجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون
معتزله ديدكلرى كبى حق تعالى اندن زماننى قطع ايله ميت دكلدر وموت ميت ايله قائمدر
ودخى حق تعالى حضرتلرينك مخلوقيدر وقولك تخليق واكتساب جهتندن اصلا انده صنعى يوقدر
واجل بردر كعبى ديدوكى كبى مقتولك ايكى اجلى يوقدر زيرا اول ديركه مقتولك ايكى اجلى واردر

بری قتلدر وبری موتدر واكر اول قتل اولنميدى اجلنه كلنجه كه موتدر اول صاغ اولوردى
ومعتزله ديدكلرى كبى حيوانك اجل طبيعيسى يوقدر وحرام رزقدر زيرا رزق حق تعالى حضرتلرينك
حيوانه اكل ايچون سوق ايتدوكى نسنه نك اسميدر واول كاه اولور حلال اولور وكاه اولور
حرام اولور وهر كس كندو رزقنى كرك حلال اولسون وكرك حرام اولسون استيفا ايدر
وانسان كندو رزقنى اكل ايتمك وياخود غيريسى انك رزقنى اكل ايلمك تصور اولنمز زيرا
حق تعالى بو شخصه غدا تقدير ايتدوكى نسنه انك اكل ايتمهسى واجبدر وغيريسى آنى اكل ايلمسى
ممتنعدر وحق تعالى ديلدوكنه ضلالت خلق ايدر وديلدوكنه اهتدا خلق ايدر زيرا اندن
غيرى خالق يوقدر وقوله اصلح اولان نسنه حق تعالى حضرتلرينك اوزرينه واجب دكلدر
خلافا للمعتزله وبو خصوصده تمسك ايتدكلرى نسنه نك غايتى اولدركه تركى اصلح بخل وسفه
اولور جواب اولدركه ما نعك حقى اولان اصلحى منع محض عدل وحكمت اولور حال بو كه انك
كرم وحكمتى وعواقب اموره علمى ادلهٔ قاطعه ايله ثابت اولمشدر وقبرده كافرلرك وبعض
عصاة مؤمنلرك تعذيبلرى واونده اهل طاعتك تنعيملرى حقنده قال الله تعالى النار يعرضون
عليها غدوا وعشيا ويوم تقوم الساعة وقال الله تبارك وتعالى ادخلوا آل فرعون اشد
العذاب وقال الله تعالى اغرقوا فادخلوا نارا وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم استنزهوا
من البول فان عامة عذاب القبر منه وحضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم بيوردركه
خدانك عز وجل يثبت الله الذين امنوا بالقول الثابت قولى عذاب قبر حقنده نازل اولمشدر
وسؤال منكر ونكير حقدر وانلر ايكى ملكدر انسان اولوب قبره وضع اولندقده كلوب
قبره داخل اولورلر وانك ربندن ودينندن وپيغمبرندن سؤال ايدرلر واطفال
سؤال اولنورلر وانبيا على الصحيح سؤال اولنمزلر وبعث يعنى حق تعالى امواتك اجزاء اصليه لرينى
جمع ايله وارواحى انلره اعاده ايله قبرلرندن قالدرمق حقدر قال الله تعالى ثم انكم يوم القيمة تبعثون
وقال الله تعالى قل يحييها الذى انشأها اول مرة وفلاسفه حشر اجسادى انكار ايتديلر واعادهٔ
معدوم محالدر ديديلر وبونلرك دعوالرى ودليللرى باطلدر وكلام رب العالمينه مخالف
اولدوغى جهتدن انلرك كلاملرينه مؤمن اولان اعتبار ايتمك جائز دكلدر ووزن حقدر
قال الله تعالى والوزن يومئذ الحق وميزان انكله مقادير اعمال بيلنور نسنه دن عبارتدر وعقل
انك كيفيتنى ادراكدن قاصردر ومعتزله وزنى انكار ايتديلر واونده عبادك طاعات

ومعصیتلری اولان کتاب حقدر مؤمنلره صاغلرندن کلور وکافرلره صوللرندن
وآرد لرندن ویریلور قال الله تعالی ونخرج له یوم القیمة کتابا یلقاه منشورا ومعتزله کتابی
انکار ایدیلر وحساب حقدر قال الله تعالی واما من اوتی کتابه بیمینه فسوف یحاسب حسابا یسیرا
وسؤال حقدر وحوض حقدر قال الله تعالی انا اعطیناک الکوثر وقال صلی الله علیه وسلم
حوضی مسیرة شهر وصراط حقدر واول متن جهنم اوزره ممدود بر جسردر قلدن اینجه وقلیجدن
کسکیندر وجنت وجهنم حقدر وانلرک حقلرنده وارد اولان آیات واحادیث اشهر من ان
یخفی واکثر من ان یحصی در وانلر الآن مخلوقلردر واکثر معتزله زعم ایدیلرکه یوم جزاده خلق
اولنورلر وآدم علیه السلام ایله حوا رضی الله عنهانک قصه لری وانلرک جنتده ساکن اولملری
اهل سنت وجماعته دلیللردر وانلره واهلاری هرگز علی الصحیح فناطاری اولمز وحضرت رسول اللهک
صلی الله علیه وسلم یقظه ده کیجه دن بر مقدارده تخصیله مسجد حرامدن مسجد اقصی یه وارماسی
نص قرآن ایله ثابتدر قال الله تعالی سبحان الذی اسری بعبده لیلا من المسجد الحرام الی المسجد
الاقصی الذی بارکنا حوله لنریه من آیاتنا انه هو السمیع البصیر ومسجد اقصادن سمایه وصکره علادن
خدا اراید وکی یره معراجی حقدر واحادیث مشهوره ایله ثابتدر وارتکاب کبیره قولی ایماندن
اخراج ایتمز خلافا للمعتزله زیرا انلر دیدیلرکه مرتکب کبیره نه مؤمندر ونه کافردر وایکی منزله بیننده
اولان منزله بودر وبو قول شونکی اوزرینه مبنیدرکه اعمال انلرک قتنده حقیقت ایماندن جزؤدر
وکوفره ادخال ایلمز خلافا للخوارج زیرا انلر ذاهب اولدیلرکه مرتکب کبیره بلکه صغیره دخی کافردر
زیرا ایمانله کفر ارا سنده واسطه یوقدر ایکی قول بیله باطلدر زیرا آیات واحادیث عاصینک
اوزرینه مؤمن اطلاقیله ناطقه در قال الله تعالی یا ایها الذین امنوا کتب علیکم القصاص وقال تعالی
یا ایها الذین امنوا توبوا الی الله توبة نصوحا وقال الله تعالی وان طائفتان من المؤمنین اقتتلوا وابوذر
حضرتلری سؤالده مبالغه ایندوکده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه وان زنی وان
سرق علی رغم انف ابی ذر وحق تعالی شرکدن غیری اگر کبیره در واگر صغیره در دیلدوکنه توبه
ایله وتوبه سز عفو ایدر قال الله تعالی ان الله لا یغفر ان یشرک به ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء
خلافا للمعتزله زیرا انلرک عندنده کبیره نک عفوینه توبه دن لابددر وصغیره نک اوزرینه عقاب
جائزدرکه مرتکبی کبیره دن مجتنب اولسون کرک اولمسون زیرا خدانک عز وجل ویغفر ما دون
ذلک قولنک تحتنه داخلدر ورسلک وسائر اخیارک اهل کبائر حقنده شفاعتلری حقدر

خلافا

خلافا للمعتزله واهل سنت وجماعت عندنده شفاعتسز عفو ومغفرت اولنمق شفاعت
اولمسی اولویتله ثابت اولور ومعتزله عندنده کبیره دن توبه سز عفو جائز اولمدیغی شفاعت
دخی جائز اولماز وکتاب وسنت اهل سنته معاونت ایدرلر قال الله تعالی فما تنفعهم شفاعة
الشافعین زیرا بو کلامک اسلوبی فی الجمله شفاعتک ثبوتنه دلالت ایدر واهل کبائر
نارده مخلد اولمازلر واگر توبه سز دخی اولورلرسه قال الله تعالی وعد الله المؤمنین والمؤمنات
جنات وقال تعالی ان الذین امنوا وعملوا الصالحات کانت لهم جنات الفردوس
نزلا الی غیر ذلک من النصوص الدالة علی کون المؤمنین من اهل الجنة وایمان واسلام
بردر واول حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلمک خدادن خبر ویردوکی نسنه نک
جمله سنه قلب ایله تصدیق ولسان ایله اقراردر واعمال حقیقت ایمانه داخل دکلدر پس
اول نه آرتار ونه اکسلور بلکه آرتوب اکسلن ایمانک ثمرات وانواریدر وبو محلک
تفصیلی ان شاء الله تعالی بیان اولنور وارسال رسل وانزال کتبده حکمت بالغه وعاقبت حمیده
واردر معتزله دیدکلری کبی واجب دکلدر زیرا حضرت حقک اوزرینه بر نسنه واجب دکلدر
وافعال خدا اگرچه علل واغراض ایله معلله دکلدر لکن حکم مصالحدن دخی خالیه دکلدر وسمنیه
وبراهمه دیدکلری ممتنع دکلدر وبعض متکلمین ذاهب اولدقلری کبی ایکی جانبی متساوی
دکلدر وحق تعالی انبیایی صلوات الله علیهم اجمعین اهل ایمان وطاعته جنت وثواب ایله
تبشیر ایچون واهل کفر وعصیانه تنذیر ایچون وناسه امور دین ودنیالرنده محتاج اولدقلری
نسنه یی تبیین ایچون ارسال ایلدی وانلری عاداته ناقضه معجزات ایله تأیید ایتدی ومعجزه
عادته مخالف برامردن عبارتدر حق تعالی انی منکرلره معارضه سی وقتنده نبوت دعوی
ایلین کیمسه نک الی اوزرنده خلق ایدر واول انبیا حضرت آدم علیه السلام وآخرلری حضرت
محمد علیه السلام وبیان عدد انبیاده بعض احادیث وارده اولدی واولی اولدرکه تسمیه ده
بر عدد اوزرینه قصر اولنمیه زیرا حق تعالی حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه بیوردی منهم من قصصنا
علیک ومنهم من لم نقصص وافضل انبیا عظام حضرت محمددر علیه السلام قال الله تعالی کنتم
خیر امة اخرجت للناس وشک یوقدرکه امتک خیریتلری دینده کمالاتلری حسبیله در
ودینده کمالاتلری تابع اولدقلری پیغمبرک کمالنه تابعدر وملائکه حق تعالی حضرتلرنک امریله
عامل قوللریدر قال الله تعالی لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون وذکورت وانوثتله

وصف اولنمزلر ایله انلکه نقل وارد اولدی ونه انلک اوزرینه عقل دلالت ایتدی وصحیح اولان بودرکه
ابلیس علیه اللعنة ملائکه دن دکلدر بلکه جندندر وعبادتده ورفعت درجه ده ملائکه صفتنده اولدوغی
جهتدن انلردن استثناسی صحیح اولمشدر وهاروت وماروت صحیح اولان اولدرکه ملکلردر وانلردن
کفر وکبیره صادر اولمامشدر وتعذیبلری معاتبه طریقی اوزرینه‌در ورسل بشر رسل ملائکه دن افضلدر
ورسل ملائکه عامهٔ بشردن افضلدر وعامهٔ بشرک صالحلری عامهٔ ملائکه دن افضلدر وکرامات اولیا
حقدر وولی شول کیمسنه یه دیرلرکه ممکن اولدوغی مقدار حق تعالی حضرتلرینک ذات وصفاتنه عارف
اوله وطاعات اوزرینه مواظب ومعاصیدن مجتنب ولذات وشهواته انهماکدن معرض اوله
وکرامت شول امر خارق للعاده یه دیرلرکه حق تعالی انی بر شخص مؤمن صالحک الی اوزرنده خلق ایلیه
ودعوایه مقارن اولمیه وایمانه وعمل صالحه مقارن اولمیان امر خارق للعاده استدراجدر
دعوای نبوته مقارن اولان معجزه‌در ومریمدن وآصف بن برخیادن کرامتک ظهوریله کتاب الله
ناطقدر وصحابه دن وتابعیندن وانلردن صکره کلنلردن کرامتک ظهوری تواتر ایله ثابتدر
بر جهتله که انکاری ممکن دکلدر واول کرامت پیغمبره معجزه اولور وولی انده مستقل اولمز وولی
درجهٔ نبیه یه واصل اولمز زیرا انبیا معصوملردر وخوف خاتمه دن مأمونلردر ووحی ایله ومشاهدهٔ
ملک ایله مکرملردر وکمالات اولیا ایله اتصافلرندن صکره تبلیغ احکام وارشاد انام ایله مأمورلردر
وبعض کرامیه دن ولینک نبیدن افضل اولماسنک جوازی نقل اولندی وبو قول کفر وضلالدر
زیرا انبیانک بدایاتی اولیانک نهایاتی درشونک برله کیم نبی نبوت وولایت ایله متصف
اولان ولایت ونبوت ایله متصف اولاندن نیجه افضل اولور مع هذا ولی ده اولان ولایت
ولی ده اولان ولایتدن اتم واکملدر نعم تردد واقع اولور که نبینک مرتبهٔ نبوتی افضلدر یوخسه
مرتبهٔ ولایتی افضلدر وقول مادامکه عاقل وبالغ اوله بر مرتبه یه واصل اولمزکه اندن امر ونهی ساقط
اوله وبعض مباحیلر دیدیلرکه قچن قول غایت محبته واصل اوله وقلبی صافی اوله ونفاقسز ایمانی
کفر اوزرینه اختیار ایلیه اندن امر ونهی ساقط اولور وارتکاب کبائر سببیله حق تعالی انی
جهنمه ادخال ایلمز وانلردن بعضیلر دیدیلرکه اندن عبادات ظاهره ساقطه اولور وانک عبادتی
تفکر اولور وبو جمله کفر وضلالتدر زیرا محبت وایمانده اکمل ناس انبیادر وانبیانک اکملی حبیب خدادر
شونکله کیم انلرک شانلرنده تکالیف اتم واکملدر وحضرت رسول اللهک صلی الله علیه وسلم
اذا احب الله عبداً لم یضره ذنب قولنک معناسی اولدرکه حق تعالی انی کناهدن حفظ ایدر

بس کناهک ضرری اکا لاحق اولمز وانبیادن صکره افضل بشر ابوبکر الصدیقدر رضی الله عنه
واندن صکره عمر الفاروقدر رضی الله عنه واندن صکره عثمان ذی النورینیدر رضی الله عنه
واندن صکره علی المرتضیدر رضی الله عنه وخلافتلری دخی بو ترتیب اوزرینه‌در وعلامت اهل سنت
وجماعت حضرت ابوبکر ایله حضرت عمری تفضیل ایتمکدر وحضرت عثمان ایله حضرت علی حضرتلرینی
سومکدر واده کلرک اوزرلرینه مسح ایلمکدر وخلافت کامله اوتوز ییلدر واندن صکره ملک
واماردر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررر الخلافة بعدی ثلثون سنة
ثم یصیر ملکاً عضوضاً وامام علی حضرتلری اوتوز ییلک باشنده شهید اولدی وامت نصب امام
واجب اولمق اوزرینه اتفاق ایتدیلر نه لکن اول وجوبک طریقنده اختلاف ایلدیلر ومذهب اولدرکه
نصب امام خلقک اوزرینه دلیل سمعی ایله واجبدر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررر
من مات ولم یعرف امام زمانه مات میتة جاهلیة وصحابه رضی الله عنهم حضرتک صلی الله علیه وسلم
وفاتندن صکره نصب امامی اهم مهماتدن قلدیلر حتی انی حضرتک صلی الله علیه وسلم دفنی اوزرینه
تقدیم ایتدیلر وهر امامک وفاتندن صکره بویله ایلدیلر زیرا واجبات شرعیه‌نک چوغی وجود
امامه توقف ایدرلر شول امور کبی که احاد امت انده متولی اولمزلر مثلا تنفیذ احکام واقامت
حدود وسد ثغور وتجهیز جیوش واخذ صدقات واقامت جمع واعیاد کبی وامام ظاهر
اولمق کرکدر تاکه وقت حاجتده اکا رجوع اولنه واول مصالح عباد ایله قائم اوله تاکه نصب امامدن
مقصود اولان نسنه حاصل اوله واعدا خوفندن خلقک کوزندن مخفی اولمامق کرکدر
وخروجی منتظر اولمامق کرکدر شیعه خصوصا امامیه زعم ایتدکلری کبی وقریشدن اولمق کرکدر
زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررر الائمة من قریش اگرچه بو حدیث شریف
خبر واحددر لکن وقتاکیم انی حضرت ابوبکر انلکه انصارک اوزرینه احتجاج ایلدوکی حالده
روایت ایتدی وصحابه دن بریسی انی انکار ایتمدی مجموع علیه اولدی وامامک هاشمی ویاخود
علوی اولمسی شرط دکلدر زیرا حضرت ابوبکرک وعمر وعثمانک رضی الله عنه خلافتلری دلیل ایله
ثابت اولدی حال بوکه انلر بنی هاشمدن دکلر ایدی وامامک معصوم اولمسی شرط دکلدر
زیرا حضرت ابوبکرک امامتی دلیل ایله ثابت اولمشدر شونکله کیم عصمتنه قطع یوقدر ولا ینال
عهدی الظالمین قولیله احتجاج ایتدی وغیر معصوم ظالم اولمغین عهد امامته نائل اولمز دیدی
وجواب متعدر زیرا ظالم شول کیمسنه درکه عدالتی اسقاط ایده بر معصیت ارتکاب ایلیه واندن

توبه واستغفار ایتمیه پس غیر معصومك ظالم اولمسی لازم دكلدر وحقیقت عصمت اولدركه
حق تعالی قولده قدرتنك واختیارینك بقاسی برله ذنب خلق ایتمیه وامامك زمانه سی
خلقنك افضلی اولمسی شرط دكلدر زیرا فضیلتده مساوی بلكه مفضول كاه اولور امامتك
مصالح ومفاسدینه اعرف وانك مواجبنه قیام اوزره اقدر اولور ومسلم وحر وذكر وعاقل
وبالغ اولمسی شرطدر زیرا حق تعالی كافرلر ایچون مؤمنلر اوزرینه سبیل قلمدی وقول افندیسنك
خدمتیله مشغولدر وخلقك كوزلرنده مستحقردر ونسا ناقصات العقل والدیندر وصبی ایله
مجنون تدبیر امورده ومصالح جمهورده تصرفدن قاصرلردر امور مسلمینده تصرفه مالك اولمق
كركدر وعلمی وعدلی وكفایتی وشجاعتیله احكامك تنفیذی وحدود واسلامك حفظی وظالمدن
مظلومك انصافی اوزرینه قادر اولمق كركدر زیرا بو امورده اخلال نصب امامدن غرضی
مخلدر وامام فسق ایله وعباد اللهه جور وظلم ایله امامتدن معزول اولمز وامام شافعیدن
منقولدركه امام فسق وجور ایله معزول اولور وكتب شافعیهده مسطور اولان اولدركه
قاضی فسق ایله معزول اولور وامام فسق ایله معزول اولمز وبزده قاضیده ایكی روایت واردر
بر روایتده معزول اولمز لكن عزله مستحق اولور بو ظاهر روایتدر وبر روایتده معزول اولور
مرحوم كمال پاشازاده بیورركه فتوی بو قول اوزرینه در وهر صالح وطالحك اردنده نماز قلمق
جائزدر زیرا حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بیوردر صلوا خلف كل بر وفاجر وعلماء
امت فسقه نك واهل هوانك اردلرنده نماز قلارلردی وانی انكار ایتمزلردی وبعض
سلفدن منقول اولان منع كراهت اوزرینه محمولدر زیرا فاسقك واهل بدعتك آردنده
قلنان نمازك مكروه اولدوغنده سوز یوقدر وفاسق ومبتدعك اردلرنده قلنان
نماز مع الكراهه جائز اولمق شول زمانده اولوركه فسق وبدعتی حد كفره واصل اولمیه
واما اگر واصل اولورسه آنك آردنده نمازك عدم جوازنده سوز یوقدر وهر صالح
وفاجرك اوزرینه نماز قلنور اگر ایمان اوزرینه اولورسه زیرا اجماع امت بونكا اوزرینه
منعقد اولدی وصحابه كرامی خیردن غیری ایله ذكر ایتمزز زیرا انلرك منقبه لرنده وانلره طعندن
امتناعك وجوبنده احادیث صحیحه وارد اولدر زیرا حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بیوردی
الله الله فی اصحابی لا تتخذوهم غرضا بعدی فمن احبهم فبحبی احبهم ومن ابغضهم فببغضی ابغضهم
وارالرنده واقع اولان منازعات ومحاربانك محامل تأویلاتی واردر وانلرك سبب وطعنی

اگر ادلّه

اگر ادلّه قطعیه یه مخالف اولورسه كفردر ام المؤمنین عایشه صدیقه حضرتلرینی رضی الله عنها
قذف كبی واگر ادلّه قطعیه یه مخالف اولمزسه بدعت وضلالتدر وصحابه دن رضی الله تعالی
عنهم اون نفر كیمسه نك اهل جنت اولدقلرینه شهادت ایدرز زیرا حضرت رسول اكرم صلی الله
علیه وسلم انلرك اهل جنت اولدقلرینه شهادت ایتمشدر وانلر بونلردر ابو بكر وعمر
وعثمان وعلی وطلحه وزبیر وعبد الرحمن بن عوف وسعد بن ابی وقاص وسعید بن زید
وابو عبیده بن الجراح وكذلك حضرت فاطمه یه وحضرت حسن وحسینه رضی الله عنهم
جنت ایله شهادت ایلرز زیرا حدیث صحیحده وارد اولدیكه ان فاطمة سیدة نساء اهل الجنة
وان الحسن والحسین سیدا شباب اهل الجنة وباقی صحابه رضی الله عنهم خیردن غیری ایله ذكر
ایلمزز واولنمزز وغیر مؤمنلره رجا اولندوغی نسنه دن زیاده انلره رجا اولنور وبر كیمسه یه
بعینه اهل جنت ایله ویاخود جهنم ایله شهادت اولنمز بلكه مؤمنلر اهل جنت وكافرلر
اهل جهنمدر دیو شهادت اولنور واولك اوزرینه مسح سفرده وحضرده جائز كورورز
زیرا اول خبر مشهور ایله ثابتدر واحیانك امواتچون ایتدكلری دعا وصدقه نك
امواته نفعی واردر خلافاً للمعتزلة زیرا انلر دیرلركه قضاء حق متبدل اولمز وهر نفس كندی
كسبیله مرهونه در وهر كس كندی عملیله جزا بولور غیرك عملیله جزا بولمز واهل سنت وجماعتك
ادلّ دلیل صلاة جنازه در زیرا اگر دعاده امواته نفع اولمیدی صلاة جنازه نك معناسی
اولمزدی وامواته صدقه ودعانك نفعی بیاننده احادیث صحیحه قتی چوقدر وحضرت
رسول اللهك صلی الله علیه وسلم اشراط ساعتدن خبر ویردیكی نسنه حقدر پس دجالك
ودابة الارضك ویأجوج ومأجوجك خروجی وعیسی علیه السلامك كوكدن اینمه سی
وكونشك مغربدن طوغمه سی صدقدر زیرا بونلر نفسلرنده امور ممكنه در وانلرله
صادق خبر ویرمشدر ومجتهد عقلیات وشرعیات اصلیه وفرعیه ده كاهی خطا
ایدر وكاهی اصابت ایدر اگر خطا ایدرسه انكچون بر اجر واردركه اول اجر اجتهاددر
واگر اصابت ایدرسه انكچون ایكی اجر واردر بری اجر اجتهاد وبری اجر اصابتدر
ومعتزله عندنده انده قاطع اولمیان مسائل شرعیه فرعیه ده هر مجتهد مصیبدر وامام
اعظم حضرتلری فقه اكبرده بیورركه ولدا رسول الله صلی الله علیه وسلم ماتا علی الكفر یعنی حضرت
رسول اللهك صلی الله علیه وسلم پدر ومادری كفر اوزرینه اولدیلر معلوم اوله كه بو خصوصده

علما اختلاف ایتدیلر اکثر علما انلرک ناجی اولدقلرینه ذاهب اولدیلر وبعضیلر عدم نجاتلرینه
ذاهب اولدیلر وبعضیلر بو بابده توقف ایلدیلر وناجیلردر دینلر نجاتلری نه طریق ایله اولدوغنده
اختلاف ایتدیلر بعضیلر دیدیلرکه انلر اهل فترتدندر واهل فترت فقهادن شافعیه واهل اصولدن
اشاعره عندنده ناجیلردر وبعضیلر دیدیلرکه انلر جدلری ابراهیم علیه السلامک دین وملتی اوزره
ایدیلر وحضرتک صلی الله علیه وسلم نسل پاکنه اصلا شرک داخل اولمامشدر وحق تعالی
آنی دنس شرکدن حفظ ایلمشدر حافظ شمس الدین ابن ناصر الدین الدمشقی نه زیبا بیورر
شعر حبا الله النبی مزید فضل ❊ علی فضل وکان به رؤفا ❊ فاحیی امه وکذا اباه ❊ لایمان به فضلا لطیفا
فسلم فالقدیم بذا قدیر ❊ وان کان الحدیث به ضعیفا علامهٔ روم اعنی کمال پاشازاده مرحوم بیوررکه
فحق المسلم ان یمسک لسانه عما یخل بشرف نسب نبینا صلی الله علیه وسلم بوجه من الوجوه ولاخفاء
ان اثبات الشرک فی ابویه اخلال ظاهر بشرف نسبه الطاهر انتهی وقسطلانی مواهب لدنیه ده
بیوررکه فالحذر الحذر من ذکرهما فیه نقص فان ذلک قد یؤذی النبی صلی الله علیه وسلم لان العرف
جار بانه اذا ذکر ابو الشخص فیما ینقصه او وصف بوصف وذلک الوصف فیه نقص تأذی ولده
بذکر ذلک له عند المخاطبة وقد قال علیه الصلوة والسلام لاتؤذوا الاحیاء بسبب الاموات
رواه الطبرانی فی الصغیر ولاریب ان اذاه علیه الصلوة والسلام کفر یقتل فاعله ان لم یتب
وسیأتی مباحث ذلک ان شاء الله تعالی فی الخصایص من مقصد المعجزات ولقد اطنب بعض العلماء
فی الاستدلال لایمانهما فالله تعالی یثیبه علی قصده الجمیل انتهی بعض علمادن مراد سیوطی حضرتلریدر
زیرا انلرک بو خصوصده متعدد تالیفلری واردر وبو فقیرک بو معناده ایکی تالیفی واردر برسی
بری مطولدر وبری مختصردر مطولک اسمی مرشد المهدی در ومختصرک اسمی روضة الصفا
فی والدی المصطفادر وبو محلک تفصیلنه واقف اولمق مراد ایلین انلره مطالعه ایلسون
وبو فقیری خیر دعادن اونتمسون ومولانا محمد الشامی رحمه الله سبیل الهدی والرشاد
فی سیرة خیر العباد نام کتابنده بیوررکه بعض علماء مغاربه نک خطیله بو فتوایه واقف
اولدم واول بو مقامک اوزرینه انده کلام بسط ایلمش وسیوطی حضرتلرینک سلوک
ایتدوکی طریقی ترجیح ایتمش واول فتواده ذکر اولنان اموردن بری اولدرکه بو مقامده
تکلم اوچ قسم اوزره در بر قسمک قائلنک تکفیرنده زندقه سی واجبدر وانده قتلدن
غیری یوقدر واول شول مکانده اولورکه ذلک القائل انلرک حقلرنده تکلمیله حضرت

رسول

رسول اللهک صلی الله علیه وسلم اذیت وتعییرینی والکا عیب ادخالنی مراد ایده وبر
قسمک اوزرینه لوم یوقدر واول شول مکانده اولورکه انلکه تکلمه دواعی شرعیه دن
بر داعی دعوت ایده نته کیم مثلا حدیثی ذکر ایلیه وانی تغییر وتنویر حالنده تکلم ایلیه
وبر قسمک تکلمی حرامدر لکن کفر وقتل مرتبه سنه واصل دکلدر واول شول مکانده
اولورکه انلکه تکلمه دواعی شرعیه دن بر داعی دعوت ایتمیه پس بو شخص حاجبی
اوزرینه تأدیب اولنور وظایف شرعیه سندن عزل اولنور وبونک اوزرینه عمر بن
عبد العزیز حضرتلرینک عاملنی عزل ایله استدلال ایتدی بعده بر عاقله حضرت رسول الله
صلی الله علیه وسلمک احیاء ابوینی حقنده وارد اولان حدیث شریفی انکار جائز دکلدر
دیدی زیرا حضرتک صلی الله علیه وسلمک مولاسی عندنده کرامتی بوندن اعظمدر وحدیثک
صحیح وضعیف اولماسیله بو مقامده تقیید لازم دکلدر زیرا علما رضی الله عنهم دیدیلرکه
احادیث ترغیب وترهیبده صحت شرط دکلدر پس بو مقام ایله حالک ندر وانک
صحتنه ان شاء الله تعالی مانع یوقدر وجناب شریفه صلی الله علیه وسلم هر محبتک ظننه
غلبه ایدن اولدر انتهی وامام اعظم حضرتلرینک ماتا علی الکفر قولی صکره احیالرینه مانع
دکلدر جائزدرکه کفر اوزرینه اوله لر وصکره حق تعالی حضرتلری صلی الله علیه وسلمی تشریف
ایچون انلری احیا ایدوب ایمانه کتوره لر والله تعالی اعلم فصل ثالث حقیقت ایمان بیاننده در
ایمان لغتده مطلق تصدیق معناسنه در لام ایله وبا ایله استعمال اولنور امنت له وبه
دینور معناسی صدقته دیمکدر قال الله تعالی وما انت بمؤمن لنا ای بمصدق وقال
رسول الله صلی الله علیه وسلم الایمان ان تؤمن بالله ای ان تصدق وشرعده حقیقت
ایمانده اهل سنت وجماعت اراسنده اختلاف واقع اولدی اکثر علما دیدیلرکه الایمان
هو التصدیق بما علم مجیء النبی صلی الله علیه وسلم به ضرورة یعنی ایمان دکلدر الا تصدیقدر
شول نسنه یه کیم حضرتک صلی الله علیه وسلم خدادن عز وجل انلکه کلمه سی دیندن ضرورت
جهتندن معلوم اوله یعنی بو وجهله اشتهار بوله که آنی عامه بیله لر ونظر واستدلاله محتاج
اولمیه لر صانعک وحدانیتی وصلاتک فرضیتی وخمرک حرمتی کبی وانده تفصیلا
معلوم اولنان نسنه ده تفصیل اعتبار اولنور واجمالا معلوم اولنان نسنه ده
اجمال اعتبار اولنور هر کیمه حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم جمیع خدادن کتوردیکی

نسنه ده تصدیق ایلیه و اقراره قادر ایکن اقرار کتورمیه اول عند الله و عند الناس مؤمندر مشول شرطله کیم اول ترک ابا و امتناع طریقی اوزره اولمیه و بعض علما دیدیلر که الایمان هو التصدیق النبی صلی الله علیه وسلم فیما جاء به من عند الله والاقرار به یعنی ایمان دکلدر الا حضرت رسول اللهی صلی الله علیه وسلم جمیع خدادن کتوردوکی نسنه ده تصدیق ایلیه و اقراره قادر ایکن اقراری ترک ایلیه کرکن اول ترک ابا و امتناع طریقی اوزره اولسون وکرک ابا و امتناع طریقی اوزره اولمسون اول کافردر و نارده مخلددر امام اعظم حضرتلرندن رضی الله عنه اصح روایتین بودر نه کیم کتاب وصیتده بیورر الایمان اقرار باللسان و تصدیق بالجنان فقه اکبرنده بیورر الایمان هو الاقرار والتصدیق فخر الاسلام البزدوی اصول فقهده بیورر که الایمان هو التصدیق والاقرار فمن صدق بقلبه و ترک البیان من غیر عذر لم یکن مؤمنا وان صدق ولم یصادق وقتا یتوقف فیه یکون مؤمنا یعنی ایمان دکلدر الا قلب ایله تصدیق و لسان ایله اقراردر هر کیمکه قلبیله تصدیق ایده و عذرسز دل ایله اقراری ترک ایلیه اول مؤمن اولمز زیرا حال اختیارده اقرارک جهت رکنیتی اعتبار اولنور و اگر قلبیله تصدیق ایدوب و اقرار ایده جک بر وقته مصادف اولمزسه اول مؤمن اولور زیرا حال اضطرارده اقرارک جهت تبعیتی اعتبار اولنور اصول فقهده بیورر که ایمانک رکنی قلب ایله تصدیق و لسان ایله اقراردر و تصدیق بر حال ایله سقوط قابل دکلدر و هر بار که انی غیره تبدیل ایلیه باقی وجه کان اول اندن کفر اولور و اقرار اگرچه تصدیق کبی رکندر لکن اول بعض احوالده سقوطه محتملدر حتی اگر آنی اکراه و عذر ایله غیره تبدیل ایلیه و قلبی ایمان ایله مطمئن اولسه اول اندن کفر اولمز و بونک بیانی اولدر که لسان معدن تصدیق دکلدر لکن قلبده اولان نسنه دن معبردر پس وجودا و عدما تصدیقک دلیلی اولور و اگر اظهاره قادر ایکن انی غیره تغییر ایدرسه کافر اولور و اگر اظهارندن قدرته اکراه ایله زائل اولورسه کافر اولماز زیرا نفسی اوزرینه خوفی قلبنده تصدیقک بقاسی اوزرینه دلیل ظاهردر و اکا بو تبدیله باعث اولان تبدیل اعتقاد دکلدر بلکه نفسندن دفع هلاکه حاجتیدر اما حالت قدرتنده تبدیلی تبدیل اعتقاده دلیلدر پس وجودا و عدما رکن ایمان اولور لکن بعض احوالده انده سقوط احتمالی اولمغین قلب ایله تصدیق مرتبه سنده دکلدر بلکه آندن دوندر حاصلی ایمان تصدیق و اقراردن عبارتدر الا بو قدر وار که تصدیق رکن لازمدر اصلا انده سقوط

احتمالی

احتمالی یوقدر و اقرار رکن غیر لازمدر زیرا انده سقوط احتمالی واردر پس تصدیقک ایمانه نسبتی باشک کبیدر و اقرارک ایمانه نسبتی یدک انسانه نسبتی کبیدر باشی سز انسانک وجودی اولمدوغی کبی تصدیقسز ایمانک دخی وجودی ممکن دکلدر و الیسز انسانک وجودی ممکن اولدوغی کبی اقرارسز دخی ایمانک وجودی ممکندر اگر دینورسه کیم حالت نوم و غفلتده تصدیق باقی قالمز پس اولدخی اقرار کبی رکن لازم اولماز بو سؤالدن ایکی وجهله جواب ویرلمشدر جواب اول منعیدر یعنی لا نسلم که اول حالتده تصدیق باقی قالمیه بلکه تصدیق قلبده باقیدر و ذهول حصولدندر و جواب ثانی تسلیمدر یعنی سلمنا بو حالتده تصدیق باقی دکلدر لکن شارع اوزرینه ضدی طاری اولمیادن محققی باقی حکمنده قلدی حتی لفظ مؤمن زمان ماضیده و یاخود زمان حالده ایمانه کلن و انک اوزرینه علامت تکذیب طاری اولمیان شخصه اسم اولدی لکن جواب اولده نظر واردر اگر دینورسه کیم بو جارحه نک عملی ایماندن جزء قلمده و اکا عمل لن تعیین اولنوب سائر ارکانک عملی تعیین اولنمامه ده حکمت نهدر جواب اولدر که و قتا کیم انسان ایمانه متصف اولدی و تصدیق انک باطننک عملی اولدی زیرا انک ایمانه اتصافی تحقیق ایچون انی ظاهرندن بر عمل ایمانه ادخال اولندی و لسان بیان ایچون مجبول اولدوغی جهتدن بو معنایه اول مخصوص اولدی نعم جماعتله نماز قلان کافرک اسلامیله حکم اولنور اگر اندن لسانیله اقرار مشاهده اولنمزسه دخی زیرا صلوة مسنونه اقراردن خالیه اولماز و بعض سلف و جمیع محدثین و جمهور متکلمین و عموم معتزله و خوارج و اکثر فقها دیدیلر که الایمان اقرار باللسان و تصدیق بالجنان و عمل بالارکان یعنی ایمان لسانیله اقراردر و قلب ایله تصدیقدر و جوارح ایله عملدر و بو تعریف صدرنبوتدن صدور ایدن تعریفه موافقدر شیرازی القابده حضرت عائشه رضی الله عنهادن روایت ایدر که قالت قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الایمان اقرار باللسان و تصدیق بالقلب و عمل بالارکان و ابن ماجه و طبرانی امام علی حضرتلرندن رضی الله عنه روایت ایدرلر که قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الایمان معرفة بالقلب و قول باللسان و عمل بالارکان معرفتدن مراد تصدیقدر زیرا اهل حق عندنده معرفت ایمان دکلدر و سیأتی بیانه ان شاء الله پس بو تعریف اوزره عمل ایماندن جزء اولور بنا بر معتزله ایله خوارج عندندن جزء حقیقیدر و اهل سنت عندنده بالاتفاق جزء عرفیدر اگر دینورسه کیم عملک ایماندن جزء

اولماسی ممنوعدر زیرا کتاب وسنتده عملك ایمان اوزرینه عطفی وبعض اعمالی تارکه ایمانك
اثباتی وارد اولدی وعطف مغایرته وعملك ایمانه عدم دخولنه دلالت ایدر زیرا شیئك نفسنه
وجزء کلنه عطفی اولنماز وبعض اعمالی ترك ایدنه ایمانك اثباتی عملك ایمانه داخل اولمدوغنه
اشارت ایدر زیرا شیئك بدون جزئه عدم تحققنده شك یوقدر وکذلك ایمان شرط اعمال
قلنذی ومشروطك شرطه داخل اولمدوغنده ریب یوقدر زیرا شیئك کندو نفسنه شرط اولمق
ممتنعدر جواب اولدرکه بو سؤال عمل حقیقت ایماندن جزء دردین کیمسنه نك اوزرینه وارد اولور کیم
معتزله ایله خوارجدن ایمان کاملدن جزء دردین کیمسنه نك اوزرینه وارد اولماز که اهل سنت
وجماعتدر حاصلی معتزله ایله خوارج عندنده اجزاء حقیقیه دکلدر بلکه اجزاء عرفیه در حتی عدم
اعمالدن عدم ایمانه لازم کلمز وبو مذهب حق بودر زیرا اگر اعمال ایمانه اجزاء حقیقیه اولیدی
فاسق مؤمن اولمامق لازم کلوردی لازم باطلدر زیرا آیات واحادیث فاسقك مؤمن
اولدوغنه دالدر پس ملزوم دخی باطل اولور زیرا بطلان لازم بطلان ملزومی مستلزمدر
ومرجیه عندنده بالکلیه ایماندن خارجلردر ووجود عدملری برابردر زیرا بونلر دیرلر که ایمان ایله
کناه ضرر ایلمز نته کیم کفر ایله طاعت نفع ایتمز وبو مذهب باطلدر زیرا آیات واحادیث
مرتکب کبائرك تعذیبی ایله ناطقدر پس اهل سنت وجماعت بیوردیلر که توبه سز وفات
ایلین کنهکار مشیت خدادهدر دیلرسه آندن عفو ایدوب جنته ادخال ایلر ودیلرسه اکا کناهی
دکلو کرك صغیره اولسون وکرك کبیره اولسون عذاب ایدر بعده فضل وعنایتیله ویاخود آنده
اولان ایمان وطاعتك برکتیله ویاخود اخیاردن برینك شفاعتیله آنی جنته ادخال ایلر
ومعتزله صغائری وکبائری فرق ایدوب دیدیلر که صغیره اوزرینه تعذیب جائز دکلدر
زیرا مرتکب کبیره نه مؤمندر ونه کافردر بلکه فاسقدر وفاسق معتزله عندنده نارده قالور مخلداً
وعبادات وطاعاتی هباءً منثورا اولور حاصل کلام معتزله عندنده مرتکب کبیره ایماندن چقار
لکن کفره داخل اولماز زیرا بونلر کفر ایله ایمان آراسنده واسطه اثبات ایدرلر واکا منزلة
بین المنزلتین دیرلر لکن کافر کبی جهنمده خلود ایله حکم ایدرلر وخوارج کبائر ایله صغائر آراسنی
فرق ایتمیوب دیدیلر که صغیره وکبیره صاحبی ایماندن چقار وکفره ادخال ایدر زیرا بونلر وجود
واسطه ایله قائل اولمازلر مذهب مرجیه باطل اولدوغی کبی بو ایکی مذهب دخی باطلدر زیرا
آیات واحادیث فاسقك اوزرینه مؤمن اطلاقیله ناطقدر وامت حضرت رسول اللهك

صلی الله علیه وسلم زمان سعادتلریندن الی یومنا هذا توبه سز اولان مرتکب کبیره نك اوزرینه
نماز قلمق واکا دعا ایتمك واستغفار ایتمك اوزرینه جمع اولدیلر ومع هذا بونلرك
مؤمندن غیره جائز اولمدوغنی یقیناً بلدیلر زیرا بو اجماع توبه سز اولان مرتکب کبیره نك
مؤمن اولدوغنه دلیل قاطع وبرهان ساطعدر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلم بیوردر لاتجتمع امتی علی الضلالة بیورمشدر والله تعالی اعلم فصل رابع ایمانك زیاده
ونقصانی قبولی بیاننده علما بیننده واقع اولان اختلاف بیاننده در ائمه ثلثه ومقلدلری
وعموم محدثین ومتکلمین دیدیلر که ایمان زیاده ونقصان قابلدر وامام اعظم ومقلدلری
دیدیلر که قابل دکلدر امام اعظم حضرتلری فقه اکبرنده بیوررلر که ایمان اهل السماء والارض
ولایزید ولاینقص یعنی اهل سمانك که ملائکه در واهل ارضك که انس وجندر ایمانلری
نه زائد اولور ونه اکسیلور پس بزم ایمانمز ملائکه ورسلك ایمانلری کبی اولور وامام
حضرتلرینك کتاب مزبورده بیوررکه المؤمنون مستوون فی الایمان والتوحید ومتفاضلون
فی الاعمال یعنی مؤمنلر ایمان وتوحیدده برابرلردر واعمال وطاعاتده متفاضللردر پس
اهل ایمان آراسنده واقع اولان تفاوت رتب ودرجات حسبیله در ایمان وتوحید
حسبیله دکلدر مولانا سعد الدین ایمانك زیاده ونقصان قبول ایتمدوکنك عکسنده
بیوررکه ایمان حد جزم واذعانه واصل اولان تصدیق قلبیدن عبارتدر وبو بر امردرکه
زیاده ونقصان تصور اولنمز حتی شول کیمسنه کیم حقیقت تصدیق حاصل اوله اول کرك
طاعاته مواظبت وکرك معاصیه ملازمت ایلسون آنك تصدیقی باقیدر وآنده
اصلا تغیر یوقدر انتهی کلامه اگر دینورسه کیم خدانك عز وجل واذا تلیت علیهم
آیاته زادتهم ایمانا قولی ایمانك زیادهیه قابل اولدوغنه دلیل صریحدر والیوم اکملت لکم
دینکم قولی نقصانی قبول ایتدوکنه برهان صحیحدر اشکال اولندن جواب اولدرکه
ایمانك زیادلکنه داله اولان امام اعظم حضرتلری تأویل ایتدی وبیوردیکه خطاب صحابهیه در
رضی الله تعالی عنهم زیرا آنلره قچنکم بر آیة نازل اولیدی ویاخود بر نسنه ایله امر اولنهلردی
اکا ایمان کتوررلردی وآنی تصدیق ایدرلردی وصکره بر آیة دخی نازل اولدقده وبر نسنه ایله
امر اولندقده اکا دخی ایمان کتوررلردی لاجرم ایمان کتوردکلری نسنه نك زیاده لکی سبیله
آنلرك ایمانلری زیاده اولوردی وبو تأویل ابن عباس حضرتلرندن مرویدر وآنلر ترجمان

قرانلر پس ذاهب اولدقلری نسنه حقدر و اشکال ثانیدن جواب اولدرکه بو آیتی ظاهری
اوزرینه حمل ایتمک جائز دکلدر زیرا اکر ظاهری اوزرینه حمل اولنیدی مهاجرین وانصارده
اول کوندن اول اولنلر دین ناقص اوزرینه اولمق و حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم آنلری دین ناقصه دعوت ایتمک لازم کلوردی پس وقتا کیم
بو لازم باطل اولدی پس آیتی تأویل ایلمک کلدی و تأویل اوچ وجهله در وجه اول اولدرکه
بوکوندن مراد حضرت رسول اللهک صلی الله علیه وسلم عصریدر زیرا حضرتک صلی الله علیه
وسلم عصرندن اول اولان اوقات اوقات فترت ایدی وجه ثانی اولدرکه اکملت لکم دینکم
حتی قدرتم علی اظهاره دیمکدر وجه ثالث اولدرکه دینک اتمام واکمالی دشمنلرک اذهابیله در
نته کیم پادشاهلردن بورینک دشمنی هلاک اولدقده الیوم تم ملکی و حکمت سلطنتی دیر
امام فخرالدین واکثر متکلمین دیدیلر که بو محلده نزاع لفظیدر زیرا ایمان زیاده و نقصانی
قبول ایتمز دینلر که امام اعظم ایله اتباعیدر حقیقت ایمان مراد ایدرلر و ایمان زیاده و نقصانه
قابلدر دینلر که ائمه ثلاثه ایله مقلدلریدر ایمانک ثمراتنی واشراق نورینی و قلبده ضیاسنی
مراد ایدرلر و بو اعتبارله ایمانک طاعات ایله زائد و معاصی ایله ناقص اولدوغنده شبهه یوقدر
و بالجمله حقیقت ایمان بحسب الذات زیاده و نقصانه قابل دکلدر و بحسب الوصف قابلدر
و بحسب الوصف قابل اولماسی بحسب الذات قابل اولماسنه منافی دکلدر زیرا
جهت مختلفه در پس حقیقت ایمان بحسب الذات زیاده و نقصانه قابل دکلدر دین
بحسب الذات قابل اولماسنی منع ایتمز و بحسب الوصف قابلدر دین بحسب الذات
قابل اولماسنی دفع ایلمز اکر دینورسه کیم ایمان مخلوقمیدر و یاخود غیر مخلوقمیدر
جواب اولدرکه سابقا ذکر اولنان اقوال ثلاثه دن ثابت اولدیکه ایمان بالقصد تصدیقدن
عبارتدر فقط و یاخود تصدیق و اقراردن عبارتدر معا و یاخود تصدیق و اقراردن
و عمل ارکاندن کنایتدر و شک یوقدرکه بونلر قولک فعلیدر و قول جمیع افعالیله
خدانک مخلوقیدر ابو معین نسفی بحر الکلام نام کتابنده بیورر که بزده مذهب بودرکه
ایمان عبدک فعلیدر ربک هدایتیله پس ایمان مخلوقدر و یاخود غیر مخلوقدر دیمز
بلکه دیرزکه ایمان قولدن لنا ایله اقرار و قلب ایله تصدیقدر و خدادن هدایت و توفیقدر
و تعریف حقدندر معرفت و تعرف قولدندر و هدایت حقدندر واهتدا و استهدا قولدندر

وتوفیق

و توفیق حقدندر وجد وجهد و عزم و قصد قولدندر اکرام و عطا حقدندر و قبول
قولدندر زیرا هر نسنه که حقدندر اول مخلوق دکلدر و هر نسنه که قولدندر اول مخلوقدر
زیرا حق تعالی جمیع صفاتیله غیر مخلوقدر و قول جمیع صفاتیله مخلوقدر و هر کیمکه حق تعالی حضرتلرینک
صفتنی صفت عبددن تمییز ایتمیه اول ضال و مبتدعدر انتهی کلامه فصل خامس ایمانده
استثنانک جوازنده علما بیننده واقع اولان اختلاف بیاننده در معلوم اوله کیم
قائلک انا مؤمن ان شاء الله قولنده ایکی مذهب واردر مذهب اول عدم جوازدر
امام اعظم واصحابی بو مذهبه ذاهب اولمشلردر زیرا ان شاء الله کلمه شکدر و ایمانده
شک کفردر محمود نسفی عمده نام کتابنده بیورر که ثم من قام به التصدیق فهو مؤمن
حقا ولا یصح ان یقول انا مؤمن ان شاء الله کما لا یجوز ان یقول انا حی ان شاء الله
یعنی حقیقت ایمانله متصف اولان کیمسنه علی القطع والثبات مؤمندر پس اکا انا مؤمن
حقا دیمک صحیحدر و انا مؤمن ان شاء الله دیمک صحیح دکلدر نته کیم انا حی ان شاء الله
دیمک جائز دکلدر و مذهب ثانی جوازدر ائمه ثلاثه و اصحابی بو مذهبه ذاهب
اولمشلردر و علماء حنفیه دن بعضیلر دیدیلر که انا مؤمن ان شاء الله دیمک جائزدر
لکن اولی و احسن اولان ترکیدر عمر نسفی عقایدنده بونی اختیار ایدوب بیورر که
واذا وجد من التصدیق والاقرار صح ان یقول انا مؤمن حقا ولا ینبغی ان یقول
انا مؤمن ان شاء الله تعالی سعد الدین شرحنده دیر که زیرا اکر اول شک ایچون اولورسه
کفردر لا محالة و اکر تأدب ایچون و عاقبت و مآلده شک ایچون و یاخود ذکر خدا ایله
تبرک ایچون و یاخود نفسنی تزکیه دن و حالیله اعجابدن تبری ایچون اولورسه جائزدر
لکن اولی اولان ترکیدر زیرا اول شکی موهمدر انکیچون مصنف لا ینبغی دیدی لا یجوز
دیمدی زیرا شک ایچون اولمیجق نفی جوازک معناسی یوقدر و مع هذا اکا سلفدن
حتی صحابه و تابعیندن چوغی ذاهب اولمشلردر بعده مصنفک والسعید قد یشقی
قولنی شرح ایتدوکی یرده بیورر که حق بودر که معناده خلاف یوقدر و نزاع انجق لفظده در
زیرا اکر ایمانله مجرد تصدیق و اقرار مراد اولنورسه اول حالده حاصلدر و اکر آنک
اوزرینه نجات مرتب اولان نسنه مراد اولنورسه اول مشیت خداده در حالده
حصولنه قطع یوقدر پس حصولیله قطع ایدن یعنی انا مؤمن حقا دین اولکی قسمی مراد ایدی

ومشیت خدایه تفویض ایدن یعنی انا مؤمن ان شاء الله دین ایکنجی قسمی قصد ایلدی انتهی کلامه
اگرچه ملانک قدس سره بو توفیقی خوب و هر وجهله مرغوبدر لکن مذهب حنفیه دن
صحیح اولان عدم جوازدر و بو محلک تفصیلی شرح عمده ده مسطوردر تحفة الذاکرین
نام کتابمزده مذکوردر مراد ایدن مراجعت ایلسون والله تعالی اعلم **فصل سادس**
معرفت خدانک وجوبی وانک طریق تحصیلی بیاننده در معلوم اوله که معرفت خدا
بالاجماع واجبه در لکن انک طریق تحصیلنده اختلاف واردر اهل سنت وجماعت
ومعتزله معرفت خدانک طریق تحصیلی نظر صحیح اولدوغنده اتفاقلرندن صکره نظر صحیحک
شاننده اتفاق ایتدیلر عموم معتزله و بعض اهل سنت وجماعت دیدیلر که اول شرط
صحت دگلدر بلکه شرط کمالدر پس عدمندن عدم لازم گلمز و تارکی عاصی اولمز و جمهور فقها
و متکلمین دیدیلر که نظر اگرچه شرط صحت معرفت دگلدر لکن واجبدر پس نظردن غیری
طریق ایله حاصل اولان معرفت معتبره در لکن تارکی واجبی ترک ایتدوکی جهتدن
عاصی در و نظردن مراد عقلک کندو عندنده حاصل اولان نسنه ملاحظه سیدر تا کیم
انکله کندو عندنده حاصل اولمیان نسنه تحصیل ایده مثلا عقلک عندنده عالمی متغیر
و هر متغیرک حادث اولمسی حاصلدر پس عقل بو امور معلومه یه ترتیب ایدر
تا که انکله بر امر مجهولی که عالمک حدوثیدر تحصیل ایده ایله اولیجق نظر دخی واجب اولور
زیرا هر نسنه که واجب مطلق اکا توقف ایلیه اول واجبدر لکن اول وجوبک طریق ثبوتی
اهل سنت وجماعتدن اشاعره عندنده سمعدر فقط و معتزله عندنده عقلدر فقط و ماتریدیه
عندنده سمعدر عقل واسطه سیله و بو محلک تفصیلی ان شاء الله تعالی فصل ثامنده بیان
اولنور صاحب مواقف بیورر که معرفته مؤدی اولان نظرک وجوبی اثباتده اصحابمز
ایچونکه اشاعره در ایکی مسلک واردر مسلک اول اولدر که معرفتده وجوب نظرک
اوزرینه داله اولان آیات و احادیثک ظاهرلریله استدلالدر قال الله تعالی قل انظروا
ماذا فی السموات والارض و قال الله تعالی انظروا الی آثار رحمت الله کیف یحیی الارض
بعد موتها پس حضرت باری جل ذکره دلیل صانعه و صفاته نظر ایله امر ایتدی و امردن
ظاهر و متبادر اولان وجوبدر و حق تعالی حضرتلرینک ان فی خلق السموات والارض
واختلاف اللیل والنهار لآیات لاولی الالباب قول شریفی نازل اولدقده حضرت رسول اکرم

صلی الله علیه وسلم ویل لمن لاکها بین لحییه ولم یتفکر فیها بیوردی زیرا حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه وسلم دلائل معرفتده تفکری تارکه وعید ذکر ایتدی و اول آنک واجب
اولدوغنه دلالت ایلدی زیرا اول واجب اولمیدی انک ترکی اوزرینه وعید ذکر اولنمزدی
زیرا واجب اولمین نسنه نک ترکی اوزرینه وعید یوقدر و بو مسلک ظنی و غیر قطعی الدلاله
اولمدن خارج اولمز زیرا صیغه امر وجوبدن غیره محتملدر و نقل اولنان حدیث شریف
احاد قبیلندندر لوک لغتده چینمک و قتنده ایکی چکه یی تحریکدر و اول بونده قرآندن کنایتدر
زیرا قرائته ایکی چکه یی اوینتمق لازمدر پس معنای حدیث شریف دیمک اولور که ویل شول
کیمسنه یه کیم بو آیتی اوقیه و آندن تفکر ایتمیه و اول نظردن غیریله حاصل اولمز و هر نسنه که
واجب مطلق اندن غیریله حاصل اولمیه اول واجبدر پس نظر واجبدر و اثبات وجوب
نظرده معتمد اولان مسلک بودر انتهی کلامه و بعضیلر وجوب معرفت خداده حق تعالی حضرتلرینک
فاعلم انه لا اله الا الله قولیله استدلال سید قدس سره بیورر که لکن بو دلیل ظنیدر زیرا
صیغه امرک وجوبدن غیره احتمالی واردر و لفظ علم گاه اولور که لغة ظن غالب اوزرینه
اطلاق اولنور و ظن غالب کاهی نظرسز تقلید ایله حاصل اولور نته کیم فخر الدین الرازی
حضرتلرینک قدس سره ذکر ایتمشدر انتهی کلامه و حکمای هند دیدیلر که طریق تحصیل معرفت
الهامدر و الهامسز و توجه تامسز معرفت حاصل اولمز پس بونلر قچن معرفتدن و غیریندن
بر نسنه نک تحصیلنی مراد ایلسه لر همتلرینی اکا صرف ایدرلر و همتلرینی انک اوزرینه
مسلط ایدرلر و مطلوبلری حاصل اولنجه اندن انلری تعویق ایدن نسنه دن بالکلیه منقطع
اولورلر جواب اولدر که الهام ثابت اولدوغی تقدیرجه اوزره معونت نظره محتاجدر
زیرا نظرسز انک صاحبی اول خدادن اولوب حق اولدوغندن و یاخود غیریندن اولوب
باطل اولدوغندن امین اولمز و ملاحده دیدیلر که معرفت تعلیمدن غیریله حاصل اولمز
جواب اولدر که تعلیم دخی معونت نظره محتاجدر زیرا تعلیم ایله قائل اولان کیمسنه نظری
انکار ایلمز بلکه دیر که اول یالکز معرفتی افاده ایتمز بلکه افاده سنده قول امامه محتاج اولور
و بصیرت ایله نظری بصر ایله نظره و قول امامی ضوء شمسه بکزه در پس نته کیم ابصار انلرک
ایکیسیله تمام اولور کذلک معرفت انلرک مجموعیله صورت بولور و طائفه صوفیه دیدیلر که
طریق تحصیل معرفت تصفیه باطندر زیرا بونلر دیرلر که نفسک مجاهدات ایله ریاضاتی

وآنک کدورات بشریه‌دن وعوایق جسدیه‌دن تجریدی وحضرت صمدیته توجهی
وخلوت وعزلتی التزامی وذکر وطاعته مواظبتی بر عقاید حقیه مفید اولور که اصلا انک
اطرافنه شائبهٔ ریب وگمان اوغرمز واصحاب نظره عقیده‌لرنده ادله خصوصدن ناشیه
شکوک وشبهات عارضه اولور وبونلره اولمز جواب اولدر که تصفیه دخی معونت
نظره محتاجدر گورمزمیسنکه یهود ونصاری‌دن مبطللرک ریاضتلری وخلوت وعزلتلری
آنلری عقاید باطله‌یه ایصال ایلدی اگر ریاضت وخلوت نظر صحیحه تحصیل عقاید حقیه‌یه
سبب اولیدی حال بویله اولمزدی وبو محلک زیاده تفصیلی تحفة الذاکرین نام کتابمزده مسطوردر
وبوراده معرفتدن مراد تصدیقدر وتصدیقدن مراد حکم مخبری اذعان وقبولسز معرفت
قلبیه فائده ویرمز وآنی زعم مؤمنینه الحاق ایتمز زیرا کفاردن بعضیلری حقی یقینا بیلورلردی
وعناد واستکبار جهتندن انکار ایدرلردی نته کیم حق تعالی انلرک حقنده وجحدوا بها واستیقنتها
انفسهم بیوردی اگر دینورسه کیم تصدیق ایله معرفت بیننده فرق ندر که تصدیق ایمان اولوب
معرفت ایمان اولمیه جواب اولدر که تصدیق مصدقک کسبی واختیاریله حاصل اولور
ومعرفت کاهی کسب واختیار ایله وکاهی کسب واختیارسز ظهوره گلور اول اجلدن باب
ایمانده تصدیقسز معرفت کفایت ایلمز دینورسه جواب اولدر که تصدیق اقسام علمدندر وعلم کیفیات
قبیلندندر افعال اختیاریه قبیلندن دکلدر زیرا نفسده فعل اختیاری یوقدر بلکه آنده الحق
وقوع حکمک صورتی ونفسک اول صورتله انتقاشی واردر آنی اوله کیف وآخرثانی‌یه
انفعال دیرلر جواب اولدر که نعم کیفیات تصدیق نفسانیه قبیلندندر افعال اختیاریه قبیلندن
دکلدر لکن اول کیفیتک تحصیلی اختیار ایله اولور وبو اعتبار ایله یعنی تحصیل اعتباریله ایمان
ایله تکلیف واقع اولور گویا که تصدیقک کسبی واختیاری اولمسندن مراد اولنان بودر
نعم بو تقریردن اختیار ایله مکتسبه اولان معرفت یقینیه‌نک تصدیق اولمسی لازم گلور
وآنده باس یوقدر زیرا بو تقدیرجه مقصود اولنان معناکه اول مطیع ومنقاد اولمقدر
حاصل اولور وایمان وتصدیق بوندن غیری برنسنه دکلدر فائده معلوم اوله که خلق ارسنده
اختلاف واقع اولدی شونده کیم واجب الوجود حقیقتنی ممکن بلمک ممکنمیدر یوخسه ممتنعمیدر
بعض متکلمین وعموم طائفهٔ صوفیه دیدیلر که ممتنعدر وامام غزالی بونی اختیار ایتمشدر وبعض
متکلمین دیدیلر که ممکندر وامام اعظم حضرتلری بونی اختیار ایلمشدر نته کیم فقه اکبرنده بیورمشدر

نعرف الله

نعرف الله تعالی حق معرفته کما وصف نفسه فی کتابه بجمیع صفاته شارح دیر که امام اعظم حضرتلرینک
بو قولندن غرضی قولی ما عرف الله حق معرفته دیمکدن منعدر زیرا اگر قول حضرت حقک
جل ذکره ذات وصفاتنی کندو کتابنده ولسان رسولنده بیان ایتدوکی اوزره بلدککه اکا
ما عرف الله حق معرفته دیمک مناسب دکلدر زیرا اول ایهام ایدر که انک حقنه معرفتی
حقدر وحق اولمامغه مجال یوقدر ومناسب اولماممق انی تواضعا وتذللا وتمسکنا دیرسه
در اما اگر اعتقادا دیرسه اول مؤمن دکلدر والله تعالی اعلم فصل سابع ایمان مقلدک
صحتنده وعدم صحتنده واقع اولان اختلاف بیاننده در اعتقاد لغتده برنسنه‌یی برنسنه‌یه ربطدن
عبارتدر واصطلاحده قلبی بر نسنه‌نک اوزرینه عقدن یعنی دوگمکدن کنایتدر وعقیده
احکام اعتقادیه‌دن اوزرینه قلبک عقد اولندوغی نسنه‌نک اسمیدر واعتقاد یا جازمدر
ویاخود غیر جازمدر وجازم یا مطابقدر ویاخود غیر مطابقدر ومطابق یا ثابتدر ویاخود
غیر ثابتدر واعتقاد غیر جازمه ظن دیرلر واعتقاد جازم غیر مطابقه جهل مرکب دیرلر
واعتقاد جازم مطابق غیر ثابته تقلید مصیب دیرلر وکاه اولور بونک اوزرینه مجازا
علم اطلاق اولنور وبو قسم علم ثابت اولمدوغی جهتدن تشکیک ایله زائل اولور واعتقاد
جازم مطابق ثابته علم دیرلر یقین معناسنه واعتقاد جازم مطابق ثابتک ایمان اولدوغنده
واعتقاد غیر جازمک واعتقاد جازم غیر مطابقک ایمان اولمدقلرنده برکیمسنه‌نک
لکن اعتقاد جازم مطابق غیر ثابتک که اکا تقلید مصیب دیرلر ایمان اولدوغنده اختلاف
اولندی عامهٔ معتزله دیدیلر که ایمان مقلد صحیح دکلدر پس بونلرک عندنده مقلد نه مؤمندر
ونه کافردر وآنلردن ابو هاشم دیدیکه اول کافردر وبونلر ایمان مقلده اول زمان حکم ایدرلر که
اول کندویه اعتقادی واجب اولان اموری علی التفصیل دلیل عقلی ایله بیله بر وجهله که
خصوم ایله بحثنه وانک اوزرینه ایراد ایتدکلری شبهاتک جمله‌سنک دفعنه قادر اوله
حتی اگر انلردن برینی دفعدن عاجز اولورسه انک ایماننه حکم اولنمز وبو قول سخیف وباطلدر
زیرا بوندن عموم عوام اهل نار اولمق لازم گلور وحضرت رسول اللهک صلی الله علیه
وسلم امتی اقل قلیل اولور حال بوکه خبر صحیحده وارد اولدیکه حضرت رسول اللهک
صلی الله علیه وسلم اتباعی جمیع انبیانک اتباعندن اکثردر وامتی اهل جنتک ایکی ثلثیدر
وقیامت کونی اهل محشر یوز یگرمی صف اولور انک سکسانی امت محمد صلی الله علیه وسلم

وفرقی سائر امم اولور و بو بابده اهل سنت وجماعت اوچ فرقه اولدیلر بر فرقه دیدیلر که ایمان مقلد صحیحدر لکن آنده نظر صحیحه اهلیت اولانه نظر و استدلال واجبدر پس اول کندویه واجب اولان امری ترک ایتدوکی جهتدن عاصیدر و آنک حالی سائر عصاة مؤمنین کبی مشیت خداده در دیلرسه آندن عفو ایدر و دیلرسه آنی جهنمه ادخال ایدر و عاقبت امری جنتدر ائمهٔ رابعه و مقلدلری بوکا ذاهب اولدیلر پس بونلر عندنده نظر قدرتی اولانه واجب و قدرتی اولمیاندن ساقطدر و بر فرقه دیدیلر که انده نظر صحیحه اهلیت اولمیان مقلدک ایمانی صحیحدر و اول آنک ایمانی صحیح دکلدر بلکه اکا نظر و استدلالدن لابددر ابو الحسن الاشعری و قاضی ابو بکر الباقلانی و امام الحرمین بوکا ذاهب اولدیلر و امام فخر الدین دایمدی بو قولی ترجیح ایتدیلر و بونک اوزرینه اعتراض اولنوب دیندیکه نظر و استدلاله قادر اولان مقلدک ایمانی صحیح اولمیدن اکثر عوام مؤمنینی تکفیر لازم کلور حال بو که انلر بو امتک معظمی و هر عصرده اکثریدر و بو اعتراضدن جواب ویروب دیدیلر که هر مکلفک اوزرینه معرفتی واجب اولان دلیلدن مراد شول دلیل جمیلدر که انکله فی الجمله مکلفه علم و معرفت وعقایدا ایمانه طمانینت حاصل اوله بر جهتله کیم انده قلبی لا ادری دیمیه و متکلمین طریقی اوزره ایمانه نظر شرط دکلدر و اول معتزله مذهبیدر و انکله طمانینت حاصل اولان دلیل جمیلینک محلی قلبدر لسان ایله آنی تعبیر اوزره قدر شرط دکلدر و بو وجه اوزره نظرک معظم امته یاخود جمیعنه حصولنده شک یوقدر و بر فرقه دیدیلر که ایمان مقلد مطلقا صحیحدر و نظر و استدلال اصلا واجب دکلدر بلکه اول ایمانک شروط و کمالندندر امام غزالی و قشیری و ابن ابی جمره بوکا ذاهب اولدیلر زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم و صحابه و تابعین و کذلک انلردن صکره کلنلر عوامی ایمانلری اوزره تقریر ایدرلردی و ایمانلرینک اوزرلرینه حکم ایدردی و آنلره وجود صانعه و صفاتنه داله اولان دلائل عقلیه نک تعلیمیله مشتغل اولمزلردی شونک برله کیم انلرک اول دلائلی بلمدکلرینی علی القطع بیلورلردی پس اکر نظر و استدلال واجب اولیدی اول تقریر و حکم جائز اولمزدی بلکه ایکی امرک بری لازم اولوردی یعنی یا دلیل سز ایمان کتوره نک ایمانینی قبولدن اعراض ایدرلردی و یاخود ادله یه بصیر و کیفیت مباحثه یه عالم بر متکلم حاذق نصب ایدرلردی تا کیم آنلره ادله یی بلدوره و صناعت کلامی تعلیم ایلیه و فتاکیم و انلردن صکره کلنلردن الی یومنا هذا

بوایکی امردن بری صادر اولمدی پس نظر و استدلالک واجب اولمدوغی معلوم اولدی حاصلی معرفت ایکی قسمدر بر قسمی اجمالیدر و آنده تقریر و تحریره و دفع شبهه و شکوک ایچون قدرت لازم دکلدر و بر قسمی تفصیلیدر و آنده تقریر و تحریره و دفع شبهه و شکوکه قدرت لازمدر و واجب اولان عرفان اجمالیدر عرفان تفصیلی دکلدر و یاخود عرفان تحصیلده فرضدر لکن اول فرض کفایه در فرض عین دکلدر و بالجمله عرفان اجمالی فرض عیندر و اول هرکسه لازمدر و عرفان تفصیلی فرض کفایه در و انکله بعضک قیامی کافیدر زیرا هرکسه ایمانک علی سبیل التفصیل وجوبی حرج و تشویش ایجاب ایدر و بعضیلر علما دیدیلر که ایمان مقلدده خلاف شول کیمسنه حقنده متحقق اولورکه شاهق جبلده و یاخود اقطار ارضدن بر قطرده نشو و نما بوله و ناس ایله اختلاط ایلمیه و اکا دعوت واصل اولمیه و ملکوت سموات و ارضینده تأمل و تفکر ایتمیه اما قری و امصارده نشو و نما بولان کیمسنه نوع استدلالدن خالی دکلدر زیرا اسواقده کلام عوام ذات و صفات خدایه عز و جل حوادث ایله استدلال ایتمکله مملودر نته کیم اول مشاهددر حتی بر امر عجیبی کوردکلرنده سبحان الله دیر مخلوق غریبی مشاهده ایتدکلرنده سبحان الخلاق دیرلر و سماده کورلدی اولدقده و زیاده روزکار اسدکده خدایه تسبیح ایدرلر و آنی کمال قدرت و نفاذ مشیت ایله وصف ایلرلر والله تعالی اعلم

فصل ثامن طریق وجوب ایمان بیاننده در معلوم اوله که خدایه ایمانک واجب اولدوغی متفق علیه در لکن اول وجوبک طریق ثبوتی مختلف فیه در اشاعره عندنده طریق مجرد سمعدر عقلک هرکز آنده مدخلی یوقدر و معتزله عندنده مجرد عقلدر سمعک آنده مدخلی یوقدر و حنفیه عندنده سمعدر و عقل آنده واسطه در حقیقتده معرف و موجب اولان حقدر و عقل آنده واسطه در و بالجمله احکام شرعیه ده عقلک مدخلی وارمیدر یوخسه یوقمیدر اختلاف اولندی اشاعره دیدیلر که عقل ایله بر نسنه واجب و حرام اولمز و انکله بر نسنه نک حسن و قبحی بیلنمز بلکه موجب و معرف اولان شرعدر و معتزله دیدیلر که موجب اولان عقلدر و عقل ایله اشیانک حسن و قبحی بیلنور و انکله صلاح خلق اقتضا ایلدوکی طریق اوزره احکام ثابته اولور پس بونلرده علل عقلیه دلائل شرعیه دن اعلادر و عقل ادراک ایتمدوکی نسنه نک دلیل شرعله ثابت اولمسی ممنوعدر و حسن و قبح ایله حاکم اولان عقلدر و خطاب اکا متوجه در حتی ایمان و کفردن برینی اعتقاد ایتمین عاقل معذبدر و صبی عاقل و شاهق الجبل ایمان ایله مکلفلدر و اشاعره

دیدیلرکه عقل ایله بیلنسه واجب وحرام اولمز لکن انلکه بعض اشیانك حسن وقبحی
بلنمك جائزدر پس بونلرده تکلیفه متعلق اولان جمیع احکام سمعدن مأخوذدر وعلماء
حنفیه دیدیلرکه عقل آلتدر وانلکه اشیانك حسن وقبحی معلوم اولور وایمانك
وشکر منعمك وجوبی بیلنور یعنی عقل معتزله دیدکلری کبی موجب بالذات دکلدر
واشاعره دیدکلری کبی بالکلیه معزول دکلدر بلکه اول تحصیل معرفت ایچون آلتدر
وبو محلك تفصیلی تحفة الذاکرین نام کتابمزده مسطوردر مراد ایدن اکا مراجعت ایلسون
والله تعالی اعلم

فصل تاسع

حقیقت اسلام وانلکه ایمان بیننده اولان نسبتی
اعلام بیانندهدر اسلام لغتده مطلق طاعت وانقیاد معناسنهدر وشرعده اعمال
ظاهره ایله انقیاددر یعنی قبول واذعاندرکه اول حقیقت تصدیقدر والحاصل اسلام شرعده
احکامه انقیاد معناسنهدر واحکامه انقیاد حضرت رسول اللهك صلی الله علیه وسلم
حضرت حقدن خبر ویردوکی امورك جملهسنه تصدیق معناسنهدر پس بو تقدیره اوزره
اسلام ایمانه مترادف اولور وترادف وحدتی مستلزمدر وهو المطلوب سعد الدین
شرح عقائد نسفیده بیوررکه وبالجمله جمهور علمانك مذهبلری بودرکه ایمان ایله اسلام مفهومده
مختلفلردر وما صدقده متحدلردر زیرا شرعده برکیمسهنك اوزرینه مؤمندر ومسلم دکلدر
ویاخود مسلمدر ومؤمن دکلدر دیو حکم اولنمق جائز دکلدر ووحدتلرندن مرادیمز دکلدر
الا ذاتده اتحادلریدر انتهی کلامه امام اعظم حضرتلری رضی الله عنه فقه اکبرنده ایمانی بیان ایتدکدن
صکره بیوررلرکه والاسلام هو التسلیم والانقیاد لاوامر الله تعالی فمن طریق اللغة فرق
بین الایمان والاسلام ولکن لا یکون ایمان بلا اسلام ولا اسلام بلا ایمان یعنی اسلام اوامر
خدایه تسلیم وانقیاد معناسنهدر وتسلیم وانقیاددن مراد فرائض مکتوبهنك عمللریدر
اوزرینه قلبی عقد ایتمکدر پس طریق لغتدن ایمان ایله اسلام مابیننده فرق واردر زیرا ایمان لغتده
تصدیقدر واسلام تسلیمدر کرك اول قلب ایله اولسون وکرك لسان ایله اولسون وکرك
جوارح ایله اولسون وکرك جملهسیله اولسون لکن حکم شرعده اسلامسز ایمان بولنمز زیرا سابقا
ذکر اولندوغی اوزره ایمان اقرار وتصدیقدن عبارتدر وخدایه ایمان کتورن کیمسه آندن
خوف ایدوب اوامرینه مطیع ومنقاد اولور وکذلك ایمانسز اسلام بولنمز زیرا اسلام تسلیمدن
واوامر خدایه انقیاددن عبارتدر وتسلیم وانقیاد تصدیق واقراردن صکره اولور

والحاصل جمهور علما دیدیلرکه ایمان ایله اسلام مترادفلردر وترادفلرینه کتاب وسنت
دلیللردر اما الکتاب بقوله تعالی فاخرجنا من کان فیها من المؤمنین فما وجدنا فیها غیر بیت
من المسلمین ای لم تجد فی قریة لوط علیه السلام احدا من المؤمنین الا اهل بیت من المسلمین
پس مسلم مؤمندن استثنا واول ایمان ایله اسلامك اتحادلرینه دلالت ایتدی واما السنة
فقوله صلی الله علیه وسلم الایمان بضع وسبعون شعبة اعلاها قول لا اله الا الله وادناها
اماطة الاذی عن الطریق والحیاء شعبة من الایمان اخرجه مسلم وغیره عن ابی هریرة رضی الله
عنه وبو حدیث شریفده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم لا اله الا الله قولنی شعب ایمانك
اعلاسندن قلدی حال بوکه بنی الاسلام علی خمس حدیثنده اول قول شریفك ارکان اسلامدن
بر رکن اولدوغنه اشارت بیوردی پس بوندن ایمان ایله اسلامك ترادفلری لازم کلدی یعنی
ارالرنده نسب اربعهدن عموم وخصوص مطلق واردر وهر مؤمن مسلمدر وهر مسلم مؤمن دکلدر
وبعض علما واصحاب ظواهر وحشویه دیدیلرکه اسلام ایماندن اعمدر زیرا ایمان اعتقادات
حقیهٔ باطنهدن عبارتدر واسلام اعمال صالحهٔ ظاهرهدن کنایتدر وگاه اولورکه برکیمسه
ظاهرده اعمال صالحه ایله متصف اولور لکن باطنده اعتقادات حقهدن عاری اولور
واعمال صالحهنك وجودی تصدیق قلبینك وجودینی مستلزم اولماز زیرا جائزدرکه انك
اعمال صالحهیه ملتبس اولمسی قتل نفسدن وسبی اولاددن واخذ اموالدن خوف ایچون اوله
پس بو مقوله کیمسنهیه مسلم دینور مؤمن دینمز وبونلرك دلیللری وجمهور علما جانبندن
دلیللرینك جوابلری تحفة الذاکرین نام کتابمزده مذکوردر وبعض علما دیدیلرکه بعض اسما واردرکه
یالکز ذکر اولندقده مسمیات متعدده اوزرینه اطلاق اولنور وغیره مقارن ذکر اولندقده
انده مسمیاتدن بعض مراد اولنور مثلا فقیر ایله مسکین پس اسم ایمان واسلامدن بری یالکز
ذکر اولندقده انلکه اعمال واعتقاد مراد اولنور واحدهما آخره مقارن ذکر اولندقده ایمان ایله
اعتقاد واسلام ایله اعمال مراد اولنور وبعض علما دیدیلرکه ایمان ایله اسلامك متحد اولملری
ومتغایر اولملری تفسیره راجعدر پس اگر ایمان شریعت ایله تفسیر اولنورسه اسلام ایله متحد اولور
واگر یالکز تصدیق ایله تفسیر اولنورسه صدق وتحققده متساوی ومفهومده متغایر اولور واگر ایمان
قبول واذعان معناسنه اولان انقیاد باطن ایله تفسیر اولنورسه مفهومده مترادف وصدق
وتحققده متساوی اولور ایله اولیجق بو محلده واقع اولان نزاع لفظی اولور والله تعالی اعلم

فصل عاشر حق خداده وحق رسلنده اعتقادی واجبه وممتنعه وجائزه اولان امورک
بياننده در و بو فصل يدی مقصدی مشتملدر مقصد اول حق خداده عز وجل واجبه اولان
اموری بيان ايدر معلوم اوله کيم حق خداده عز وجل اشاعره عندنده بالاتفاق اون اوچ
صفت واجبدر اولکيسی وجوددر و وجودده اوچ مذهب واردر مذهب اول اولدر که
وجود واجبده وممکنده نفس ماهيتدر و ممکنده ماهيتک اوزرينه زائددر بو مذهب حکما
مذهبيدر و مذهب ثالث اولدر که وجود واجبده وممکنده ماهيتک اوزرينه زائددر بو مذهب
جمهور متکلمين مذهبيدر و بو مذهب اوزرينه وجودی صفاتدن عد ايلمک صحيحدر بلا اشکال
اما مذهب اول ايله مذهب ثانی اوزرينه آنی صفاتدن عد ايتمده مسامحه واردر وجهی اولدر که
وجود بو ايکی مذهبده اگرچه عين ذاتدر لکن لفظده ذات انکله موصوف اولوب ذات انته
موجود دينور پس بو اعتبار ايله فی الجمله آنی صفاتدن عد ايلمک صحيح اولور و وجوب
وجود خدايه دليل عالمدر پس اول حادثدر و هر حادث مسبوق بالعدمدر و هر مسبوق
بالعدم بر محدثه محتاجدر پس عالم بر محدثه محتاجدر و اول ذات واجب الوجوددر تعالی
و تقدس و دليل حدوث سابقا ذکر اولنشدر ايکنجيسی قدمدر و قدم علی الصحيح صفات
سلبيه دندر زيرا اول حق خداده عدم سابقی سلبدن عبارتدر اوچنجيسی بقادر و بقا دخی
علی الصحيح صفات سلبيه دندر زيرا اول وجوده لاحق اولان عدمی سلبدن عبارتدر دردنجيسی
ذات وصفات وافعالنده حوادثه مخالفتدر بشنجيسی ذاتيله قائم اولمسيدر بو دخی
صفات سلبيه دندر زيرا خدانک ذاتيله قائم اولمسی غنای مطلقدن عبارتدر و غنای
مطلق اشيادن و بونه انک افتقار و احتياجی سلبدن کنايتدر التنجيسی وحدانيتدر
بو دخی صفات سلبيه دندر زيرا وحدانيتک اوچ معناسی واردر معنای اول ذات
خدادن کثرتی سلبدر و بوکا کم منفصل ديرلر و معنای ثالث ايجاد و تأثير ايله آنی منفرد
ايلمک و آثاردن برنده آندن غيريدن تأثيری نفی ايتمکدر و اثبات وحدانيت خدايه
دليل بو آيت کريمه در لو کان فيهما آلهة الا الله لفسدتا بيانی اولدر که اگر ايکی آله اولمق
ممکن اوليدی مابينلرنده تمانع ممکن اولوردی يعنی آنلردن هر بری آخری منعه قادر اولوردی
شويله که مثلا بريسی زيدک حرکتنی اراده ايليه اول بريسی آنک سکونتنی ديليه زيرا حرکتله
سکونک هر بر بريسی نفسنده امر ممکندر و آنلردن هر برينه ارادتک تعلقی نفسنده ممکندر

زيرا ايکی اراده بيننده تضاد يوقدر بلکه تضاد حصول مرادين بيننده در و آرالرنده تمانع
ثابت اولدوغی تقديرجه حال اوچدن خالی دکلدر زيرا يا ايکی امر معا حاصل اولهلر و يا خود
اولميهلر و يا خود بری حاصل اوله و بری اولميه اگر مفروض اول اولورسه ايکی ضد جمع اولور
و اول ايسه محالدر و اگر مفروض ثانی اولورسه ايکيسنک عجزلری لازم کلور و آلهه
عجز محالدر زيرا اول امارت حدوث و امکاندر زيرا آنده شائبه احتياج واردر
پس تعدد امکان تمانعی و امکان تمانع محالی مستلزمدر و محالی مستلزم اولانی مستلزم
اولان دخی محالدر پس تعدد محالدر يدنجيسی قدرتدر و بو صفتدر که انک اجليچون
ذاته ايشلمک و ترک ايلمک صحيح اولور يعنی قدرت بر صفتدن عبارتدر که ممکناتک
وجود و عدملرنده تأثير ايدر سکزنجيسی ارادتدر و ارادت بر صفتدر که ايکی جائزک
برنک بری اوزرينه ترجيحی اقتضا ايدر يعنی ارادت بر صفتدن عبارتدر که ممکنک
ايکی طرفنک برينی اختصاصنده تأثير ايدر طقوزنجيسی علمدر و علم بر صفتدر که متعلق اولديغی
شينه انکله بر انکشاف ايله منکشف اولور که وجها من الوجوه نقيضنه محتمل اولمز معلوم اوله کيم
خدانک علمی جميع معلوماته واجبه و ممتنعه يه متعلقدر کرک کليه اولسونلر و کرک جزئيه
اولسونلر زيرا علمی موجب اولان ذاتيدر و معلوميتی موجب اولان معلوماتک ذاتلری و مفهوملريدر
و ذات خدانک جميع معلوماته نسبتی برابردر و خدانک قدرتی جميع ممکناته متعلقدر
زيرا قدرتی مقتضی اولان ذاتيدر و مقدوريتی مصحح اولان امکاندر و ذات خدانک جميع ممکناته
متعلق نسبتی برابردر و ارادت دخی جميع ممکناته متعلقدر زيرا اول قدرتک تعلق ايتدوکی
ايکی شينک برينی ترجيح ايدر پس متعلق قدرت عام اولنجه متعلق ارادت دخی
عام اولور اوننجيسی حياتدر و حيات دخی بر صفتدر که انک اجليچون ذاتک علمله و قدرت
ايله اتصافی صحيح اولور و خدانک عز وجل قدرت و ارادت و علم و حيات ايله اتصافنه
دليل وجود حوادثدر زيرا اگر بونلردن بريسی منتفی اوليدی حوادثدن برنسنه حادث
اولمزدی زيرا قدرت ازليه نک تأثيری خدانک اول اثری اراده سنه موقوفدر زيرا قدرت
و ارادت و علمه حيات شرطدر و وجود مشروط بدون شرط محالدر پس وجود حادث
مطلقا محدثنک بو قدرت صفتی ايله متصف اولمسنه موقوف اولدی ايمدی اگر بو درت
صفتدن بری منتفی اوليدی حوادثدن برنسنه موجود اولمزدی اون برنجيسی سمعدر اون ايکنجيسی

بصردر وحق خداده سمعله بصر ایکی صفتدن عبارتدر که علم کبی شیئی انلرڭ وجودیله منکشف
ومنضح اولور لکن بونلر ایله اولان انکشاف علمله اولان انکشافدن اتمدر وبونلرڭ متعلقلری
علمڭ متعلقندن اخصدر پس هر متعلق علم متعلق سمع وبصر دکلدر اون اوچنجیسی کلامدر
وکلام بر صفتدر آندن نظم معجز ایله تعبیر اولنور وآول نظم معجزه دخی کلام دینور وبو اطلاق
حقیقت لغویه در بعضیلر توهم ایتدکلری کبی مجاز دکلدر ووجوب سمع وبصر وکلام خدای عز
وجل دلیل عقلی ونقلی ایله ثابتدر ودلیل نقلی که بو محلده اقوی اولان اولدر کتاب وسنت واجماع
امتدر ودلیل عقلی اولدر که حق تعالی اکر بونلر ایله متصف اولمیدی بونلرڭ ضدلری ایله متصف
اولمق لازم کلوردی زیرا اجتماع ضدین جائز اولمدوغی کبی ارتفاعلری دخی جائز دکلدر
وبونلرڭ ضدلری نقایصدر وخدایه جل وعلا نقص محالدر مقصد ثانی حق خداده ممتنع
اولان اموری بیان ایدر معلوم اوله کیم صدر فصلده حق خداده اشاعره عندنده بالاتفاق
اون اوج صفت واجبدر دیدك زیرا خدانڭ بو اون اوج صفت ایله متصف اولدوغنه
حالی نفی ایدنلر ایله اثبات ایدنلر قائللردر لکن حالی اثبات ایدنلر که مذهبمزده راجح اولان
اولدر خدایه یدی صفت دخی ایجاب ایدر پس بونلرده خدا حقنده واجب اولان صفات
یکرمی اولور واول زیاده ایتدکلری یدی صفتڭ اولکیسی عالم اولمسیدر وایکنجیسی قادر اولمسیدر
واوچنجیسی مرید اولمسیدر ودردنجیسی حی اولمسیدر وبشنجیسی سمیع اولمسیدر والتنجیسی
بصیر اولمسیدر ویدنجیسی متکلم اولمسیدر وبو یدی صفته صفات معنویه دیرلر وسابق
ذکر اولنان یدی صفته صفات معانی اطلاق ایدرلر وبو محلڭ تفصیلی تحفة الذاکرین نام
کتابمزده مذکوردر مراد ایدن مراجعت ایلسون واشاعره عندنده دیدك زیرا ماتریدیه عندنده
جمیع صفات خدا کرڭ ذاتیه اولسونلر وکرڭ فعلیه اولسونلر قدیملردر وذات حق ایله قائملردر
نته کیم بدء الامالی صاحبی بیورمشدر صفات الذات والافعال طرا قدیمات مصنوعات
الزوال یعنی جمیع صفات ذات علم وقدرت کبی قدیملردر وزوالدن محفوظلردر امام اعظم
حضرتلری رضی الله عنه فقه اکبرنده بیورر لم یزل ولا یزال بصفاته واسمائه لم تحدث له صفة
ولا اسم لم یزل عالما بعلمه والعلم صفة فی الازل وقادرا بقدرته والقدرة صفة فی الازل
وخالقا بتخلیقه والتخلیق صفة فی الازل وفاعلا بفعله والفعل صفة فی الازل والفاعل
هو الله تعالی والفعل صفة فی الازل والمفعول مخلوق وفعل الله غیر مخلوق یعنی حق تعالی

حضرتلری

حضرتلرینڭ جمیع صفات واسمای ازلیه در ابتدالری یوقدر وابدیه در وانتهالری یوقدر
انڭ صفاتندن بر صفت واسماسندن بر اسم حادث دکلدر زیرا اول ذات وصفاتنده
کاملدر وانڭ ذات وصفاتنه نقص طاری اولمق جائز دکلدر تعالی عن ذلك وتقدس
پس اکر انڭ صفاتندن بر صفت حادثه اولیدی ویاخود زائله اولیدی خدا اول صفتڭ
حدوثندن اول صورت اولیده وزوالندن صکره صورت ثانیه ده ناقص اولمق
لازم کلوردی واول محال وباطلدر حق تعالی ذات وصفاتنده کاملدر ووفقا کیم ذکر اولنان
صفات ذات واجب الوجوده واجبه اولدی لاجرم انلرڭ ضدلری اکا مستحیله اولدی
پس خدایه عدم ممتنعدر زیرا اکا وجوب واجبدر وحدوث ممتنعدر زیرا قدم واجبدر
وفنا ممتنعدر زیرا بقا واجبدر وحوادثه مماثلت ممتنعدر زیرا مخالفت واجبدر ونفسیله عدم قیام
ممتنعدر زیرا نفسیله قیام واجبدر وواحد اولمامسی ممتنعدر زیرا واحد اولماسی واجبدر والکا عجز
ممتنعدر زیرا قدرت واجبدر وعدم ارادت ممتنعدر زیرا ارادت واجبدر وجهل ممتنعدر
زیرا علم واجبدر وموت ممتنعدر زیرا حیات واجبدر وصمم ممتنعدر زیرا سمع واجبدر
وعمی ممتنعدر زیرا بصر واجبدر وبکم ممتنعدر زیرا کلام واجبدر وبکمدن بو محلده مراد
عدم کلامدر وبکم سکوت معناسنه در وحالی نفی ایدنلرڭ واثبات ایدنلرڭ عندنده
یدی صفت دخی ممتنع اولور واجب اولان صفات یکرمی اولدقلری کبی ممتنع اولان
صفات دخی یکرمی اولورلر واول یدی صفت بونلردر ممکناتدن بریندن عاجز اولماسی
ممتنعدر زیرا جمیع ممکناته قادر اولماسی واجبدر وعالمدن بر شینڭ انڭ عدم
ارادتیله موجود اولماسی ممتنعدر زیرا مرید اولماسی واجبدر ومعلوماتدن برینه جاهل
اولماسی ممتنعدر زیرا جمیع معلوماته عالم اولماسی واجبدر ومیت اولماسی ممتنعدر زیرا
حی اولمسی واجبدر واصم اولماسی یعنی سمعدن بر موجودڭ غائب اولمسی ممتنعدر
زیرا سمیع اولمسی واجبدر واعمی اولمسی یعنی بصردن بر موجودڭ غائب اولمسی ممتنعدر
زیرا بصیر اولمسی واجبدر وابکم اولمسی یعنی اصلا متکلم اولمامسی ممتنعدر یاخود ساکت
اولمسی ممتنعدر زیرا متکلم اولماسی واجبدر مقصد ثالث حق خداده جائز اولان اموری
بیان ایدر معلوم اوله که حق خداده عز وجل هر ممکنڭ فعلی ویاخود ترکی جائزدر وممکن
اصطلاح متکلمینده جائزه مرادفدر وجائز شول نسنه یه دیرلر که عقلده انڭ وجود

وعدمی صحیح اوله پس اگر عقلا انک وجودی واجب ویاخود ممتنع اولیدی قلب حقایق
لازم گلوردی اللازم باطل وکذا الملزوم ومعتزله خدایه جل وعلا بش نسنه ایجاب ایدیلر
اولکیسی لطفدر ولطف شول نسنه دن عبارتدر که قولی طاعته یقین ایدوب معصیتدن
اوزاق ایدر بعثت انبیا گبی ایکنجیسی عباده دینلرنده اصلح اولانی رعایتدر بو معتزلهٔ بغداد
مذهبیدر ومعتزلهٔ بصره عندنده واجب اولان انجق دینلرنده اصلح اولانی رعایتدر اوچنجیسی
سیئه یه جزا واقع اولمیان آلامه عوضدر زیرا بونلر دیدیلر که الم اگر سیئه یه جزا واقع اولورسه
خدایه انک عوضی واجب دگلدر واگر سیئه یه جزا واقع اولمزسه وایلام خدادن اولورسه
خدایه انک عوضی واجبدر واگر خدادن اولمیوب مکلف آخردن اولورسه اگر آنک
حسناتی وار ایسه اندن اخذ اولنور ومجنی عنه ویریلور واگر حسناتی یوغیسه مؤلمی آنک
ایلامندن صرف ویاخود کندو عندندن اول المه موازی بر نسنه ایله تعویض خدایه واجبدر
دردنجیسی طاعته ثوابدر وبشنجیسی معصیته عقابدر ومعتزله نک بو اموره دلیللری ودلیللرینک
جوابلری کتب کلامده مفصل ومشروح بیان اولنمشدر واهل سنت وجماعت رضی الله عنهم
بیوردیلر که خدا انک اوزرینه بر نسنه واجب دگلدر زیرا اگر انک اوزرینه بر نسنه واجب
اولیدی اول بر حاکمک حکمیله اولوردی زیرا وجوب بر موجبدن لابددر لازم باطلدر وکذا
الملزوم وجه بطلان لازم اولدر که خدا انک اوزرینه حاکمک حکمی جاری اولمز والا مقهور
اولمق لازم گلوردی تعالی الله عن ذلک علوا کبیرا بل هو القاهر فوق عباده لا یسئل
عما یفعل وهم یسئلون اگر طاعته ثواب ویررسه کندو فضیلیدر اوزرینه وجوب وقولدن
انکا استحقاق ایله دگلدر واگر معصیت ایچون عقاب ایدرسه کندو عدلیدر واوزرینه
وجوب ایله دگلدر وبر کیمسه نک آنک اوزرینه حقی یوقدر جمیع عالم انک ملکی وخلقیدر
کندو ملکنده وخلقنده دیلدوکی گبی تصرف ایدر یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید فعلنده
وحکمنده جور وظلمه نسبت اولنمز زیرا ظلمک ایکی معناسی واردر بر معناسی بودر الظلم
هو التصرف فی ملک الغیر بغیر اذن مالکه یعنی ظلم ملک غیرده آنک اذنی یوغیکن تصرف
ایتمکدر وبو معنی حق خداده محالدر زیرا جمله عالم انک ملکیدر فله التصرف فی ملکه کیف یشاء
وبر معناسی بودر الظلم وضع الشیء بغیر موضعه یعنی ظلم شیئی کندو موضعنک غیرینه
وضعدر بو معنادخی حق خداده محالدر زیرا حق تعالی هر نسنه یی کندو موضعنه وضع قلور واول

موضع

موضع اکا نسبتله احسن مواضع اولور اگر آنک وجه حسنی بزه خفی اولورسه ده مقصد رابع
حق انبیاده صلوات الله علیهم وسلامه واجب اولان اموری بیان ایدر معلوم اوله کیم
حق انبیاده علیهم السلام صدق وامانت وتبلیغ رسالت واجبدر ووجوب صدقلرینه
دلیل اولدر که حق تعالی انلری معجزه ایله تصدیق ایتدی پس اگر انلره کذب جائز اولوردی
زیرا کاذبی تصدیق کذبدر وخدایه کذب محالدر وهر نسنه کیم محاله مؤدی اولور اولدخی
محالدر وخدایه کذب محال اولدوغنک علتی اولدر که آنک خبری علمنک وفقی اوزرینه در
وهر خبر که علی وفق العلم اوله اول دگلدر الا صادقدر پس خبر خدا دگلدر الا صادقدر
ووجوب امانتلرینه دلیل اولدر که خدا عبادینه انلره جمیع اقوالرنده وخصالرنده اولدوغنه
دلیل قائم اولمیان افعاللرنده اقتدا ایلمه امر ایلدی پس اگر انلر بر فعل محرمه ویاخود مکروهه
خیانت ایده لردی اول فعل محرمه ومکروهه ایله امر ایلمزدی وبونکله بعض علما انبیانک
صلوات الله علیهم وسلامه جمیع معاصی ومکروهاتدن عصمتلرینه استدلال ایتدیلر ووجوب
تبلیغ رسالتلرینه دلیل اولدر که اگر انلردن خلقه ابلاغیله امر اولندقلری اموردن بر شی
کتم ایتمک واقع اولیدی اول کتمده بزم انلره اقتدا مأمور اولمامز لازم گلوردی پس
بزدخی خدا انک اوزرینه تبلیغی ایجاب ایلدوکی علم نافعک بعضیسنی محتاجلردن کتم ایتمک
حرامدر جائز اولوردی حال بو که علم نافعی محتاجلردن کتم ایتمک حرامدر وفاعلی ملعوندر
قال الله تعالی ان الذین یکتمون ما انزل الله من البینات والهدی من بعد ما بیناه للناس
فی الکتاب اولئک یلعنهم الله ویلعنهم اللاعنون پس انبیادن صلوات الله علیهم وسلامه
کتم تبلیغ رسالت متصور دگلدر نه گونه متصور اولسون که حق تعالی حبیبنه صلی الله علیه وسلم
بیورر که یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک وان لم تفعل فما بلغت رسالته
فصل خامس حق انبیاده صلوات الله علیهم وسلامه ممتنع اولان اموری بیان ایدر
معلوم اوله کیم حق انبیاده صلوات الله علیهم وسلامه کذب ممتنعدر زیرا انلره صدق
واجبدر وخیانت ممتنعدر زیرا انلره امانت واجبدر وکتم تبلیغ رسالت ممتنعدر زیرا انلره
تبلیغ رسالت واجبدر فصل سادس حق انبیاده جائز اولان اموری بیان ایدر معلوم اوله کیم
انبیایه صلوات الله علیهم وسلامه مراتب علیه لرینه ومقامات سنیه لرینه نقصه مؤدی اولمیان
اعراض بشریه جائزدر وجوازه دلیل اول اعراضک انلره وقوعلرینک مشاهده سیله

وبو وقوعك بر نیچه فائده سی واردر فائدهٔ اولی انلرك دعوالرنده صدقلرینه وخدادن
مبعوث اولدقلرینه واللری اوزرنده ظهور ایدن خوارق حق تعالی حضرتلرینك محض خلقیله
صورت بولدقلرینه دلالت ایدر زیرا اگر انلرده اول خوارقی اختراعه قوت اولیدی
نفسلرندن انلردن اسهل اولان اموری كه مثلا مرض وجوع وحر وبرددر دفع ایدرلردی
فائدهٔ ثانیه ضعیف العقل اولنلره رفقدر زیرا وقتا كیم انلردن ظهور ایدن خوارقی وخدانك
انلری مخصوص ایتدوكی خواصی كوررلر اولمیه كیم ضعف عقللرندن انلرده الوهیت اعتقاد
ایلیه لر انكیچون نصاری حضرت عیسی علیه السلام ایله والده سی مریمه رضی الله عنها الوهیت
اعتقاد ایتدكلرنده حق تعالی انلرك اعراض بشریه یه افتقارلریله اول اعتقادلرینی رد ایدوب
بیوررلر كه ما المسیح ابن مریم الا رسول قد خلت من قبله الرسل وامه صدیقة كانا یأكلان الطعام
وفائدهٔ ثالثه انلرك اجرلرینی تعظیمدر عطش وجوعلرنده وخلقك انلره ایذالرنده اولدوغی
كبی انكیچون حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بیوررلر اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الامثل
فالامثل وفائدهٔ رابعه تشریعدر سهولرنده ومرض وخوفلرنده اولدوغی كبی زیرا بز صلوتده
سهوك احكامنی بلمدك الا حضرتك سهویله وحال مرضده وحال خوفده صلاتك كیفیتنی بلمدك الا حضرتك
اول ایكی حالده صلوتی اداسیله در وفائدهٔ خامسه دنیادن تسلیدر وانك عند الله
خستی قدرینه تنبیهدر زیرا عاقل وكامل وقتا كیم بو سادات كرامك وموالی عظامك
شدائد دنیادن چكدكلرینی وانلردن وانك زخارفندن اعراضلرینی مشاهده ایدر انكله
عند الله دنیانك قدرینك خستنه استدلال ایدر نته كیم حضرت رسول اكرم صلی الله علیه
وسلم بیوررلر لو كانت الدنیا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقی كافرا منها شربة ماء خفی اولمیه
اعراض بشریه نك انبیا اوزرلرینه صلوات الله علیهم وسلامه وقوعلری سائر ناس اوزرلرینه
وقوعلری كبی دكلدر زیرا اول اعراضك انلردن حدلری بدن ظاهردر فقط اما قلب شریفلرینه
انلرده اولان معارف انوار اعتبار ایله هرگز اعراض بشریه نك استیلالری یوقدر بلكه انلرك
حاللری جمیع احوالده علی حد سوادر پس مرض وامثالی قلب شریفلرنده اولان معارف
وانواردن ادنی ضرر ویرمز وصفالرندن بر جزئی نسنه ایكدر ایلمز وسائر ناس كبی انلره
ضجر وانحراف وقوای باطنیه لرینه ضعف موجب اولمز وكذلك نوم وامثالی انلرك بدن
مطهرلرینه مستولی اولوب قلب شریفلرینه یول بولمز اول اجلدن كوزلری اویور قلبلری

اویومز

اویومز نته كیم حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم بیوررلر ان عینی تنامان ولا ینام قلبی
مقصد سابع كلمهٔ توحیدك كه لا اله الا الله محمد رسول الله كلمه سیدر حق خداده واجبه
وممتنعه وجائزه وحق رسللرده واجبه وممتنعه وجائزه اولان اموری علی طریق الاجمال
مشتمل اولدوغی بیان ایدر معلوم اوله كه الهك ایكی معناسی واردر بر معناسی هو الواجب
الوجود المستحق للعبادة دیمكدر پس بو وجه اوزره لا اله الا الله دیمك لا مستحق للعبودیة له
الا الله دیمكدر وبر معناسی هو المستغنی عن كل ما سواه والمفتقر الیه كل ما عداه دیمكدر پس
بو وجه اوزره لا اله الا الله دیمك لا مستغنی عن كل ما سواه ولا مفتقر الیه كل ما عداه
الا الله دیمكدر وبو معنی اولكی معنادن اظهر واقربدر وانك اصلیدر زیرا عبادت اولنمغه
مستحق اولان كیمسنه در كه اول جمیع ما سواسندن غناء مطلق ایله مستغنی وجملهٔ ما عدا انكا افتقار
كلی ایله مفتقر اوله وبو معنی اوزرینه جمیع عقائد ایمان بو كلمهٔ مشرفه نك تحتنده مندرج اولدی
اول اجلدن بو معنا اختیار اولندی پس بو معنی اوزره اله ایكی معنایه حاملدر معنای اول
انك جمیع ما سواسندن استغناسیدر وبو معنا خدایه وجود وقدم وبقا وحوادثه مخالفت
ونفسیله قیام ونقایصدن تنزه ایجاب ایدر زیرا اگر انكا وجود وقدم وبقا وحوادثه مخالفت واجب اولمیه
انك حادث اولماسی لازم كلوردی پس بر محدثه محتاج اولوردی خدایه احتیاج محالدر زیرا انكا جمیع
ما سواسندن استغنا واجبدر واگر انكا ذاتیله قائم اولمق واجب اولمیدی ذاتندن غیری بر ذاته
محتاج اولوردی وخدایه احتیاج محالدر زیرا انكا غناء مطلق واجبدر واگر انك نقایصدن
تنزهی واجب اولمیدی ذاتندن اول نقایصی بر دافعه محتاج اولوردی وجمیع ما سوادن غناسی
واجب اولان واجب الوجوده احتیاج محالدر وبو كا خدا وجوب وسمع وبصر وكلام داخل اولور
زیرا دلیل عقلی ایله ثابت اولدیكه بو صفات نقایصدر پس اگر خدا بونلر ایله متصف اولمیدی
بونلرك ضدلری ایله متصف اولمق لازم كلوردی زیرا ارتفاع ضدین جائز دكلدر وخدا
بالاجماع نقایصدن منزهدر اویله اولیجق بو صفات ایله متصف اولمسی واجبدر وبو معنادن
خدانك عز وجل افعال واحكامنده اعراضدن منزه اولدوغی اخذ اولور واعراضی محصل
بو شیئه افتقاری لازم كلور وخدایه افتقار محالدر پس انكا جمیع ما سوادن استغنا واجبدر
وكذلك حكمتلردن بونسنه نك فعلی ویا خود تركی انك اوزرینه واجب اولمدوغی اخذ اولنور
زیرا اگر حكمتلر بونسنه عقلا انك اوزرینه واجب ویا خود مستحیل اولیدی خدا اول شیئه

محتاج اولوردی حال بوکه انك غناء مطلق ایله اتصافی معلوم اولدی ومعنای ثانی
جمیع ماعدانك اکا وجوب افتقارلریدر وبو معنی خدایه حیات وعموم علم وقدرت
وارادت ایجاب ایدر زیرا جمیع ماسوانك خدایه وجوب افتقارلری اکا وجوب قدرت
عامه یی مستلزم اولور ووجوب قدرت عامه وجوب ارادت عامه یی مستلزم اولور
ووجوب ارادت عامه اکا وجوب علمی مستلزم اولور زیرا قدرتك تأثیری ارادتك
وفقی اوزره در وارادتك تأثیری علمك تأثیری وفقی اوزره در پس اگر بو صفاتدن بریسی
منتفی اولیدی حوادثدن برنسنه موجود اولمزدی واکا برنسنه نك احتیاجی قالمزدی
واکا برنسنه محتاج اولماسی جائز دکلدر زیرا جمیع ماسوا افتقار کلی ایله اکا مفتقرلردر
وبو معنی خدایه عز وجل وحدانیت ایجاب ایدر اگر الوهیتده حاشا وکلا انك شریکی اولیدی
ایکیسنك دخی کرك متفق اولسونلر وکرك مختلف اولسونلر عجزلری لازم کلوردی اول وجهله اولیجق
عالمده برنسنه موجود اولمزدی وجمیع ماسوانك خدایه وجوب افتقارلرندن عالمك
بأسره حدوثی اخذ اولنور زیرا اگر اجزاء عالمدن بر جزء قدیم اولیدی اول جزء خدادن
مستغنی اولوردی حال بوکه برنسنه نك استغناسی جائز دکلدر بلکه اشیادن هر بری افتقار
کلی ایله اکا مفتقرلردر وبو معنادن کائناتده آنده غیرینك بر شیئده تأثیری اولیدی
اول شیئك خدادن استغناسی لازم کلوردی ولازم باطلدر زیرا آندن بو شیئك
استغناسی جائز دکلدر بلکه جمیع اشیانك ذاتلرنده وصفاتلرنده اکا محتاج اولدقلری
ثابتدر ومحمد رسول الله کلمه سی حق رسلده صلوات الله علیهم وسلامه واجبه وجائزه وممتنعه
اولان اموری مشتملدر رسولك لفظ الله اضافتی حق تعالی حضرتلرینك حضرت محمد
صلی الله علیه وسلم رسالته اختیار ایتدوکنی اقتضا ایدر واول اختیاره انك معجزات
غیر محصوره سی دلالت ایدر وحضرته صلی الله علیه وسلم رسالتنده تصدیق ایتمك آنك
جمله خبر ویردوکی نسنه یه تصدیق ایتمکی مستلزمدر پس جمیع رسله وملائکه یه وجمله کتب
سماویه یه وروز جزایه وحشر اجساده وعذاب قبره وصراطه ومیزانه وحوضه وشفاعته ایمان
بو کلمهٔ مشرفه یه داخلدر زیرا حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم بو جمله ایله خبر ویرشدر بوندن
یعنی رسول الله اولمدن حضرته صلی الله علیه وسلم صدقك وجوبی وآندن صدقك امتناعی اخذ
اولنور زیرا اگر اندن حاشا وکلا کذب وخیانت جائز اولیدی اسرار وخفیاته عالم اولان خدانك

مفتقر

رسول

رسول وامینی اولمازدی زیرا حق تعالی سابق علمنده انك صدق وامانتنی بلدی وانی کندونك
سرو حیننه امین قلدی پس فی نفس الامر خدانك آندن بلدوکنك خلافی ظهور ایتمك محالدر
ومحاله مؤدی اولان نسنه دخی محال اولور وبوندن حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلمك جمیع فعل
منهیاتك امتناعی اخذ اولنور زیرا حق تعالی قوللرینه اکا اقوال وافعالنده اقتدا ایله امر ایلدی
پس انك جمیع افعال واقوالی حضرت حقك رضای شریفی اوزره اولمق لازم کلدی
وبو کلمه دن انك اوزرینه اعراض بشریه نك جوازی اخذ اولنور زیرا بو کلمه حضرته صلی الله
علیه وسلم رسالت اثبات ایدر وانك حقنده رتبهٔ رسالته مانع اولان نسنه ممتنع واعراض
بشریه نك بر یسی رتبهٔ نبوته مانع دکلدر اویله اولیجق اندرك حضرت رسول الله صلی الله علیه
وسلمه عروضلری ممتنع اولمز وسائر انبیا ورسل دخی حضرت رسول کبیدر پس هر نه کیم حضرت حقنده
واجب اولور وهر نه کیم حضرت حقنده ممتنع اولور وهر نه کیم حضرت حقنده جائز اولور اندرك
حقلرنده دخی جائز اولور پس بو تقریردن کلمهٔ شهادتك عقاید ایماندن حق خداده وحق رسلنده
هر مکلفك اوزرینه معرفتی واجبه اولان اموری متضمنه اولدوغی معلوم اولدی واول اجلدن شارع
انی جزء ایمان قلدی وقلدر دن انلر ایمانی قبول ایتمدی وکیمك که آخر کلامی بو کلمه اوله جنته داخل اولور
بیوردی زیرا مکلف مادامکه آخر حیاتنده خدایه ورسلنه متعلقه اولان عقاید ایمان ایله متصف اولمیه
نارده خلوددن نجات بولمز وزمرهٔ سعدایه ملحق اولمز وانسانك اوزرینه غالب اولان اول وقت
تألمده جمیع عقاید ایمانیه استحضارك صعوبتیدر پس شارع فضل عظیمی ولطف عمیمی مقتضاسنجه
بو کلمهٔ سهله یی اکا تعلیم ایتدی تاکیم اول وقتك وصعبده مشقتسز انکله جمیع عقاید ایمانیه
لسانیله ویاخود قلبیله ذکر ایلیه اول اجلدن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی من کان
آخر کلامه لا اله الا الله دخل الجنة وبیوردی من مات وهو یعلم ان لا اله الا الله دخل الجنة حدیث
اولی نطقه قادر اولان حقنده در وحدیث ثانی قادر اولمیان حقنده در پس هر عاقله لازم اولان
اولدر که بو کلمهٔ شریفه نك ذکرنی اکثار وعقاید دینیه دن آنك مشتمل اولدوغی اموری استحضار
ایلیه والله اعلم خفی اولمیه کیم اهل سنت وجماعت رضی الله عنهم اصول دینده اتفاقلرندن صکره
شرعیه ده ومسائل اجتهادیه ده اختلاف ایتدیلر واصول ارکان اجتهاد دورتدر کتاب
وسنت واجماع وقیاسدر واصل اجتهادی وانك ارکانی واصولی اجماع صحابه دن رضی الله
عنهم اخذ ایتدیلر زیرا انلره حلال وحرامدن بر مسئله واقع اولدقده اجتهاده رجوع ایدوب

کتاب الله ایله بدء ایدرلردی و اگر انده بر نص ظاهره مصادف اولورلرسه آنکله تمسک
ایلیوب اول مسئله‌نك حکمی انك مقتضاسی اوزره اجرا ایدرلردی و اگر انده بر نص بولمزلر
ایسه سنته رجوع ایدوب آنکله تمسک ایدرلردی و اگر انده حضرتدن صلی الله علیه وسلم بر خبره
واقف اولمزلرسه اجتهاده رجوع ایدرلردی پس انلرده ارکان اجتهاد ایکی یاخود اوچ ایدی
و انلردن صکره اجتهاد ورثت اولدی زیرا انلرك بو حکم اوزرینه اجماعلری حجت شرعیه‌در و صحابه
کرامك رضوان الله علیهم اجمعین حضراتنك ضلال اوزرینه جمع اولمدقلری قطعاً بزم معلوممزدر
زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم لا تجتمع امتی علی الضلالة بیورمشدر لکن اجماع بر نص
خفی و یاخود جلیدن خالی اولمز زیرا بز علی القطع بیلورز که صدر اولك ثبت و توقیفسز برامرك
اوزرینه جمع اولمزلر پس مستند اجماع یا نص خفیدر و یاخود نص جلیدر زیرا احکام مرسله‌نك اثباتی
جائز دکلدر و قیاس اجتهادك مستندی اجماعدر و جواز اجتهادده اولدیغی یعنی اجماع دخی بر نص
مخصوصه مستنددر پس اصول اربعه حقیقتده ایکی‌یه راجعدر که کتاب و سنتدر و بالجمله قطعاً
و یقیناً بیلورز که عبادات و تصرفاتده حوادث و وقایعه حصر و عدی بو قدر دینه قطعاً و یقیناً بیلورز که
هر واقعه‌ده بر نص وارد اولمامشدر و انك تصوری دخی ممکن دکلدر پس نصوص متناهیه
و حوادث و وقایع غیر متناهیه اولیجق و متناهی اولمیانی متناهی اولان ضبط ایتمك ممکن اولمیجق
قطعی معلوم اولدیکه قیاس و اجتهاد واجب الاعتبار در تا که هر واقعه‌نك صددنده بر اجتهاد
اوله بعده اجتهادك مرسل اولوب ضبط شرعدن خارج اولمسی جائز دکلدر زیرا قیاس مرسل
شرع آخردر و مستندسز بر حکمی اثبات وضع آخردر و احکامی وضع ایلین شارعدر پس مجتهده
واجب اولان اولدر که اجتهادنده بو ارکاندن عدول ایتمیه و شرائط اجتهاد مطلق بشدر
شرط اول لغت عربك معرفتیدر و بو معرفت مجتهده آلت منزله سنده‌در شرط ثانی
تفسیر قرآن عظیمه خصوصاً احکامه متعلق اولان یرلرینه عارف اولمقدر و مواعظ و قصصه
متعلق اولان آیاتك تفسیرینه عارف اولمامق اجتهاده ضرر ویرمز شرط ثالث
اخبارك متنلرینه و اسنادلرینه عارف اولمقدر و نقله و رواتك حاللرینی احاطه
ایلمکدر و انلرك عدول ثقاتلرینی و مطعون و مردودلرینی بیلمکدر و اول اخبارده وقایع
خاصی احاطه ایتمکدر و عام اولوب واقعهٔ خاصه‌ده وارد اولانه و خاص اولوب
حکمی جمله‌یه شامل اولانه عالم اولمقدر شرط رابع فرض و واجب و ندب و اباحت

وحظر

وحظر و کراهت بیننده اولان فرقی بیلمکدر تا که بو وجوهدن بر وجهی اجتهادنده ترك ایتمیه
و انك اوزرینه بولنمردن بر باب بر بابه مختلط شرط خامس صحابه و تابعینك مواقع اجماعلرینی
بیلمکدر تا که اجتهادی اجماعه مخالف اولمیه پس بو بش شرطك اعتبارلری لازمدر تا که اتباع ما
و تقلیدی واجب اولان مجتهد اوله زیرا هر حکم ذکر اولنان اجتهاد کبی بر اجتهاده مستند
اولمیه و اول مرسل و ملهمدر و دیدیلر که مجتهد بو بش معرفتی تحصیل ایده جك اولورسه
اکا اجتهاد جائز اولور و عامه‌یه اکا تقلید ایتمك و انك فتواسیله اخذ ایلمك واجب اولور
روایت اولنورکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم معاذ ابن جبل حضرتلرینی رضی الله عنه
قاضی ایدوب یمنه کوندردی و دیدیکه یا معاذ یمنه واردقده نیله حکم ایدرسن معاذ حضرتلری بیوردیکه
کتاب الله ایله حکم ایدرم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه اگر کتاب اللهده
بولمزسك نیله حکم ایدرسن معاذ رضی الله عنه بیوردیکه رسول اللهك سنتیله حکم ایدرم
حضرت صلی الله علیه وسلم بیوردیکه اگر سنت رسول اللهده بولمزسك نیله حکم ایدرسن معاذ
حضرتلری بیوردیکه اجتهاد ایدرم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیکه الحمد لله الذی وفق
رسول رسوله لما یرضاه و امام علی رضی الله عنه حضرتلری بیوردیکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
بنی قاضی ایدوب یمنه کوندردی دیدیکه یا رسول الله بن هنوز کنجم خلق آراسنده نیجه حکم ایده‌یم
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کوکسمه اوردی و دیدیکه اللهم اهد قلبه و ثبت لسانه
و حضرتك صلی الله علیه وسلم بو دعاسندن صکره ایکی کیمسنه‌نك آراسنده بکا شک ایتمك واقع
اولمدی و مجتهد عقلیاتده و شرعیات اصلیه و فرعیه‌ده کاه خطا ایدر و کاه اصابت ایدر
زیرا حق واحددر و بعض اشاعره و معتزله ذاهب اولدیلر که انلرده قاطع یعنی دلیل قطعی اولمیان
مسائل شرعیه و فرعیه‌ده هر مجتهد مصیبدر زیرا حق متعدددر اگرچه بونلرك مذهبلری هر مجتهدك
علی الاطلاق تصویبنی اقتضا ایلدی لکن نصوص و اجماع بونلری هر ناظری تصویبدن و هر قائلی
تصدیقدن منع ایتدی و بو مقامك تحقیقی اولدر که مسئلهٔ اجتهادیه‌ده مجتهدك اجتهادندن
اول حق تعالی حضرتلرینك بر حکم معینی اولمامق وارد اولمق وار و حکم معینی اولدوغی تقدیرجه
خدادن اول حکم معیننك اوزرینه دلیل اولمامق و دلیل اولمق وار و اول دلیل قطعی اولمق وار
ظنی اولمق وار و هر احتماله بر جماعت ذاهب اولوب مذهب درت اولدی و بو درت مذهبدن
مختار اولان اولدر که هر حادثه‌ده حکم خدای معینی واردر و انك اوزرینه دلیل ظنی واردر اگر مجتهد

اول دليلي بولورسه اصابت ايدر و اكر بوله‌مزسه خطا ايدر و حكمك غموض و خفاسي جهتندن مجتهد
آني اصابت ايله مكلف دكلدر اول اجلدن مجتهد مخطي خطاسنده معذور و اجتهادنده
مأجور اولور زيرا حكم شرعينك دليلي طلبده مقدورني بذل قلور و بو مذهبده مخطي آثم
اولمدوغنده خلاف يوقدر و خلاف شونده دركه خطاسي ابتداء و انتهاده ميدر يوخسه
يالكز انتهاده ميدر يعني خطاسي دليله و حكمه نظر ايله ميدر جميعا و ياخود حكمه نظر ايله ميدر فقط
بعض مشايخ اوله ذاهب اولدي و ابو منصور ماتريدي حضرتلري رضي الله عنه آني اختيار ايتدي
و مكلفك اوزرينه اجتهادده يا تده حجت قطعيه اقامتي جائز دكلدر و بو محلك تفصيلنه واقف
و مجتهد كاهي خطا ايتدوكنك دليللرينه عارف اولمق مراد ايدن تلويحه و شرح تنقيحه مراجعت
ايلسون خفي اولميه كه الان اجماع اجتهادده مطلقك ائمه اربعه‌ده منحصر اولدوغنك اوزرينه
منعقد اولمشدر و انلردن صكره بو منصبي دعوي ايده‌نك دعواسي مقبول و اجتهاديله عمل معقول
كورلمامشدر پس عامه ناسه واجب اولان اولدركه بونلردن برينك مذهبيله اخذ
ايليه‌لر و بونلرك مذهبلرندن غيري بر مذهب ايله عمل ايتميه‌لر و اخذ ايتدكلري مذهبدن
بلا ضرورت بر مسئله‌ده مذهب آخره انتقال ايتميه‌لر زيرا بالكليه بر مذهبدن بر مذهبه انتقال
جائز دكلدر زيرا اول العياذ بالله شريعتله تلاعبدر اكر دينورسه كيم لا مذهب للعامي
و انما مذهبه فيما يسأله مذهب من يسأل عنه قوللرينك معناسي نه‌در جواب اولدركه
بو قولك ظاهريله عمل جائز دكلدر بلكه مذهبه فيما يسأله مذهب من يسأله من مذهبه ايله
تأويل واجبدر زيرا عاميك مذهبي يوقدر انك مذهبي مفتينك مذهبيدر ديمك
عظيم غلط و خبطه مؤديدر و قاضي‌يه بونلردن برينك مذهبيله و كندو مذهبنده صحيح
و مفتي به ايله حكم ايتمك واجبدر و قول ضعيف ايله ايتدوكي حكم نافذ دكلدر و مسئله
اجتهاديه‌ده حكم قاضي نافذدر انك نقضي جائز دكلدر ديدكلري قاضئ مجتهد حقنده‌در
اما قاضئ مقلد مذهبنده قول صحيحدن غيريله عمل ايتمك جائز دكلدر فتواي صغراده دركه
قاضي مسئله اجتهاديه‌ده مذهبني اونودوب غيري مذهب ايله حكم ايلسه امام اعظم
عندنده حكمي نافذ اولور و امام ابو يوسف ايله امام محمد عندنده مطلقا يعني نسيانا و عمدا
نافذ اولمز و محيطده و غيرنده مذكوردر كه فتوي امامين قوللري اوزرينه‌در اما عمدا ترك
ايده‌نك نافذ اولمدوغي زيرا عمدا مذهبني ترك ايلين لهوا باطل اچون ترك ايدر

قصد جميل

قصد جميل اچون ترك ايلمز اما نسيانا ترك ايده‌نك نافذ اولمدوغي زيرا پادشاه آني كندو
مذهبيله حكم ايتمك اچون قاضي ايتدي آخر مذهب ايله حكم ايتمك اچون قاضي ايتمدي و بو جمله قاضي
مجتهدده‌در اما قاضي مقلدي پادشاه قاضي ايتدي الا مثلا مذهب امام اعظم ايله حكم ايتمك اچون
پس اول مخالفته قادر دكلدر زيرا مذهبنه مخالف حكمه نسبتله معزولدر انتهى كلامه حاصلي پادشاه
بر كيمسنه‌يه سني فلان كيمسنه‌نك مذهبي اوزره قاضي ايلدم ديسه اكر اول مقلد ايسه الا اول مذهبده
صحيح و مشهور اولان قولدن تجاوز ايلمك جائز دكلدر و اكر مجتهد ايسه الا اول مذهبدن تجاوز ايتمك
جائز دكلدر زيرا توليت آني اول مذهبه حصر ايتمشدر شيخ قاسم فتواسنده بيورر كه قاضي
مقلده قول ضعيف ايله حكم ايلمك جائز دكلدر زيرا اول اهل ترجيحدن دكلدر پس انك
قول صحيحدن عدولي بر قصد غير صحيح اچوندر و قول ضعيف ايله ايتدوكي حكم نافذ دكلدر زيرا
قضاسي حق ايله قضا دكلدر زيرا حق قول صحيحدر و قول ضعيف قضا ايله قوي اولور ديدكلري
مراد قاضي مجتهدك قضاسيدر انتهى كلامه پس زمانمز قاضيلرينه قول ضعيف ايله حكم ايتمك جائز دكلدر
بلكه انلره قول قوي ايله حكم ايلمك واجبدر و قول ضعيف ايله حكم ايتدكلري تقديرجه حكملري
غير نافذدر زيرا مرجوح راجح مقابله‌سنده عدم منزله‌سنده‌در بو شبهه‌ده و مخفي اولميه كه مجتهد
اوچ طبقه اوزره‌در طبقه اولي شرعده مجتهدلر طبقه‌سيدر و انلر ائمه اربعه‌در و بونلر احكامي
فروعي تأسيس ايتدكلري اصول و قواعد اوزره ادله اربعه‌دن كه كتاب و سنت و اجماع و قياسدر
استنباط ايدرلر و اصول و فروعده بر كيمسنه‌يه تقليد ايتمزلر و طبقه ثانيه مذهبده مجتهدلر طبقه‌سيدر
اصحاب ابي حنيفه‌دن ابي يوسف و محمد و زفر و حسن كبي و بونلرك استادلري وضع ايلدوكي
اصول و قواعد اوزره استنباط احكامه قادر اولدقلري جهتندن استادلرينه بعض احكامده
مخالفت ايلديلر و اصولده مخالفته قادر اولمدقلري اجلدن مالك و شافعي و احمد كبي مذهبده
معارضلردن ممتاز اولديلر و طبقه ثالثه مسائلده مجتهدلر طبقه‌سيدر خصاف و جعفر طحاوي كبي
زيرا بونلر و بونلرك امثالي امامك اصول و فروعده مخالفته قادر دكلدر لكن امامك تقرير ايتدوكي
اصول و بسط ايلدوكي قواعد مقتضاسي اوزره امامدن آنده نص اولمدوغي مسائلده استنباط
احكامه قادرلردر و مقلد دورت طبقه‌در طبقه اولي اصحاب تخريج طبقه‌سيدر رازي و كرخي
و بزدوي كبي و بو طبقه‌نك اهلي اجتهاده قادر دكللردر لكن اصولي احاطه و مأخذي ضبط ايتدكلري
جهتندن صاحب مذهبدن منقول اولان قول مجملي تفصيله و حكم مبهمي بيانه قادرلردر طبقه ثانيه اصحاب ترجيح

طبقهٔ سیدر ابی الحسن القدوری وصاحب الهدایه کبی و بو طبقه اهلنک شانلری هذا اشبه
اوفق للقیاس وهذا اوفق للناس قوللریله بعض روایاتی بعض آخرک اوزرینه تفضیلدر
طبقهٔ ثالثه اصحاب تمییز طبقه سیدر و اصحاب متون معتبره کبی صاحب کنز وصاحب مختار کبی
وصاحب وقایه وصاحب المجمع کبی و بو طبقه نک اهلنک شانلری اقوی ایله قوی وضعیف
وظاهر روایتله روایهٔ نادره بیننی تمییز ایتمکدر طبقهٔ رابعه تمییز مذکوره قادر اولمیانلرک طبقه سیدر
و بو طبقه نک اهلی غث ایله سمین وشمال ایله یمین بیننی تمییز وفرق ایتمزلر وحاطب اللیل کبی
بولدقلرینی جمع ایدرلر و بونلره تقلید ایلمک جائز دکلدر والله تعالی اعلم بالصواب
خاتمه نک ملت حنفیه و شریعت اسلامیه دن خارج اولان طوائف بیاننده در
معلوم اوله کیم ملت اسلامیه دن خارج اولنلر ایکی قسمدر بر قسمی اهل کتابدر و اهل کتاب
اولنلرک مناکحه لری واکل ذبیحه لری جائزدر و اهل کتاب اولمینلرک مجوسی و وثنی وصابی
کبی مناکحه لری واکل ذبیحه لری جائز دکلدر و اهل کتابک اعظم و اشهری یهود و نصارادر
و یهود موسی علیه السلامک امتی در و کتابلری تورات در و موسی علیه السلام هدنا الیک دیدیکی
ایچون انلر بو اسمله تسمیه اولنمشدر هدنا الیک دیمک رجعنا و تضرعنا الیک دیمکدر
و نصارا عیسی علیه السلامک امتی در و کتابلری انجیلدر و نصران نام بر قریه ده ساکن اولدقلری
ایچون بو اسمله تسمیه اولنمشلردر و سمادن اول نازل اولان کتاب توراة ایدی زیرا حضرت موسی
علیه السلامدن اول نازل اولانه صحف دینوردی کتاب دینمزدی پس اول کتاب اسمیله مسمی
اولان توراة اولدی و جمیع بنی اسرائیل توراة ایله متعبدلر و انک احکامنی التزامنی مکلفلر ایدی
و عیسی علیه السلامک اوزرینه نازل اولان انجیلده احکام یوغیدی بلکه رموز و امثال و مواعظ
و مزاجر ایدی و بونلردن ماعدا شرایع و احکام توراته حواله اولنمش ایدی اول جهتدن یهود
عیسی علیه السلامه تابع اولمدیلر و اول موسی علیه السلام متابعت و حکم توراته موافقت ایله مأمور
ایکن تبدیل و تغییر ایتدی دیدیلر و اول تغییرات عیسی علیه السلامک اوزرینه عد ایتدیلر و عد ایتدکلری
تغییرلر انک بریسی سبتی احده تغییریدر و بریسی لحم خنزیرک اکلنی تغییریدر و بریسی ختانلر و بو کبی
غسللر و غیر ذلک زیرا طائفهٔ یهود نسخه قائل دکللردر کما سیأتی و اهل اسلام دیدیلر که
حضرت محمدک صلی الله علیه وسلم شریعتندن ماعدا جمیع شرایع سابق ولاحقه محتاجلر ایدی
و شریعت لاحقه شریعت سابقه یی تکمیل ایدردی اول اجلدن عیسی علیه السلام اکثر شریعتنده نصارایی

توراته

توراته حواله ایلدی پس عیسی علیه السلام موسی علیه السلامک شریعتنی متور ایتدی و ایکیسی دخی
حضرت محمدک صلی الله علیه وسلم قدوم شریفلریله تبشارت ایتدیلر و امتلرینه اکا ایمان وطاعت
و معاونت و مظاهرت ایله امر ایلدیلر و انلر حضرتنک صلی الله علیه وسلم کلمزدن اول وجود شریفلرینه
منتظر ایدیلر و کلدکدن صکره دخی کندولردن اولمیوب عربدن اولدوغنه حسد ایدوب کافر
اولدیلر قال الله تعالی وکانوا من قبل یستفتحون علی الذین کفروا فلما جاءهم ما عرفوا کفروا به
فلعنة الله علی الکافرین معلوم اوله کیم حضرتنک صلی الله علیه وسلم نبوت و رسالتنه دال اولان
امور چوقدر و اول امورک مرجعی ایکی طریقه در طریق اول عقلیدر و طریق ثانی نقلیدر و طریق
عقلی بونیجه وجهدر وجه اول قرآن عظیمک بلاغتیدرکه اول انس و جنی معارضه سندن
عاجز ایتمشدر وجه ثانی مغیباتدن خبر ویردوکی و انلر خبرینه مطابق اولدقلریدر وجه ثالث
حکمت نظریه ده و حکمت عملیه ده عقلانک نیجه یللرده تعلیم ایله واصل اولمدقلری مرتبه یه تعلمسز
و علم ایله معروف بوکیمسنه یه مقارنتسز واصل اولدوغیدر وجه رابع اندن نقل اولنان معجزاتدر
انشقاق قمر و تسلیم حجر و انقیاد شجر کبی اگرچه اول معجزاتک هر بری آحاد قبیلندندر لکن مجموعی
کثرتده حد تواتره واصل اولمشدر و بعضیسی اعتبار مجموعیله تواتره ایرشمشدر وجه خامس
کمال و تکمیلدر حتی صحابه و تابعیندن اوندن بیکدن زیاده کیمسنه ولایت مقامنه واصل اولمشلردر
و حضرته صلی الله علیه وسلم متابعت سببیله حضیض نقصاندن اوج کماله ایرشدیلر و نبوتدن
مقصود اولنان تکمیلدر و حضرتندن ظهوره کلن تکمیل سائر انبیادن صادر اولان تکمیلدن اکثر
و اکمل اولدی اول اجلدن جمیع انبیا و مرسلیندن اکرم و افضل اولدی صلوات الله علیه و سلامه
و علیهم اجمعین و علی الذین سلکوا سنن سنتهم الی یوم الدین وجه سادس سیر نبیله و بره متواتره
اولان اوصاف شریفه و نعوت منیفه سیله استدلالدر و اول اوصاف شریفه نک چوقدر جمله دن
بری اول عمرندن آخرنه دک صدقه ملازمتیدر و بری دنیای دونی ترک و اهالی و آندن و انک
زخارفندن علی الدوام اعراضیدر و بری کرم و سخاده نهایتده واقع اولدوغیدر و بری شجاعتنک
مرتبهٔ اعلاسنده اولدوغیدر حتی هرگز اندن فرار واقع اولمدی فرار دکل بلکه بر معرکه ده هر
نه کلور رعب شدید اوله محلندن حرکت ایتدی و بری فصاحت و بلاغتده اعظم درجاتده واقع
اولدوغیدر حتی انک فصاحت و بلاغتنده فصحاء عدنان و بلغاء قحطانی عاجز و زبون ایتدی
نته کیم اوتیت جوامع الکلم قولیله بو معنایه اشارت بیوردی و بری اداء رسالتده انواع

مشاق ومتاعبه تحملیدر و اول مشاق متاعبله دعواسنده مصر اولدوغی و عومنه اصلا
فتور عارض اولمدوغی حق اوزرینه اولدوغنه دلیلدر و بری اهل دنیا ایله غایت ترفعده
و فقرا و مساکین ایله نهایت تواضعده اولدوغیدر و بری حسن خلقیدر و بری حسن ذاتی
و محاسن صفاتیدر عبدالله بن رواحه رضی الله عنه بو معنی یه اشارت ایدوب بیورر
بیت لو لم تکن فیه آیات مبینة لکان منظره ینبیك بالخبر و ابو ذر حضرتلری رضی الله عنه
حضرتنك صلی الله علیه وسلم جمال با کمالنی کورکده ایمانه کلدی لما رأیت وجهه عرفت انه لیس وجه کذاب
بیوردی و طریق نقلی حق تعالی حضرتلرینك کتب ماضیه ده حضرتنك صلی الله علیه وسلم نبوتنه ن
نصیدر و کچمش پیغمبرلرك انك نبوت و رسالتنه شهادتلری و امتلرینه انك اتباعنه وصیتلریدر
و یهود و نصارا تبدیل و تغیرده بو دکلو مبالغه ایتمشلر ایکن ینه الآن الّرنده اولان توراته و انجیل
و زبورده حضرتنك صلی الله علیه وسلم نبوتنه نص موجوددر و بو معنی کتب التمهیده حضرتلرینك صلی الله
علیه وسلم ذکر شریفی بو مرتبه دکلدر تبدیل و تغییر آنك جملەسنی ازاله یه قادر اوله و بزم علمامز رضی الله
عنهم و شکر سعیهم الآن یهود و نصاری الّرنده اولان کتابلرده کی نصوص اخبارك اکثرینه مطلع
اولدیلر و بعضیلر اول نصوص و بشاراتی و اخبار و اشاراتی افراد با التالیف ایتدیلر بز دخی
اول نصوص و بشاراتك بعضیسنی ذکر ایده لم دکتابلری بعون الله تعالی انلر ایله مزین قلالم
النص الاول یهودك الآن الّرنده اولان توراتده مسطوردر که حق تعالی موسی علیه السلامه دیدیکه
انی لا قیم لبنی اسرائیل من بنی اخوتهم نبیا مثلك اجعل کلامی علی فیه فمن عصاه انتقمت منه
پس خدانك عز و جل من بنی اخوتهم قولی دلالت ایدر که اول بعث اولنجق پیغمبر بنی اسرائیلدن
دکلدر اویله اولیجق اخوتدن مراد یا عربدر و یا خود رومدر روم اولمق جائز دکلدر زیرا رومدن
ایوب علیه السلامدن غیری پیغمبر کلمدی و ایوب علیه السلام موسی علیه السلامدن چوق
زمان اول ایدی آیمدی اخوتدن مراد عرب اولدوغی متعین اولدی عرب ایسه اسمعیل علیه السلامدن
صکره پیغمبر کلمدی و اسمعیل علیه السلامك رسالتی موتیله منتهیه اولدی زیرا موتندن صکره
عموم بعث بزم پیغمبرمزدن غیره ثابت اولمدی پس توراتك بشارت ایتدوکی پیغمبر
بزم پیغمبرمز اولدوغی مقرر اولدی اکر دینورسه کیم سأقیم لبنی اسرائیل قولی حضرتنك صلی الله
علیه وسلم بعثتنك بنی اسرائیل انحصارینه اقتضا ایدر حال بو که حضرت رسولك
صلی الله علیه وسلم بعثتی کافهٔ ناسه عامه در نته کیم و ما ارسلناك الا کافة للناس

قولی

قولی بوکا دلیلدر جواب اولدر که اقتضاء مزبور ممنوعدر زیرا انده ادات حصر یوقدر
و بنی اسرائیلی تخصیص بیوردوغی یهودك توهملرینی دفع ایچوندر زیرا یهود توهم ایدرلردیکه
آنلره کندولردن اولمیان بعث اولنمیه النص الثانی ینه توراتده مذکوردر و واقعدر که
جاء الله من جبل سیناء و اشرف من جبل ساعین و استعلن من جبال فاران و معه
جماعة من جبال فاران پس خدانك عز و جل جبل سینادن کلمه سی موسی علیه السلامه امرینك
و شرعینك کلمه سندن و انده موسی علیه السلامه توراتك انزالندن عبارتدر پس جاء الله
جاء امر الله و شرعه دیمکدر و بو قرآن عظیمده و جاء ربك قولینك نظیریدر و جبل ساعیندن
اشراقی عیسی علیه السلامه انجیلی انزالندن و دینی اظهارندن عبارتدر زیرا ساعین جبال
رومدن بر طاغك اسمیدر و جبل فاراندن استعلانی فرقانی انزالندن و آندن حضرت
محمدی صلی الله علیه وسلم بعثتندن عبارتدر زیرا فاران مکه اولدوغنده شك یوقدر
پس حق تعالی توراتده بزم پیغمبرمزك صلی الله علیه وسلم شرعنك ظهورندن کمال ظهوری
موذن اولان استعلان ایله تعبیر بیورمشدر و بونك نظیری قرآن عظیمده لیظهره
علی الدین کله قولیدر النص الثالث حق تعالی توراتده اسمعیل علیه السلامك والده سی
هاجر کندو یه تضرع و نیاز ایتدکده بیوردیکه قد سمعت خشوعك فی اسمعیل و سنکون یده
فوق یدی الجمیع و معلوم و مقرردر که اولاد اسمعیل علیه السلامك الّری اسحاق علیه السلامك
اولادینك الّری آلتنده ایدی زیرا نبوت اولاد اسحاق علیه السلامده ایدی و حق تعالی
حضرت محمدی صلی الله علیه وسلم بعث ایتدکده اولاد اسمعیل علیه السلامك الّری جملەنك
الی اوستنده اولدی و نبوت آنلره رجوع ایتدی و حق تعالی انلری حضرتك وجود شریفی
سببیله غنی ایلدی و انلره برکت ویردی النص الرابع حق تعالی توراتده و زبورده حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلمی وصف ایدوب بیوردیکه تدین له الامم بالطاعة و الانقیاد و لانه
یخلص المضطر البائس ممن هو اقوی منه و ینقذ الضعیف الذی لا ناصر له و یرؤف بالضعفاء
و المساکین و انه یعطی من ذهب بلاد سبا و یصلی علیه فی کل وقت و یدوم امره الی آخر الدهر
بائس محتاج قوی دیمکدر النص الخامس زبورده مسطوردر که حق تعالی داود علیه السلامه بیوردیکه
سنك برا وغلك وجوده کلور که بنی اکا بابا و آنی بکا اوغل قیلارلر داود علیه السلام بونی
استماع ایتدکده دعا ایدوب دیدیکه اللهم ابعث جاعل السنة کی یعلم الناس انه بشر و اوغلدن مراد

حضرت عیسی علیه السلامدر زیرا اول داود علیه السلامك احفادندندر و جاعل سینادن
مراد بزم پیغمبرمزدر صلی الله علیه وسلم زیرا عیسی علیه السلام بشر اولوب و خدانك عز وجل
قولی و پیغمبری اولدوغنی ناسه اعلام و نصاری زعم ایدکلری کبی ابن الله اولدوغنی افهام
بیورمشدر النص السادس ودخی انجیلده مسطوردرکه عیسی علیه السلام دیدیکه اللهم ابعث البارقلیط
لیعلم الناس ان ابن الانسان بشر النص السابع یوحنادن یدنکفوده اولان انجیلده مسطوردرکه
عیسی علیه السلام دیدیکه البارقلیط لا یجیئکم مالم اذهب فاذا جاء وبخ العالم علی الخطیئة ولا یقول
من تلقاء نفسه شیئا ولکنه مما یسمع یکلمکم ویسوسکم بالحق ویخبرکم بالحوادث والغیوب بعده
کلام ظاهر ایله حضرتك وصفنه شروع ایلدی و وبخ خوف دیمکدر یسوسکم یأمرکم معناسنهدر و دینه
انجیلده عیسی علیه السلام بیوررکه اول بکا شهادت ایدر بن اکا شهادت ایتدیکم کبی و بن سزه
امثال ایله کلدم و اول سزه تأویل ایله کلور و دانیال علیه السلام کذابلری وصفا ایدوب
بیوررکه لا تمتد دعوتهم ولا یتم قربانهم واقسم الرب بساعده لا یظهر الباطل ولا تقوم المدعی
کاذب دعوة اکثر من ثلثین سنة پس بوندن معلوم اولدیکه دعوت کاذبه اوتوز ییلدن زیاده
قائمه اولماز و بزم پیغمبرمزك دعوتی بیك قرق التی سنه دن بر و قائمه و ظاهره در و قیامته دك
باقیه در روایت اولنورکه بخت النصر بر واقعه کوردی و دانیال علیه السلامدن کوردوکی واقعه
و انك تأویلندن خبر دیلدی دانیال علیه السلام دیدیکه ایها الملك رأیت صنما بارعا
فی الجمال اعلاه من ذهب ووسطه من فضة واسفله من نحاس وساقه من حدید ورجلاه
من فخار فبینما انت تنظر الیه قد اعجبك اذ نزل حجر من السماء فضرب رأس الصنم فطحنه
حتی اختلط ذهبه وفضته ونحاسه وحدیده وفخاره ثم ان الحجر ربی وعظم حتی ملأ الارض
کلها بخت النصر دانیال علیه السلامدن بونی استماع ایلدکده تصدیق ایتدی کرچك سویلدك
کوردوکم واقعه بو ایدی دیدی و اندن واقعهنك تعبیرینی طلب ایلدی دانیال علیه السلام
دیدیکم صنم امم مختلفهدر و التوندن اولان باش سنسن و فضه سندن صکره اوغلکدر
و نحاس رومدر و حدید فرسدر و فخار ایکی ضعیفه جاریه لردرکه سن انلره مالکسن و سمادن
نازل اولان طاش بر پیغمبرك دینیدر و ملك ابدیدرکه آخر زمانده ظاهر اولور و جمیع امه
غلبه قلور و بعده بو نور تا که جمله ارضی طولدورر نته کیم اول طاش طولدوردی و بو پیغمبردن
مراد بزم پیغمبرمزدر صلی الله علیه وسلم زیرا اندن غیری بر پیغمبر جمیع امه بعث اولنمدی و جمله اجناس

امی جنسلری و لغتلری مختلف ایکن جنس واحد قلمدی و بونلردن ماعدا حضرتك صلی الله
علیه وسلم اثبات نبوتنده کتب ماضیه ده نصوص حددن بیرون و انك وجود شریفنه
بشارات و وصفنه و بلدینه اشارات عددن افزوندر حقی اولمیه کیم بزم پیغمبرمزك
صلی الله علیه وسلم شریعتی بالاجماع جمیع شرایعی ناسخه در و بونده اهل اسلام بیننده
اصلا خلاف واقع اولمامشدر و عیسی علیه السلامك شریعتنده اختلاف اولنمشدر بعضیلر
دیرلرکه او شریعت موسی علیه السلامی ناسخه در و بعضیلر دیرلرکه اول مخصصه در و اظهر اولان
مخصصه اولمقدر دیرلر و بو معنایه عیسی علیه السلامك انجیلده ما جئت لابطل التوراة
بل جئت لاکملها قولیله استدلال ایدرلر و نسخ لغتده ازاله و ابطال معناسنه در
یقال نسخت الریح آثار الاقدام ای ازالتها وابطلتها و اصطلاحده تعریفی بودر النسخ
بیان انتهاء الحکم او رفع احتمال بقاء الحکم پس نسخ صاحب شرعك حقنده عندنده
معلوم اولان حکم مطلقك مدتنی بیاندر لکن انی اطلاق ایتدوکی جهتدن ظاهری حق
بشرده بقادر اویله اولیجق نسخ صاحب شرع حقنده بیان محضدر و بزم حقمزده تبدیل
و تغییردر پس بو بیان انتهاء الحکم قوللری شارعه نسبتلهدر و رفع بقاء الحکم قوللری
بشره نسبتلهدر و نسخ جائز اولمز الا کتاب و سنتله و سنتدن مراد متواتر ایله مشهوردر
زیرا خبر واحد کتابه ناسخ اولمق جائز دکلدر و اجماع ناسخ اولمغه صالح دکلدر عند الاکثرین
و قیاسك ناسخ اولمسی جائز دکلدر عند الجمهور و زیاده علی النص بزده نسخدر شافعیده
بیاندر و طائفهٔ یهود زعم ایدرلرکه نسخ محال اوله و احالتنده تمسکلری بودرکه نسخ
بدایی مستلزمدر و بدا محالدر و محالی مستلزم اولان نسنه دخی محال اولور و بونلرك قوللری
رد اولنمشدر شونکله کیم بدا قولکز ایله مراد یکز نه در اکر اندن مرادیکز خدایه حکم اولنك
شرعی عندنده خفی اولان حکمت ظاهره اولدی انکیچون نسخ ایلدی دیمك ایسه نسخده انك
لزومی مسلم دکلدر زیرا اکر خدانك عز وجل افعال عبادنده بر وقتده اطلاق
ایتدوکنی منع ایله و بر وقتده منع ایتدوکنی اطلاق ایله تصرفی بدایه مستلزم اولیدی
انلرده کند و افعالیله ایلدوکی تصرف دخی بدایه مستلزم اولوردی مثلا انلری صحتدن
مرضه و مرضدن صحته و غنادن فقره و فقردن غنایه و حیاتدن موته نقل ایله تصرفندن
بدا لازم کلوردی و ثانی بدایه مستلزم اولمیجق اول دخی بدایه مستلزم اولمدیغی ثابت اولمدی

امی

ومعلوم ومقرردندرکه طبیب بر مریضه بر محلده بر دوانک استعمالی مراد ایله
دوقت آخره آنی اندن نهی ایلسه اول امر ونهی بر حکمتدن خالی دکلدر زیرا طبیب
ایکی حالده مریضک صلاحنه عالمدر پس حق تعالی حضرتلرینک اول اسلامده اهل
اسلامی قتالدن نهی ایتدوکی وصکره آنلره قتالی فرض ایلدوکی کمال حکمتندندر زیرا
ابتداده اهل اسلام قلیل ایدیلر پس حکمت بو حالده آنلره قتاله امر اقتضا ایلدی والحاصل
فسخ بدایه دلالت ایدر دیدکلری باطلدر بلکه نسخ علم الهیده انتها وحکمک بیانیدر زیرا حق تعالی
حکمی غایت معلومه دک شرع ایتدی وبر حکمت ایچون عبادی اول غایته واقف ایتدی پس نسخ
وارد اولدقده اول حکمک غایتی معلوم اولدی وبونده اصلا بدا ایجاب ایدر بر نسنه
یوقدر لکن بورده احتیاجمز اعتباره صلاح واصلح ایله قائل اولان کیمسنه نک قولنه
تنزلمزه زماننده درنته کیم اول مذهب اعتزالدر والا معتقدمز بودر که حق تعالی دیلدوکنی
ایشلر ومراد ایتدوکنی حکم ایلر یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون
بعده طائفهٔ یهوده دیرز که متحدینک دعواسی وفقی اوزره وقوع خارق معارضه سندن
عجزه مقارن اولدوغی حالده شوندن خالی دکلدر که یا مدعی رسالتک صدقنه
دلالت ایلیه ویاخود ایلمیه اگر صدقنه دلالت ایتمزسه صدق موسی علیه السلامه سزک
زعمکز اوزره دلالت قائمه اولمامق لازم کلور واگر دلالت ایدرسه بزم پیغمبرمز ایله عیسی
پیغمبرک دخی علیهما السلام تصدیقلری واجب اولور مع هذا نسخ انلرک شرعلرنده دخی
موجوددر زیرا نقل توراتده ثابتدر که حق تعالی نوح علیه السلامه کمیدن چقدقده بیوردیکه
بن سکا وذریتکه هر دابه یی مأکل قلدم وآنی سکا سائر عشب کبی اطلاق ایتدم وصکره
توراتده ثابتدر که شریعت آدم علیه السلامده نکاح اخت جائز ایدی وصکره حرام اولدی
وشریعت یعقوب علیه السلامده جمع اختین جائز ایدی وصکره حرام اولدی وشریعت
موسی علیه السلامده اول سبتده عمل مباح ایدی شریعت علیه السلامده حرام اولدی امام
فخر الدین الرازی حضرتلری مطالب عالیه نام کتابنده حکمت نسخ شرایع بیاننده بیورر که
شرایع ایکی قسمدر بر قسمنک نفعی معاشا ومعادا عقل ایله معلوم اولور معرفت خدای
بیهمتا وهمیشه طاعت جناب کبریا کبی وبو قسمه طرو نسخ محالدر وبو قسمک مجامعی ایکی امردر
بریسی امر خدایه تعظیم وحرمت وبریسی خلق خدایه شفقت ورحمتدر وبر قسمنک

نفعی عقل ایله معلوم اولمز سمع ایله معلوم اولور وبو قسمه طرو نسخ ممکندر وحکمت نسخ بودرکه
اعمال بدنیه یه سلف وخلف تبدیل وتغییرسز مواظبت ایده لردی اول اعمال عادات
کبی اولوب مطلوبهٔ لذاتها ظن اولنورلردی پس آنلر ایله تقید اولنورلردی وآنلردن
مقصود اولان معرفت خدایه وتعظیمنه وصول ممتنع اولوردی لکن اول طرق متغیره اولیجق
معلوم اولورکه اعمال مقصودهٔ لذاتها دکلدر بلکه آنلردن مقصود اولان احوال قلب وروحی
معرفت ومحبتده رعایتدر انتهی معلوم اوله کیم طائفهٔ یهود حدیث شریف مقتضاسنجه
یتمش بر فرقه اولدیلر وهر طائفه اعتقادده وعملده طائفهٔ اخری یه مخالفت ایلدیلر وبز آنلرده
اشهر واظهر اولنلرینی ذکر ایده لم وباقیلرینی ترک ایلیه لم وآنلر الی طائفه در طائفهٔ اولی
عنانیه در وبونلر عنان بن داود نام بر کیمسنه یه منسوبلردر وبو طائفه سائر یهوده سبتده
واعیادده مخالفت ایدرلر وآکلده قوش اتی وبالق اتی وجیران اتی اوزرینه اقتصار ایدرلر
وحیوانی الکسه سندن بوغازلرلر وعیسی علیه السلامی مواعظ واشاراتنده تصدیق ایدرلر
ودیرلرکه اول توراته البته مخالفت ایتمدی بلکه آنی تقریر وتثبیت ایتدی وخلقی اکا دعوت
ایلدی واول تورات ایله عبادت وموسی علیه السلامک دعوتنی اجابت ایلین بنی اسرائیلدن
ایدی وپیغمبر دکل ایدی وبونلردن بعضیلر دیرلرکه عیسی علیه السلام بن پیغمبرم وموسی
علیه السلامک شریعتنی نسخ ایدیجی شریعت صاحبی یم دیمدی حاصلی بونلر زعم ایدرلرکه
عیسی علیه السلام نبی مرسل اولمیه بلکه احکام توراته عارف خدانک عز وجل مخلص اولیالرندن
اوله ودیدیلرکه انجیل سمادن منزل کتاب دکلدر بلکه اول عیسی علیه السلامک ابتداسندن
انتهاسنه وارنجه احوالی جمعدر وآنی حواریلردن درت کیمسنه جمع ایتدیلر طائفهٔ ثانیه
عیسویه در وبونلر ابو عیسی بن یعقوب الاصفهانی نام بر کیمسنه یه منسوبلردر ودیرلرکه اسمی
عوفید الوهیم در معناسی عابد الله دیمکدر منصور زماننده ایدی وابتداء دعوتی آخر ملوک
ملوک بنی امیه دن مروان بن محمد زماننده واقع اولدی ویهودیدن چوق کیمسنه اکا تابع اولدیلر
وانکیچون آیات ومعجزات ادعا ایلدیلر وابو عیسی کندو نفسیچون بن پیغمبرم ومسیح منتظرک
رسولی یم دیر ایدی ومسیحک بش رسولی وار در آنلردن صکره واحدا بعد واحد کلورلر
زعم ایدردی ودیر ایدیکه عیسی علیه السلامه حق تعالی امر ایتدیکه بنی اسرائیلی عاصی متمردلر
وظالم پادشاهلردن خلاص ایلیه ودیر ایدیکه عیسی علیه السلام اولاد آدم علیه السلامک

افضلیدر و آنك مرتبه سی کچمش پیغمبرلرك مرتبه لرندن اعلادر و زعم ایدردیکه کندو عیسی علیه السلامك
رسولی و اولدخی جمله نك افضلی اوله و عیسی علیه السلامك تصدیقنی ایجاب ایدردی و داعینك
دعوتنی تعظیم ایدردی و داعی عیسی علیه السلامدر دیردی و کتابنده جمیع ذبایحی حرام ایلدی و علی
الاطلاق ذی روحك اکلندن نهی ایتدی و اون نمازی ایجاب ایلدی و اصحابنه آنلری قلمغله
امر ایتدی و وقتلرینی بیان قلدی و توراتده مذکور اولان احکامك چوغندن یهوده مخالفت
ایلدی طائفهٔ ثالثه مغاربه در و بو طائفه دیرلرکه حق تعالی بو ملکی جمیع خلایقك اوزرینه تفضیل
ایتدی و انبیایه اول ملك واسطه سیله خطاب ایلدی و اوصاف خدادن هر وصف که توراتده
و سائر کتبده واقعدر اول ملکك وصفیدر و حق تعالی حضرتلرینك وصفی اولنماسی جائز دکلدر
و دیرلرکه موسی علیه السلام ایله تکلم ایدن اول ملکدر و شجره اول ملکدر و حق تعالی بشر ایله تکلم
ایتمکدن متعالیدر و واقع اولان طلب رؤیت اول ملکه محمولدر طائفهٔ رابعه یوذعانیه در و بونلر
همداندن یوذعان نامنده بر شخصه منسوبلردر و بعضیلر دیدیلرکه اسمی یهوذا ایدی اول زهدی
و تکثیر صلاة قلدیردی و لحوم آتیه دن نهی ایدردی و دیردیکه توراتك ظاهری و باطنی
و تنزیلی و تأویلی واردر دیر ایدی و تأویلیله جمله یهوده مخالفت ایتدی و تشبیهده آنلره مخالفت
ایدوب قدره قائل اولدی و فعلی حقیقت جهتندن قوله اثبات ایلدی و ثواب و عقابی انك
اوزرینه تقدیر ایتدی و آنده تشدید ایلدی طائفهٔ خامسه موشکانیه در و بونلر موشکان
نام برکیمسنه یه منسوبلردر و اول یوذعان مذهبی اوزره ایدی الا بو قدر وارکه کندویه مخالفت
ایدن ایله قتالی تجویز ایدردی و اون طقوز کیمسنه ایله چقوب قم ناحیه سنده قتل اولندی
و بونلردن بر جماعت دیدیلرکه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم یهوددن غیره پیغمبردر و یهود
اهل ملت و کتاب اولدقلری جهتندن آنلره پیغمبر دکلدر و طائفهٔ سادسه سامره در بونلر
بر قومدرلرکه بیت المقدسده و مصر قریه لرنده بعض قریه لرده ساکنلردر و طهارت و نظافتی
سائر یهوددن زیاده ترك ایدرلر و موسی و هارون و یوشع حضرتلرینك علیهم الصلوة والسلام
نبوتلرینی اثبات ایتدیلر و بونلردن صکره کلن انبیانك الحق بورینه نبوت اثبات ایتدیلر
و ماقبللرینك رأسا نبوتلرینی انکار ایتدیلر و سامره دن برکیمسنه ظهور ایتدی الفان دیرلر
ایدی نبوت دعواسنه ایلدی و موسی علیه السلامك بشارت ایتدوکی بنم دیدی و توراتده
آی کبی اضاءت ایدن کوکب بنم دیو زعم ایتدی و ظهوری عیسی علیه السلامدن یوز ییل اول

یقین ایدی و سامره دوستانیه که انلر الفانیه دیرلر و کوستانیه یه مفترقه اولدیلر دوستانیه
فرقهٔ کاذبه دیمکدر زیرا انلر ثواب و عقاب دنیاده در دیرلر و کوستانیه جماعت صادقه
معناسنه در زیرا انلر آخرتده ثواب و عقابه اقرار ایدرلر و ایکی فرقه اراسنده احکام
و شرایعده اختلاف واردر و سامره نك قبله لری بیت المقدس ایله نابلس اراسنده
بر طاغدر دیرلرکه حق تعالی داود علیه السلامه بیت المقدسی نابلس طاغنده که اول موسی
علیه السلام ایله تکلم واقع اولان طوردر بنا ایتمکی امر ایلدی و داود علیه السلام ابیایه نقل
ایلدی و بیت آنده بنا ایتدی و امره حاشا و کلا مخالفت ایدوب ظلم ایلدی و سامره اول قبله یه
توجه ایتدیلر و سائر یهود اول جانبه توجه ایتمدیلر و لغتلری یهود لغتنك غیریدر و عبرانیه
لغتنه یقیندر و زعم ایدرلرکه توراة کندو لغتلری اوزره ایدی و صکره سریانیه لغتنه نقل
اولندی و بو آلتی فرقه اصللردر و یتمش بر فرقه انلردن منشعبه اولمشلردر و طائفهٔ
نصارا حدیث شریف مقتضاسنجه یتمش ایکی فرقه اولدیلر و هر طائفه اعتقاد و عملده طائفهٔ
اخرایه مخالفت ایلدیلر معلوم اوله کیم انبیا صلوات علیهم و سلامه حدیث شریف مقتضاسنجه
یوز یکرمی درت بیکدر و آنلردن مرسل اولنلر اوچیوز اون اوچدر امام احمد بن منذر
و طبرانی و ابن مردویه ابو امامه دن رضی الله عنه روایت ایدرکه ابوذر رضی الله عنه
دیدیکه یا رسول الله کم وفاء عدة الانبیاء قال مائة الف و اربعة و عشرون الفا الرسل من
ذلك ثلثمائة و خمسة عشر جماً غفیرا و بر روایتده ثلثمائة و ثلثة عشر جماً غفیرا واقع اولمشدر
و خمسة عشر روایتی اثبتدر زیرا اکثر طرقنده واقع اولان بودر لکن ثلثة عشر روایتی اشهردر
زیرا اکثر کتبده مذکور اولان اولدر که و رسلدن اولو العزم اولنلر بشدر علی الصحیح
نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمد در صلوات الله علیهم و سلامه ابن حبان حدیث
مذکوری تصحیح ایتدی و ابن جوزی انکا مخالفت ایدوب آنی موضوعاتنده ذکر ایلدی لکن ابن جوزینك
موضوعاتنده مساهلاتی معلومدر حتی بخاری و مسلمده مذکور اولان صحیح حدیثلرك نیچه سنی موضوعاتنده
ذکر ایتمشدر حافظ ابن کثیر دیرکه بو حدیث ایچون ابن جوزی حقنده ائمه جرح و تعدیلدن چوق
کیمسنه تکلم ایلمشدر اکر دینورسه کیم خبر واحد ایله عملك بر شرطی کتابه مخالف اولمامقدر و بو
حدیث شریف ظاهر کتابه مخالفدر زیرا حق تعالی کلام قدیمنده فمنهم من قصصنا علیك و منهم من لم
نقصص علیك بیورمشدر پس ظاهر آیت کریمه انبیادن بعضیسنك حضرت رسول الله صلی الله

صلی الله علیه وسلم ذکر اولنمدوغنه دلالت ایدر جواب اولدر که تقدیر آیت کریمه فمنهم من قصصنا
علیک باسمائهم ومنهم من لم نقصص علیک باسمائهم دیمکدر نسفی تفسیرنده حق تعالی حضرتلرینک
ورسلا قد قصصناهم علیک من قبل ورسلا لم نقصصهم علیک قولنده بیورر که بو آیت کریمه‌ها
دلالت ایدر که صحت ایمانه رسلی اعیانلریله بیلمک شرط دکلدر بلکه شرط ایمان انلرک جمله‌سنه ایمان کتورمکدر
زیرا اکر انلردن هر برینک معرفتی صحت ایمانه شرط اولیدی حق تعالی انلرک جمله‌سنی بونده ذکر ایدردی
انتهی کلامه و عیسی علیه السلام انبیاء اولوا العزمدن ایدی وحق تعالی انجیلی اکا انزال ایتدی وانک
صدقنه دلالت ایچون معجزات ظاهره وآیات باهره خلق ایلدی ومدت دعوتی اوتوز اوچ
آی واوچ کون باشنده تکلم ایله واوتوز باشنده ابلاغ ایله وحی اولندی زیرا نبوته بلوغ شرطدر
وابن جوزی دیر که ما من نبی نبئ الا بعد اربعین حدیثی موضوعدر وابن جوزیدن صکره بو حدیثی
برکیمسنه تصحیح ایتمامشدر اکر دینورسه که حق تعالی کلام قدیمنده عیسی علیه السلامدن حکایت ایدوب بیورر که
انی عبد الله اتانی الکتاب وجعلنی نبیا وعیسی علیه السلامدن بو کلام صدور ایتدکده طفل رضیع ایدی
پس بوندن معلوم اولدیکه نبوته بلوغ شرط دکلدر جواب اولدر که اتانی الکتاب وجعلنی نبیا قولنک
معناسی تؤتینی الکتاب وتجعلنی نبیا دیمکدر وماضی ایله تعبیری سبق قضا اعتباریله در یعنی قضاء الهیده
بکا کتاب ویریلور پیغمبر اولمغم سبق ایتدی دیمکدر یاخود وقوعی محقق اولان کیمسنه واقع حکمنده قلنمشدر
وبو معنی کلام الهیده چوقدر وبعضیلر دیدیلر که حق تعالی انک عقلنی اکمال ایتدی ونبوتی اکا طفولیتنده
ویردی واحدی تفسیرنده خدانک عز وجل یا یحیی خذ الکتاب بقوة وآتیناه الحکم صبیا قولنده دیرکه
قال ابن عباس رضی الله عنهما اتاه النبوة فی صباه وهو ابن ثلاث سنین انتهی پس حال طفولیتده
پیغمبر اولمق یحیی علیه السلامک خصایصندن اولور وقول ثالث اوزره عیسی علیه السلام دخی بو خصیصه‌ده
اکا مشارکت قیلور بعض علما دیدیلر که انبیادن اوچنه طفل ایکن وحی اولندی انلرک بری یوسف
علیه السلامدر وبری عیسی علیه السلامدر وبری یحیی علیه السلامدر والله تعالی اعلم وعیسی علیه السلام سمایه رفع اولندقدن
حواریون وغیریلر اختلاف ایتدیلر وجمله اختلافلری ایکی امره راجعدر امر اول نزولنک واناسنه
اتصالنک وکلمه‌نک تجسدینک کیفیتیدر وامر ثانی صعودینک وملائکه‌یه اتصالنک وتوحدنک کلمه‌نک
کیفیتیدر وتنزولده کلمه‌نک تجسدیله حکم اولنور وکیفیت اتحاد وتجسدده اختلاف ایلدیلر بعضیلر دیدیلر که
اول جسدک اوزرینه اشراق ایلدی نورک جسم شفاف اوزرینه اشراقی کبی وبعضیلر دیدیلر که اول آینه‌ده
منطبع ومؤثر اولدی نقشک شمعده انطباع وتأثیری کبی وبعضیلر دیدیلر که انکله ظاهر اولدی جسمانینک

روحانیله

روحانیله ظهوری کبی وبعضیلر دیدیلر که لاهوت ناسوت تجسد ایلدی وبعضیلر دیدیلر که
کلمه توحید مسیح ایله ممازجه ایلدی سودک صو ایله ممازجه‌سی کبی وحق تعالی حضرتلرینه حاشا
وکلا اقانیم ثلاثه اثبات ایتدیلر ودیدیلر که حق تعالی جوهر واحددر وجوهردن مرادلری نفسیله
قائم دیمکدر پس اول جوهریت ایله بردر واقنومیت ایله اوچدر واقانیمدن مرادلری صفاتدر
وجود وحیات وعلم واب وابن وروح القدس کبی وعلم متجسد اولدر وسائر اقانیم
مجسد اولمدیلر وصعودده دیدیلر که اول قتل اولندی وصلب اولندی یهود حسدا وبغیا
ونبوتنی انکارا انی قتل ایتدیلر لکن قتل جزء لاهوتینک اوزرینه وارد اولمدی بلکه جزء
ناسوتینک اوزرینه وارد اولدی ودیدیلر که شخص انسانینک کمالی اوچ نسنه‌در وبری نبوتدر
وبری امامتدر وبری ملکیتدر وسائر انبیا بو اوچ خصالله موصوف ایدیلر ومسیحک
درجه‌سی انلرک جمله‌سینک درجه‌لرینک اوزرنده‌در دیدیلر زیرا اول الابن الوحیددر
وانک نظیری یوقدر وغیری انبیایه انک قیاسی ممکن دکلدر وآدمک ذله‌سنی یارلغایان
اولدر وقیامت کونی خلقی محاسبه ایدن اولدر ونزولنده خلافلری واردر بعضیلر اهل اسلام
دیدوکلری کبی قیامتدن اول ارضه نازل اولور دیدیلر وبعضیلر یوم حسابه دک نازل اولمز دیدیلر که
اول قتل وصلب اولندقدنصکره ارضه نازل اولدی وشخصنی شمعون الصفا کوردی وانکله سویلشدی
واکا وصیت ایلدی بعده دنیادن مفارقت ایدوب سمایه صعود ایتدی ووصیسی شمعون الصفا
ایدی واول حواریونک علم وزهد وادبجه افضلی ایدی لکن فولوس نامنده بر کیمسنه انک
امرنی مشوش ایلدی وکندی نفسنی اکا شریک قلدی واوضاع کلامنی بوزدی وانی فلاسفه
کلامیله ووسواس خاطریله قارشدردی بعده حواریوندن درت نفر کیمسنه جمع اولدیلر
وانلرک هر بریسی انجیلی جمع ایتدی وانلر متی ولوقا ومارقوس ویوحنادر صکره نصاری
یتمش ایکی فرقه اولدیلر وفرقه‌لری اوچ ایدی بری ملکائیه‌در وبری نسطوریه‌در وبری
یعقوبیه‌در وباقی فرق بونلردن منشعب اولمشدر الملکانیه بونلر ملکا نامنده بر شخصه
منسوبلردرکه اول رومده ظهور ایتدی وانک اوزرینه مستولی اولدی ومعظم روم ملکائیه‌در
وبونلر دیرلرکه کلمه جسد مسیح ایله متحده وانک ناسوتیله متجسده اولدی وکلمه‌دن مرادلری
اقنوم علمدر وروح قدسدن مرادلری اقنوم حیاتدر وعلمه متجسد اولمزدن اول ابن دیمزلر
بلکه مسیح متجسد اولدوغی نسنه ایله ایندر دیرلر وبعضیلر دیدیلر که کلمه جسد مسیح ایله ممازجه ایتدی

صوابله سود محاربه ایتدوکی کبی و ملکائیه تصریح ایتدیلر که جوهر اقانیمک غیریدر واول صفت
ایله موصوف کبیدر و بوندن اثبات تثلیث ایله تصریح ایتدیلر و قرآن عظیم انلردن خبر ویروب
بیورر که لقد کفر الذین قالوا ان الله ثالث ثلثة و بونلر دیدیلر که مسیح ناسوت کلیدر جزئی دکلدر
واول قدیم ازلیدر و مریم آنه ازلی طوغردی و قتل و صلب ناسوت و لاهوت اوزرینه
واقع اولدی معاً و لفظ ابوتی خدانک اوزرینه عز و جل و لفظ بنوتی حضرت مسیحک
علیه السلام اوزرینه اطلاق ایتدیلر زیرا انجیلده انک انت الابن الوحید قولنی بولدیلر و شمعون
الصفانک اکا انک ابن الله حقا دیدوکنی اشتدیلر مصنف دیرکه بو مجازدر لغتلرنده کیم
دنیا طالبلرینه ابناء الدنیا دینور و آخرت طالبلرینه ابناء الآخرة دینور و عیسی علیه السلام
حوارییونه دیدیکه انا اقول لکم احبوا اعدائکم و زکوا علی لاعنیکم و احسنوا الی مبغضکم و صلوا
علی من یؤذیکم لکی تکونوا ابناء ابیکم الذی فی السماء الذی تشرق شمسه علی الصالحین و الفجرة و ینزل
قطره علی الابرار و الاثمة و تکونوا تامین کما ان اباکم الذی فی السماء تام و بیوردیکه انظروا اصدقاتکم
فلا تعطوها قدام الناس لتراوهم فلا یکون لکم اجر عند ابیکم الذی فی السماء و صلبنی مراد ایتدکلرنده
دیدیکم اذهب الی ابیکم و اریوس قدیم اولان الله در و مسیح مخلوقدر دیرکن جمیع بطارقه
و مطارنه و اساقفه بلد قسطنطینیه ده پادشاهلرینک حضورنده جمع اولدیلر و انلر اوچیوز
اون اوچ نفر ایدیلر و بونک اوزرینه اتفاق ایدوب دیدیلر که اعتقاد ایدرز که حق تعالی
جل جلاله بردر و اول هر شیئک مالکیدر و کوردیکمز نسنه نک صانعیدر و عیسی حاشا
و کلا انک اوغلیدر مصنوع دکلدر باباسنک جوهرندن ناشی آله حقدر بزم ایچون و بزم خلاصمز
ایچون سمادن اینیدی و روح قدس متجسد اولدی و مریم بتولدن طوغدی و فیلاطوس
زماننده صلب اولنوب دفن اولندی و صکره اوچنجی کونده قالقدی و سمایه صعود ایتدی
و باباسنک صاغنده اوتوردی تعالی الله عما یقولون الجاهلون علوا کبیرا و اول احیا ایله
اموات اراسنده قضا ایچون بر دخی کلمکه مستعددر و اکثر نصاری حشر اجسادی اثبات
ایتدیلر و بعضیلر حشر ارواح ایله قائل اولوب حشر اجسادی انکار ایلدیلر و دیدیلر که قیامتده
اشرارک عاقبتی غمدر و حزن جهلدر و اخیارک عاقبتی سروردر و فرحدر و علمدر و جنتده
اکل و شرب و نکاح اولدوغنی انکار ایتدیلر و بعض ملاحده بو امتدن بو قول باطله ذاهب
اولدیلر نجوا من الله العفو و العافیه و انلردن یعنی ملکائیه دن بری دیدیکه تحقیق حق تعالی

مطیعره

مطیعره وعد و عاصیلره وعید ذکر ایلدی و وعدینه مخالفت ایلمک جائز دکلدر زیرا کریمه
لایق اولان انجاز وعددر لکن وعیدینه مخالفت ایدر پس عصاته عذاب ایلمز و خلق سرور
و سعادته رجوع ایدرلردی و بو امری جمله تعمیم ایلدر و علتنده عقاب ابدی خدای کریمه لایق دکلدر
دیدی و بو امتدن ولایت و کرامت ایله مشهور اولنلردن بر کیسه بوکا ذاهب اولدی نعوذ بالله
من شرور انفسنا و من سیئات اعمالنا النسطوریه بونلر مأمون زماننده ظهور ایدن نسطور
حکیمک اصحابیدر و انجیلده رأیله تصرف ایتمشدر و انک نصارایه اضافتی معتزله نک
بو شریعته اضافتی کبیدر بونلر دیدیلر که حق تعالی بودر اوچ اقنوم که وجود و علم و حیاتدر
صاحبیدر و بو اقانیم ثلاثه ذات اوزرینه زائد دکلدر و ذاتک عینی دخی دکلدر و کلمه
جسد عیسی علیه السلام ایله متحد اولدی لکن اول اتحاد و امتزاج طریقی اوزره دکلدر نته کیم
یعقوبیه دیرلر بلکه کنشک بللور اوزرینه اشراقی و نقشک خاتم اوزرینه ظهوری کبیدر
و بو امتدن بعضیلری بو مذهب باطلی اخذ ایدوب بونلرک عیسایه تخصیص ایتدوکلرینی
انلر جمیع موجوداته تعمیم ایتمشلردر و نعوذ بالله من الحور بعد الکور و نسطورک ان الله واحد
قولندن مرادی واحد بالجوهر دیمکدر یعنی ایکی جنسدن مرکب دکلدر بلکه اول بسیط و احددر
و حیات و علمدن مرادی اقنومین جوهرین دیمکدر یعنی ایکی اصل که انلر عالمه مبدالردر بعده
علمی نطق و کلمه ایله تفسیر ایتدی و کلام خدانک عز و جل موجود و حی و ناطق اولدوغنه
نباته راجع اولور نته کیم فلاسفه حد انسانده دیمشلردر و لکن بو معنی انسانده مرکب اولدوغی
جهتندن متغیره اولور و خدایه جوهر بسیط اولدوغی جهتندن متغیره اولمز و نسطوریه دن
بر قوم واردرکه انلره مصلین دیرلر انلر دیرلر که بر کیمسنه عبادتده اجتهاد ایلسه و اتمک
و یاغ یمکی ترک ایلسه و شهوت نفسانیه حیوانیه یی رفض ایتسه جوهری صافی اولوب
ملکوت سماواته واصل اولور و خدایه عیانا کورر و غیبده اولان امورا کا منکشف اولور
و سماوات و ارضده بر نسنه انک اوزرینه خفی اولمز الیعقوبیه بونلر یعقوب نامنده
بر کیمسنه نک اصحابیدر بونلر دخی اقانیم ثلاثه ایله قائل اولدیلر لکن دیدیلر که کلمه اته و قانه منقلبه
اولدی پس اله مسیح اولدیلر و جسد ایله ظاهر اولان اولدر بلکه اول اولدر و قرآن عظیم بونلردن
خبر ویروب بیورر که لقد کفر الذین قالوا ان الله هو المسیح ابن مریم و بونلردن بعضیلر دیدیلر که
مسیح الله در تعالی الله عما یقول الجاهلون و بعضیلر دیدیلر که لاهوت ناسوت ایله ظاهر اولدی و مسیحک

ناسوتی جوهرک مظهری اولدی و اول آنده بر جزئنک حلولی و کلمه‌نک که اول صفت حکمتده در
اتحادی طریقیله دکلدر بلکه اول اولمق طریقیله‌در نته کیم حضرت قرآن جبرائیل علیه السلامدن
خبر ویروب بیورر فتمثل لها بشرا سویا واکثر یعقوبیه دیرلر که مسیح جوهر واحد و اقنوم
واحددر لکن اول اقنوم ایکی جوهردندر و کاه اولور بر طبیعتدر ایکی طبیعتدن دیرلر پس
نفس و بدندن مترکب اولدقلری کبی جوهر آله قدیم ایله جوهر انسان محدث مرکب اولوب
جوهر واحد و اقنوم واحد اولدیلر و انک جمله‌سی انسان واحد و آله واحددر زعم ایتدیلر که
کلمه انسان جزئی ایله متحده اولدی انسان کلی ایله متحده اولمدی و کاه اولور که اتحاددن
امتزاج ایله و صورت آیینهٔ مجلایه حلولی کبی حلول ایله تعبیر ایدرلر و اصحاب تثلیثک جمله‌سی
قدیمک محدث اتحادی جائز اولمدوغنک اوزرینه جمع اولدیلر لکن شول اقنوم که کلمه‌در متحده
اولدی و سائر اقانیم متحده اولمدی دیدیلر و مسیحک مریمدن طوغدیغنک و قتل و صلب
اولدوغنک اوزرینه جمع اولدیلر و بعده انک کیفیتندن اختلاف ایتدیلر ملکائیه و یعقوبیه
دیدیلر که مریمک طوغدوغی حاشا و کلا آله‌در و ملکائیه‌نک اعتقادلری مسیح ناسوت کلی
ازلی اولمغین دیدیلر که مریم انسان جزئیدر و جزئی کلی یی طوغرمز و آنی طوغدی الا اقنوم
قدیم طوغدی و یعقوبیه‌نک اعتقادلری مسیح ایکی جوهردن بر جوهر اولوب و اول جوهر
آله آله اولمغین دیدیلر که مریم آله طوغدی تعالی الله عما یقولون علوا کبیرا و قتل و صلب
دخی اول ایکی جوهردن اولان جوهر اوزرینه واقع اولدی دیدیلر پس اکر احدهمانک اوزرینه
واقع اولیدی اتحاد باطل اولوردی و آنلردن بعضیلر دیدیلر که کلمه مریمدن بر نسنه اخذ ایتمدی
بلکه انک اوزرینه صو میزابه اوغرادوغی کبی اوغرادی و شخص مسیح علیه السلامدن اعینه ظاهر اولان
خیال کبیدر و آیینه‌ده صورت کبیدر و الا حقیقتده اول جسم کثیف دکلدر و کذلک قتل
و صلب خیال اوزرینه اولدی و بعضیلر زعم ایتدیلر که کلمه احیانا جسم مسیحه تداخل ایدردی
و آندن احیاء موتی و ابراء اکمه و ابرص کبی آیات صادره اولوردی و کاهی آندن مفارقت
ایتدوکی جهتدن اکا آلام و اوجاع عارضه اولوردی و بونلردن غیری نیجه اقاویل باطله و دلائل
عاطله ذکر ایتدیلر و انلرک جمله‌سندن ذات حق جل و علا اهل اسلامه تنزیل ایلدیلر سبحان ربک
رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین والحمد لله رب العالمین المجوس طائفهٔ مجوس بو نیجه
فرقه اولدیلر فرقهٔ اولی کیومرثیه در و بونلر کیومرث نام بر شخصه منسوبلردر و بو طائفه ایکی اصل

اثبات

اثبات ایتدیلر برینی یزدان و برینی آهرمن تسمیه ایلدیلر و دیدیلر که یزدان ازلیدر قدیمدر
و آهرمن محدثدر و مخلوقدر و دیدیلر که یزدان نفسنده فکر ایتدیکه اکر بنم منازعم اولیدی
حال نیجه اولوردی و بو فکر کم فکر ایدی و طبیعت نوره مناسب دکل ایدی پس بو فکرت
ردیه‌دن ظلمت حاصل اولوب آهرمن ایله تسمیه اولندی و اول شر و فتنه و فساد و ضرر
و اضرار اوزرینه مطبوع اولمغین نورک اوزرینه چیقدی و طبیعت جهتندن و قول جهتندن
اکا مخالفت ایتدی و عسکر نور ایله عسکر ظلمت آراسنده محاربه واقع اولدی و صکره ملائکه
آرالرینه کیروب صلح ایتدیلر شو نکته اوزرینه که عالم سفلی یدی بیک ییل خالص آهرمنک اوله
بعده عالمی تخلیه ایدوب نوره تسلیم ایلیه و آهرمن صلحدن اول دنیاده اولنلری هلاک
ایلدی و کیومرث نامنده بر کیمسنه‌دن و ثور نام بر حیواندن بدء ایتدی و انلری قتل ایلدی
و مسقط کیومرثدن ریباس نام بر کیمسنه ظاهر اولدی و اهل ریباسدن منشبه نامنده بر ار
و منشابه نامنده بر عورت چیقدی و انلر بشرک بابالریدر و ثورک مسقطندن انعام و سائر
حیوانات ظاهر اولدی فرقهٔ ثانیه زروانیه در و بونلر زروان نام بر شخصه منسوبلردر دیدیلر که
نور نوردن اشخاص ابداع و ایجاد ایلدی و اول اشخاص جمله‌سی روحانیه و نورانیه
و ربانیه‌در لکن زروان نامنده اولان شخص اعظم اشیادن بو نسنه‌ده شک ایلدی و اول
شکک شیطانیدن آهرمن حادث اولدی و بوندن غیری نیجه مهملات سویلدیلر که فی الجمله
عقلدن بهره‌دار اولان انلر ایله تفوه ایلمز و حق تعالی حضرتلرینک جلال و کبریاسنه معرفت
تحصیل ایدن عارفدن آنک کبی ترهات صادره اولمز و درج قلبی لآلی ایمان ایله مملو اولان
مؤمن اول اصل خرافاته قولاق طوتمز فرقهٔ ثالثه زرادشتیه در و بونلر زرادشت نامنده
بر کیمسنه‌یه منسوبلردر و زرادشت بشتاسف بن لهراسب زماننده ظاهر اولمشدر
دیدیلر که بزم انبیامز و ملوکمز واردر و انلرک اولی کیومرثدر و ارضه اول مالک اولان اول
ایدی و مقامی اصطخرده ایدی بعده اوشهنج بن فراوک ظهور ایتدی و ارض هندده نازل
اولدی و انده انک دعوتی وار ایدی بعده طهمورث ظاهر اولدی و صابئیه‌نک ظهوری
بونک ملکنک اول ییلنده ایدی بعده قرنداشی جم الملک ظاهر اولدی ثم و ثم حتی ملک
بشتاسف بن لهراسب نام بر پادشاهه واصل اولدی و انک زماننده زرادشت حکیم
ظهوره کلدی و زرادشت دیدیکه نور ایله ظلمت اصلان متضاداندر و کذلک یزدان و آهرمن

اصلان متضادان در و بونلر موجودات عالمڭ مبدألریدر و تراکیب بونلرڭ امتزاجلرندن
حاصل اولدی و صور تراکیب مختلفه‌دن حادثه اولدی و حضرت باری جل و علا نور ایله ظلمتڭ
خالق و مبدعیدر و اول بودر شریك و ضد و ندی یوقدر و اکا وجود ظلمت نسبت اولنمق جائز
دکلدر لکن خیر و شر و صلاح و فساد و طهارت حاصل اولمدی الا نورڭ ظلمتله امتزاجندن
حاصل اولدی و اگر ممتزج اولمیدی عالمڭ وجودی اولمزدی و نور ظلمته و خیر شره غلبه ایدنجه
انلر متقادم اولورلر و متغالب اولورلر بعده خیر عالمنه متخلص اولور و شر عالمندن منحط اولور
اول سبب خلاصدر و حضرت باری جل ذکره ترکیبده بو حکمة عالم اولمغین انلری مزج
و خلط ایلدی و آنڭ کندو تصنیفی بر کتابی واردر تفصیل اول اکا نازل اولدی دیرلر و اول
زند وستادر و زرادشته‌یی پیغمبر اعتقاد ایدرلر و اکا چوق معجزات اثبات ایدرلر الثنویة
بونلر اثنینیه منسوبلردر و نور ایله ظلمتڭ ازلیلر و قدیملر اولدقلرینه ذاهبلردر مجوس بونلرڭ
خلافنجه درلر زیرا انلر ظلمت حادث در دیرلر و بونلر انڭ نور کبی قدیم اولدوغنه
قائل اولمدیلر المانویة بونلر مانی نامنده بر شخصه منسوبلردر و اول شخص سابور بن اردشیر
زماننده ظاهر اولمشدر و آنی بهرام بن هرمز بن سابور قتل ایلمشدر و اول عیسی علیه السلامدن
صکره ایدی و عیسی علیه السلامڭ نبوتنه قائل دکل ایدی محمد بن هارون که ابی عیسی الوراق
دیمکله معروفدر و اصلنده مجوسی ایدی مذاهب قومه عارف ایدی حکایت ایدر که حکیم مانی
دیدیکه عالم ایکی اصل قدیمدن مصنوعدر و اول ایکی اصلڭ بری نوردر و بری ظلمتدر و انلر
ازلیلردر و هر نسنه‌نڭ اصلی اصل قدیمدن اولدوغنه ذاهب اولدی و اصل حادثدن بر نسنه‌نڭ
وجودینی انکار ایتدی و مانی اصحابنڭ اوزرینه مالترنده عشری و کیجه‌ده و کوندزده درت
وقت نمازی و حصه دعوتی و کذب و قتل و سرقه و زنایی و بخل و سحری و عبادت اوثانی
ترکی فرض ایتدی و انبیا و شرایعده اعتقادی بودر که علم و حکمتله اول مبعوث اولان آدم علیه السلامدر
و اندن صکره شیث علیه السلامدر و اندن صکره نوح علیه السلامدر و اندن صکره ابراهیم علیه السلامدر
و عیسی علیه السلامڭ نبوتنه اقرار ایلدی و حضرتڭ صلی الله علیه و سلم ارض عربده ظهورینه اعتراف
ایتدی المزدکیة بونلر نوشروانڭ پدری قبادڭ ایامنده ظهور ایدن مزدك نام بر کمسنه‌یه
منسوبلردر و قبادی کندو مذهبنه دعوت ایلدی اول دخی قبول ایتدی و نوشروان انڭ خزی افتراسنه
مطلع اولدقده انی طلب ایدوب قتل ایلدی و وراق حکایت ایدوب دیرکه مزدکیه‌نڭ مذهبلری

مانویه‌نڭ چوغنڭ مذهبلری کبیدر الا بو قدر وار که مزدك دیدیکه نور قصد و اختیار ایله
ایشلر و ظلمت خبط و اتفاق ایله ایشلر نور عالم حساسی و ظلمت جاهل و اعمی در و مزاج اتفاق
و خبط اوزرینه در قصد و اختیار اوزرینه دکلدر و کذلك خلاص اتفاق ایله اولور اختیار ایله اولماز
و مزدك خلقی مخالفتدن و بری برینه بغض و عداوتدن و قتالدن نهی ایدردی و بونلرڭ اکثری نسا
و اموال سببیله واقع اولمغین نسایی حلال و اموالی مباح قلدی و خلقی بونلرده مشترك قلدی صوده
و آتشده و خدایی بتن و انده اشتراکلری کبی و مذهبنده اصول و ارکانی اوچدر بری صودر
و بری ترابدر و بری آتشدر و بونلر مختلط اولدقده انلردن مدبر خیر و مدبر شر حادث اولدی
صافیسندن اولان نسنه مدبر خیردر و مکدرندن اولان نسنه مدبر شردر دیدی الدیصانیة
بونلر دیصان نام بر کمسنه‌یه منسوبلردر ایکی اصل اثبات ایتدیلر بری نوردر و بری ظلمتدر
پس نور قصداً و اختیاراً خیر ایشلر و ظلمت طبعاً و اضطراراً شر ایشلر هر خیر و نفع و طیب و حسن که
واردر اول نوردندر و هر شر و ضرر و نتن و قبیح که واردر اول ظلمتدندر المرقونیة بونلر ایکی اصل قدیم
اثبات ایلدیلر بری نوردر و بری ظلمتدر و اصل ثالث اثبات ایلدیلر که اول سبب مزاجدر
زیرا متضادان متنافران ممتزج اولمزلر الا بر جامع ایله و دیدیلر که اول جامع مرتبه‌ده نوردن اشغه
و ظلمتدن یوقارودر و اجتماع و امتزاجدن بو عالم حاصل اولدی الکینویة والصیامیة و اصحاب
التناسخ کینویه دیدیلر که اصل اوچدر آتشدر و ارضدر و صودر و موجودات بو اوچدن حادث
اولمشدر و دخی دیدیلر که نار بطبعها خیره و نورانیه‌در و صو طبعده انڭ ضدیدر و بو عالمده
هر کوردوکك خیر آتشدندر و هر کوردوکك شر صودندر و ارض متوسطه‌در پس عالم بو اوچ
اصلدن مترکب اولمشدر و صیامیه طیبات رزقدن امساك ایتدیلر و عبادت خدایه متجرد اولدیلر
و عبادتلرنده نیرانه تعظیم جهتندن توجه ایلدیلر و نکاح و ذبایحی ترك ایلدیلر تناسخیه ارواحڭ
اجساده تناسخیله و بر جسددن بر جسده انتقالیله قائل اولدیلر و انسان راحت و تعبدن واصل
اولدوغی نسنه مقدماً ایشلدوکی نسنه‌نڭ اوزرینه مرتبدر و اول بدن آخردن آنڭ اوزرینه
جزادر و انسان دائم ایکی امرڭ بریندەدر یا فعلده‌در و یا خود جزاده‌در و انسانده اولان نسنه
یا ایشلدوکی ویا خود اوزرینه جزایه منتظر اولدوغی عملڭ اوزرینه جزادر و جنت و جهنم بو ابدانده‌در
و اعلاء علیین درجه نبوتدر و اسفل سافلین درکه حیه‌در و درجه رسالتدن اعلا و درکه حیه‌دن
اسفل بر وجود یوقدر دیدیلر اهل الاهواء والنحل بونلر ارباب دیانات و علله تقابل تضاد ایله مقابلدر

وبونلردن بر فرقه محسوسات ایله مألوف اولدیلر ومعقولاتی رأساً انكار ایتدیلر واولدقلری
عالمدن غیری بر عالم یوق ظن ایلدیلر وبونلره طبیعیون ودهریون دیرلر وبر فرقه محسوساتدن
ترقی ایتدیلر ومعقولاتی اثبات ایلدیلر لكن حدود واحكام وشریعت واسلام ایله قائل اولمدیلر وظن
ایتدیلر كه بر كیمسنه معقول تحصیل ایلیه وعالمه مبداء ومعاد اثبات ایتسه اول كیمسنه كمال مطلوبه واصل
اولور وسعادتی احاطه وعلمی مقداری اوزره اولور وشقاوتی سفاهت وجهلی دكلو اولور وبونلره
فلاسفهٔ الٓهیون دیرلر دیدیلر كه شرایع امور مصلحیهٔ عامه‌در وحدود واحكام وحلال وحرام امور
وضعیه‌در واصحاب شرایع شونلردر كه انلرك احكام علمیه‌لری واردر كاه اولور كه واهب
الصور جانبندن اثبات احكام ووضع حلال وحرام ایله مصلحت عباد وعمارت بلاد ایچون
مؤید اولورلر واحوال عالم روحانیندر ملائكه وعرش وكرسی ولوح وقلم كبی فی الحال
كائنه اولان اموردن كه خبر ویرمشلردر اول امور آنلره معقوله در صورت خیالیهٔ جسمانیه
ایله انلردن تعبیر ایتمشلردر وكذلك قصور وانهار وطیور وثمار كبی احوال جنتدن خبر ویردكلری
امور عوامی طبعلری میل ورغبت ایتدوكی نسنه‌یه ترغیبلردر وسلاسل واغلال وخزی ونكال
كبی احوال جهنمدن خبر ویردكلری امور عوامی طبعلری نفرت ایلدوكی نسنه‌دن ترهیبلردر
والا عالم علوی‌ده اشكال جسمانیه وصور جرمانیه متصور اولمز وبو محلده تقسیم ضابطه
اولدركه ناسدن بعضیسی محسوس ومعقوله قائل دكلدر وانلر طبیعیه‌در وبعضیسی محسوس ومعقوله
قائلدر لكن حدود واحكام شریعت انبیاء كرام علیهم الصلوة والسلام قائل دكلدر وانلر
فلاسفهٔ دهریه‌در وبعضیسی بونلرك جملسنه قائل اولوب بزم پیغمبرمزك صلی الله علیه وسلم شریعتنه
قائل اولمزلر وانلر یهود ونصاری ومجوسدر وبعضیسی بونلرك جملسنه قائل اولورلر وانلر مسلمانلردر
وشرایع وادیان ایله قائل اولنلری بیاندن فارغ اولدق وهمدی شرایع وادیان ایله قائل اولمیوب
رأیلریله مستقل اولنلری بیانه شروع ایده‌لم ونعوذ بالله من مقالاتهم الصابئه صبوه حنفیه مقابله
صبوه لغتده باطله میل معناسنه‌در صبا الرجل ای مال وزاغ دیمكدر وبونلرك طریق حقدن میللری
ونهج انبیادن زیغلری ایچون بو اسمله تسمیه اولنمشلردر ومذهبلرینك مداری روحانیین ایچون تعصب
اوزرینه‌در نته‌كیم حنفانك مذهبلرینك مداری بشر جسمانیین ایچون تعصبدر صابئه دیرلر كه
مذهبمز اكتسابدر وحنفا دیرلر كه مذهبمز فطریدر پس صابئه‌نك دعوی اكتسابدر وحنفانك
دعوی فطرتدر واصحاب الروحانیات بونلرك مذهبلری اولدر كه دیرلر كیم عالمك سمات حدوثدن

مقدس ومنزه فاطر وحكیم بر صانعی واردر وانك جلالنه وصولدن عجزی بلمك بزم اوزریمزه
واجبدر واكا تقرب حاصل اولمز الا كندو عندنده مقرب اولنلرك واسطه‌لریله حاصل
اولور وانلر روحانیلردر انجلین روحانیلر كه جوهراً وفعلاً وحالةً مطهرلردر ومقدسلردر اما
جوهراً زیرا انلر مواد جسمانیه‌دن مقدسلردر وقوای جسدانیه‌دن مبرالردر وحركات مكانیه‌دن
وتغیرات زمانیه‌دن منزهلردر طهارت اوزرینه مجبوللر وتقدیس وتسبیح اوزرینه مخلوقلردر
امر خدا ایله عز وجل عصیان ایتمز وامر اولندقلری نسنه‌یی ایشلرلر وبزی انلره اوتكی استادلریمز
ارشاد ایتدیلر پس بز انلره تقرب ایده‌رز وانلرك اوزرلرینه توكل ایدرز وانلر بزم ربلریمز
والهلریمزدر ورب الارباب واله الالهه عندنده شافعلریمز وشفیعلریمزدر پس بزم اوزریمزه واجب
اولان اولدركه نفسلریمزی دنس شهوات طبعیه‌دن تطهیر واخلاقمزی علایق قوای شهوتیه
وغضبیه‌دن تهذیب ایلیه‌وز تا كه بزم ایله روحانیلر اراسنده بر مناسبت حاصل اوله
بو ایله اولیجق حاجتلریمزی انلردن استرز وحاللریمزی انلره عرض ایدرز وجمیع امورمزده انلره
میل ایده‌رز انلر دخی خالقمزه وخالقلرینه ورازقمزه ورازقلرینه بزم ایچون شفاعت ایدرلر
وبو تطهیر وتهذیب حاصل اولمز الا بزم اكتساب وریاضتمز ونفسلریمزی دنیات شهواتدن
فطممز وروحانیاتدن استمدادیمز حاصل اولور واستمداد دعوت ایله تضرع وابتهالدر
ونماز قلمقدر وزكوة ویرمكدر واورج طوتمقدر وقربان بوغازلمقدر وبخور یاقمقدر
وعزایم اوقومقدر ودیرلر كه انبیا بزم كبیدرلر نوعده وشكلمزده درلر صورتده ماده‌ده
بزه مشاركت ایدرلر یدكمزدن یرلر وایچدكمزدن ایچرلر حاصلی بزم كبی بشردرلر ندن
اطاعتلری بزه فرض وواجب ونه مرتبه‌ده متابعتلری بزه لازم ولازب اوله وحق سبحانه
وتعالی كلام قدیمنده بو طائفهٔ ملعونه‌نك بو مقالهٔ باطله‌لرینی حكایت ایدوب بیورر
ولئن اطعتم بشراً انكم اذا لخاسرون واما فعلا زیرا روحانیلر اختراع وایجادده وامور
بر حالدن بر حاله تصریفده ومخلوقاتی مبدأدن كماله توجیهده اسباب متوسطلردر قوت الهیه
حضرت قدسیه‌دن استمداد ایدرلر وفیضی موجودات سفلیه‌نك اوزرینه افاضه ایدرلر
وبونلرك بعضیلری سبعهٔ سیاره‌نك فلكلرینده مدبرلردر واول كواكب انلرك هیكللریدر
هر روحانینك بر هیكلی واردر وهر هیكلك بر فلكی واردر واول روحانینك مختص
اولدوغی هیكله نسبتی روحك جسده نسبتی كبیدر پس اول انك ربی ومدبریدر

وهیاکلی ارباب تسمیه ایدرلر وکاه اولورکه آنلره آب وعناصره امهات دیرلر وروحانیات
هیاکلی قدر مخصوص اوزره تحریک ایدرلر تاکه انلرک حرکتلرندن طبایع وعناصره انفعالات
واول انفعالاتدن ترکیبات ومرکباتدن امتزاج حاصل اوله وکاه اولورکه تأثرات
کلیه اولوب روحانی کلیدن صادره اولور وکاه اولورکه جزئیه اولوب روحانی جزئیدن
صادره اولور پس جنس مطر ایله بر ملک وهر قطره ایله بر ملک واردر وبعضیلری جو سماده
ظاهر اولان آثار علویه نک مدبرلریدر وبو آثار علویه ایکی قسمدر بر قسمی ارضدن صعود
ایدوب نازل اولور امطار وثلوج ورباح کبی وبر قسمی سمادن نازل اولور صواعق
وشهب کبی وبر قسمی جوده حادث اولور رعد وبرق وسحاب کبی وبر قسمی ارضده حادث
اولور زلازل ومیاه وابخره کبی وبعضیلر جمیع موجوداتده ساریه اولان قوایه متوسطدن
وجمیع کائناته شایعه اولان هدایته مدبرلردر حتی بر موجودی قوت وهدایتدن خالی کورمز
زیرا روحانیلرک جوار رب الارباب ده روح وریحان ونعمتدن وراحت ولذت
وبهجتدن حاللری نیجه خفی اولور بونلردن صکره طعام وشرابلری تسبیح وتقدیس وتهلیل
وتمجیددر واشلری حق تعالی حضرتلرینک ذکریله وطاعتیله در کیمی قائم وکیمی راکع وکیمی ساجد
وکیمی قاعددر اصحاب الهیاکل والاشخاص بونلر دخی فرق صابئه دندر وبونلرک
مذهبلرینک تفصیلی بودرکه اصحاب روحانیات دیرلرکه انسانه بر متوسطدن لابدر
واول متوسطک کورلماسی لازمدر تاکه اکا توجه اولنه واکا یقین اولنه واندن استفاده
اولنه وهیاکلکه سبعهٔ سیاره در رعایت ایلدیلر اولا انلرک خانه لرینه ومنزللرینه ثانیا
مطلعلرینه ومغربلرینه وثالثا اشکال مخالفه وموافقه یه اتصاللرینه ورابعا کیجه لرک
وکوندزلرک وساعتلرک انلرک اوزرلرینه تقسیملرینه وخامسا صور واشخاصک
واقالیم وامصارک انلرک اوزرلرینه تقدیرلرینه معرفت کسب ایتدیلر پس بونزده کلرده دیلر
وغنائم ودعوات اوکرندیلر وزحل کوننی مثلا سبت کوننی تعیین ایتدیلر وآنده اول کی ساعتی
رعایت ایلدیلر وآنک صورتی اوزرینه اولان یوزکی واکا مخصوص اولان لباسی کیدیلر
واکا مخصوص اولان بخور ایله بخورلندیلر واکا مخصوصه اولان دعوات ایله دعا ایلدیلر
وزحلدن استدعا اولنان حاجتلرینی اندن استدیلر وحاجتلری بتر ایدی واکثرده
مقصودلری حاصل اولوردی سائرلرنده دخی بو قیاس اوزره ایدرلردی بعده عمل

کواکب اوزرینه مرتبه اولان عجائب حیلدن بعض حیل استخراج ایتدیلرکه انلر باعث استعجاب
وسبب استغراب اولورلر وکتبده ذکر اولنان طلسمات وسحر وکهانت وتنجیم وتعزیم
وخواتیم جمله سی بونلرک عمللرندندر واما اصحاب اشخاص دیدیلرکه کرچک بر متوسطدن
لابدرکه آنکله توسل اولنه وبر شفیعدن لابدرکه اندن شفاعت طلب اولنه وروحانیات
اگرچه وسائل ایسه ده لکن بز انلری کوز ایله کورمز ودل ایله انلره خطاب ایلمز پس انلره
تقرب متحقق اولماز الا هیکللری ایله اولور وهیاکلی بر وقتده کورورزکه بر وقتده
دخی کورمز زیرا انلرک طلوع وافوللری وکیجه ده ظهور ونهارده خفالری واردر پس
بز انلره جمیع اوقاتده تقرب وتوجه ممکن اولماز ایله اولیجق بزه کوزلرمز قارشولرنده منصوب
صور واشخاص موجوده دن لابدر تاکه آنلره هیاکل ایله توسل ایدرز وهیاکل ایله
روحانیاته یقین اولورز وروحانیات ایله جناب عزته تقرب حاصل ایلیه وز
واردیلر هیاکل سبعه نک شکللری اوزره بتلر دوزدیلر وانلرده رعایت اولنان
اموری بونلرده رعایت ایلدیلر پس هیاکل عبدهٔ کواکبدر واصحاب اشخاص عبدهٔ
اوثاندر وشمدی زمانزده عبدهٔ کواکب چوقدر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوررکه
من صدق منجما او کاهنا او عرافا فقد کفر بما انزل علی محمد زیرا قرآن عظیم ناطقدرکه
غیبی حقدن غیری کیمسنه بلمز پس غیبه علم دعواسی ایدن واول دعواده آنی تصدیق ایدن
کافر اولور زیرا اندن قرآن عظیمی تکذیب لازم کلور الفلاسفة فلسفه یونان دیلنجه
محبة الحکمة دیمکدر وفیلسوف فیلاسوفادر محب دیمکدر وسوفا حکمت معناسنه در
پس فیلاسوفا محب حکمت دیمکدر وحکمت ایکی قسمدر بر قسمی قولیه درکه اکا عقلیه دخی دیرلر
وبر قسمی فعلیه در وفلاسفه حکم قولیه عقلیه ده اختلاف کثیر ایله اختلاف ایتدیلر وانلرک
متأخرلری چوق مسئله لرده سلفلرینه مخالفت ایلدیلر ومسائل اولین طبیعیات والهیاتده
محصور ایدی بعده انلره ریاضیاتی زیاده ایلدیلر ودیدیلر علم اوچ قسمدر بر قسمی علم ما در
وبر قسمی علم کیف در وبر قسمی علم کم در پس شول علم که اندن اشیانک ماهیتلری طلب
اولنور اول علم الهیدر ریاضیدر کرک کمیات ماده دن مجرده اولسونلر وکرک مخالطه
اولسونلر وانلردن صکره ارسطالیس علم منطقی احداث ایتدی وآنی تعلیمات اسمیله تسمیه
قلدی واول آنی کلام قدمادن تجرید ایلدی واول علم حکمت قوانین منطقدن هرکز خالی

اولمدی و آنی علومه آلت قیلوب جمله علومدن ایتمدی و اساطین حکمادن بری فیثاغورسدر
و اول حضرت سلیمانک علیه السلام زماننده ایدی و حکمتی نبوتدن اخذ ایتدی و اول رأی متین
و عقل رصین صاحبی بر حکیم فاضل ایدی و الهیاتده قولی بودرکه حضرت باری جل ذکره واحددر
و وحدتی آحاد کبی دکلدر و عدده داخل اولماز و عقل و نفس جهتندن ادراک اولنماز
پس فکر عقلی آنی ادراک ایلمز و منطق نفسی آنی وصفه قادر اولماز و اول صفات
روحانیه‌نک فوقنده‌در ذات جهتندن مدرک دکلدر ادراکی آثار و صنایع افعالی
جهتندندر و عوالمدن هر عالم آنی ادراک ایلمز الا آنده ظاهر اولان آثار مقداریله ادراک
ایلر و ضعفندن آنی مخصوص ایتدوکی مقدار ایله وصف ایدر بعده وحدتی برنیجه وجهله
تقسیم ایتدی و اول وجوهک ارجح و اشهرینک اوزرینه قصر اولندی دیرکه وحدت
ایکی قسمدر بر قسمی وحدت بالذات و بر قسمی وحدت بالعرضدر وحدت بالذات
دکلدر الا مبدع کل ایچوندر آنجلین مبدع کل که عدد و معدوده وحدانیات آندن صادر
اولورو وحدت بالعرض ایکی قسمدر بر قسمی شول وحدتدر که اول مبدأ اعداددر و عدده
داخل دکلدر عقل فعالده اولان واحدیت کبی زیرا اول عدد و معدوده داخل اولمز
و بر قسمی شول وحدتدر که عدده داخل اولور و بو ایکی قسمدر بر قسمی عدده داخلدر و اکا
جزء کبیدر اثنین کبی زیرا اول ایکی واحددن مرکبدر و هر بار که عدد اکثره مرتقی اوله
وحدتک اکا نسبتی اقله نازل اولور و بر قسمی عدده داخلدر و اکا ملازم کبیدر
جزء کبی دکلدر و هر عدد و معدود و اصلا وحدت ملازمه‌دن خالی دکلدر زیرا اثنین و ثلاثه
و ثلثه اولمالرنده واحده ملازملردر کذلک مرکبات و بسایطدن معدودات واحدلردر
یا جنسده و یاخود نوعده و یاخود شخصده زیرا موجوداتدن وحدت هرگز منفک اولمز
و بو وحدت وحدت باریدن مستفاده‌در و موجوداتک جمله‌سنه لازمه‌در و اگرچه اول
موجودات ذاتلرنده متکثره‌در و هر موجودک تشریفی آنده وحدتک غلبه‌سیله‌در و هر نه
دکلو موجود کثرتدن ابعد اوله اول دکلو اشرف و اکمل اولور و دیرکه مبدأ موجودات
عدددر و حضرت بارینک ابداع ایتدوکی مبدعک اولی اولدر و اول عدد واحددر
و آنک واحدک عدده دخولنده و عدم دخولنده رأیلرنک اختلافی واردر و اکثر
میلی عدم دخولی جانبنه‌در زیرا عددی ایکیدن بدء ایدرو دیرکه عدد زوج و فرده منقسمدر

و عدد بسیط اول اثنادر و زوج بسیط اول اربعه‌در و متساویه منقسم اولان اولدر
و اثنینی زوج قلمدی زیرا اول واحدیته منقسم اولیدی و آحاد عدده داخل اولوردی حالبوکه
عدده اثنیندن ابتدا اولندی و زوج اقسام عدددن بر قسمدر پس نتیجه آنک نفسی اولور
و فرد بسیط اول ثلثه‌در دیدیکه قسمت بونلرله تمام اولدی و بونک ماوراسی قسمت قسمتدر
و دیرکه حق تعالی اشیایه که انلر اعداد و مقادیردر احاطه طریقی اوزره جمیع معلوماته عالمدر
و اسباب مختلفه اولمدوغی کبی علم خداوندی مختلط اولمز و بری سقراطدر و سقراط علم حکمتی
فیثاغورس حکیمدن اخذ ایتدی و اصناف حکمتدن الهیات ایله اختلافیات اوزرینه
اقتصار ایلدی و زهد ایله و ریاضت نفس ایله و تهذیب اخلاق ایله مشغول اولدی و ملاذ دنیادن
اعراض ایدوب طاغلرده خلق عالمدن اعتزال ایلدی و کندو نفسنه بر مغاره اختیار قلدی
و زماننده اولان رؤسایه شرکدن و عبادت اصنامدن نهی ایتدی و پادشاهلری انلرک
ابرام و الحاحلریله حبس ایلدی و حبسده اکا زهر ایچوردی و قصه‌سی معروفه‌در و سقراطک
مذهبی بودرکه حضرت بارینک وصف اولندوغی صفاتک اخصی حی و قیوم اولمسیدر
زیرا علم و قدرت و وجود و حکمت حی اولماسنک تحتنده مندرج اولورلر و حیات جمله‌یه
جامعه بر صفتدر کاه اولور دیرکه حضرت باری کندو جوهرندن یعنی ذاتندن حی و ناطقدر
و زعم حیاتی و نطقی کندو جوهرندن دکلدر اول اجلدن حیاتیه و نطقیه عدم تطرق ایدر
و آنک حیاتنه و نطقنه عدم تطرق ایلمز تعالی و تقدس و بری افلاطون الهیدر اول
توحید ایله و حکمت ایله معروف اولان حکمانک بریدر و متقدمیندر و انلرک آخریدر
و اردشیر بن دارا زماننده وجوده کلمشدر و حکمتی سقراطدن اخذ ایتدی و سقراط
اولدکدن صکره آنک قائم مقامی اولدی و آندن اخذ ایلدوکی علمک اوزرینه علوم طبیعیه
و ریاضیه‌یی ضم ایلدی و ابتدا عقول عشره و نفوس تسعه ایله قائل اولدی و دیرکه ازلده حضرت
باری موجود ایلدی و وجودده رسم و طلل یوغیدی الا حضرت بارینک عندنده بر مثال
وار ایدی و اول مثالدن کاهی هیولی ایله و کاهی عنصر ایله تعبیر ایتدی و آندن حکایت
اولنور که صور حسیه‌نک موضعی اولان هیولی عنصرک غیریدر و ینه آندن حکایت
اولنور که اول زمانی مبادیده ادراج ایلدی و اول دهردر و عالم حسیده متشخص هر موجوده
عالم عقلیده غیر متشخص بر مثال موجود اثبات ایتدی و اول مثال مثل افلاطونیه

تسمیه اولنور پس مبادی اول بسایطلر و مثل مبسوطاتدر و اشخاص مرکباتدر و انسان
مرکب محسوس اول انسان مبسوط معقولک جزئیدر و حیوان و نبات و معادنده
هر نوع بویله در دیدیکه بو عالمده اولان موجودات اول عالمده اولان موجوداتک
آثاریدر و هر آنده نوع متشابهدن بر نوع متشابهه متشابه بر موثردن لابددر دیرلرکه
عالم ایکیدر بریسی عالم عقلدر و انده مثل عقلیه و صور روحانیه واردر و بریسی عالم
جسددر و انده اشخاص حسیه و صور جسمانیه واردر مرآت مجلاکبی که انده صور محسوسات
منطبعه اولور زیرا صور انده اشخاص کبیدرلر کذلک عنصر اول عالمده بو عالمک
جمیع صورینه مرآتدر جمیع صور انده متمثل اولورلر الا بو قدر فرق واردرکه مرآت
حسیده منطبع اولان صورت خیالیه درلر اگرچه اول موجوده کورینور و تحرک شخص ایله
متحرک اولور لکن حقیقتده انجلین دکلدر و مرآت عقلیده واقعه اولان امثال صور حقیقیه
روحانیه درلر و انده بالفعل موجوده درلر اشخاص کبی تحرک ایله متحرک اولمزلر و اشخاص کبی
اول صورینه نسبتلری آیینه ده اولان صورتک اشخاصه نسبتی کبیدر پس انلرک وجود دائملری
و ثبات قائملری وار در اشخاص ذاتلریله متمیز اولدقلری کبی انلر دخی حقیقتلریله متمیز
اولورلر و بری بقراطدر علم طبک واضعی اولدر و انک اکثر حکمتی طبده ایدی و انکله
شهرت بولدی و انک خبری بهمن بن اسفندیاره واصل اولدقده انی کندویه دعوت
ایدی و الکابرینجه قنطار التون ارسال ایدی و بقراط ابا ایدی و اهلنی و وطنی ترک ایتمکی
اختیار ایتمدی و فقرادن و اوساط ناسدن معالجه به اجرت المزدی و انک حکمت آمیز
کلماتی بیحددر و علم طبده چوق کتاب تألیف ایتمشدر و بری اقلیدسدر ریاضیاتده
اول تکلم ایدن بودر بطلمیوسدر و اول هیئات فلکده تکلم ایدن اولدر مجسطینک صاحبیدر
و علم هندسه یی قوتدن فعله چیقارمشدر و بری ارسطالیسدر و اول معلم اول ایله ملقبدر
زیرا تعالیم منطقیه نک واضعی و انلرک قوتدن فعله مخرجی اولدر یعنی الله اعلم منطقی تدوین
ایدن و انی مستقل علم ایلین ارسطالیسدر اول اجلدن معلم اول ایله تسمیه اولندی اردشیر
بن دارا زماننده وجوده کلمشدر عمری اون یدی یاشنه واردقده باباسی انی افلاطونه تسلیم
ایتدی و یکرمی سنه دن زیاده افلاطونک خدمتنده اولدی و اندن حکمت اوکرندی بعده
مسائل کثیره دن افلاطونه مخالفت ایلدی و مذهبی بو ذکر اولنان اون آلتی مسئله ده بیان

اولنور مسئلهٔ اولی واجب الوجودک که اول محرک اولدر اثباتنه بیاننده دردیرکه هر متحرکه
بر محرکدن لابددر پس اگر متحرکه بر محرک اولیدی تسلسل لازم کلوردی و تسلسل باطل اولمغین
بر محرک غیر متحرکه استنادی واجب اولدی پس واجب الوجودک وجودی وجود غیردن مستفاد
دکلدر و هر موجودک وجودی بالفعل انک وجودندن مستفاددر مسئلهٔ ثانیه اولدرکه
واجب الوجودک لذاته ذاتنی عقل ایتدی و اول لذاته عاقل و لذاته معقولدر اما
ذاتنی عقل ایتدوکی زیرا اول ماده دن مجرددر و لوازم مادیه دن منزهدر پس ذاتی ذاتندن
محتجب اولمز و لذاته عاقل اولدوغی زیرا اول مجرددر لذاته و لذاته معقول اولدوغی زیرا
اول ذاتندن ذاتیله و غیریله محجوب دکلدر دیدیکه اول ذاتنی عقل ایدر و ذاتندن هر شئ
عقل ایلر پس اول عالم عقلی بر دفعةً عقل ایدر و ذاتندن و بر معقولدن بر معقوله
انتقال احتیاجی یوقدر و انک اشیایه عقل ایتمسی بزم محسوساتی عقل ایتمز کبی دکلدر
مسئلهٔ رابعه اولدرکه واجب الوجودده تغیر و غیرندن تاثیر عارض اولمزدر که حضرت
باری جل ذکره عظیم الرتبه در جدا و غیرینه محتاج دکلدر اصلا غیرندن بر سبب ایله متغیر دکلدر
اول تغیر نه کیفیتله اولور نه اولسون مسئلهٔ خامسه اولدرکه واجب الوجود لذاته باقی
بذاته در یعنی بالفعل هر شئیه مدرک اولمقدن کاملدر اری هر شئده نافذدر و اول حی
بذاته و باقی بذاته و عالم بذاته در و جمیع صفات ذاتیه راجعدر و ذاتی تکثر و تغیردن
منزهدر مسئلهٔ سادسه اولدرکه واحددن صادر اولمز الا واحد صادر اولور
و صادر اول عقل فعالدر زیرا فلکلر محرکات چوق اوله و هر متحرکه بر محرک لابد اوله
واجب اولدرکه عدد محرکات عدد متحرکات دکلو اوله پس اگر متحرکات و محرکات
اول و ثانی ترتیب سز دفعةً واحدةً اکا نسبت اولنه لردی جهت ذاتی بر محرکدن و بو محرکه
و بو متحرکدن بو متحرکه متکثره اولوردی پس ذاتی متکثره اولوردی حال بوکه انک هر جهتدن
واحد اولدوغنک اوزرینه برهان اقامت اولندی پس انک ذاتندن بردن غیری صادر
اولمزکه اول عقل فعالدر مسئلهٔ سابعه اولدرکه عدد مفارقات بیاننده دیرکه عدد متحرکات
عدد محرکات اوزرینه مرتب اولنجق جواهر مفارقه چوق اولور بر ایکی تونتی اوزره مسئلهٔ
ثامنه اولدرکه محسوساتده لذت ملایمه شعوردر و معقولاتده لذت کمالک واصل شعوردر
مسئلهٔ تاسعه اولدرکه جمله نک آندن صدوری نک نظامی و ترتیبی بیاننده درجواهر اوج نوعدر

ایکیسی طبیعیلردر و بریسی غیر متحرکدر و احد غیر متحرکک بیانی کچدی و اول طبیعی اولان ایکی
جوهرک بریسی هیولیدر و بریسی صورتده و یاخود عنصر ایله صورتدر و انلر اجسام طبیعیه نک
مبدألریدر بو محلک تفصیلنه واقف اولمغی مراد ایدن کتب حکمیه مراجعت ایلسون مسئلۀ عاشره
اولدرکه جمله ده نظام خیره متوجهدر و شر قدرده عرض ایله واقعدر مسئلۀ حادیه عشر
اولدرکه متحرکات سرمدیه و حوادث غیر زائله دربرکه فعلک صدوری حق اولدن ذات
ایله متأخر در زمان ایله متأخر دکلدر و فعل عدم ایله مسبوق دکلدر بلکه انجق ذات فاعل ایله
مسبوقدر مسئلۀ ثانیه عشر اولدرکه ترکیب عناصرک کیفیتی بیاننده دربرکه هر موجودک
فعلی کندو طبیعتی کبیدر پس طبیعتی بسیط اولانک فعلی بسیطدر و حق تعالی حضرتلرینک
فعلی واحد بسیطدر مسئلۀ ثالثه عشر اولدرکه آثار علویه بیاننده دربرکه اجسام سفلیه
جوه تصاعد ایدن ایکی قسمه منقسم اولور بر قسمی ادخنۀ ناریه درکونشک و غیرک اسیسی ایله
و بر قسمی ابخرۀ مائیه در پس انلر اجزاء ارضیه ایله جوه صعود ایدرلر و یح سببیله و یاخود
غیر سببیله متکاثف و مجتمع اولورلر پس بوسس و یاخود بلوط اولورلر و انلره برودت
تصادف ایتمکین انلردن صو و دخی قار و بوز حاصل اولوب هر کز مایه نازل اولورلر
زیرا ارکان بری برینه منقلب اولورلر نته کیم صو هوا ایه قلب اولوب صعود ایدرسه هوا دخی
صویه قلب اولوب نازل اولور و ریاح و ادخنه بلوط اراسنده محتبسه اولوب
بر اوغوردن چیقدقده انلردن صوت ایشیدیلور که اول رعددر و اضطرابلرندن
و شدت صدمتلرندن پیلدرارلر که اول بوقدر مسئلۀ رابعه عشر نفس انسانیه ناطقه نک
و انک بدنه اتصالنک بیاننده دربرکه نفس انسانی جسم دکلدر و جسمده بر قوت دکلدر
و نفس ناطقه نک اثباتنده انک مأخذلری واردر بعضیسی انک وجودی اوزرینه حرکات
اختیاریه ایله استدلالدر و بعضیسی انک وجودی اوزرینه تصورات علویه ایله استدلالدر
و حرکات اختیار ایله استدلالک وجهی اولدرکه شک و خفا یوقدرکه حیوان حرکات اختیاریه
ایله جهات مختلفه یه متحرک اولور اکر انک حرکتی طبیعیه و یاخود قوتیه اولیدی جهت واحده یه
متحرک اولورلردی و حرکتی البته مختلفه اولمزدی و قتاکیم جهات متضاده یه متحرک اولدی
انک حرکاتی اختیاریه اولدوغی معلوم اولدی و انسان حرکاتنده اکرچه حیوان کبیدر
لکن اول حرکت ایتمز الا بهر امرک عاقبتنده مشاهده ایتدوکی مصالح عقلیه ایچون ویاك

ایدر پس اندن حرکت صادره اولمز الا بر غرض و کمال ایچون صادر اولور و هر حالده آنک
معرفتیدر و حیوانک طبیعیه حرکاتی بو طریق اوزره دکلدر پس انسانک سائر حیواناتدن
نفس خاص امتیازی واجب اولدی و تصورات علمیه ایله استدلالک بیانی اولدرکه شک
ایتمزز که بز امر معقول صرفی ادراک و تصور ایدرز و اول امر معقولک محلی جوهردر جسم
دکلدر و قوت دکلدر و جسمده بر صورت دکلدر بعده دلیللرینی ذکر ایلدی مسئلۀ خامسه عشر
نفس ناطقه نک بدنه وجه اتصالی و وقت اتصالی بیاننده در نفس ناطقه نک جسم اولمدیغی
ثابت اولیجق معلوم اولدی که اول بدنه حال دکلدر بلکه آنک بدنه اتصالی تدبیر و تصرف
اتصالیدر و اول بدن ایله بیله حادث اولمشدر و بدندن صکره باقیدر مسئلۀ سادسه عشر
بدندن صکره بقاسی و عالم عقلیده سعادتی بیاننده دربرکه نفوس انسانیه قوای علم و عملی استکمال
ایتدکلرنده کمالاتلرینه واصل اولورلر و بدندن مفارقت ایدیجک روحانیه یه واصل اولورلر
و ملائکۀ مقربین سلکنه درجاولورلر و انلرک التذاذ و ابتهاجلری تمام اولور و بونلره حاصله
اولان لذات جسمانیه دکلدر بلکه لذات نفسانیۀ عقلیه در و آلام نفسانیه ده دخی قول بویله در
و معاد اولمز الا نفس ایچون اولور حشر و نشری و بو عالم محسوسک رابطنک انحلالنی انکار
ایتدی و فلاسفۀ اسلامک متأخرلرینک جمله سی ارسطالیسک طریقنه سلوک ایتدیلر و انک
مذهبنی اختیار ایلدیلر الا مسائل یسیره ده مذهب افلاطون و متقدمینه ذاهب اولدیلر شیخ اکمل الدین
فقه اکبر شرحنده بیورر که معلوم اولسون کیم کبار فلاسفۀ یونانیین حکمت نظریه و علمیه یی کتب منزله دن
و بعض انبیاء بنی اسرائیلدن اخذ ایتدیلر پس فلاسفۀ یونانیونک جمله سی حق تعالی حضرتلرینک
وحدانیتنه و کتب منزله نک و انبیانک صلوات الله علیهم و سلامه حقیقتنه مقرلردر و مع ذلك
انلردن بریسی ایمانه کلمدی و موسی علیه السلامک دینینه کیرمدی بلکه جمله سی مشرک ایدیلر و اصنامی
آلهه اتخاذ ایتدیلر انما نعبدهم لیقربونا الی الله زلفی دیرلردی و بونلر عند الله بزه شفاعت ایدرلر
اعتقاد ایدرلردی و بزم اهل قبله مزدن بعض متفلسفه زعم ایدرکه کندو اهل ایمان و اسلامدندر
حال بوکه اول اهل الحاد و فساددندر دیرکه عالم قدیمدر حق تعالی حضرتلرینک صفاتنی انکار ایدر
و دیرکه حق تعالی جزئیاتی بلمز الا وجه کلی اوزرینه بیلور و دیرکه حق تعالی کورمز و ایشتمز و سویلمز
و کیمکه عالم قدیمدر دیر اول کیمسنه الله و کتبنه و رسلنه کافردر زیرا حق تعالی کتبنده بیان ایتدیکه کندودن
غیری هر موجود حادثدر بو عالمی حق تعالی آنی احداث ایلمشدر و جمله انبیا صلوات الله علیهم و سلامه

بو بیان اوزرینه ایتدیلر و جمیع صاحبلری و امثالری بویوله کتدیلر قال الله تعالی الله الذی
خلق السموات والارض وما بینهما فی ستة ایام ثم استوی علی العرش اهل تفسیر دیدیلر که
حق تعالی فی ستة ایام قولیله آلتی ایام مقداری مراد ایلدی زیرا یوم کونشک طلوعندن
غروبنه دکدر پس شمس و سما یوغیکن کون نیجه اولور مجاهد دیرکه کوکک و یرک وارلغنه
اولان اشیانک خلقی التی کونک اوزرینه که احد و اثنین و ثلثه و اربعه و خمیس ترتیب
اولندی و قال الله تعالی قل ائنکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین ای الاحد والاثنین
ولا تجعلون له اندادا ای و تتخذون معه الهة ذلک ای الذی فعل ما ذکر رب العالمین
وجعل فیها رواسی ای جبالا ثوابت من فوقها ای من فوق الارض حق تعالی ارضی
صو اوزرنده خلق ایتدوکی ارض کمی کبی صونک حرکت ایتدی پس حق تعالی طاغلری خلق
ایدوب اکا لنکر قلدی و بارک فیها یعنی خلق ایتدوکی حیوانات و نباتات و ثمار و حبوب
و بذورن برکت ویردی و امر ایله بونلرده و هر برنده تولید مثلی قلدی و قدر فیها اقواتها فی اربعة
ایام ای فی تتمة اربعة ایام که ثلثه ایله اربعادر و انلر احد و اثنین ایله درت کون اولور سواء للسائلین
منصوبدر مصدریت اوزره ای استوت سواء و استواء کما تقول فی اربعة ایام
تماما یعنی فی اربعة ایام بعیالیها زیرا احد و اثنین و ثلثه و اربعه کیجه‌لر اولمازلر ثم استوی
الی السماء ای قصد خلقها و هی دخان سوددی دیو که اول دخان نفس مادن ایدی
و حق تعالی سمایی بر خلق ایتدی و صکره انی یاردوب یدی قلدی و بو معنی خمیس ایله جمعه‌ده
اولدی روایت اولنور که حق تعالی سموات و ارضی خلق ایتمزدن اول عرشی صو اوزرنده
ایدی و صودن بر دخان اخراج ایتدی و اول دخان مرتفع اولدی و صونک اوزرینه جفوب
یابس اولدی مرتفع اولان دخاندن سمواتی و یابس اولان دخاندن ارضی خلق ایتدی
و ارضک خلقی سموادن اول ایدی و دحوی سموادن صکره واقع اولدی فقال لها وللارض
ائتیا طوعا او کرها یعنی سموات و ارضه خطاب ایدوب بیوردکه سزه امر ایتدوکم امری
طوعا و طبعا ایشلکوز و الا سزی مضطرب ایدرم تا که انی کرها یعنی خلاف طبعکوز اوزرینه
ایشلیه سکوز قالتا اتینا طائعین سموات و ارض دیدیلر که ایشلدک امر که مطیع و منقاد
اولدوغمز حالده فقضاهن سبع سموات فی یومین یعنی ایکی کونده سمواتی ایشلدی و انلرک
خلقلرندن فارغ اولدی بو آیات عظامی حق تعالی و رسولی مراد ایتدکلری مکاندن تحریف

تغییر

تغییر ایدندن اکثر فلاسفه بر کیمسنه یوقدر و فلاسفه قدم عالمه بعض کلمات باطله ایله استدلال
ایتدیلر و ادلهٔ باطله‌لرینک اقواسی اولدر واجب الوجود موجب بالذاتدر فاعل مختار دکلدر
و واجب الوجودک ذاتی وجود عقله علت تامه‌در و عقل فلکه علت موجبه‌در و معلول علت
تامه‌سندن تخلف ایلمز پس موجب بالذات قدیمدر و علتی دخی قدیمدر و واجب الوجود
موجب بالذاتدر فاعل مختار دکلدر دیدکلری باطلدر زیرا ادلهٔ قاطعه و براهین ساطعه
ایله عالمک حدوثی ثابت اولمشدر و اول بالضروره واجب الوجودک فاعل مختار
اولوب موجب بالذات اولمدوغنه اوزرینه دلالت ایتدی زیرا اکر موجب بالذات
اولیدی عالم قدیم اولوب حادث اولمزدی و فلاسفه اتفاق ایتدیلر که واجب الوجود
ذات و صفاتنده کاملدر و جمیع صفات کمال ایله موصوفدر و ماسواسی ممکندر ناقصدر
و وجود و کمالنده اکا محتاجدر و شینک فاعل مختار اولمسی صفات کمالدندر پس فلاسفه‌دن
قدم عالمه ذاهب اولنلر کندو نفسلرینی کندو نفسلریله نقض ایتدیلر اول کمالی ممکن ناقص
مصنوعه اسناد ایتدیلر و اول کمالی واجب الوجود اولان کامل صانعک حقنده انکار
ایلدیلر پس ممکن الوجود ناقص مصنوعی واجب الوجود کامل صانعدن اکمل قلدیلر و عقلدن
ادنی نصیبی اولان کیمسنه‌دن هرکز بویله سوز صادر اولورمی و مسائل حکمتدن بو مسئله
تعقل ایدن کیمسه واجب الوجود فعلنده مضطرب ایدی آتش احراقنده و قوای نباتات
افعاللرنده مضطرب اولدقلری کبی دیرمی و عقل فلکه علت موجبه‌در دیدکلرنده باطلدر
شول کیمسنه کیم علت تامه اولدوغنی بیله و قوانین فلسفیه‌یه عالم اوله هرکز ذات واجب الوجود
و یاخود ماده‌دن مجرده اولان ذات عقل فلکک ماده‌سنه و صورتنه علت موجبه‌در
دیمز بلکه اول قادر بیچون و مدبر کردونک فاعل مختار اولدوغندن غیریه قائل
اوله کیم معلوم اوله کیم افلاطون فلاسفهٔ یونانینک رئیسلرندن ایدی بلکه حکمت طبیعیه‌ده انلرک بیوکلری
ایدی اول و اتباعی و کبار فلاسفه‌دن غیریلری عالمک حادث اولدوغنه ذاهب اولدیلر
و ارسطالیس افلاطوندن یکرمیییل حکمت اوکرندی و صکره اکا مخالفت ایدوب اکثر مسائل
حکمتی افساد ایلدی و حکمت الهامیه نام کتابده افساد ایتدوکی مسائل بیان اولندی و مبتدع
مذکور و متفلسفهٔ ملاحده‌دن کفرو بدعتنده اکا شریک اولنلر قدم زمان ایله حرکت فلکک
قدمی اوزرینه استدلال ایتدیلر زیرا انلر زمانی حرکت فلکک مقداری قلدیلر و انی ارسطالیسه

نسبت ایدوب انلر اوزرینه افترا ایدیلر و قدم زمان ایله حرکت فلکک قدمی اوزرینه
استدلاللری باطلدر زیرا زمان حرکت فلکک مقداری دکلدر و اکا فلاسفهٔ یونانیندن
بر کیمسنه ذاهب اولمامشدر بلکه انلرک جملهسی زمان خارجده امر موجود اولمیوب علم الٰهیده
و عقلده و خیالده موجود اولدوغنه اوزرینه اتفاق ایتمشلردر و دیدکلرینک صحتنه
کتاب و سنت دلالت ایدر اما الکتاب فقوله تعالی الله الذی خلق السموات والارض فی ستة
ایام و قوله تعالی ان عدة الشهور عند الله اثنی عشر شهرا فی کتاب الله یوم خلق السموات
والارض منها اربعة حرم و اما السنة فقوله صلی الله علیه وسلم ان الزمان قد استدار
کهیئته یوم خلق السموات والارض السنة اثنی عشر شهرا منها اربعة حرم ثلثة متوالیات
ذو القعدة وذی الحجة ومحرم ورجب مضر الذی بین جمادی وشعبان و بالجمله خدانک
عز و جل صفاتنی انکار ایدن اول الٰهه و صفاتنه جاهلدر الٰهه و آیاتنه کافردر و متفلسفه
مذکوره دیرلر که واجب الوجود ذات و صفاتنده کاملدر و جمیع صفات کمال موصوفدر
و ما عداسی ناقصدر وجودنده و بقاسنده و کمالنده اکا محتاجدر و دیرلر که حیات
و قدرت و ارادت و سمع و بصر و علم و کلام صفات کمالدندر و مع ذلک
اول صفاتی حق الٰهده انکار ایدرلر و انلری مخلوقه اثبات ایلرلر زیرا زعم ایدرلر که سمع
و ابصار و کلام جزئیاته علم اولمز الا آلات جسمانیه اولور پس اکر حق تعالی بو صفات
ایله موصوف اولیدی اول محل حوادث اولمق لازم کلوردی و واجب الوجودک
صفاتنی ممکناتک صفاتنه قیاس ایتدیلر و انک صفاتی ممکناتک صفاتنه مخالف
اولدوغنی بلمدیلر و مبتدعهٔ مذکوره بعض صفاتی حق تعالی حضرتلرینه اسناد ایدرلکن الٰهک
و رسولنک اراده ایتدکلری معنانک خلافی اوزره اسناد ایدرلر و کفر و ضلالت
جهتندن اول کیمسنهدن اشد کیمدر که ناسی کفر و بدعته دعوت ایده و باطل ایله مجادله ایلیه تا که
دین حقی باطل ایده و کفر باطلی حق ایده فمن یضلل الله فلا هادی له فانما علینا البلاغ المبین
والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم و به نستعین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله
و صحبه اجمعین قد وقع الفراغ عن ید اضعف العباد
محمد بن حسن بن شمس الدین غفر
ذنوبهم و سترت عیوبهم
آمین